T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAKKI DERMAN'IN KEMAN TAKSİMLERİNİN TAHLİLİ VE BU TAHLİLLER DOĞRULTUSUNDA KEMAN EĞİTİMİNDE KULLANILABİLECEK ALIŞTIRMALARIN OLUŞTURULMASI

SÜLEYMAN BARIŞ DEMİRDİREK

TÜRK MÜZİĞİ ANABİLİM DALI

TEMMUZ 2018

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Gazi
1926

HAKKI DERMAN'IN KEMAN TAKSİMLERİNİN TAHLİLİ VE BU TAHLİLLER DOĞRULTUSUNDA KEMAN EĞİTİMİNDE KULLANILABİLECEK ALIŞTIRMALARIN OLUŞTURULMASI

Süleyman Barış DEMİRDİREK

DANIŞMAN Dr. Öğr. Üyesi Vasfi HATİPOĞLU

YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRK MÜZİĞİ ANABİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

TEMMUZ 2018

Süleyman Barış DEMİRDİREK. tarafından hazırlanan "Hakkı Derman'ın Keman Taksimlerinin Tahlili ve Bu Tahliller Doğrultusunda Keman Eğitiminde Kullanılabilecek Alıştırmaların Oluşturulması" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ / OY ÇOKLUĞU ile Gazi Üniversitesi Türk Müziği Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Vasfi HATİPOĞLU

Türk Müziği Anabilim Dalı, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum .....

Başkan : Doç. Dr. Serda TÜRKEL OTER

Türk Müziği Anabilim Dalı, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum .....

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Mehmet AKPINAR

Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum .....

Tez Savunma Tarihi: 09/07/2018

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Saliha AĞAÇ

Enstitü Müdürü V. 13.07.2018

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Süleyman Barış DEMİRDİREK

09.07.2018

HAKKI DERMAN'IN KEMAN TAKSİMLERİNİN TAHLİLİ VE BU TAHLİLLER DOĞRULTUSUNDA KEMAN EĞİTİMİNDE KULLANILABİLECEK ALIŞTIRMALARIN OLUŞTURULMASI

(Yüksek Lisans Tezi)

Süleyman Barış DEMİRDİREK

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

Haziran 2018

ÖZET

Hakkı Derman (1907-1972), keman icrasında tavrıyla ekol olmuş, Türk Müziği icra üslubu ile kendisinden sonra gelen kemanileri teknik ve tavır özellikleri bakımından etkileyip yol göstermiş, yaptığı taksimlerle Türk Müziği taksim icrasına ve Türk Müziğinin gelişmesine katkıda bulunmuş önemli bir keman icracısıdır. Bu çalışmada, TRT keman sanatçısı Hakkı Derman'ın keman taksimlerinde kullanmış olduğu süsleme tekniklerinin, yay tekniklerinin, tartım özelliklerinin, sıklıkla kullanılan motiflerin, konum kullanımlarının tahlil edilmesi, bu tahlillerden yola çıkarak keman eğitiminde kullanılabilecek, Hakkı Derman'ın tavrını yansıtan alıştırmaların oluşturulması ve oluşturulan alıştırmaların uzman görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Araştırmada; Hakkı Derman'ın icra tavrı ortaya konulup, Derman'ın tavır özellikleri doğrultusunda alıştırmalar oluşturulduğundan, nitel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, çalışma evreninde yer alan 26 taksimden, seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme türü kullanılarak seçilen 12 taksim oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında literatür taraması, doküman incelemesi, arşiv taraması, anket teknikleri kullanılmıştır. Hakkı Derman'ın keman taksimleri notaya alınmış ve notaya alınan taksimler üzerinde kategorisel içerik analizi yapılmıştır. Derman'ın, tahlili yapılan 12 taksiminden hareketle, her taksim için süsleme tekniklerine, kişisel motif ve tartım özelliklerine ve tüm tavır özelliklerine yönelik 3'er tane, toplamda da 36 tane alıştırma oluşturulmuştur. Derman'ın, taksim tahlilleri doğrultusunda; En fazla çarpma süsleme tekniğini kullandığı, taksimde yer verdiği süsleme tekniklerini, tartım kalıplarını ve sıklıkla kullanılan motifleri genellikle legato yay tekniği ile icra ettiği tespit edilmiştir. Oluşturulan alıştırmaların uzman görüşleri doğrultusunda Hakkı Derman'ın icra tavrını yansıttığı ortaya konulmuştur.

Derman'ın, tavrının kazanılabilmesi ve Türk Müziği keman icra üslubunun nasıl icra edileceği konusunda yol gösterici bir konuma sahip olması bakımından, Türk Müziği keman sanatçıları ve eğitimcileri tarafından örnek bir icracı olarak dikkate alınması gerektiği önerilmiştir.

Bilim Kodu	:	401.7.024
Anahtar Kelimeler	:	Hakkı Derman, icra tavrı, tavır tahlili, keman eğitimi alıştırmaları, uzman görüşleri
Sayfa Adedi	:	303
Danışman	:	Dr. Öğr. Üy. Vasfi HATİPOĞLU

ANALYSIS OF HAKKI DERMAN'S VIOLIN TAQSIMS AND COMPOSING EXERCISES IN ACCORDANCE WITH THESE ANALYSIS TO USE IN VIOLIN EDUCATION

(Master Thesis)

Süleyman Barış DEMİRDİREK

GAZİ UNIVERSITY

INSTITUTE OF FINE ARTS

June 2018

ABSTRACT

Leading and influencing the executers following him in point of technical and manner specialities with his Turkish Music style, Hakkı Derman being an ecole with his manner in violin execution is an important violin executer who contributes Turkish Music (taqsim) improvization execution and developing process of Turkish Music with his improvizations. In this work, it was aimed to make analysis of ornament techniques, string techniques, rhythm features, personal motives and positions used in Hakkı Derman's (1907-1972) taqsims, and it was aimed to make exercises starting from this point,reflecting Hakkı Derman's manner, with the aim of using violin education.and it was aimed to consideration these exercises in the direction of expert opinions,

In this research, general survey model being one of the qualitative research metods was used to reveal Hakkı Derman's manner and to make exercises reflecting Derman's manner specialities. 12 taqsims constituting the sample of this work were chosen, seperating out target population of the study, 26 taqsims, with the of purposive sampling method being one of the not random sampling methods. Literature search, document review, archive scanning and survey techniques were used to collect datas. Violin taqsims of Hakkı Derman were dictated and content analysis method was maked on dictated taqsims. About ornament techniques, personal motives and rhythm features and about all manner specialities of Hakkı Derman's violin taqsims, three for each taqsim, totally 36 exercises were created with the reference of analysed 12 taqsims. In the direction of analysed taqsims it was detected Derman mostly used grace note ornament technique and he executed the rhythm clusters and personal motives with legato string technique. Created exercises were presented experts appraisal, in this direction it was determined the exercises reflect manner of Hakkı Derman.

To obtain his violin execution manner and in point of his loadstar role about how can be executed Turkish Music violin execution manner it was suggested to Turkish Music executers and educators to consider Derman's manner.

Science Code : 401.7.024

Key Words : Hakkı Derman, execution manner, analysis of manner, exercises of violin education, experts opinions

Number of Pages : 303

Advisor : Asst. Prof. Vasfi Hatipoğlu

TEŞEKKÜR

Araştırmanın her aşamasında bilgi, görüş, tecrübeleri, düşünceleri ve insanlığı ile yardımını esirgemeyen değerli danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Vasfi HATİPOĞLU'na, notaya alım sürecinin başlangıcında değerli bilgileriyle yol gösteren Doç. Dr. Mehmet GÖNÜL'e, araştırmam için gerekli kayıtları edinirken arşivlerini benimle paylaşan Sefer KARABÜK, Alper UZKUR ve Deniz ŞAHİN'e, anket uygulamasına katılarak değerli görüşlerini bildiren uzmanlar Öğr. Gör. Dr. Selçuk ÖZTÜRK, Öğr. Gör. Emrah TUNCEL, Öğr. Gör. Haluk BÜKÜLMEZ, Arş. Gör. Fırat TAŞ ve Arş. Gör. Naci PARLAR'a, araştırmanın düzenlenmesine zamanı ve emeğiyle katkılarda bulunan değerli arkadaşım Gülnihal ÜNAL'a, bugüne kadar ve araştırma boyunca bana hiçbir desteklerini esirgemeyen, çalışmam için bana her türlü imkanı kendilerinden feragat ederek sağlayan annem Fadime DEMİRDİREK ve babam Mehmet DEMİRDİREK'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZET v

ABSTRACT vi

TEŞEKKÜR vii

İÇİNDEKİLER viii

ÇİZELGELERİN LİSTESİ xii

ŞEKİLLERİN LİSTESİ xv

KISALTMALAR xviii

1. GİRİŞ 1

1.1. Problem Durumu 6

1.1.1. Alt problemler 7

1.2. Amaç 7

1.3. Önem 7

1.4. Sayıltılar 8

1.5. Sınırlılıklar 8

1.6. Tanımlar 8

2. HAKKI DERMAN'IN HAYATI 11

3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR 13

4. YÖNTEM 19

4.1. Araştırmanın Modeli 19

4.2. Evren ve Örneklem 19

4.3. Veri Toplama Teknikleri 23

4.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması 23

5. BULGULAR VE YORUMLAR 27

5.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular 27

5.1.1. Çarpma süsleme tekniği 27
5.1.2. Mordan süsleme tekniği 35
5.1.3. Hızlı vibrato süsleme tekniği 40
5.1.4. Vurkaç çarpma süsleme tekniği 49
5.1.5. Glissando 57
5.1.6. Tril süsleme tekniği 67
5.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular 73
5.2.1. Legato yay tekniği 73
5.2.2. Detache yay tekniği 87
5.2.3. Sul ponticello yay tekniği 98
5.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular 102
5.3.1. Tartım kullanım özellikleri 102
5.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular 148
5.4.1. Birden çok taksimde tekrarlanan motifler 148
5.4.2. Bir tartımın art arda tekrar edilmesiyle oluşan sıklıkla kullanılan motifler 152
5.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular 157
5.5.1. Konum kullanımları 157
5.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular 158
5.6.1. Bayati taksime yönelik alıştırmalar 158
5.6.2. Ferahnak taksime yönelik alıştırmalar 165
5.6.3. Hicaz taksime yönelik alıştırmalar 172
5.6.4. Hicazkar taksime yönelik alıştırmalar 178
5.6.5. Hüseyni taksime yönelik alıştırmalar 185
5.6.6. Hüzzam taksime yönelik alıştırmalar 192
5.6.7. Kürdilihicazkar taksime yönelik alıştırmalar 199
5.6.8. Muhayyer taksime yönelik alıştırmalar 206

5.6.9. Muhayyer Kürdi taksime yönelik alıştırmalar 212
5.6.10. Müstear taksime yönelik alıştırmalar 218
5.6.11. Suzinak taksime yönelik alıştırmalar 225
5.6.12. Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksimine yönelik alıştırmalar 232
5.6.13. Hakkı Derman'ın tavır özellikleri doğrultusunda oluşturulan alıştırmalara yönelik uzman görüşleri 238
6. SONUÇ VE ÖNERİLER 245
6.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar 245
6.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar 251
6.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar 253
6.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar 255
6.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar 256
6.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Sonuçlar 256
KAYNAKÇA 259
EKLER 261
EK-1 Bayati Taksimin Notası 263
EK-2 Ferahnak Taksimin Notası 266
EK-3 Hicaz Taksimin Notası 268
EK-4 Hicazkar Taksimin Notası 274
EK-5 Hüseyni Taksimin Notası 275
EK-6 Hüzzam Taksimin Notası 276
EK-7 Kürdilihicazkar Taksimin Notası 278
EK-8 Muhayyer Taksimin Notası 279
EK-9 Muhayyer Kürdi Taksimin Notası 284
EK-10 Müstear Taksimin Notası 289
EK-11 Suzinak Taksimin Notası 291

EK-12 Suzidil Makamından Buselik Makamına Geçiş Taksiminin Notası 295
EK-13 Anket Formu 298
ÖZGEÇMİŞ 303

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge 4.1. Araştırmanın çalışma evreni 20

Çizelge 4.2. Araştırmanın örneklemi 22

Çizelge 5.1. Bayati taksimde kullanılan tartım kullanım özellikleri..... 102

Çizelge 5.2. Ferahnak taksimde kullanılan tartım kullanım özellikleri 106

Çizelge 5.3. Hicaz taksimde kullanılan tarım kullanım özellikleri..... 109

Çizelge 5.4. Hicazkar taksimde kullanılan tartım özellikleri..... 115

Çizelge 5.5. Hüseyni taksimde kullanılan tartım kullanım özellikleri..... 118

Çizelge 5.6. Hüzzam taksimde kullanılan tartım kullanım özellikleri..... 121

Çizelge 5.7. Kürdilihicazkar taksimde kullanılan tartım kullanım özellikleri 124

Çizelge 5.8. Muhayyer taksimde kullanılan tartım kullanım özellikleri..... 127

Çizelge 5.9. Muhayyer taksimde kullanılan tartım kullanım özellikleri..... 132

Çizelge 5.10. Müstear taksimde kullanılan tartım kullanım özellikleri..... 137

Çizelge 5.11. Suzinak taksimde kullanılan tartım kullanım özellikleri 140

Çizelge 5.12. Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminde kullanılan tartım kullanım özellikleri 144

Çizelge 5.13. Araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının "Hakkı Derman'ın icra etmiş olduğu taksimler aslına uygun bir biçimde notaya alınmıştır" önermesine ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri 238

Çizelge 5.14. Araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının "Hakkı Derman'ın taksim icralarında kullanmış olduğu süsleme tekniklerini yansıtır niteliktedir" önermesine ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri..... 239

Çizelge 5.15. Araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının "Hakkı Derman'ın taksim icralarında kullanmış olduğu yay kullanımlarını yansıtır niteliktedir" önermesine ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri 239

Çizelge 5.16. Araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının "Hakkı Derman'ın taksim icralarında kullanmış olduğu tartım kullanımlarının özelliklerini yansıtır niteliktedir" önermesine ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri 239

Çizelge 5.17. Araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının "Hakkı Derman'ın taksim icralarında kullanmış olduğu sıklıkla kullanılan motiflerini yansıtır niteliktedir" önermesine ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri 240

Çizelge 5.18. Araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının "Hakkı Derman'ın taksim icralarında kullanmış olduğu tavır özelliklerini yansıtır niteliktedir" önermesine ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri 240

Çizelge 5.19. Araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının "Alıştırmalarda çarpma süsleme tekniğinin kullanım sıklığı yeterli düzeydedir" önermesine ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri 240

Çizelge 5.20. Araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının "Alıştırmalarda mordan süsleme tekniğinin kullanım sıklığı yeterli düzeydedir" önermesine ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri 241

Çizelge 5.21. Araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının "Alıştırmalarda hızlı vibrato süsleme tekniğinin kullanım sıklığı yeterli düzeydedir" önermesine ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri 241

Çizelge 5.22. Araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının "Alıştırmalarda vur kaç çarpma süsleme tekniğinin kullanım sıklığı yeterli düzeydedir" önermesine ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri..... 241

Çizelge 5.23. Araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının "Alıştırmalarda glissando süsleme tekniğinin kullanım sıklığı yeterli düzeydedir" önermesine ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri 242

Çizelge 5.24. Araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının "Alıştırmalarda tril süsleme tekniğinin kullanım sıklığı yeterli düzeydedir" önermesine ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri .. 242

Çizelge 5.25. Araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının "Alıştırmalarda legato yay tekniğinin kullanım sıklığı yeterli düzeydedir" önermesine ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri .. 242

Çizelge 5.26. Araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının "Alıştırmalarda detache yay tekniğinin kullanım sıklığı yeterli düzeydedir" önermesine ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri .. 243

Çizelge 5.27. Araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının "Alıştırmalarda sul ponticello yay tekniğinin kullanım sıklığı yeterli düzeydedir" önermesine ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri 243

Çizelge 5.28. Araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının "Alıştırmalar hakkı derman'ın icra tavrının aktarılmasına katkı sağlayacak niteliktedir" önermesine ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri... 243

Çizelge 5.29. Araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının "Alıştırmalar keman öğretim sürecinde kullanılabilir niteliktedir" önermesine ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri 244

Çizelge 5.30. Araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının "Alıştırmalar keman öğretim sürecine olumlu katkı sağlayabilecek niteliktedir" önermesine ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri 244

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil 5.1. Hakkı Derman'ın Bayati taksiminde kullanmış olduğu süsleme tekniklerine yönelik alıştırma 158

Şekil 5.2. Hakkı Derman'ın Bayati taksiminde kullanmış olduğu tartım kullanım özellikleri ve sıklıkla kullanılan motiflerine yönelik alıştırma 160

Şekil 5.3. Hakkı Derman'ın Bayati taksimindeki tavır özelliklerine yönelik alıştırma 163

Şekil 5.4. Hakkı Derman'ın Ferahnak taksiminde kullanmış olduğu süsleme tekniklerine yönelik alıştırma 165

Şekil 5.5. Hakkı Derman'ın Ferahnak taksiminde kullanmış olduğu tartım kullanım özellikleri ve sıklıkla kullanılan motiflerine yönelik alıştırma 167

Şekil 5.6. Hakkı Derman'ın Ferahnak taksimindeki tavır özelliklerine yönelik alıştırma 170

Şekil 5.7. Hakkı Derman'ın Hicaz taksiminde kullanmış olduğu süsleme tekniklerine yönelik alıştırma 172

Şekil 5.8. Hakkı Derman'ın Hicaz taksiminde kullanmış olduğu tartım kullanım özellikleri ve sıklıkla kullanılan motiflerine yönelik alıştırma 174

Şekil 5.9. Hakkı Derman'ın Hicaz taksimindeki tavır özelliklerine yönelik alıştırma 176

Şekil 5.10. Hakkı Derman'ın Hicazkar taksiminde kullanmış süsleme tekniklerine yönelik alıştırma 178

Şekil 5.11. Hakkı Derman'ın Hicazkar taksiminde kullanmış olduğu tartım kullanım özellikleri ve sıklıkla kullanılan motiflerine yönelik alıştırma 180

Şekil 5.12. Hakkı Derman'ın Hicazkar taksimindeki tavır özelliklerine yönelik alıştırma 183

Şekil 5.13. Hakkı Derman'ın Hicazkar taksimindeki tavır özelliklerine yönelik alıştırma 184

Şekil 5.14. Hakkı Derman'ın Hüseyni taksiminde kullanmış olduğu süsleme tekniklerine yönelik alıştırma 185

Şekil 5.15. Hakkı Derman'ın Hüseyni taksiminde kullanmış olduğu tartım kullanım özellikleri ve sıklıkla kullanılan motiflerine yönelik alıştırma 187

Şekil 5.16. Hakkı Derman'ın Hüseyni taksimindeki tavır özelliklerine yönelik alıştırma 190

Şekil 5.17. Hakkı Derman'ın Hüzzam taksiminde kullanmış olduğu süsleme tekniklerine yönelik alıştırma 192

Şekil 5.18. Hakkı Derman'ın Hüzzam taksiminde kullanmış olduğu tartım kullanım özellikleri ve sıklıkla kullanılan motiflerine yönelik alıştırma 194

Şekil 5.19. Hakkı Derman'ın Hüzzam taksimindeki tavır özelliklerine yönelik alıştırma 197

Şekil 5.20. Hakkı Derman'ın Kürdilihicazkar taksiminde kullanmış olduğu süsleme tekniklerine yönelik alıştırma 199

Şekil 5.21. Hakkı Derman'ın Kürdilihicazkar taksiminde kullanmış olduğu tartım kullanım özellikleri ve sıklıkla kullanılan motiflerine yönelik alıştırma 201

Şekil 5.22. Hakkı Derman'ın Kürdilihicazkar taksimindeki tavır özelliklerine yönelik alıştırma 204

Şekil 5.23. Hakkı Derman'ın Muhayyer Taksiminde kullanmış olduğu süsleme tekniklerine yönelik alıştırma 206

Şekil 5.24. Hakkı Derman'ın Muhayyer taksiminde kullanmış olduğu tartım kullanım özellikleri ve sıklıkla kullanılan motiflerine yönelik alıştırma 208

Şekil 5.25. Hakkı Derman'ın Muhayyer taksimindeki tavır özelliklerine yönelik alıştırma 210

Şekil 5.26. Hakkı Derman'ın Muhayyer Kürdi taksiminde kullanmış olduğu süsleme tekniklerine yönelik alıştırma 212

Şekil 5.27. Hakkı Derman'ın Muhayyer Kürdi taksiminde kullanmış olduğu tartım kullanım özellikleri ve sıklıkla kullanılan motiflere yönelik alıştırma 214

Şekil 5.28. Hakkı Derman'ın Muhayyer Kürdi taksimindeki tavır özelliklerine yönelik alıştırma 216

Şekil 5.29. Hakkı Derman'ın Müstear taksiminde kullanmış olduğu süsleme tekniklerine yönelik alıştırma 218

Şekil 5.30. Hakkı Derman'ın Müstear taksiminde kullanmış olduğu tartım kullanım özellikleri ve sıklıkla kullanılan motiflerine yönelik alıştırma 220

Şekil 5.31. Hakkı Derman'ın Müstear taksimindeki tavır özelliklerine yönelik alıştırma 223

Şekil 5.32. Hakkı Derman'ın Suzinak taksiminde kullanmış olduğu süsleme tekniklerine yönelik alıştırma 225

Şekil 5.33. Hakkı Derman'ın Suzinak taksiminde kullanmış olduğu tartım kullanım özellikleri ve sıklıkla kullanılan motiflere yönelik alıştırma 227

Şekil 5.34. Hakkı Derman'ın Suzinak taksimindeki tavır özelliklerine yönelik alıştırma 230

Şekil 5.35. Hakkı Derman'ın Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminde kullanmış olduğu süsleme tekniklerine yönelik alıştırma .. 232

Şekil 5.36. Hakkı Derman'ın Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminde kullanmış olduğu tartım kullanım özellikleri ve sıklıkla kullanılan motiflerine yönelik alıştırma 234

Şekil 5.37. Hakkı Derman'ın Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksimindeki tavır özelliklerine yönelik alıştırma 237

SİMGELER VE KISALTMALAR

Kısaltmalar	Açıklamalar
C	Cilt
Gliss.	Glissando
H.Vib.	Hızlı Vibrato
Hız	Hızlanarak
S	Sayfa
Sul Pont. - Ord.	Sul Ponticello - Ordinary
TDK	Türk Dil Kurumu
TRT	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu

1. GİRİŞ

Önemli bir tarihe sahip olan Türk Müziği, yüzyıllar içerisinde gelişimini ve değişimini devam ettirerek, günümüze gelene kadar birçok aşamadan geçmiş, farklı icra alanlarına ve farklı sazlara sahip olmuştur. Türk Müziği, icra edildiği dönemin ihtiyaçları, özellikleri, gelişimine göre daima kendini yenileyen bir hüvviyete sahip olmuştur. Bu değişim ve gelişim içerisinde Türk müziğinin icrasında kullanılan sazlar da farklılaşarak değişim göstermiştir

17. yüzyıl, Türk Müziği açısından önemli değişimlere ve gelişmelere sahne olmuş bir dönemdir. Bu yüzyılda, batı notası Türk Müziğine Ali Ufki Bey ile gelmiş, büyük bestekarlar yetişmiş, hatta Batı Müziği sazlarının Türk Müziğinde kullanılmaya başlanması gibi Türk Müziği sazları da Batı Müziğinde kullanılmaya başlanmıştır. (Özalp, 2000, s. 356-357). Türk Müziği'nin bu gelişimi ve değişimi süresince, icrada kullanılan sazlar da değişmiş ve zaman içerisinde bazı sazların yerini başkaları alarak önem kazanmıştır.

Türk Müziği icrasında önem kazanan sazlardan biri de, 18. yüzyıl itibarıyla kullanılmaya başlanan ve o günden bugüne söz müziğinde bir refakatçi olarak, saz müziğinde ise diğer sazlarla veya tek başına yapılan icralarda çok önemli bir yer teşkil eden kemandır. Kemanın Türk Müziğinde icra edilmeye başlanılmasından önce farklı yaylı sazlar kullanılmaktaydı. "Kemandan önce dikey tutularak çalınan uzunca bir sapı, Hindistan cevizi kabuğundan veya ahşaptan deriye kaplı küresel bir teknesi olan, iki ya da üç ibrişim teli bulunan ve kıvrık bir yayın yardımıyla çalınan rebab bulunmaktaydı" (Behar, 2015, s. 37). "Osmanlı müziği tarihinde, dolayısıyla Osmanlı sarayında 18. yüzyıla kadar mevcut olan tek yaylı çalgı kemânçedir" (Soydaş ve Beşiroğlu, 2007, s. 5). 18. yüzyılda keman ile birlikte Türk Müziği ortamına Rum etkisiyle girip raks müziği icrasında kullanılmaya başlanan bir diğer saz da kemençedir (Soydaş vd., 2007, s. 6). Daha sonra kayıtlara göre ilk defa Rum Kemancı Yorgi/Corci tarafından İstanbul'da çalınmaya başlanan viola d'amore, göğüste çalındığı için sinekemanı olarak anılmaya başlandı. Dört telli keman ise önceleri meyhane çalgısı olarak görülmesine rağmen on dokuzuncu yüzyıl itibariyle fasıl icralarına dahil edilmeye başlanılmıştır.

Keman sazının yüzyıllar içerisinde Türk Müziğinde kimler tarafından kullanılmaya başlandığına bakıldığında, 18. yüzyıl sonlarında Kemânî Hızır Ağa, Kemânî Sâdık Ağa, Kemânî Alî Ağa, 19. yüzyıl ve sonrasına ait kayıtlarda ise Kemânî Mustafâ Ağa, Kemânî Edhem, Kemânî Sebuh gibi isimler görülmektedir (Akt. Hatipoğlu, 2016, s. 422).

Cumhuriyet dönemi ve sonrasında ise Leon Hancıyan (1860-1947), Abdülkadir Töre (1873-1946), Kevser Hanım (1880-1950), Mustafa Sunar (1881-1959), Mildan Niyazi Ayomak (1888-1947), Kemânî Reşad Erer (1890-1940), Haydar Tatlıyay (1890-1963), Sadi Işılay (1899- 1969), Cevdet Çağla (1900-1988), Nubar Tekyay (1905-1955), Hakkı Derman (1907-1972), Emin Ongan (1906-1985), Selahattin İnal (1924-1982) olarak sıralanabilir (Hatipoğlu, 2016, s. 423). Adı geçen kemaniler kendilerine has tavırlarıyla Türk Müziğinde keman sazı icracıları olarak kayda geçmişlerdir.

20. yüzyılın başlarına kadar Türk Müziğinin çeşitli icra ortamlarında icra edilen Keman, daha sonra devlet kurumları olan TRT, Kültür Bakanlığı gibi birçok kurumda icra edilmeye başlanmıştır. Türk Müziğinde giderek önem kazanan keman sazına ilgi artmış, kendine has tavırlarıyla Türk Müziğinde üstat olarak anılan keman icracıları yetişmiş, bu icracılardan bazıları birer ekol haline gelmiştir. Ancak, ekol haline gelen bu önemli keman icracıları unutulmaya yüz tutmuş, geçmiş ile günümüz arasında bağ kuran bu icracıların tavır aktarımı kaynak yetersizliği sebebiyle kesintiye uğramıştır. Ekol olmuş bu icracıların tavır aktarımının sağlanabilmesi için gerekli kaynakların oluşturulması gerekliliği belirmiştir. Böylece, keman icracılarının tavır özelliklerinin incelenmesine, araştırılmasına ve öğretilmesine yönelik çalışmaların yapılması ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Türk Müziğinin aktarımında, öğretiminde üslup ve tavır oldukça önemli bir yer teşkil etmektedir. Tavır ve üslup, Türk Müziğinin tarihsel gelişimi içerisinde aktarımın vazgeçilmez bir parçası olmuş, dolayısıyla hem icrada hem de aktarım da önemli bir yere sahip olmuştur. Türk Müziğinin aktarımı, bilindiği üzere 20. yüzyıla kadar meşk adı verilen öğretim yöntemiyle gerçekleştirilmiştir (Hatipoğlu, 2017, s. 5). Bu aktarım içinde repertuvar, usul öğretimi de yer almaktadır. Bunlara ek olarak hocadan talebeye aktarılan en önemli değerlerden ikisi de Türk Müziği Üslubu ve hocanın kendine ait olan tavrıdır. Talebe bir yandan genel Türk Müziği üslubunu

kavrarken, diğer yandan da meşk ettiği hocasının tavrını kavrayıp, hocasının tavrının devamlılığını sağlayan kişi konumuna gelmiştir. Türk Müziği için büyük önem teşkil eden tavır ve üslubun hem anlamlarını, hem de Türk Müziği üstatları tarafından nasıl yorumlandığını bilmek gerekmektedir.

Üslup, sözlük anlamı itibarıyla yol, yöntem, metot, oluş, deyiş yapış vb. anlamlarını taşır. (Türk Dil Kurumu, erişim tarihi: 26.04.2018).

Yalçın Tura müzikte üslubu şöyle aktarır: "Bir eseri güftesine uygun bir ifade tarzı ile bestelediği makamın özelliklerine uygun olarak, usul ve formunu bozmadan ve de bestekarın estetik anlayışına saygılı kalma kaydı ile kendi estetik anlayışını da katarak icra etmektir" (Akt. Aktaş, 2014, s. 19).

Yılmaz Öztuna ise müzikte üslubu anlatırken sanatçının bestesini yaptığı sırada üslubunu nasıl gösterdiğinden bahseder:

> Güzel san'atlarda takib edilen hususî yol. Umumî yola 'mekteb' (école), san'atkârın iç karakterine ait hususî yola 'üslûb' (style) denir. Mûsikîde gerek bestekârda, gerek icrâkârda üslûb meselesi çok mühimdir; zira san'atkârın ibdâ kabiliyetini gösterir. Bütün büyük bestekârların ve büyük icrâkârların mutlaka bâriz, diğerlerinden az veya çok, fakat mutlaka farklı üslûpları vardır. … San'atkârın kullandığı malzemeye verdiği yön, bu malzemeyi kullanış tarzı, üslûbu meydana getirir. Bestekârın belirli bir güfteyi, makamı, usûlü, formu, geçkileri seçmesi, üslûbu meydana getiren ilk unsurlardır. Bu ve ikinci derecede unsurların şahsî bir anlayışla terkîbi, üslûbun ta kendisidir (Öztuna, 2006, s. 471).

Türk Müziği'nde üsluba benzer bir diğer kavram ise "tavır"dır. Tavır, TDK Güncel Türkçe Sözlük'e göre "durum, vaziyet, hal" anlamlarına gelmektedir (TDK, erişim tarihi: 24.04.2018).

Zeynep Rona tavır sözcüğünü şöyle açıklamaktadır: "Bir sanat ürününün belli bir sanatçıya, gruba, akıma, okula, döneme ya da yöreye özgü özellikleri barındırması. Bu özellikler renk, biçim ve konu olabileceği gibi ortak bir tavır, program ya da öğreti de olabilir. Tüm sanat dalları için geçerli bir terimdir" (Akt. Tan, 2008, s. 19).

Öztuna'ya göre tavır, "Türk musikisinde okuyuş (tegannî) üslûp ve usûlüdür. Büyük hânendelerin kendilerine mahsus tavırları vardır ki, peyrevleri tarafından taklîd edilir. Sâzendeler için de bu terim kullanılır" (Öztuna, 2006, s. 382). Üslup ve tavır, hem icra hem de bestekarlık alanları için kullanılmaktadır. Her bestekârın kendi düşünce tarzına göre bir üslubu olduğu gibi, eseri icra eden icracının da bir üslubu ve tavrı

mutlaka mevcuttur. Alaaddin Yavaşça Özge Zeybek ile yaptığı kişisel görüşmelerde üslup ve tavrı şu şekilde ifade etmiştir. "Üslûp-tavır sanatta şahsiyetin ifadesidir; ses sanatçısında, saz sanatçısında ve toplu icrâ yöneticilerinde olduğu kadar, bestekâr ve bestelerde de üslûbun yeri önemlidir" ifadesi de bu görüşü destekler niteliktedir." (Zeybek, 2013, s. 6).

Yapılan tanımlardan yola çıkarak, tavır kelimesinin üsluba göre daha bireysel bir anlama sahip olduğu sonucuna varılabilir. Başka bir ifade ile tavır, sanatçının eserinde kendi izlerini adeta bir imza gibi bırakması olarak da açıklanabilir. Üslupla her ne kadar yakın anlamlara gelse de tavır bir sanat dalında bireysel olanı, üslup ise genel olan anlayış biçimini ifade etmektedir.

Söylenildiği gibi her ne kadar benzer anlamlı olsa da, tavır kavramı daha bireysel ve sanatçının alanında önemli bir isim olmasında vazgeçilmez bir etkendir. Tüm icracılar, icraları süresince kendi tavırlarını ortaya koyarlar. Ancak bazı sanatçılar zamanla kendi tavırlarıyla diğer sanatçılardan ayrılarak, kendinden sonra gelen sanatçıları etkileyip ekol olmuşlardır. Hakkı Derman da keman icrasında kendi tavrıyla ekol olmuş icracılardan birisidir. Hakkı Derman, kendine has tavrı ve Türk Müziği icra üslubu ile kendisinden sonra gelen kemanileri teknik ve tavır özellikleri bakımından etkileyip yol göstermiş, çalgısını ustalıkla icra etmiş, Türk Müziğinin gelişmesine katkıda bulunarak önemli keman icracıları arasında yerini almıştır.

Türk Müziğinde ekol olmuş kişilerin icra tavırlarının anlaşılabilmesi, bu icra tavırlarının günümüz icracılarına aktarılarak devamlılığını sağlanması ve saz öğretimi ile gerçekleşen eğitim sürecinde gelenek ile olan bağın sürdürülebilmesi açısından oldukça önemlidir. Hakkı Derman da, Türk Müziğinde ekol olmuş bir sanatçı olarak, icrasının tahlil edilmesi gereken önemli şahsiyetlerden birisidir. Bu zamana kadar Hakkı Derman'ın keman taksimlerinin tahlili yapılmamış, tavrı tespit edilmemiş ve tavrının aktarılması için gereken öğretim kaynakları oluşturulmayarak gerekli çalışmalar yapılmamıştır.

Türk müziğinde bir icracının tavrının belirlenmesi, tavrını oluşturan unsurların ortaya konulabilmesi icracının tamamen serbest olduğu ve irticali bir biçimde icra ettiği taksimlerin tahlili ile gerçekleştirilebilir. Taksim, bir icracının kendi tavrını en iyi şekilde ifade edebildiği formlardan birisidir. "Klasik Türk müziğinde faslın başında

ve ortasında çalgıcının doğaçlama yöntemiyle yaptığı müzik" (TDK, erişim tarihi: 25.04.2018) anlamına gelen taksim, adının nereden geldiği tartışmalı olsa da bir fasıl programında, faslın ortasında yapılıp, icrayı ikiye böldüğü için bu adı aldığı düşünülmektedir (Özalp, 2000, s. 132). Taksim farklı şekillerde ifade edilmiştir.

Kantemiroğlu taksimi: "Okunacak bestenin makamında, fakat usule bağlı olmayan, güzel ve hoş bir nağmedir ve her şeyden önce o icra edilir" şeklinde açıklamıştır." (Kantemiroğlu, 2001, s. 172).

Nazmi Özalp taksimi şöyle tanımlamıştır: "Bir icrâ sırasında ya da tek başına bir saz sanatkârının, bir makam çerçevesinde, çeşitli makamlara geçkiler yaparak o anda bestelenen, yâni emprovize ve ritimsiz besteleridir" (Özalp, 2000, s. 132).

Cinuçen Tanrıkorur ise; "Taksim, bir sazendenin belirli bir makam seyrini gereği gibi tarif edebilme bilgisinin yanı sıra, orijinal müzikal fikirleri ortaya koyma kabiliyetini gösteren irticali bir bestedir." (Tanrıkorur, 2011, s. 169) diyerek taksimi, icracının anlık bestesi olarak tanımlamıştır.

Alaeddin Yavaşça taksimi: "…San'atçının san'attaki hünerlerini ortaya koyan, birbirleriyle yakın veya uzak değişik makamları, yerinde veya transpoze (Şed) yâni "olması gereken gerçek perdeler yerine başka perdelerde" uyumlu biçimde göstermesi…" şeklinde tanımlamıştır. (Yavaşça, 2002, s. 105).

Yapılan alıntılardan da anlaşılacağı üzere taksim bir icracının belirli kurallar içerisinde sanat birikimini özgürce ifade edebildiği, tavrını en iyi şekilde yansıtabildiği Türk müziği formudur. İcracıların, taksim icralarının anlaşılması, icracıların tavırlarının da anlaşılıp aktarılması anlamına gelmektedir.

Hakkı Derman'ın keman taksimlerinin tahlili, genelde Türk Müziği icracılarına özelde Türk Müziği keman icracıları ve talebelerine, Hakkı Derman tavrını takip edecek kişilere bir yol gösterici olacağı düşünülmektedir ve tavrın anlaşılması, aktarılması, devam ettirilmesi açısından önem taşımaktadır. Tavır aktarımının en güç yanlarından biri, tavrı aktarılacak sanatçının icrasındaki teknik zorluklardır. Bu zorlukların aşılması için tavır tahlilinden sonra, çeşitli alıştırmalarla tavır icrasının teknik güçlükleri giderilebilir. Tavrın ve üslubun devamlılığı için sanatçının tahlil edilen tavrı metodik alıştırmalarla aktarılmalıdır. "Bir beceriyi, bilgiyi kazanmak için

yapılan tekrar, temrin, talim, egzersiz" (TDK, erişim tarihi: 27.04.2018), anlamına gelen alıştırma, keman öğrenimi için oldukça önemlidir. Keman öğreniminde herhangi bir unsurun, tavra dayalı bir icranın aktarılması konusunda önem arz eden alıştırmalar, özellikle teknik kapasitenin arttırılması aşamasında düzenli bir şekilde kullanılmaktadır. Oluşturulacak alıştırmalarla teknik zorlukların giderilerek Hakkı Derman'ın keman tavrının aktarılabileceği düşünülmektedir.

1.1. Problem Durumu

Türk Müziğinde meşk sistemiyle beraber gelişen üslup aktarımı, nota kullanımı ile beraber bireyselleşen eğitim metotlarıyla unutulmaya yüz tutmuştur. Burada büyük rol oynayan önemli bir eksik ise üslubu aktarılacak Türk müziğinde usta olmuş kişilerin tavırlarının ortaya konmamış olmasıdır.

Türk müziğinde kendine has tavrıyla önem arz den bir saz icracısının, sazını icra ederken kullandığı teknik, melodik, nazari ve ifade unsurları tahlil edilmediği, genelde Türk Müziği üslubunun özelde kişisel tavrın devamlılığının sağlanamadığı konularına ilişkin eksiklikler ortaya çıkmıştır.

İcraların anlaşılması, uygulanması, eğitimde kullanılması ve bu yolla gelecek nesillere aktarılması konusunda tahliller başlı başına bir kaynak teşkil etmektedir. Bugüne kadar çeşitli icra tahlilleri yapılmış olmasına rağmen mevcut incelemeleri ele alırsak yapılan tahlillerin ancak birkaç kişiyle sınırlı kaldığı söylenebilir. Hakkı Derman da, Türk Müziği'nde ekol olmuş bir sanatçı olarak, icrasının tahlil edilmesi gereken önemli şahsiyetlerden birisidir.

TRT'de uzun yıllar çeşitli icralarda bulunan Hakkı Derman, yaptığı taksimlerle Türk Müziği taksim icrasına hem katkıda bulunmuş, hem de kişisel motif ve özellikleriyle bireysel tavrını ortaya koymuştur. Bugüne kadar sadece Dr. Murat Gürel tarafından "Hakkı Derman'a ait Bayati Keman Taksiminin Analizi" adlı çalışmada sanatçının bir taksimi incelenmiştir, ancak bu sayı sanatçının tavrının anlaşılması için kafi gelmemektedir. Bu amaçla Kemani Hakkı Derman'ın keman taksimlerinin tahlil edilerek tavır özelliklerinin ortaya konulması ve bu özelliklerden hareketle, oluşturulacak ve keman öğretiminde kullanılabilecek alıştırmalar araştırmanın temelini oluşturmaktadır.

Buna göre; araştırmanın problem cümlesi “Kemani Hakkı Derman'ın keman taksimlerinin tahlilinden yararlanılarak oluşturulan ve keman öğretiminde kullanılabilecek alıştırmalara yönelik uzman görüşleri nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir.

1.1.1. Alt problemler

Hakkı Derman'ın keman taksimlerinde kullandığı;

1. Süsleme teknikleri nelerdir?
2. Yay teknikleri nelerdir?
3. Tartım özellikleri nelerdir?
4. Sıklıkla kullanılan motifleri nelerdir?
5. Konumlar nelerdir?
6. Hakkı Derman’ın tavır özellikleri doğrultusunda oluşturulan alıştırmalara yönelik uzman görüşleri nelerdir?

1.2. Amaç

Bu çalışmada, 1907-1972 yılları arasında yaşamış olan TRT keman sanatçısı Hakkı Derman'ın keman taksimlerindeki kullanmış olduğu süsleme tekniklerinin, yay tekniklerinin, tartım özelliklerinin, sıklıkla kullanılan motiflerinin, konum kullanımlarının tahlil edilmesi, bu tahlillerden yola çıkarak keman eğitiminde kullanılabilecek, Hakkı Derman’ın tavrını yansıtan alıştırmaların oluşturulması ve oluşturulan alıştırmaların uzman görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

1.3. Önem

Bu çalışma; Hakkı Derman’ın keman icrasında kullandığı süsleme ve yay teknikleri, sıklıkla kullanılan motifleri, tartım özellikleri ve konum özelliklerinin ortaya çıkarılması bakımından, tahlil sonucu ortaya çıkan Hakkı Derman taksim icra tavrına yönelik keman eğitiminde kullanılabilecek alıştırmaların oluşturulması bakımından, keman eğitiminde ve icrasında Hakkı Derman’ın tavrının aktarılması ve öğretilmesi bakımından, Türk Müziği keman öğretimi sürecinde sistematik, tutarlı ve bilimsel bir biçimde uygulanabilmesine katkı sağlaması bakımından, keman öğretim sürecinde

bir kaynak oluşturması bakımından, Türk Müziği keman öğretim alanının gelişmesine katkı sağlaması ve bundan sonra yapılacak bu ve buna benzer çalışmalara ışık tutması bakımından önem arz etmektedir.

1.4. Sayıltılar

1. Bu çalışmada ele alınan 12 adet taksimin, Hakkı Derman'ın keman icra tavrının ortaya konulmasında yeterli olacağı,
2. Tahlil edilen taksimlerin Hakkı Derman'a ait olduğu,
3. Tahlil basamaklarının Hakkı Derman'ın tavır özelliklerini ortaya koymada yeterli olacağı düşünülmektedir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. Hakkı Derman'ın örneklem grubuna seçilen taksimleri ile,
2. Belirlenen on iki taksim üzerinde yapılan tahliller ile,
3. Hakkı Derman'ın tavrından yola çıkarak oluşturulan 36 alıştırma ile sınırlandırılmıştır.

1.6. Tanımlar

Çarpma: Değerini asıl notadan önce veya sonra alarak yay ya da parmak darbesi ile yapılan çok kısa değerlikli notalardır (Kaçar, 2012, s. 126).

Mordan: "Genellikle klavsen müziğinde uygulanan bir süsleme. Bir notanın hızla çarpılmasıyla (tuşu tırmıklar gibi) sağlanan bir tür tril" (Sözer, 2012, s. 158).

Hızlı vibrato: "Hızlı vibrato; titreşim hızının vibratoya göre daha fazla olduğu vibrato türü olup klâsik tavrı benimseyen icrâcılar tarafından sıklıkla tercih edilmektedir" (Gürel, 2016, s. 1380-1381).

Vurkaç Çarpma: Sıra ile inilen perdelerde, perdeden hemen sonra, icra edilen makam dizisine uygun olarak, bir üstteki perdeye yaylı ve yaysız çarpılarak duyurulan bir süsleme türüdür (Gönül, 2010, s. 41).

Glissando: “Aslında Fransızca Glisser=Kaymak kelimesinden İtalyanca’ya geçen, parmağı tuş ya da telde hızla kaydırarak ses dizisini çalmak” (Aktüze, 2004, s. 224).

Tril: “İki parmakla iki komşu notanın hızlı bir şekilde çalınmasına tril denir” (Sevsay, 2015, s. 37).

Legato: “Bir veya birkaç sesin bir yayda kesintisiz olarak çalınmasına ve değiştirildiği belli olmayan yay kullanım şekline Legato denmektedir” (Büyükaksoy, 1997, s. 40).

Detache: “Sözcük anlamı detache; bölünmüş, kıyılmış, küçük parçalara ayrılmış, birbirlerine bağlı olmayan olarak ifade edilmektedir. Yay tekniğinde ise, her ses için ayrı yay kullanılır” (Büyükaksoy, 1997, s. 42).

Sul Ponticello: “Yayın eşiğe olabildiğince yakın biçimde kullanılması gerektiğini belirten uyarı. Bu yöntemle elde edilen sesler, biraz cızırtılı, metalik bir etki taşımakla birlikte, gizemli bir atmosfer yaratılmak istenen belli ses ortamları için uygun bir seçenek oluşturabilir.” (Say, 2012, s. 494).

2. HAKKI DERMAN'IN HAYATI

Resim 1. Hakkı Derman

Hakkı Derman, 1907 yılında, Ali Bey ve Mebrure Hanım'ın oğlu olarak İstanbul Kabataş'ta dünyaya geldi (Özalp, 2000, s. 311). Ailesi Derman'a, onun isteğiyle 10 yaşında sünnet hediyesi olarak keman almıştır (Rit, 1967, s. 6). İlk pratiklerini kendi kendine yaptı ve daha sonra ilk profesyonel eğitimini Beylerbeyili Müezzin Ziya Bey'den aldı (Özalp, 2000, s. 312). 12 yaşında Beşiktaş Musiki Cemiyeti'ne başlayıp, burada uzun yıllar arkadaşlık ettiği Şerif İçli ile tanıştı (Öztuna, 1969, s. 160). Cemiyette en fazla Neyzen İhsan Aziz Bey ve Hafız Yusuf Efendi'den faydalandı. Derman müzik çalışmalarının, eğitimini engellemesine izin vermedi ve Gaziosmanpaşa Lisesi'ni bitirdikten sonra 1926 yılında Eczacılık Fakültesi'nden mezun oldu (Özalp, 2000, s. 311-312). O zamanlar yasa gereği eczane açmak bazı şartlara bağlı ve sınırlıydı, eczane açamayan Derman, bir şirkete memur olarak girdi (Özalp, 2000, s. 311). Sahneye ilk olarak kemani İhsan efendinin yanında çıkmıştır ve 1928 yılında Selahattin Pınar ve Hafız Burhan ile yayınlara girmiştir (Rit, 1967, s. 6). 1931 yılında Türkiye-Yunanistan dostluk ilişkilerinin kurulması sebebi ile Ahmet Yatman, Nuri Halil Poyraz, Edip Ertem gibi icracılarla Atina'da konserler vermiştir (Rit, 1967, s. 6). 1928-1931 yıllarında İstanbul, 1935 yılında Şerif İçli ile Ankara Radyosu'nda çalışan Derman, bir taraftan da Merkez Hıfzıssıha Enstitüsü'nde biyokimya ihtisası yapıp, 1935 yılına kadar Ankara Belediyesi kimyageri olarak çalıştıktan sonra bir labaratuvar açtı ise de uzun ömürlü olmadı (Özalp, 2000, s. 311). Atatürk, Hakkı Derman'ı Çankaya Köşkü'ne haftada iki kez davet ederek icrasını dinlerdi (Özalp, 2000, s. 311).

1938 yılında Ankara radyosunda çalışmaya başlayarak birçok fasıl programı yönetti, 1945 yılında İstanbul'a döndü ve bir süre piyasada çalıştıktan sonra 1950'de İstanbul Radyosu'na girdi, bir yandan da 1945 yılında girdiği İstanbul Belediye Konservatuvarı'nda çalıştı (Özalp, 2000, s. 311). Kendi yönetiminde, Şerif İçli, Ahmet Yatman, Şükrü Tunar, Saim Özsoy, Piyano Valantin, Kemal Gürses, Celal Tokses, Mahmut Celalettin, Beşiktaşlı Kemal, Sabite Tur Gülerman, Ahmet Üstün, Suzan Köktürk, Zeki Müren gibi isimlerle piyasa icralarında bulundu (Milliyet 06.08.1955, s. 6-7). Münir Nurettin Selçuk idaresindeki konserlere solist olarak katıldı (Milliyet, 19.12.1964, s. 6). Radyo ve konservatuvarın dışında "Türk Mûsıkîsi Büyük Jürisi" üyeliği, 1967'de "Repertuvar Kurulu" üyeliği, 1966 yılından itibaren "TRT Kurumu İstanbul Radyosu Denetleme Kurulu" üyelikleri gibi görevler de üstlendi (Özalp, 2000, s, 312).

Radyoda çalıştığı sürece, birçok sanatkâra eşlik etti, bestekarlık yapmadı, 1962 yılında radyo kariyerine son verdi (Özalp, 2000, s. 312). Yaşamının son yıllarında çoğunlukla piyasada çalıştı (Özalp, 2000, s. 311). 10 Aralık 1972'de İstanbul'da hayatını kaybetti (Milliyet, 18.12.1972 s, 10).

Dönemindeki ve sonrasındaki birçok kişi Hakkı Derman'dan övgüyle bahsetmiştir. Derman'ın icrasının canlı tanıklarından Refii Cevat Ulunay, Milliyet gazetesindeki bazı yazılarında Derman'dan bahsetmiştir. 1955 yılındaki yazısında Hakkı Derman'ın yaptığı taksimle ilgili "Hakkı Derman, ustaca daha doğrusu üstadça bir taksim yaptı. Gayet kıvrak nağmelerle Hicazkâr Kürdiden başladı, muhtelif makamlarda dolaştı… Derman'ın yay kudreti bana müteveffa (Ağa)'yı hatırlatırdı" (Ulunay, 1955, s. 3).

Behar, Derman'ı dönemin ünlü icracıları arasında göstermiştir (Behar, 2008, s, 119). Müzik eleştirmeni Doğan Hızlan, Hakkı Derman'ı, Nubar Tekyay ve Sadi Işılay ile birlikte Cumhuriyet döneminin en önemli kemancılarının arasında göstermiş (Akt: Gürel, 2016, s. 1372).

3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Çalışmanın bu bölümünde konu ile ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

Uslu (1991) "Türk Halk Müziği Eserlerinin Keman ile Çalınmasında Ortaya Çıkan Bazı Problemlerin Evrensel Keman Teknikleri ile Çözümlenmesi" başlıklı doktora çalışmasında, Türk halk müziği eserlerinin keman ile çalınmasında, karşılaşılan üslup, perde baskıları gibi sorunların keman öğretimi sürecinde uluslararası keman teknikleri ile nasıl çözülebileceği üzerinde durulmuştur. Araştırmanın sonucunda, T.H.M. eserlerinin kemanla çalınmak istendiğinde bazı sorunlarla karşılaşılabildiği sonucuna ulaşılmış, eserler evrensel teknikler kullanılarak çalındığında, ulusallıktan evrenselliğe ulaşmanın daha kolay olabileceği önerilmiştir.

Yahya Kaçar (2000) "Yorgo Bacanos'un Ud Taksimleri" başlıklı doktora çalışmasında, Yorgo Bacanos'un ud taksimlerinin makamlara göre içerik analizleri yapılmıştır. İçerik analizleri, seyir özellikleri ve kişisel motifler, makam dizileri ve ses alanı, perdelerin süre değerleri ve kullanım sıklıkları, perdelerin ezgisel hareketleri ve geçkiler ölçütleri doğrulusunda yapılmıştır. Analizler doğrultusunda ud öğretiminde kullanılabilecek etütler oluşturulmuş ve Yorgo Bacanos'un taksimleri notaya alınmıştır. Araştırmanın sonucunda, Yorgo Bacanos'un, taksimlerindeki makam seyirlerini Geleneksel Türk Sanat Müziği kuramlarında yer alan özellikler ile icra ettiği tespit edilmiştir. Nitelikli icraların analizlerinden elde edilen verilere göre, geleneksel çalgıların öğretiminde yeni yöntemlerin oluşturulması önerilmiştir.

Akpınar (2001) "Türkiye'deki Üniversitelerin Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümleri Müzik Öğretmenliği Anabilim Dallarındaki Keman Öğretiminde Makamsal Ezgilerin Kullanılma Durumları" başlıklı doktora çalışmasında, keman öğretim elemanları ve öğrencilerin keman eğitim programına ve keman eğitiminde makamsal ezgilerden yararlanma durumlarına ilişkin görüşleri değerlendirilmiştir. Araştırmaya katılan keman öğretim elemanlarının %97'si Türkiye'de uygulanan keman eğitiminin "Türk müziğine dayalılık", "Türkiye'nin somut koşullarıyla tutarlılık" ve "İnsanın doğasına uygunluk" gibi temel ilkeleri ile bugünkü keman eğitimi arasında yeterince paralellik bulunmadığını ifade etmişlerdir.

Alpagut (2001) "Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalında Türk Halk Ezgilerinin Kemana Uyarlanmasının Keman Eğitimi

Yoluyla Müzik Öğretmenliği Eğitimine Yansıyabilirliği" başlıklı doktora çalışmasında, Türk halk müziği ezgileri uluslar arası keman çalma teknikleri doğrultusunda düzenlenmiştir. Türk müzik kültürünün keman öğretimi yoluyla müzik öğretmenliği eğitimine yansımaları ele alınarak incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda, Türk halk ezgilerinin temel müzik öğeleriyle kemana uyarlanmasına ilişkin çalışmaların, öğrencilerin ileride öğretmenlikleri sırasında bu yaklaşımdan yararlanarak yapacakları eğitim-öğretim uygulamalarına çok yönlü eğitsel yararlılıklar sağlayabileceği anlaşılmıştır.

Gönül (2010) "Nevres Bey'in Ud Taksimlerinin Analizi ve Ud Eğitimine Yönelik Alıştırmaların Oluşturulması" başlıklı doktora çalışmasında Nevres Bey'in udu ile icra ettiği taksimler incelenmiştir. Taksimler melodik ve teknik açıdan analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda, Nevres Bey'in, kendi dönemi de dahil olmak üzere tanıyabildiğimiz icracılar içerisinde özgün bir tavır geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Nevres Bey'in makam, seyir, perde, pozisyon, mızrap, tartım ve ritim anlayışının gösterileceği, motif ve cümlelerinin kullanılmasıyla kolaydan zora, pozisyon genişliğiyle uyumlu ve sonuca götüren etüdlerin toparlanacağı "Nevres Bey Tavrı" merkezli bir ud metodu hazırlanması önerilmiştir.

Hatipoğlu (2013) "Rast Makamındaki Kâr-ı Nâtık Eserlerinden oluşturulan Seyr-i Natık Örneğinin Keman Öğretiminde Kullanılabilirliğinin Değerlendirilmesi" başlıklı doktora çalışmasında Rast makamındaki "Kâr-ı Nâtık" eserlerinden oluşturulan "Seyr-i Nâtık" örneği perde, aralık, makam, usul durumları tespit edilmiştir. Rast Kâr-ı Nâtıklarda görülen makamsal unsurlar, ses alanı sınırları, kullanılan perdelerin süre değerleri ve sıklıkları ortaya konulmuştur. Rast Seyr-i Nâtık örneğinin keman öğretiminde kullanılabilirliği anket formu yoluyla uzman görüşlerce değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonucunda, seyre başlama bölgeleri ve seyirlerde kullanılan makamsal unsurlar açısından, Rast Kâr-ı Nâtıklar ile yapılan karşılaştırma doğrultusunda, gerek seyre başlama bölgesi gerek kullanılan makamsal unsur açısından Rast Seyr-i Nâtıkta yer alan tüm makam seyirleriyle Rast Kar-ı Nâtıklarda aynı makam seyirlerine yer veren bestekarlar ile benzer bir yaklaşım ve anlayışın ortaya konulduğu tespit edilmiştir. Seyr-i Nâtık besteleme modeli keman dışında diğer çalgılara yönelik kullanılabileceği önerilmiştir.

Gürel (2016) "Nubar Tekyay'ın Keman Taksimlerinin Tahlîli" başlıklı doktora çalışmasında Nubar Tekyay'ın keman taksimlerinde kullanmış olduğu süsleme teknikleri, ifade unsurları, melodik, ritmik ve nazari tahlilleri yapılmıştır. Çalışmada Nubar Tekyay'a ait 16 adet giriş ve 3 adet geçiş taksimi notaya alınarak taksimlerin teknik, melodik ve nazarî açıdan tahlili yapılmıştır. Teknik tahlil ile Tekyay'ın keman icrasındaki konum, süsleme teknikleri ve ifade unsurları tahlîl edilerek açıklanmıştır. Nazarî tahlil ile taksimlerin tamamı cümle cümle ayrılarak makamların seyri, geçki ve perde kullanım özellikleri açıklanmış, Tekyay'ın nazari anlayışı ortaya konulmuştur. Araştırmanın sonucunda, Tekyay'ın süsleme teknikleri kullanımı, ajilitesi, yay tekniği, pozisyon kullanımı, entonasyonu, özgün cümleleri, sekileme kullanımı, icrâsındaki ritmik değişkenleri, onu dönemindeki diğer kemânilerden farklı bir noktaya taşıyıp ekol haline getirdiği anlaşılmıştır. Nubar Tekyay'ın süsleme tekniklerini, pozisyon kullanımını, makam, seyir ve perde anlayışını yansıtan, gelenek temelli, keman ile Türk Müziği icracılığına, keman eğitimine yönelik alıştırmalar yazılması ve çalınması önerilmiştir.

İnciroğlu (1997) "Türkiye'deki Müzik Eğitimi Bölümlerinde Türk Müziği Makamlarının Keman Çalma Tekniği Yönünden İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans çalışmasında, Türk müziği makamlarının keman ile seslendirilmesi süreci uluslararası keman çalma tekniği yönünden incelenerek ne tür zorlukların ve sorunların ortaya çıktığı tespit edilmiş ve önerilerde bulunulmuştur. Araştırmanın sonucunda, makamsal olarak yazılan etüt ve eserlerin kemanla çalınması sonucunda makamların daha iyi öğrenilerek, birbirinden ayırt edilebildiği, makamsal yapının daha iyi anlaşıldığı, duyumun geliştirilerek beğeni sağlandığı ve bu konuda hissiyatın arttırıldığı ve aynı zamanda seçiciliğin oluşturulduğu sonucuna ulaşılmıştır. Günümüz eğitim müziği bestecilerinin daha üretken çalışmalar yaparak, keman alanında yeni eserler kazandırması önerilmiştir.

Sever (2008) "Tanbûrî Cemil Bey'in klasik kemençe ile eser icrasının özellikleri" adlı yüksek lisans çalışmasında, Tanburi Cemil Bey'in klasik kemençe ile icra ettiği bazı eserlerde yaptığı süslemeler, icra sırasında yazılı notadan yarattığı farklılıklar incelenmiş, Cemil Bey'in bizzat icra ettiği eserler, sesli kayıtlarından notaya alınmış ve sonuçlar her eser için ayrı olmak üzere tablolar halinde sunulmuş ve yorumlanmıştır. Araştırmanın sonucunda, Cemil Bey'in tüm icralarında, notaları

sıkça sessiz çarpmayla süslediği, genellikle, iki nota arasındaki mesafeyi gözetmeden, glissando yaptığı gibi sonuçlara ulaşılmıştır. Türk Musıkisi ile ilgilenen öğrencilere, ustaların icralarını inceleyerek onları iyi ve doğru anlamaları önerilmiştir.

Halili (2011) "Cüneyd Orhon'un Kemençe İcrasının Özellikleri" adlı yüksek lisans çalışmasında Cüneyd Orhon'un üç ve dört telli kemençe ile yaptığı taksimleri analiz edilmiştir. Üç telli kemençe ile yaptığı Hüseyni makamındaki ve dört telli kemençeyle yaptığı Hicaz makamındaki taksimleri notaya alınmış ve icra özellikleri incelenmiştir. Sanatçının Saz semaisi formunda yaptığı icralar incelenmiş, bütün teslimler ayrı ayrı analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda, Orhon'un icralarında büyük bir sadelik ve bu sadeliğin içine gizlenmiş, son derece duygulu bir müzik icrası olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bükülmez (2017) "Haydar Tatlıyay ve Sadi Işılay'ın Keman İcralarının Tahlili" adlı yüksek lisans çalışmasında, Haydar Tatlıyay ve Sadi Işılay'ın bestelenmiş eser icralarındaki tavır özellikleri tespit edilerek söz konusu farklılık ortaya konulmuştur. Bu bağlamda, Haydar Tatlıyay' ın icra etmiş olduğu farklı formlardaki 11 adet bestelenmiş eser icrası ile Sadi Işılay' ın icra etmiş olduğu farklı formlardaki 13 adet bestelenmiş eser icrası notaya alınarak, TRT repertuvarındaki nüsha ile karşılaştırılmış, Haydar Tatlıyay ve Sadi Işılay'ın icra özellikleri süsleme teknikleri, ilave notalar, tartım değişiklikleri, yay teknikleri ve müzikal ifade unsurları basamakları doğrultusunda tahlil edilmiştir. Araştırmanın sonucunda, Haydar Tatlıyay'ın icrasında en fazla glissando süsleme tekniği ve detache yay tekniğini kullanmış olduğu tespit edilirken, Sadi Işılay'ın icrasında en fazla çarpma süsleme tekniği ve legato yay tekniğini kullanmış olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre, Türk müziği icrası için büyük öneme sahip tavır kazanımının gerçekleştirilebilmesi için icracılar tarafından Haydar Tatlıyay ve Sadi Işılay'ın sıklıkla dinlenilmesi önerilmiştir.

Gürel (2016) "Hakkı Derman'a Ait Bayâti Keman Taksiminin Analizi" adlı makalede, Hakkı Derman'ın Bayati keman taksimi tahlil edilmiştir. Çalışmada Hakkı Derman'a ait Bayati taksim süsleme teknikleri, ifade unsurları, melodik unsurlar, kişisel motifler ve nazari bakımdan analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda, Derman'ın taksiminde, Kız Neyi akordunda Bayati makamının merkez perdesi olan

Dügah perdesini ve makamın diğer önemli perdesi Çargah perdesini sıklıkla vurguladığı sonucuna ulaşılmıştır. Derman'ın taksimlerinde belirlemiş olduğumuz cümleler, taksim notası yardımı ve meşk yöntemiyle icra edilmeli, sık tekrar ile farklı hızlarda çalışılan cümle kalıpları benimsenerek kişisel icraya yansıtılabilmesi önerilmiştir.

İlgar (2017) "Mesud Cemil'in Rast Makamındaki Viyolonsel Taksimin Analizi" adlı makalede, Mesud Cemil'in Rast Makamındaki Viyolensel taksimi pozisyonlar, yay teknikleri, süsleme teknikleri, ritmik kalıplar, müzik cümleleri, form yapısı, müziksel ifade unsurları ve makamsal seyir özellikleri bakımından analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda, Mesud Cemil'in, Batı müziği eğitimli bir viyolonsel sanatçısı olmasına rağmen, Rast taksimde viyolonseli Türk müziğinin icra geleneğine ve üslubuna uygun bir tavırla icra ettiği sonucuna varılmıştır. Mesud Cemil'in viyolonsel icra tavrının günümüz Türk Müziği viyolonsel icracılarına bu sazın Türk Müziğinde nasıl icra edilmesi gerektiği konusunda takibi önerilmiştir.

Parlar (2018) "TRT Ankara Radyosu Günümüz Türk Müziği Keman İcrâ Üslûbunun Tespiti ve Teşrihi" adlı makalede, TRT Ankara Radyosu bünyesinde yer alan kemanilerin icraları, süsleme teknikleri, yay teknikleri, ezgisel ve tartımsal çeşitlemeler bakımından tahlil edilerek, TRT Ankara radyosunda görev yapan keman icracılarının tavırları doğrultusunda, söz konusu kurumdaki günümüz Türk müziği keman icra üslubu ortaya konulmuştur. Araştırmanın sonucunda, TRT Ankara Radyosu keman sanatçıları ile yapılan görüşmeler sırasında, kemanilerin icralarına özen ve hassasiyet gösterdikleri gözlenmiştir. Kişilerin ortaya koymuş oldukları icraların birbirleri ile birçok yönden benzerlik taşıması, TRT Ankara Radyosu günümüz Türk müziği keman icra üslubu ile ilgili bir durum tespiti yapılmasına olanak sağlamıştır. TRT kurumu bünyesinde yer alan diğer radyolardaki Türk müziği keman icra üslubunun tespitinin yapılması önerilmiştir.

4. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evren örneklem, veri toplama teknikleri ve verilerin tahlili bölümleri ilgili başlıklar halinde açıklanmıştır.

4.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, Hakkı Derman'ın icra tavrı ortaya konulup, Derman'ın tavır özellikleri doğrultusunda alıştırmalar oluşturulduğundan, nitel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. "Tarama modelleri geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır" (Karasar, 2015, s. 77).

4.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini Hakkı Derman'ın ulaşılabilen 26 adet taksimi oluşturmaktadır. "Evren, araştırma sonuçlarının genellenmek istendiği elemanlar bütünüdür. İki türlü evren vardır; genel evren ve çalışma evreni. Genel evren soyut bir kavramdır fakat ulaşılması zor hatta çoğu kez imkansız bir bütündür. Olası yanlış anlaşılmaları giderebilmek için "çalışma evreni" kavramı getirilmiştir" (Karasar, 2014, s. 109-110). Çalışma evreni ulaşılabilen evrendir. Bu yönü ile somuttur. Araştırmacının, ya doğrudan gözleyerek ya da ondan seçilmiş bir örnek küme üzerinde yapılan gözlemlerden yararlanarak, hakkında görüş bildirebileceği evren çalışma evrenidir. Pratikte, araştırmalar, çalışma evreni üzerinde yapılmakta olup sonuçların da, yalnızca bu sınırlı evrene genellenmesi kaçınılmazdır (Akt: Karasar, 2014, s. 110). Araştırmanın çalışma evrenini oluşturan taksimlerin listesi aşağıdaki gibidir:

Çizelge 4.1. Araştırmanın çalışma evreni

No	Makam	Akord	Süre
1.	Bayati	Kız Neyi	2.45
2.	Bayati	Kız Neyi	2.52
3.	Ferahnak	Bolahenk	2.20
4.	Hicaz	Süpürde	1.57
5.	Hicaz	Süpürde	8.36
6.	Hicazkar	Mansur	1.24
7.	Hüseyni	Kız Neyi	1.12
8.	Hüseyni	Kız Neyi	1.15
9.	Hüseyni	Kız Neyi	1.23
10.	Hüseyni	Müstahsen	1.55
11.	Hüseyni	Bolahenk	2.04
12.	Hüseyni	Kız Neyi	3.22
13.	Hüzzam	Mansur	1.59
14.	Hüzzam	Müstahsen	3.09
15.	Kürdilihicazkar	Süpürde	1.24
16.	Kürdilihicazkar	Süpürde	1.26
17.	Muhayyer	Kız Neyi	6.00
18.	Muhayyerkürdi	Mansur	5.43
19.	Müstear	Kız Neyi	1.20

20.	Segah	Kız Neyi	3.29
21.	Suzinak	Kız Neyi	4.36
22.	Uşşak	Bolahenk	1.54
23.	Uşşak	Süpürde	3.35
24.	Irak Makamından Hicaz Makamına Geçiş Taksimi	Süpürde	11.00
25.	Suzidil Makamından Buselik Makamına Geçiş Taksimi	Müstahsen	4.06
26.	Uşşak Makamından Rast Makamına Geçiş Taksimi	Bolahenk	2.43
	Toplam:		82’

Araştırmanın örneklemi, seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme türü kullanılarak belirlenmiştir. Amaçlı örnekleme, “Çalışmanın amacına bağlı olarak bilgi açısından zengin durumların seçilerek derinlemesine araştırma yapılmasına olanak tanır. Araştırmacı, seçilen durumlar bağlamında doğa ve toplum olaylarını ya da olgularını anlamaya ve bunlar arasındaki ilişkileri keşfetmeye ve açıklamaya çalışır” (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz, ve Demirel, 2010, s. 89).

Buna göre; Hakkı Derman’ın ulaşılabilen 26 taksim icrasından farklı makamlarda icra etmiş olduğu taksimler ve geçiş taksimlerinden bir tanesi seçilerek örneklem oluşturulmuştur. Farklı makamlardaki taksimlerin belirlenmesinde taksim kayıtlarının anlaşılır olması ve daha önce üzerinde çalışılmamış olması ölçütleri dikkate alınmıştır. Dolayısıyla araştırmanın örnekleminde Hakkı Derman’ın icra

etmiş olduğu 12 taksim yer almaktadır. Söz konusu taksimlerin listesi aşağıdaki gibidir:

Çizelge 4.2. Araştırmanın örneklemi

No	Makam	Akord	Süre
1.	Bayati	Kız Neyi	2.52
2.	Ferahnak	Bolahenk	2.20
3.	Hicaz	Süpürde	8.36
4.	Hicazkar	Mansur	1.20
5.	Hüseyni	Kız Neyi	1.23
6.	Hüzzam	Mansur	1.59
7.	Kürdilihicazkar	Süpürde	1.24
8.	Muhayyer	Hüseyni Aşiran	6.00
9.	Muhayyerkürdi	Mansur	5.43
10.	Müstear	Kız Neyi	1.20
11.	Suzinak	Kız Neyi	4.36
12.	Suzidil Makamından Buselik Makamına Geçiş Taksimi	Müstahsen	4.06
	Toplam:		41'.30''

Araştırmanın çalışma grubunu Türk Müziği saz icrası ve öğretimi alanında çalışan beş öğretim elemanı oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının biri Öğretim Görevlisi Doktor, ikisi Öğretim Görevlisi, ikisi de Araştırma Görevlisidir ve tamamı erkektir. Üçü Türk Müziği Devlet

Konservatuvarına ikisi ise Güzel Sanatlar Fakültesi'ne bağlı olarak çalışmaktadır. Üçü 1-5 yıl, ikisi 6-10 yıl görev yapmıştır.

4.3. Veri Toplama Teknikleri

Verilerin toplanmasında literatür taraması, doküman incelemesi, arşiv taraması ve anket veri toplama teknikleri kullanılmıştır. "Literatür taraması, araştırılan konuda diğer düşünür, araştırmacı ve uygulayıcıların ürettikleri bilgilerin bulunması, değerlendirilmesi ve sentezlenmesi ile mevcut durumun öğrenilmesi için yürütülen sistemli bir süreçtir" (Akt: Karasar, 2016, s. 94). Bu doğrultuda, TRT arşivi, kişisel arşivler ve web siteleri (www.youtube.com) vb. kullanılarak sanatçının hayatı, sanatçı kişiliği ve keman icracılığını içeren çeşitli alan yazın çalışmaları ile taksim tahlilini konu alan kaynaklar ve Hakkı Derman'a ait keman taksimlerinin kayıtlarına ulaşılmıştır. Notaya alınan taksimlerin doğruluğu, tahliller sonucunda oluşturulan alıştırmaların Hakkı Derman'ın tavrını yansıtıp yansıtmadığı ve keman öğretiminde kullanılabilirliği alanında uzman öğretim elemanlarına gönderilen anket formu aracılığı ile sağlanmıştır.

Anket "Belli bir amaç ve plana göre düzenlenmiş "soru listesi"dir. Bunlar genellikle geniş kitlelere uygulanır. Her soru bağımsız olarak değerlendirilir." (Karasar, 2016, s. 221).

Anket formu, alanında uzman beş öğretim elemanına e-posta ile gönderilmiş ve tüm öğretim elemanlarından yanıt alınmıştır. Anket formu kişisel bilgiler ve durum tespiti olarak iki ana başlıkta toplanmıştır. Ankette bulunan soruların tamamı seçmeli sorulardan oluşmaktadır ve bu sorularda beş bölmeli dereceleme ölçeği kullanılmıştır.

4.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Araştırmada, Hakkı Derman'ın elde edilen keman taksimleri notaya alınmış ve notaya alınan taksimler üzerinde kategorisel içerik analizi yapılmıştır. "İçerik analizi, toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temanın saptanmasıdır" (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s. 227). "Kategorisel içerik analizi ise,

genel olarak, belirli bir mesajın önce birimlere ve ardından birimlerin, belirli kriterlere göre kategoriler halinde gruplandırılmasını ifade eder. Kategorilerin homojen, ayırt edici, objektif olması, bütünsellik taşıması, amaca uygun ve anlamlı olması gerekir" (Akt: Hatipoğlu, 2013, s. 39). Dolayısıyla Hakkı Derman'ın taksimlerinin tahlilinde kullanılacak kategoriler süsleme teknikleri, yay teknikleri, tartım özellikleri, sıklıkla kullanılan motifler, konum kullanımları ve geçişleri olarak belirlenmiştir.

Tahlilin ilk bölümünde, taksimler, dörtlük birim zaman değer alınarak notaya alınmıştır. Her ne kadar taksimler belirli bir usul kalıbına göre icra edilmese de, Hakkı Derman'ın icra etmiş olduğu taksimlerdeki nağmelerin belirli bir düzen içerisinde ifade edilebilmesi için, dörtlük birim zaman üzerinden icra edildiği varsayılarak notaya aktarılmıştır. İcra içerisindeki hızlanmalar, hızlanmanın başladığı perdeden itibaren, perdenin üzerine "hız…." yazılıp, hızlanan icranın sonlandığı noktaya kadar "…." ifadeleri devam ettirilerek, hızlı vibrato süsleme tekniğine özgü herhangi bir işaret olmadığı için bu teknik "h.vib." yazılarak, uzun süreli perde kalışları puandorg işaretiyle, taksimlerde kullanılan süslemeler, süsleme tekniklerine özgü işaretler ile nota üzerinde gösterilmiştir. Daha sonra Derman'ın taksimlerinde kullanmış olduğu yay teknikleri, taksimlerin ses kaydı incelenerek, icracının notalar arasında geçiş yaparken kullandığı vurgular ve notaların değerlerinin, taksimin hızında kaç adet yay çekerek icra edilebileceği göz önünde bulundurularak, nota üzerinde gösterilmiştir. Derman'ın taksimlerin icrasında kullanmış olduğu tartım kalıpları belirlenmiştir. Kullanmış olduğu tartımların, hangi yay tekniği ile icra edildiği ve kullanım sıklığı çizelge ile gösterilmiştir. Taksimlerin notası ve ses kaydı incelenerek, Hakkı Derman'ın, taksimde art arda tekrar edilen motifleri ve birden çok taksimde tekrarlanan motifleri, sıklıkla kullanılan motifleri olarak değerlendirilmiştir. Ortaya çıkan teknik ve tavır özellikleri sonucunda, Hakkı Derman'ın taksimlerinde kullanmış olduğu süsleme tekniklerine, kişisel motif ve tartım kullanımları ile genel tavır özelliklerine yönelik alıştırmalar oluşturulmuştur. Süsleme tekniklerine yönelik alıştırmalarda, Derman'ın taksimlerinde kullanmış olduğu süsleme teknikleri, öncelikle teker teker, alıştırmanın ilerleyen bölümlerinde ise bir arada verilerek, süsleme tekniklerinin Derman'ın icra etmiş olduğu biçimde kazanılmasına yönelik alıştırma oluşturulmuştur. Kişisel motif ve tartım özelliklerine yönelik alıştırmada,

Derman'ın taksimlerinde kullanmış olduğu sıklıkla kullanılan motifleri ve tartımları, öncelikle teker teker, alıştırmanın ilerleyen kısımlarında ise bir arada verilerek, sıklıkla kullanılan motiflere ve tartımlara yönelik alıştırma oluşturulmuştur. Tavır özelliklerinin tamamına yönelik alıştırmalarda ise, Derman'ın taksim icralarında kullanmış olduğu süsleme teknikleri, yay teknikleri, sıklıkla kullanılan motifleri, tartım özellikleri ve konum kullanımları gibi tavrını oluşturan bütün unsurlar bir arada verilerek, Derman'ın tavrı aktarılmaya çalışılmıştır. Alıştırmalar oluşturulurken Hakkı Derman'ın taksimlerinde kullanmış olduğu yay teknikleri gözetilerek, bu yay teknikleri her alıştırmada kullanılmıştır. Hakkı Derman'ın icra etmiş olduğu taksimlerin aslına uygun bir biçimde notaya alındığı ve alıştırmaların; taksimdeki süsleme tekniklerini, yay tekniklerini, tartım kullanımlarını, konum kullanımlarını, sıklıkla kullanılan motiflerini, ve genel tavır özelliklerini yansıtır nitelikte olduğu, keman öğretim sürecinde kullanılabilir nitelikte olduğu, keman öğretim sürecine olumlu katkı sağlayabilecek nitelikte olduğu ile ilgili veriler anket yoluyla elde edilmiş ardından bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Mezkur verilerin tahlili "Excel 2010" programı kullanılarak yapılmıştır. Bu kapsamda verilerin çözümlenmesinde yüzde ve frekans gibi betimsel istatistikler hesaplanmıştır.

5. BULGULAR VE YORUMLAR

5.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

5.1.1. Çarpma süsleme tekniği

Bayati taksim

Hakkı Derman, Bayati taksiminin 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25 ve 26. satırlarında çarpma süsleme tekniğini, 8. satırda ise ikili çarpma süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Bayati taksiminde çarpma süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.
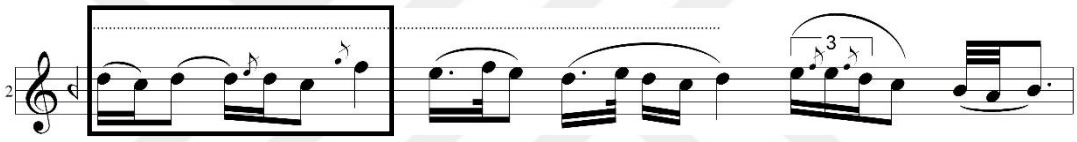
Örnek 1

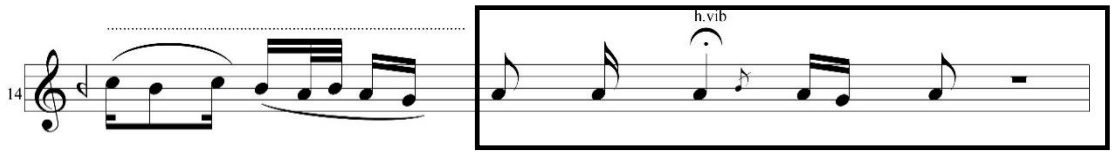

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, ezgileri ve motifleri çeşitlendirmek amacıyla çarpma süsleme tekniğinden hemen hemen taksiminin tamamında, makamı oluşturan tüm perdelerde ve taksimdeki her tartım çeşidinde yararlandığı görülmektedir. Bunlardan yola çıkarak Hakkı Derman'ın Bayati taksiminde çarpma süsleme tekniğinin önemli bir yer tuttuğu söylenebilir.

Ferahnak taksim

Hakkı Derman, Ferahnak taksiminin 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 ve 16. satırlarında çarpma süsleme tekniğini, 1, 2, 3, 7, 8 ve 9. satırlarda ise ikili çarpma süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Ferahnak taksiminde çarpma süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

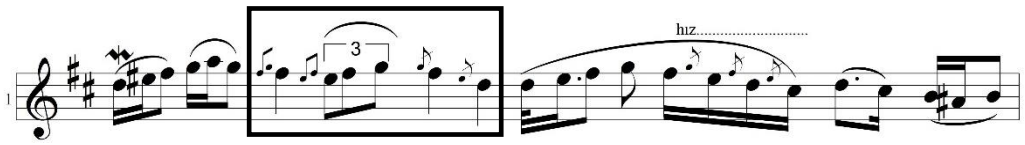

Örnek 1

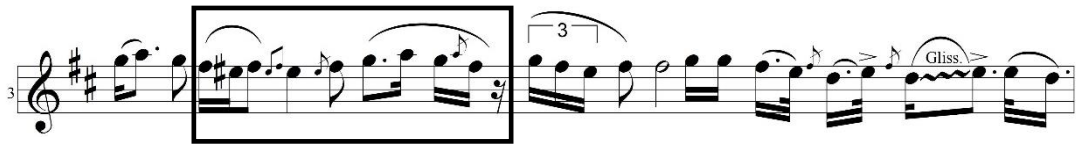

Örnek 2

Verilen örnekler incelendiğinde, farklı motif ve ezgiler oluşturmak amacıyla çarpma süsleme tekniğini taksiminin çok büyük bir bölümünde, makamı oluşturan tüm perdelerde ve taksimdeki her tartım çeşidinde kullandığı görülmektedir. Bunlardan yola çıkarak Hakkı Derman'ın Ferahnak taksiminde çarpma süsleme tekniğinin önemli bir yer tuttuğu söylenebilir.

Hicaz taksim

Hakkı Derman, Hicaz taksiminin 31, 33, 43, 44 ve 46. satırları hariç tüm satırlarında çarpma süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Hicaz taksiminde çarpma süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.
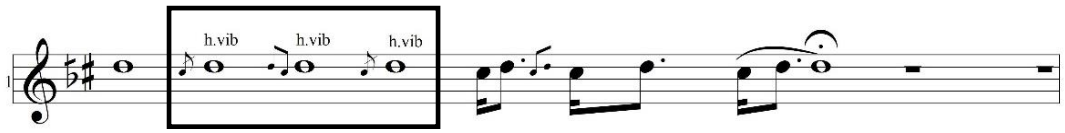
Örnek 1
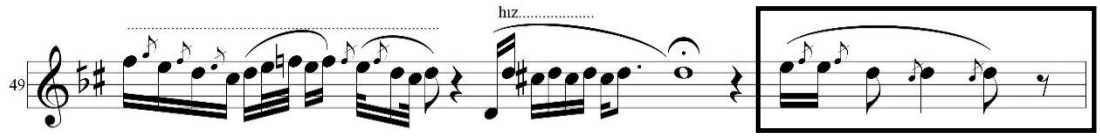
Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, birkaç satır haricinde Derman, çarpma süsleme tekniğini tüm taksimi süresince kullanarak, çarpma süsleme tekniğini Hicaz taksiminde en temel öğelerden biri olarak kullanmıştır. Özellikle taksimin ilk satırı ve kalışlardan sonraki cümle başlangıçlarında, sadece çarpma süsleme tekniğini

kullanarak çeşitlemeler oluşturduğu bölümler dikkat çekmektedir. Çarpma süsleme tekniğini makamı oluşturan tüm perdelerde ve taksimdeki her tartım çeşidinde yararlandığı görülmektedir. Derman çarpma süsleme tekniğini taksiminde hem legato hem de detache yay tekniği ile birlikte kullanmıştır.

Hicazkar taksim

Hakkı Derman, Hicazkar taksiminin 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 ve 10. satırlarında çarpma süsleme tekniğini, 2 ve 7. satırlarda ise ikili çarpma süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Hicazkar taksiminde çarpma süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.
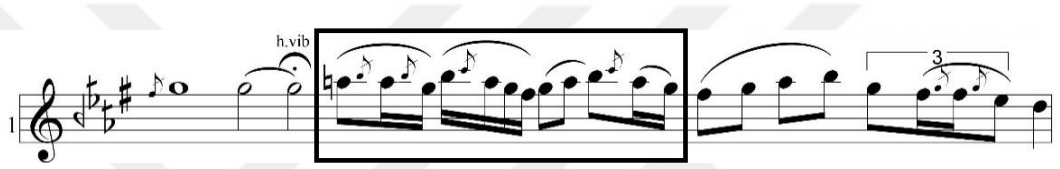
Örnek 1
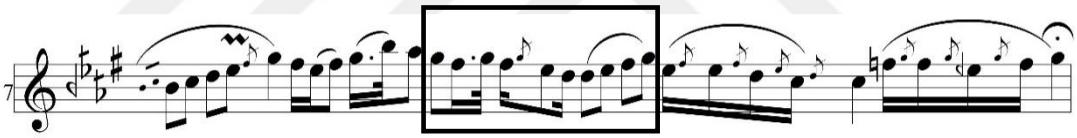
Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda Derman'ın, çeşitlemeler oluşturmak amacıyla çarpma süsleme tekniğinden neredeyse taksiminin tamamında, makamı oluşturan tüm perdelerde ve taksimdeki her tartım çeşidinde yararlandığı görülmektedir. Bunlardan yola çıkarak Hakkı Derman'ın Hicazkar taksiminde çarpma süsleme tekniğinin önemli bir yer tuttuğu söylenebilir.

Hüseyni taksim

Hakkı Derman, Hüseyni taksiminin 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 ve 10. satırlarında çarpma süsleme tekniğini, 5. satırda ise ikili çarpma süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Hüseyni taksiminde çarpma süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

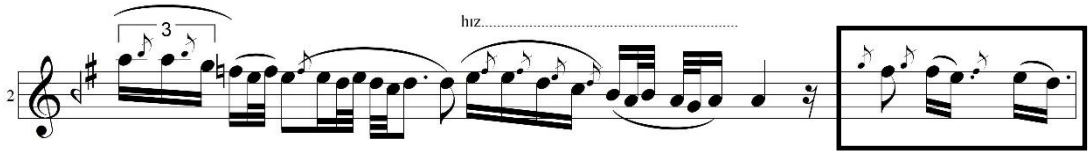

Örnek 1

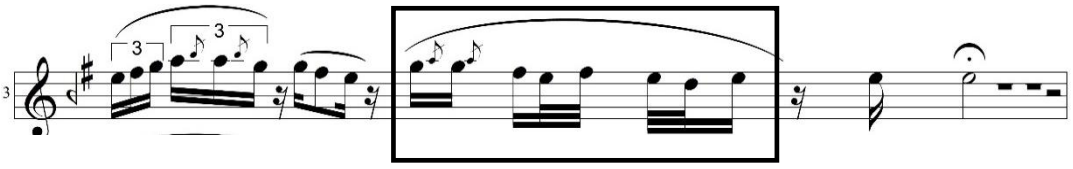

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda Derman'ın, farklı motif ve ezgi kalıpları oluşturmak amacıyla çarpma süsleme tekniğini hemen hemen taksiminin tamamında, makamı oluşturan tüm perdelerde ve taksimdeki her tartım çeşidinde kullandığı görülmektedir. Bu verilerden yola çıkarak, çarpma süsleme tekniğinin Hakkı Derman'ın Hüseyni taksiminde önemli bir yer tuttuğu görülmektedir.

Hüzzam taksim

Hakkı Derman, Hüzzam taksiminin 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 ve 13. satırlarında çarpma süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Hüzzam taksiminde çarpma süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

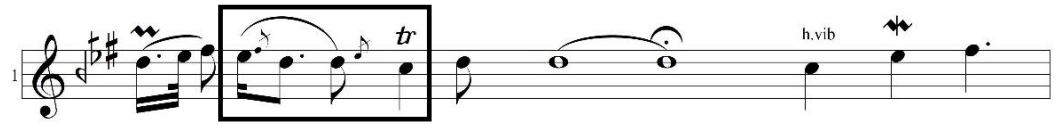

Örnek 1

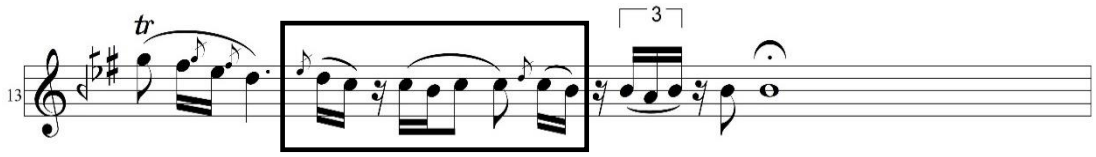

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda Derman'ın, farklı motif ve ezgiler oluşturmak amacıyla çarpma süsleme tekniğinden taksiminin her satırında, makamı

oluşturan tüm perdelerde ve taksimdeki her tartım çeşidinde yararlandığı görülmektedir. Bu bilgilerden hareketle Hakkı Derman'ın Hüzzam taksiminde çarpma süsleme tekniğinin büyük önem teşkil ettiği söylenebilir.

Kürdilihicazkar taksim

Hakkı Derman, Kürdilihicazkar taksiminin 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 ve 10. satırlarında çarpma süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Kürdilihicazkar taksiminde çarpma süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.
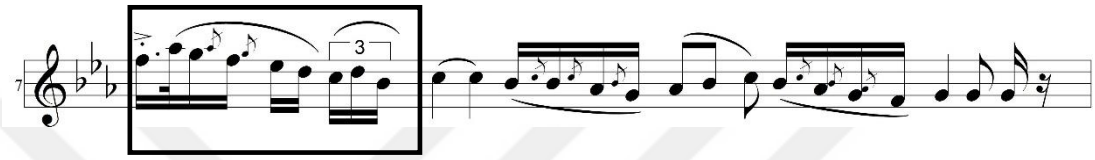
Örnek 1

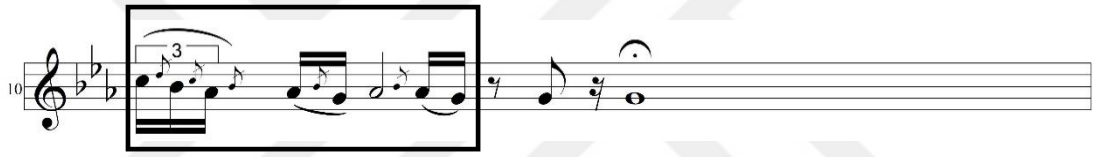

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda Derman'ın, farklı motif, ezgi ve çeşitlemeler oluşturmak amacıyla çarpma süsleme tekniğinden neredeyse taksiminin tamamında, makamın tüm perdelerde ve taksimdeki kullandığı her tartım çeşidinde yararlandığı görülmektedir.

Muhayyer taksim

Hakkı Derman, Muhayyer taksiminin 6, 33 ve 45. satırları hariç tüm satırlarında çarpma süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Muhayyer taksiminde çarpma süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

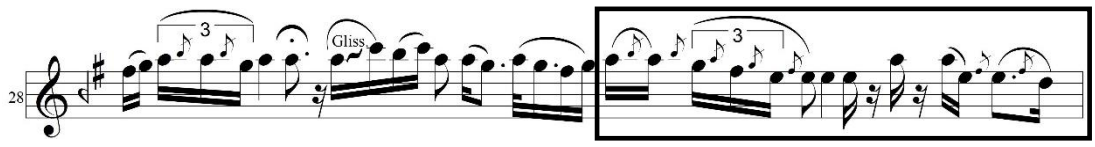

Örnek 1

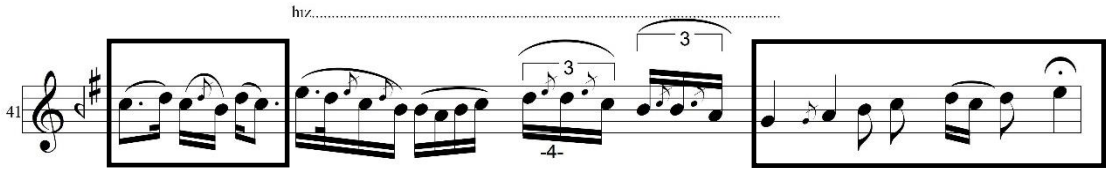

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Derman, çarpma süsleme tekniğini üç satır hariç taksiminde tüm satırlarda kullanmıştır. Derman, taksim süresince çarpma süsleme tekniği ile diğer süsleme tekniklerinin ortak kullanımıyla veya yalnızca çarpma süsleme tekniğinin art arda kullanımından oluşan motifler kullandığı göze çarpmaktadır.

Muhayyer Kürdi taksim

Hakkı Derman, Muhayyer Kürdi taksiminin 7, 18, 35 ve 37. satırları hariç tüm satırlarında çarpma süsleme tekniğini, 11, 19 ve 33. satırlarda ikili çarpma süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Muhayyer Kürdi taksiminde çarpma süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

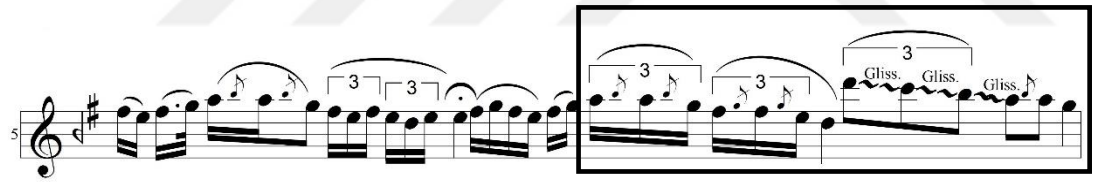

Örnek 1

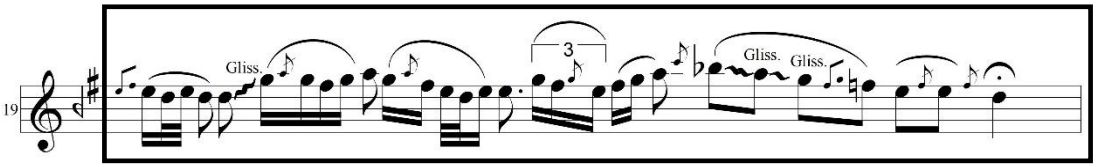

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, yedi, on sekiz, otuz beş ve otuz yedinci satırlar haricinde, Derman çarpma süsleme tekniğini taksiminin tüm satırlarında kullanmıştır. Derman'ın, çarpma süsleme tekniğini makamı oluşturan tüm perdelerde çokça kullandığı görülmektedir.

Müstear taksim

Hakkı Derman, Müstear taksiminin 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 ve 11. satırlarında çarpma süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Müstear taksiminde çarpma süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

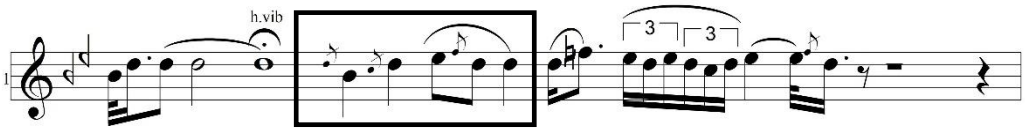

Örnek 1

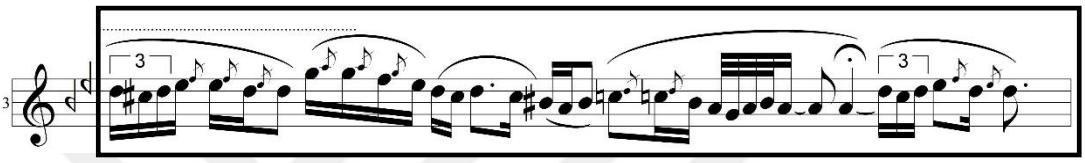

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda Derman'ın, çarpma süsleme tekniğini taksiminin tüm satırlarında müstear makamını oluşturan tüm perdelerde ve taksimdeki her tartım çeşidinde kullandığı görülmektedir. Bunlardan yola çıkarak Hakkı Derman'ın müstear taksiminde çarpma süsleme tekniğinin önemli bir yer tuttuğu söylenebilir.

Suzinak taksim

Hakkı Derman, Suzinak taksiminin 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32 ve 33. satırlarında çarpma süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Suzinak taksiminde çarpma süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

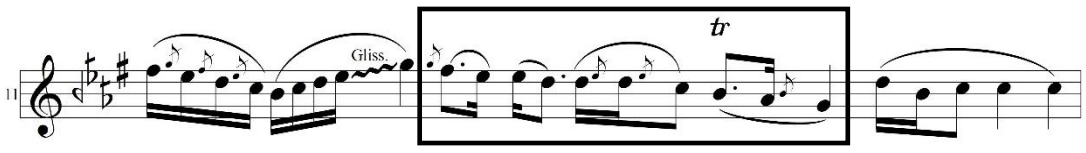

Örnek 1

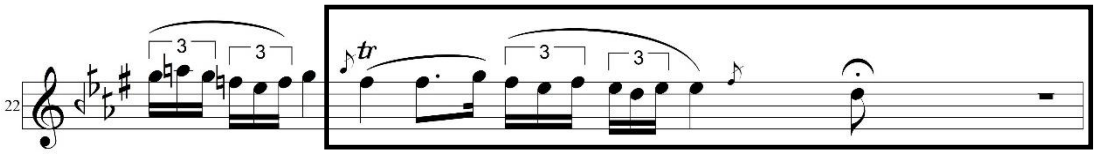

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Hakkı Derman'ın çarpma süsleme tekniğinden neredeyse taksiminin tamamında, farklı motifler ve ezgi çeşitlemeleri oluşturmak amacıyla, makamı oluşturan tüm perdelerde ve taksimdeki her tartım çeşidinde yararlandığı görülmektedir. Bu verilerden yola çıkarak, Hakkı Derman'ın Suzinak taksiminde çarpma süsleme tekniğinin büyük önem teşkil ettiği söylenebilir.

Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksimi

Hakkı Derman, Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminin 27. satırı hariç tüm satırlarında çarpma süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminde, çarpma süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

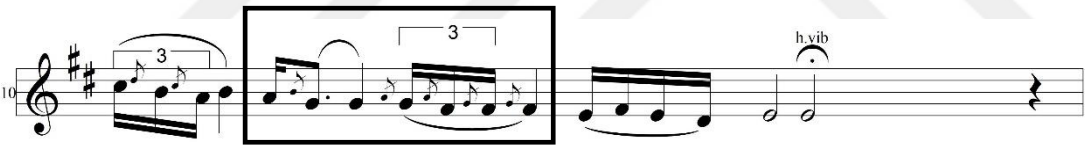

Örnek 1

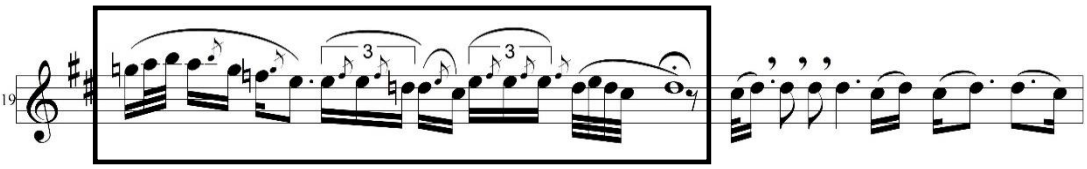

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, yirmi yedinci satır haricinde, Derman'ın çarpma süsleme tekniğini taksiminin tüm satırlarında kullanmış olduğu, çarpma süsleme tekniğini Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminin temel dinamiklerinden biri olarak kullandığı göze çarpmaktadır. Çarpma süsleme tekniğini taksim boyunca birkaç satır haricinde, diğer süsleme teknikleriyle girift olarak kullanmış, böylece içeriğinde çarpma süsleme tekniğinin bulunduğu motif çeşitlemelerinden bolca örnek sunmuştur. Derman'ın çarpma süsleme tekniğini

sadece makam için büyük önem ifade eden perdelerde değil, makamı oluşturan tüm perdelerde sıklıkla kullandığı görülmektedir.

5.1.2. Mordan süsleme tekniği

Bayati taksim

Hakkı Derman, Bayati taksiminin 17. satırında mordan süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Bayati taksiminde mordan süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnek ile gösterilmiştir.

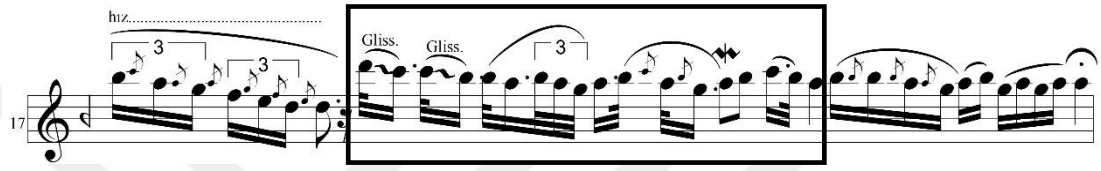

Örnek 1

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Hakkı Derman'ın Bayati taksiminde bir defa mordan süsleme tekniğini kullandığı görülmektedir. Derman'ın muhayyer perdesinde vurkaç çarpma süsleme tekniğinin ardında ve çarpma süsleme tekniğinin önünde icra ettiği mordan ile makamın muhayyer perdesindeki genişlemesi sırasında hem farklı süsleme tekniklerinin bir arada kullanımını amaçlamış hem de farklı bir motif oluşturma düşüncesinde olduğu söylenebilir.

Ferahnak taksim

Hakkı Derman, Ferahnak taksiminin 1, 6 ve 13. satırlarında mordan süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Ferahnak taksiminde mordan süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.
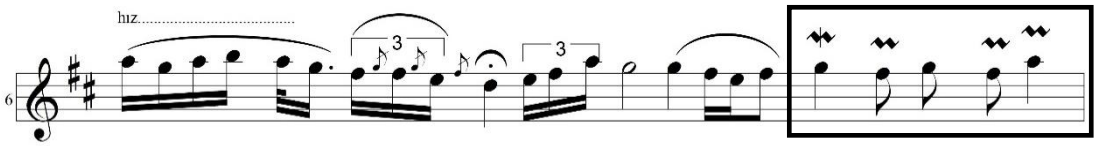
Örnek 1
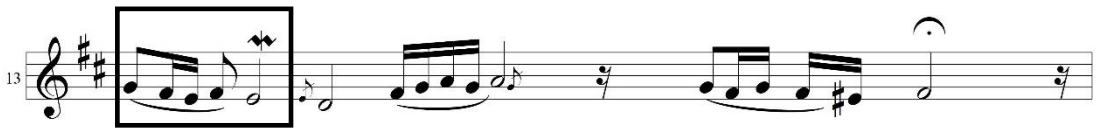
Örnek 2

Verilen örnekler incelendiğinde, Hakkı Derman'ın Ferahnak taksiminin bir, altı ve on üçüncü satırlarında mordan süsleme tekniğini kullandığı görülmektedir. Mordan kullanımlarından ilkini taksimin başında alt mordan olarak icra etmiştir. Derman'ın bu alt mordan süsleme tekniğini bir giriş motifi oluşturmak amacıyla kullandığı düşünülebilir. Derman'ın altıncı satırın sonunda ise mordan süsleme tekniğini beş defa üst üste kullanarak, sadece mordan süsleme tekniklerinden oluşan bir motif oluşturduğu gözlemlenmektedir.

Hicaz taksim

Hakkı Derman, Hicaz taksiminin 2, 24, 26 ve 32. satırlarında mordan süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Hicaz taksiminde mordan süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

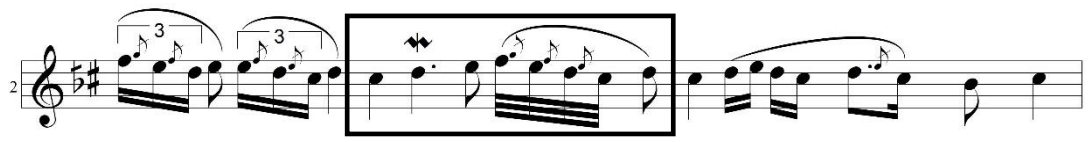

Örnek 1

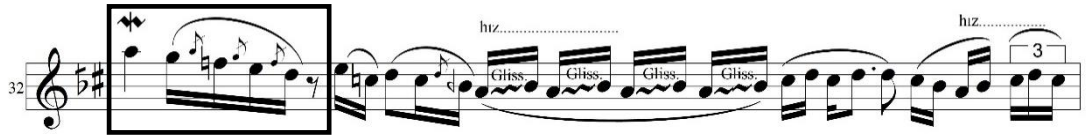

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Hakkı Derman'ın Hicaz taksiminde dört defa mordan süsleme tekniğini kullandığı görülmektedir. Mordan kullanımlarını

herhangi özel bir ezgi çeşitlemesi içerisinde, özellikle makam için önemli olan perdelerde yapmamış, taksim içerisinde motiflerin arasında bir renk olarak kullanmış olduğu görülmektedir.

Hicazkar taksim

Hakkı Derman, Hicazkar taksiminin 7. ve 10. satırlarında mordan süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Hicazkar taksiminde mordan süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.
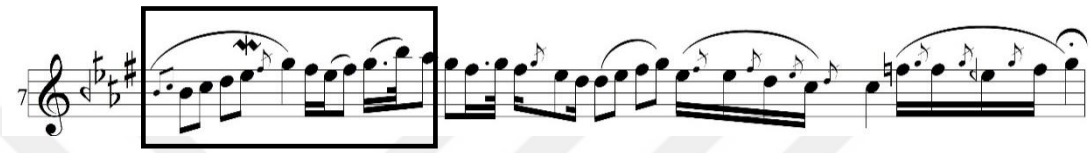
Örnek 1

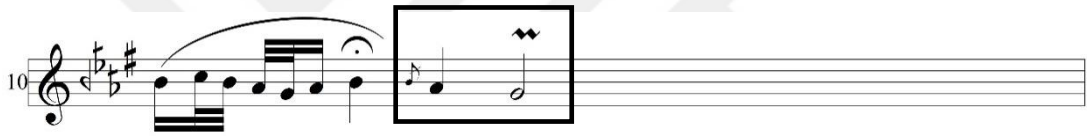

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Hakkı Derman'ın Hicazkar taksiminde biri alt biri üst mordan olmak üzere iki defa mordan süsleme tekniğini kullandığı görülmektedir. Mordan kullanımlarından birisini taksimin sonunda karar perdesinde üst mordan olarak bitiş etkisini kuvvetlendirmek için icra ettiği söylenebilir. Diğer mordan süsleme tekniğini ise yedinci satırda çarpma süsleme tekniği ile başladığı motifinin devamında, hisar perdesinde icrayı çeşitlendirmek için alt mordan olarak icra ettiği söz konusu edilebilir.

Hüzzam taksim

Hakkı Derman, Hüzzam taksiminin 1. ve 9. satırlarında mordan süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Hüzzam taksiminde mordan süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

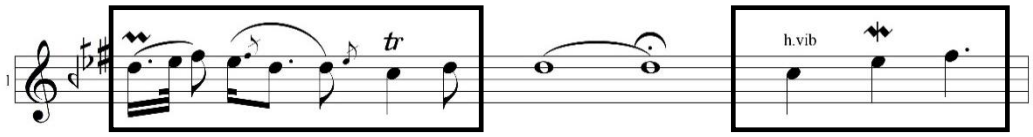

Örnek 1

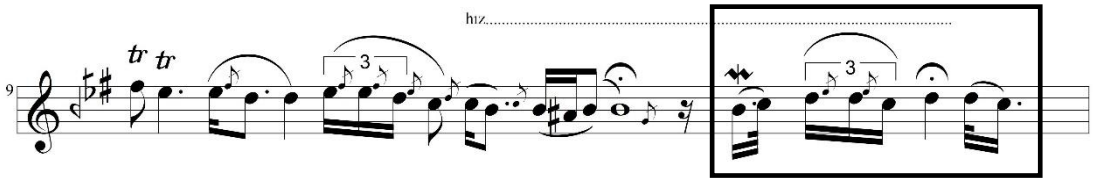

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Hakkı Derman'ın Hüzzam taksiminde biri üst, ikisi alt mordan olmak üzere üç defa mordan süsleme tekniğini kullandığı görülmektedir. Mordan kullanımlarından ilki taksimin başında üst mordan olarak icra edilmiştir. Bu mordan süsleme tekniğinin bir giriş motifi oluşturmak amacıyla kullanıldığı söylenebilir. İkinci mordan ise alt mordan olarak yine taksimin ilk satırında icra edilmiştir. İcracının bu mordan süsleme tekniğini Hüzzam makamının gereği olarak neva perdesinde yapılacak uzun bir kalışa hazırlık amacıyla yaptığı söylenebilir.

Muhayyer Kürdi taksim

Hakkı Derman, Muhayyer Kürdi taksiminin 28. satırında mordan süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Muhayyer Kürdi taksiminde mordan süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

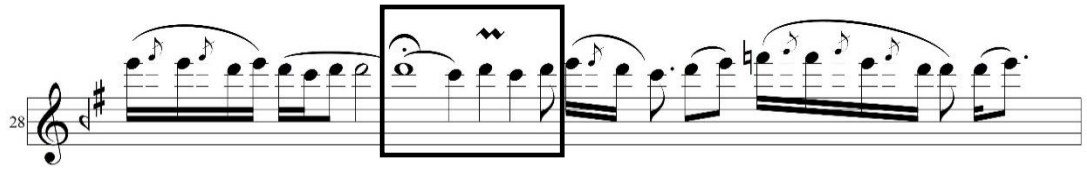

Örnek 1

Yukarıda verilen örnek doğrultusunda, Hakkı Derman'ın Muhayyer Kürdi taksiminde, yirmi sekizinci satırda mordan süsleme tekniğini kullandığı görülmektedir. Mordan kullanımını makam için özel önem taşıyan bir perdede değil, icrası esnasında renk motifi olarak kullandığı anlaşılmaktadır.

Suzinak taksim

Hakkı Derman, Suzinak taksiminin 1, 2, 19, 21, 26, 28 ve 32. satırlarında mordan süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Suzinak taksiminde mordan süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.
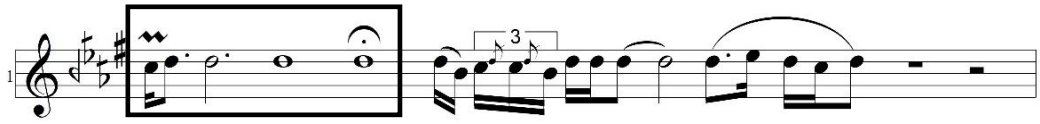
Örnek 1

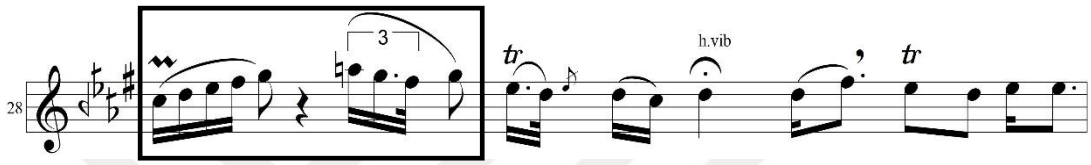

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Hakkı Derman'ın Suzinak taksiminde sekiz defa mordan süsleme tekniğini kullandığı görülmektedir. Derman'ın taksimine mordan süsleme tekniği ile başlayarak bir giriş cümlesi yaratma amacında olduğu düşünülebilir. İlk başladığı cümlenin ardından neva perdesinde kalış yapmış, daha sonra ikinci cümlesine yine mordan süsleme tekniği ile başlayarak, mordan süsleme tekniklerinden oluşan bir yineleme yaptığı söylenebilir. Bir diğer mordan kullanımını ise yirmi altıncı satırda neva perdesinde puandorg ile yapacağı kısa bir kalış öncesinde yapmış, bu kullanım ile kalış duygusunu arttırmak ve vurgulamak istemiş olduğu söylenilebilir. Yine taksimde karara gelmeden hemen önce mordan kullanımı ile karar olgusunu vurgulamak istemiş olduğu düşünülebilir.

Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksimi

Hakkı Derman, Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminin 2, 12 ve 14. satırlarında mordan süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminde, mordan süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.
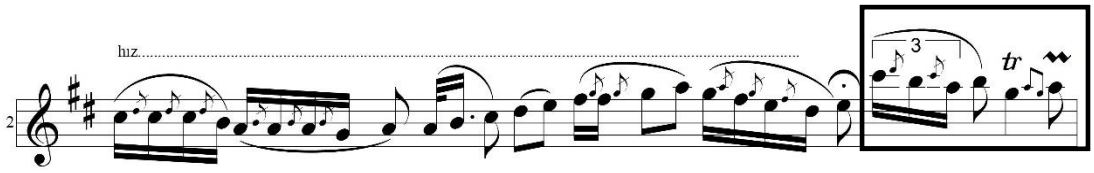
Örnek 1

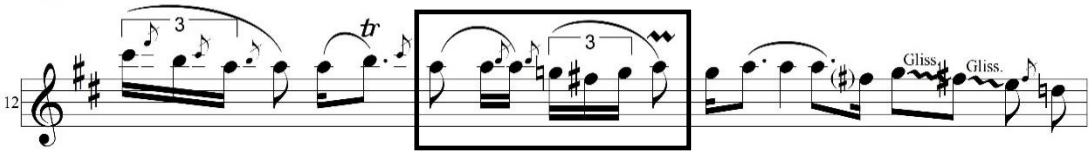

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Hakkı Derman'ın Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminde üç defa mordan süsleme tekniğini kullandığı görülmektedir. Derman'ın, mordan kullanımlarından ilkini, ikinci satırın sonunda yapılan bir tril süsleme tekniği ile üçüncü satırın başında yapılan vurkaç çarpma süsleme tekniği arasında, hem iki süsleme tekniği arasında geçişi sağlayan bir süsleme tekniği olarak, hem de üç farklı süsleme tekniğinin ardı ardına kullanımıyla oluşturulan bir çeşitleme olarak kullandığı düşünülebilir. Hakkı Derman'ın on dördüncü satırdaki mordan süsleme tekniğini muhayyer perdesinde yapılan uzun kalıştan sonra, yine muhayyer perdesi üzerinde kuracağı yeni cümlesine başlarken ardı ardına kullanılan iki muhayyer perdesi arasındaki geçişi monotonluktan kurtaracak bir süsleme tekniği olarak icra etmiş olduğu söz konusu edilebilir.

5.1.3. Hızlı vibrato süsleme tekniği

Bayati taksim

Hakkı Derman, Bayati taksiminin 3, 5, 11, 13, 14 ve 16. satırlarında hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Bayati taksiminde hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

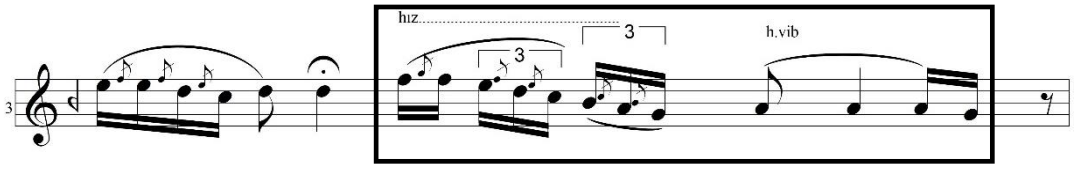

Örnek 1

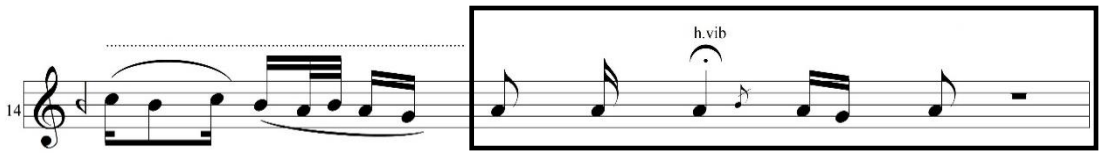

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Hakkı Derman'ın Bayati taksiminde beş farklı perdede vibrato süsleme tekniğini kullandığı görülmektedir. Derman, beş defa kullanmış olduğu hızlı vibrato süsleme tekniğini süre değeri bakımından uzun olan kalışlarda icra etmiştir. Ancak üç hızlı vibrato süsleme tekniğini makamın oluşmasında önemli olan perdeler yaklaşırken icra ettiği görülmektedir. Bu bulgulardan hareketle, Hakkı Derman'ın Bayati taksiminde kalışlardan önce hızlı vibrato kullanımı ile kalışların belirginleştirilmesini amaçladığı düşünülebilir.

Ferahnak taksim

Hakkı Derman, Ferahnak taksiminin 1, 2, 3, 4, 13 ve 16. satırlarında hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Ferahnak taksiminde hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

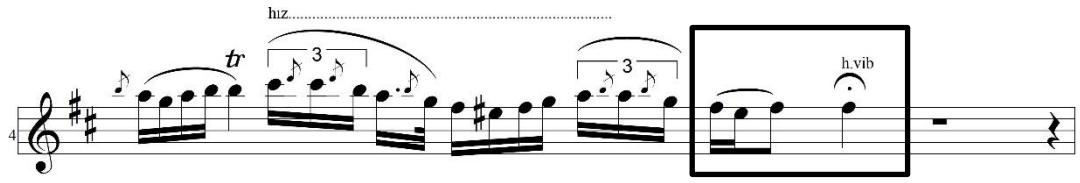

Örnek 1

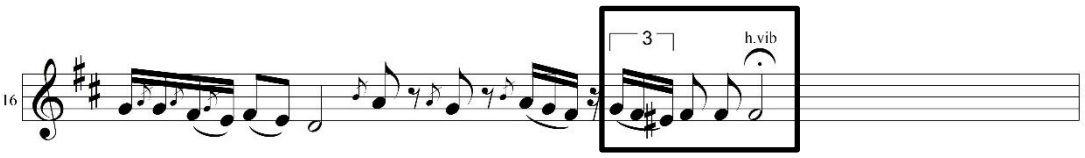

Örnek 2

Verilen örnekler incelendiğinde, Derman, taksiminde yedi kez hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın taksimin son satırında karar perdesinde yaptığı kalışta hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanarak, karar perdesini vurgulamak istediği düşünülebilir.

Hicaz taksim

Hakkı Derman, Hicaz taksiminin 1, 2, 6, 10, 13, 31, 32, 33 ve 44. satırlarında hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Hicaz taksiminde hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.
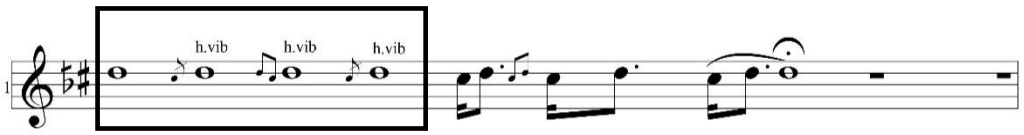
Örnek 1

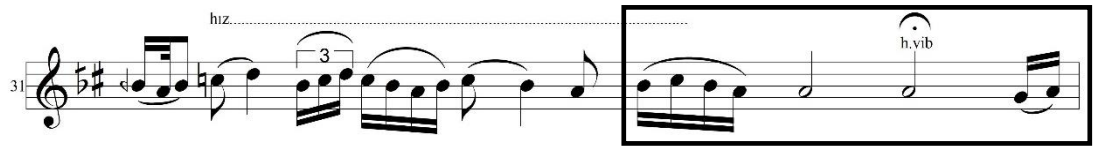

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Hakkı Derman'ın Hicaz taksiminde on üç defa hızlı vibrato süsleme tekniğini kullandığı görülmektedir. Hızlı vibrato süsleme tekniğini ilk satırda, üst üste çarpma süsleme tekniği ile birlikte kullanıp bir giriş

cümlesi ve motif oluşturmak istediği düşünülebilir. Yine ikinci satırda aralıklarla üst üste hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanarak dügah perdesindeki kalışa kadar hızlı vibrato süsleme tekniklerinden oluşan bir ezgi çeşitlemesi oluşturduğu söylenebilir. Otuz üçüncü satırda hızlı vibrato süsleme tekniğini dügah perdesindeki kalıştan hemen önce kullanarak, yapılacak olan kalışı vurgulamak istemiş olduğu düşünülebilir. Bununla birlikte hızlı vibrato süsleme tekniğini ekseriyetle çarpma süsleme tekniği ile art arda kullandığı görülmektedir.

Hicazkar taksim

Hakkı Derman, Hicazkar taksiminin 1, 4 ve 6. satırlarında hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Hicazkar taksiminde hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.
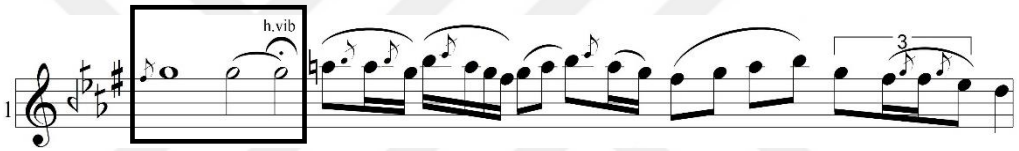
Örnek 1

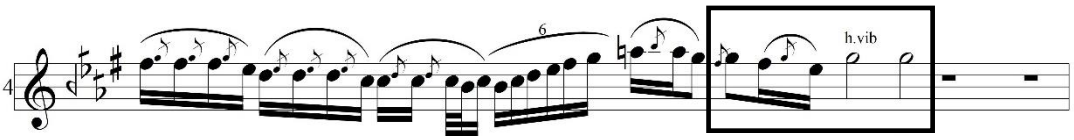

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Hakkı Derman'ın Hicazkar taksiminde üç defa hızlı vibrato süsleme tekniğini kullandığı görülmektedir. Hızlı vibrato süslemelerinden ikisinin makamın önemli perdelerinden olan gerdaniye perdesinde ve genel olarak uzun kalışlarda yapılmış olması, bu süslemelerin taksimde oluşturulan motiflerin ve makamın önemli perdelerinin vurgulanması amacıyla kullanıldığı şeklinde yorumlanabilir. Diğer hızlı vibrato süsleme tekniğini ise beşinci satırda, eviç perdesinde yapılan kısa bir kalışta icrasını çeşitlendirmek amacıyla kullandığı söylenebilir.

Hüseyni taksim

Hakkı Derman, Hüseyni taksiminin 1. satırında hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Hüseyni taksiminde hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

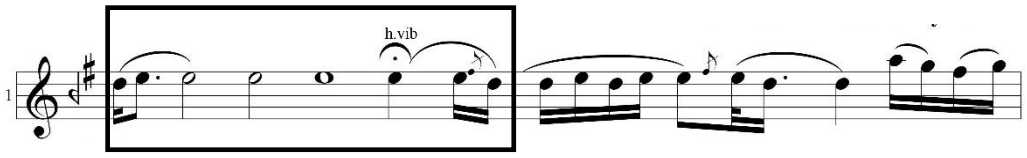

Örnek 1

Yukarıda verilen örnek doğrultusunda, Hakkı Derman'ın Hüseyni taksiminde bir kez hızlı vibrato süsleme tekniğini kullandığı görülmektedir. Bununla birlikte hızlı vibrato süsleme tekniğinden sonra çarpma süsleme tekniğini kullandığı görülmektedir. Hızlı vibrato süsleme tekniğini Hüseyni makamının en önemli perdelerinden olan hüseyni perdesinde uzun bir kalışla taksimin başında yapması, bu perdeyi vurgulamak amacında olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Hüzzam taksim

Hakkı Derman, Hüzzam taksiminin 1, 3, 5 ve 10. satırlarında hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Hüzzam taksiminde hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

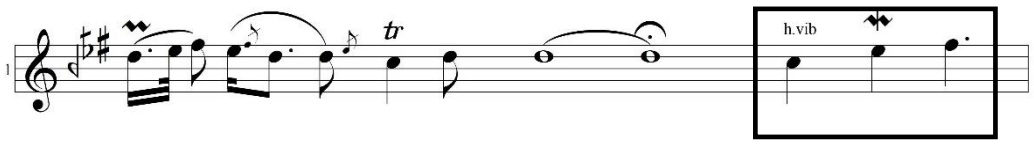

Örnek 1

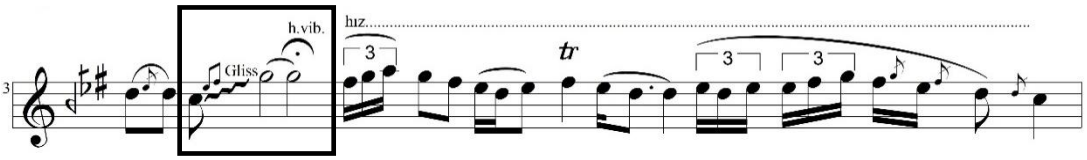

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Hakkı Derman'ın Hüzzam taksiminde dört defa hızlı vibrato süsleme tekniğini kullandığı görülmektedir. İcracının hızlı vibrato süslemelerinden ilkini taksimin girişinde Hüzzam makamının gereği olarak neva perdesinde yapılacak olan uzun kalışa hazırlık olarak icra ettiği düşünülebilir. Derman'ın ikinci hızlı vibrato süsleme tekniğini ise çargah perdesinden gerdaniye perdesine yapılan bir glissando süsleme tekniği ile kullanması hem glissando süslemesini belirginleştirmek hem de makamın bir diğer önemli perdesi olan gerdaniye perdesini vurgulama isteği olarak anlaşılabilir. Bununla birlikte hızlı vibrato süsleme tekniğini, mordan, çarpma, glissando süsleme teknikleriyle beraber kullanmış olduğu da gözlenmektedir.

Kürdilihicazkar taksim

Hakkı Derman, Kürdilihicazkar taksiminin 1. satırında hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Kürdilihicazkar taksiminde hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.
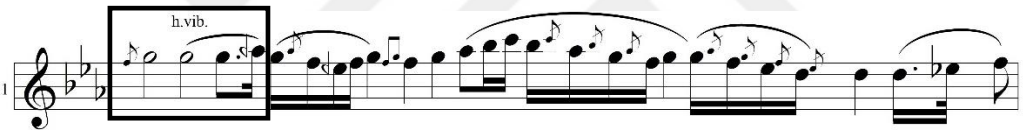
Örnek 1

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Hakkı Derman'ın Kürdilihicazkar taksiminde bir kez hızlı vibrato süsleme tekniğini kullandığı görülmektedir. Hızlı vibrato süsleme tekniğinin makamın en önemli perdelerinden olan gerdaniye perdesinde, uzun kalışın sonunda yapılmış olması taksimde oluşturulan motiflerin ve makamın önemli perdelerinin vurgulanması amacıyla kullanıldığı şeklinde yorumlanabilir. Bununla birlikte hızlı vibrato süsleme tekniğini, çarpma süsleme tekniğinden hemen önce kullanmış olduğu da gözlenmektedir. Buradan hareketle icracının hızlı vibrato süsleme tekniğini diğer süsleme tekniklerinin öncesinde ve sonrasında icra ettiği söz konusu edilebilir.

Muhayyer taksim

Hakkı Derman, Muhayyer taksiminin 1, 2, 11, 16, 24, 33, 40, 42 ve 45. satırlarında hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Muhayyer taksiminde hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

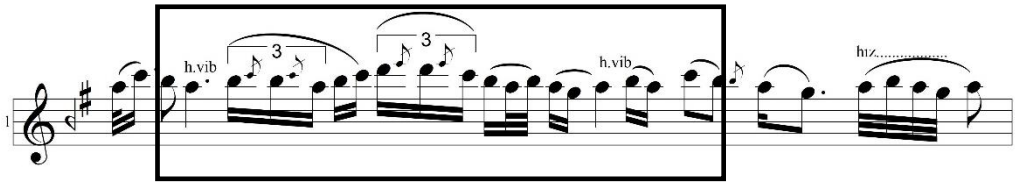

Örnek 1

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Hakkı Derman, Muhayyer taksiminde on bir defa hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanmıştır. Hızlı vibrato süsleme tekniğini kırk birinci satırda üst üste kullanarak, hızlı vibrato süsleme tekniğinin üst üste kullanılmasından oluşan bir motif oluşturduğu gözlemlenmektedir. İcracının, kırk beşinci satırda dügah perdesinde karar verdiği esnada, hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanarak kalış hissiyatını vurguladığı söz konusu edilebilir.

Muhayyer Kürdi taksim

Hakkı Derman, Muhayyer kürdi taksiminin 8, 13, 17, 18 ve 43. satırlarında hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Muhayyer Kürdi taksiminde hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.
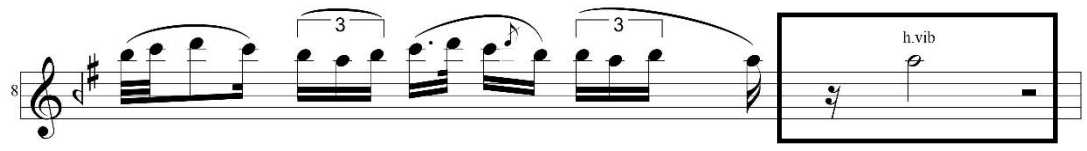
Örnek 1

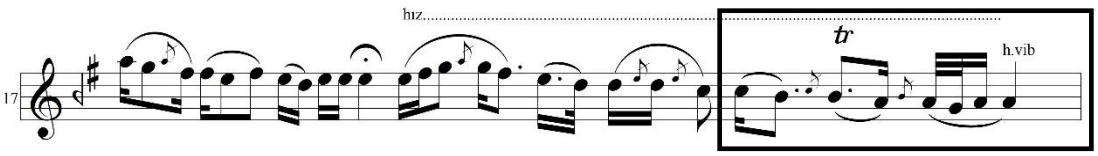

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Hakkı Derman'ın Muhayyer Kürdi taksiminde sekiz defa hızlı vibrato süsleme tekniğini kullandığı görülmektedir. Hızlı vibrato süsleme tekniğini sekizinci satırın sonunda, muhayyer perdesinde kalış yaptığı esnada kullanarak, bu perdedeki kalışın önemini vurguladığı söz konusu edilebilir.

Müstear taksim

Hakkı Derman, Müstear taksiminin 1. ve 10. satırlarında hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Müstear taksiminde hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.
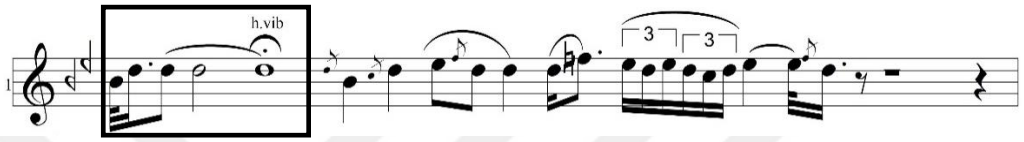
Örnek 1

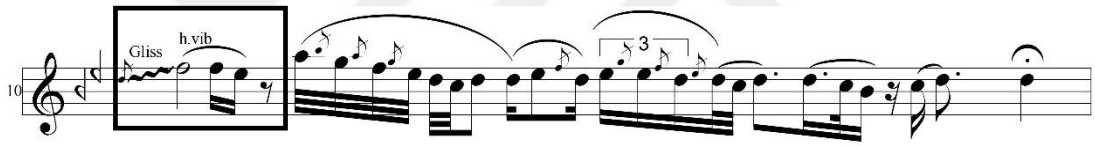

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Hakkı Derman'ın Müstear taksiminde iki defa hızlı vibrato süsleme tekniğini kullandığı görülmektedir. Hızlı vibrato süslemelerinden ilkinin taksimin girişinde makamın en önemli perdelerinden olan neva perdesinde uzun bir kalışla beraber kullanılmış olması, hem neva perdesindeki puandorgun sonlandırılırken monotonluktan kurtarılmak istenmesi hem de makamın bu önemli perdesini vurgulama isteği olarak yorumlanabilir. Diğer hızlı vibrato süsleme tekniğini ise taksimin karar bölgesine gelirken, neva perdesinden acem perdesine yapılan bir glissando süsleme tekniği ile kullanması, hem glissando süslemesini belirginleştirmek hem de karara gelirken makamın bir diğer önemli perdesi olan acem perdesini vurgulama isteği olarak değerlendirilebilir.

Suzinak taksim

Hakkı Derman, Suzinak taksiminin 3, 18, 24, 28 ve 30. satırlarında hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Suzinak taksiminde hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

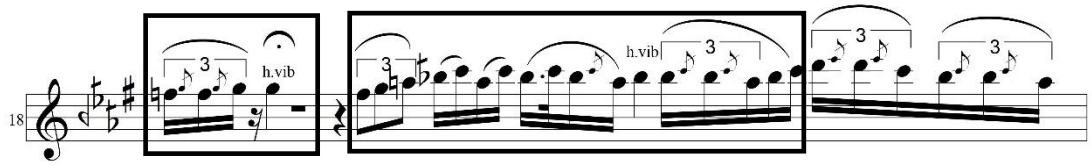

Örnek 1
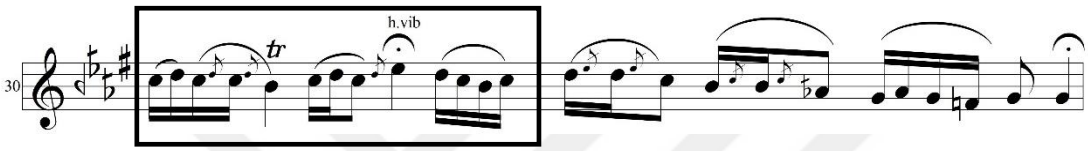
Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Hakkı Derman'ın Suzinak taksiminde altı defa hızlı vibrato süsleme tekniğini kullandığı görülmektedir. On sekizinci satırda puandorg ile kısa bir kalış yapıp, neva perdesinde hızlı vibrato tekniğini kullanarak kalış etkisini kuvvetlendirmek istediği düşünülebilir. Yine yirmi sekizinci satırda neva perdesinde puandorg ile beraber kullanarak kalış etkisini kuvvetlendirmek istediği anlaşılmaktadır. Otuzuncu satırda yine hüseyni perdesinde puandorg ile hızlı vibratonun bir arada kullanımı ile kalış etkisinin vurgulanmasını amaçladığı söylenilebilir. Derman'ın hızlı vibrato süsleme tekniğini, taksiminde birkaç defa puandorg ile beraber kullanmış olduğu gözlemlenmektedir.

Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksimi

Hakkı Derman, Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminin 1, 4, 11 ve 16. satırlarında hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminde, hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

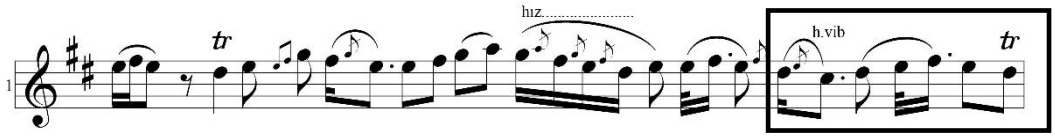

Örnek 1

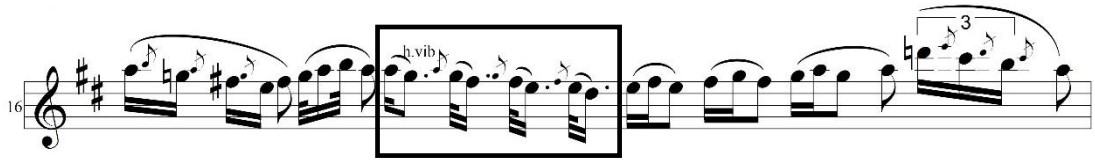

Örnek 2

5.1.4. Vurkaç çarpma süsleme tekniği

Bayati taksim

Hakkı Derman, Bayati taksiminin 1, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23 ve 24. satırlarında vurkaç çarpma süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Bayati taksiminde vurkaç çarpma süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.
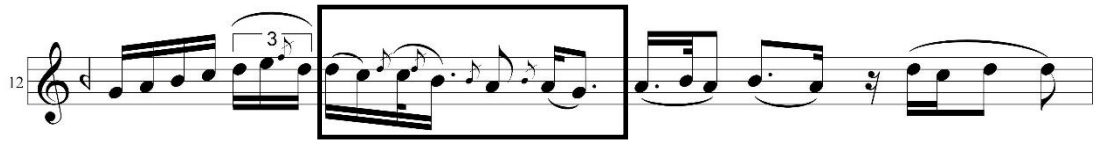
Örnek 1

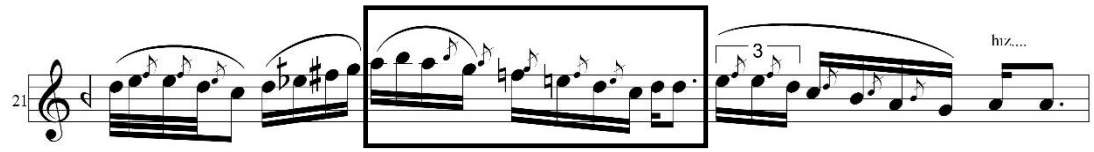

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Hakkı Derman Bayati taksiminde neredeyse tüm satırlarda vurkaç çarpma süsleme tekniğini kullanmıştır. Derman, vurkaç çarpmayı inici seyirde on altılık değerlere sahip notalar arasında, genellikle çarpma süsleme tekniğinin önünde ve arkasında kullanmıştır.

Ferahnak taksim

Hakkı Derman, Ferahnak taksiminin 1, 2, 8, 11, 12 ve 15. satırlarında vurkaç çarpma süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Ferahnak taksiminde vurkaç çarpma süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.
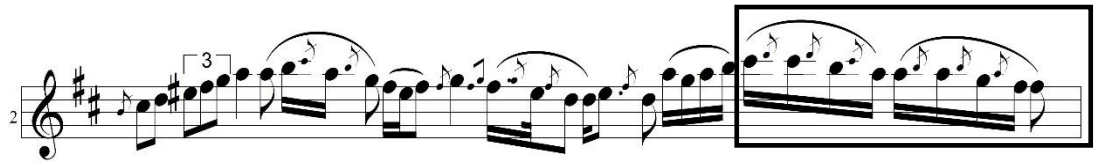
Örnek 1
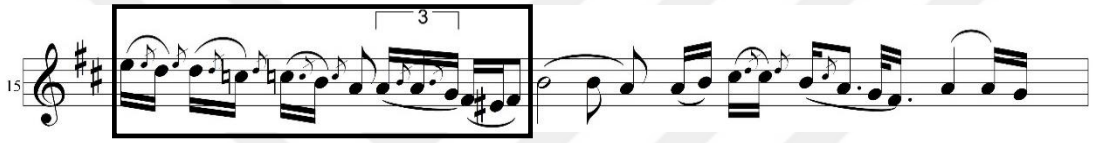
Örnek 2

Verilen örnekler incelendiğinde, Hakkı Derman, vurkaç çarpma süsleme tekniğini taksiminde toplam altı kez kullanmıştır. Vurkaç çarpmayı inici seyirde on altılık değerlere sahip notalar arasında kullanmıştır. Derman'IN, on beşinci satırda karar bölgesine gelirken hüseyni perdesi ve dügah perdesi arasında vurkaç çarpma süsleme tekniğini kullanarak karar hissiyatının arttırılmasını amaçladığı düşünülebilir.

Hicaz taksim

Hakkı Derman, Hicaz taksiminin 2, 3, 5, 6, 8, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 25, 28, 29, 30, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 40, 41, 43, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 56 ve 57. satırlarında vurkaç çarpma süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Hicaz taksiminde çarpma süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

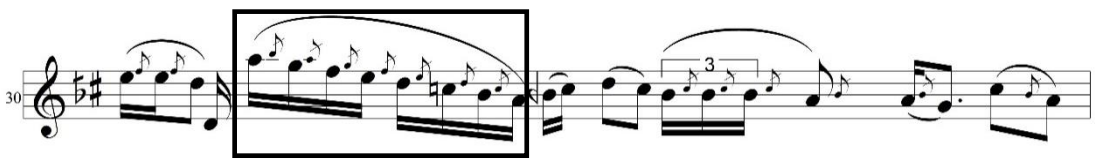

Örnek 1

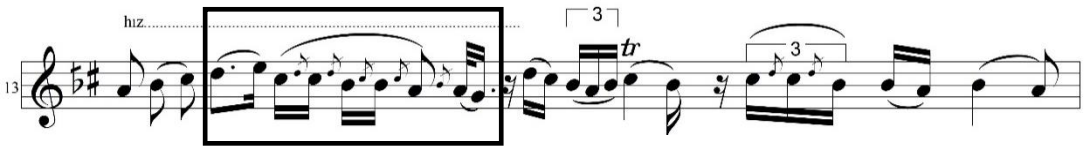

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Derman, vurkaç çarpma süsleme tekniğini taksimi boyunca çok fazla kullanmış, taksimindeki ezgi çeşitlemelerini ve motiflerini, çarpma süsleme tekniği ile birlikte adeta bu iki süsleme tekniği üzerine kurguladığı gözlemlenmiştir. Vurkaç çarpmayı inici seyirde on altılık değerlere sahip notalar arasında çarpma süsleme tekniğinin önünde ve arkasında kullanmıştır. Vurkaç çarpma tekniğini ekseriyetle legato yay tekniği ile birlikte kullanarak bütüncül bir duyum amaçlamak istediği düşünülebilir.

Hicazkar taksim

Hakkı Derman, Hicazkar taksiminin 2, 3, 8 ve 9. satırlarında vurkaç çarpma süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Hicazkar taksiminde vurkaç çarpma süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

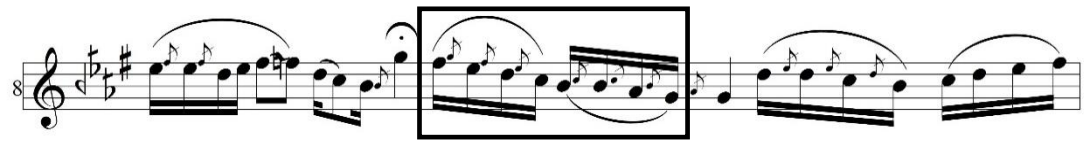

Örnek 1

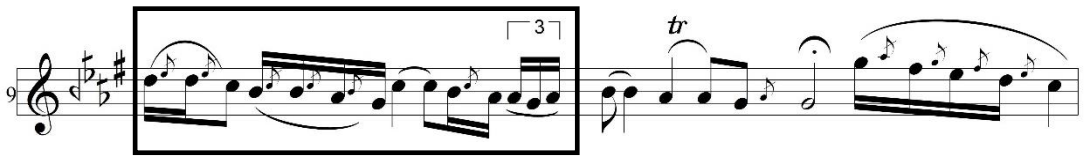

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Hakkı Derman, vurkaç çarpma süsleme tekniğini taksiminde karara yaklaşırken toplam iki kez kullanmıştır. Vurkaç çarpmayı inici seyirde on altılık değerlere sahip notalar arasında çarpma süsleme tekniğinin önünde ve arkasında kullanmıştır.

Hüseyni taksim

Hakkı Derman, Hüseyni taksiminin 4, 5, 6 ve 8. satırlarında vurkaç çarpma süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Hüseyni taksiminde vurkaç çarpma süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

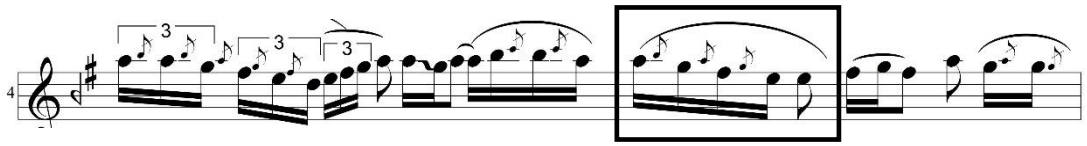

Örnek 1

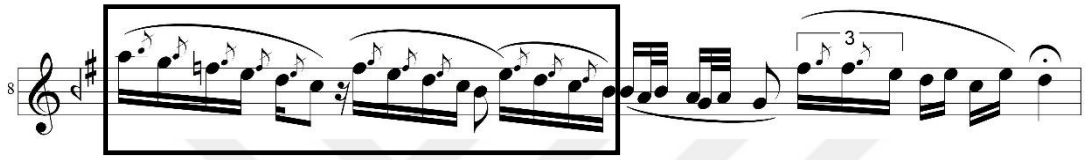

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Derman vurkaç çarpma süsleme tekniğini taksiminde toplam dört kez kullanmıştır. Vurkaç çarpmayı inici seyirde on altılık değerlere sahip notalar arasında diğer süsleme tekniklerinin önünde ve arkasında kullanmıştır.

Hüzzam taksim

Hakkı Derman, Hüzzam taksiminin 3, 4, 5, 7, 9, 10, 11 ve 13. satırlarında vurkaç çarpma süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Hüzzam taksiminde vurkaç çarpma süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

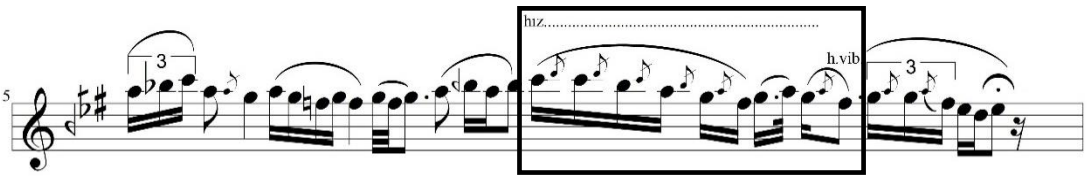

Örnek 1

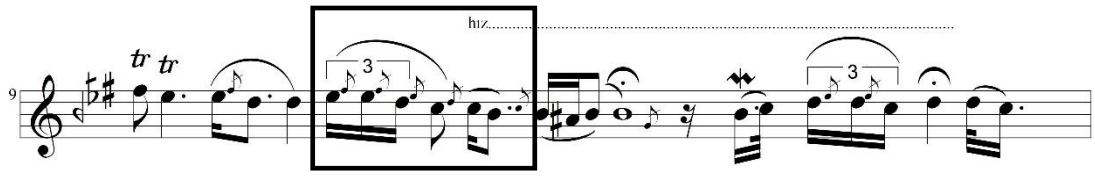

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Derman'ın, vurkaç çarpma süsleme tekniğini taksiminde toplam sekiz kez ve seyir içerisinde çeşitlemeler oluştururken bu tekniğe yer verdiği gözlemlenmiştir.

Kürdilihicazkar taksim

Hakkı Derman, Kürdilihicazkar taksiminin 1, 4, 7, 8, 9 ve 10. satırlarında vurkaç çarpma süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Kürdilihicazkar taksiminde vurkaç çarpma süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

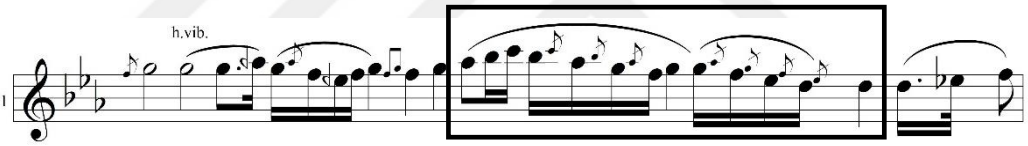

Örnek 1

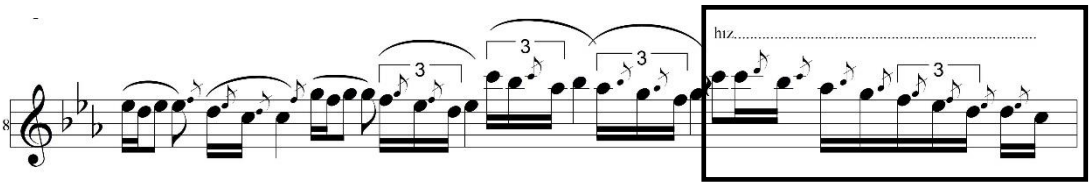

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, vurkaç çarpmayı inici seyirde on altılık değerlere sahip notalar arasında diğer süsleme tekniklerinin önünde ve arkasında kullanmıştır.

Muhayyer taksim

Hakkı Derman, Muhayyer taksiminin 2, 3, 6, 7, 8, 10, 12, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 22, 24, 26, 28, 30, 31, 32, 34, 35, 39, 40, 41, 43 ve 44. satırlarında vurkaç çarpma

süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Muhayyer taksiminde vurkaç çarpma süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

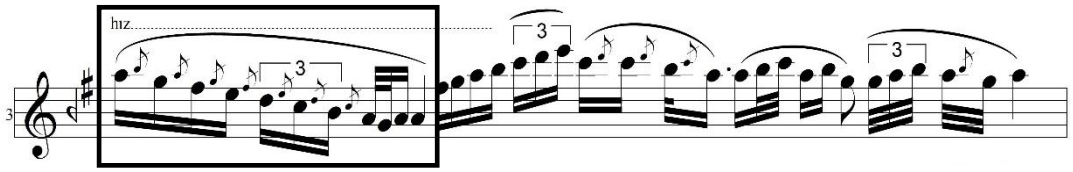

Örnek 1

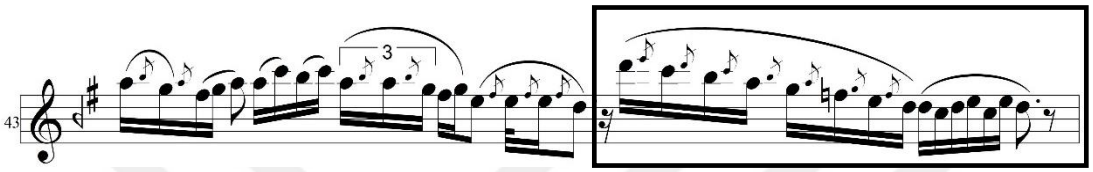

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Derman, vurkaç çarpma süsleme tekniğini taksiminin büyük bölümünde kullanmıştır. Vurkaç çarpma süsleme tekniğini inici seyirde on altılık değerlere sahip notalar arasında çoğunlukla çarpma süsleme tekniğinin önünde ve arkasında, diğer süsleme teknikleri ile birlikte kullanmıştır.

Muhayyer Kürdi taksim

Hakkı Derman, Muhayyer Kürdi taksiminin 3, 4, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 16, 20, 21, 22, 26, 28, 29, 37, 38, 39, 40, 41, 43, 44 ve 45. satırlarında vurkaç çarpma süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Muhayyer Kürdi taksiminde vurkaç çarpma süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

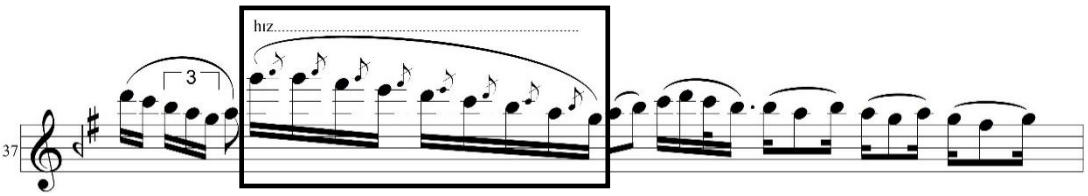

Örnek 1

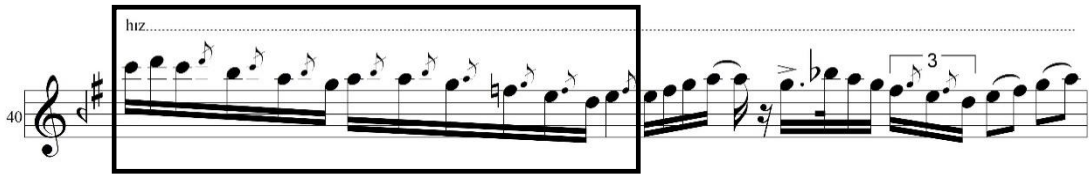

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Hakkı Derman, vurkaç çarpma süsleme tekniğini taksiminin büyük bölümünde kullanmıştır. Derman, vurkaç çarpma süsleme tekniğini inici seyirde on altılık değerlere sahip notalar arasında çoğunlukla çarpma süsleme tekniğinin önünde ve arkasında, diğer süsleme teknikleri ile birlikte kullanmıştır.

Müstear taksim

Hakkı Derman, Müstear taksiminin 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9 ve 10. satırlarında vurkaç çarpma süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Müstear taksiminde vurkaç çarpma süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.
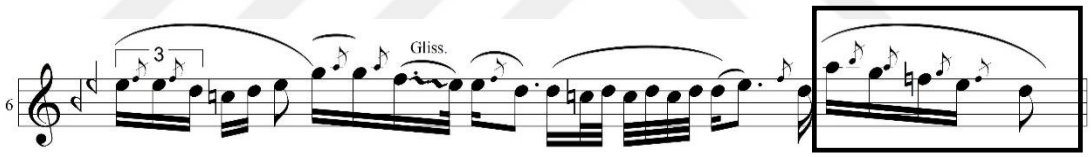
Örnek 1

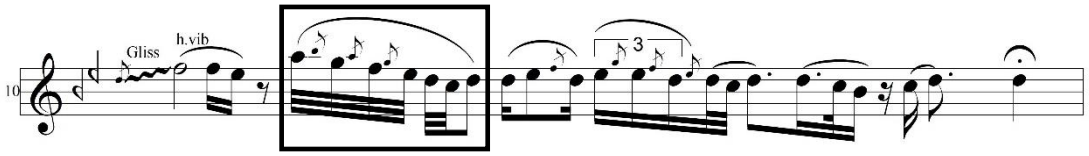

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Hakkı Derman vurkaç çarpma süsleme tekniğini taksiminde toplam sekiz kez kullanmıştır. Vurkaç çarpmayı inici seyirde on altılık değerlere sahip notalar arasında diğer süsleme tekniklerinin önünde ve arkasında kullanmıştır. Vurkaç çarpma süsleme tekniğini iki kez tril süsleme tekniğinden önce kullanmış olması, tril süsleme tekniğinin sert yapısını daha az hissettirme isteği olarak düşünülebilir.

Suzinak taksim

Hakkı Derman, Suzinak taksiminin 3, 4, 6, 11, 14, 16, 17, 19, 20, 23, 24, 26 ve 31. satırlarında vurkaç çarpma süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Suzinak taksiminde vurkaç çarpma süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

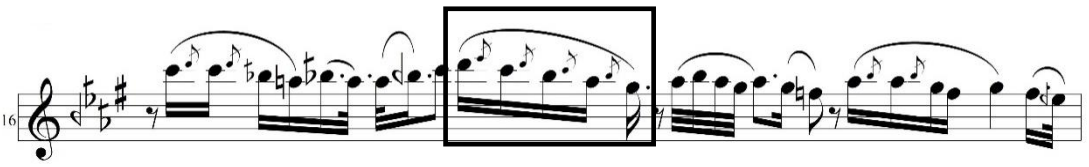

Örnek 1

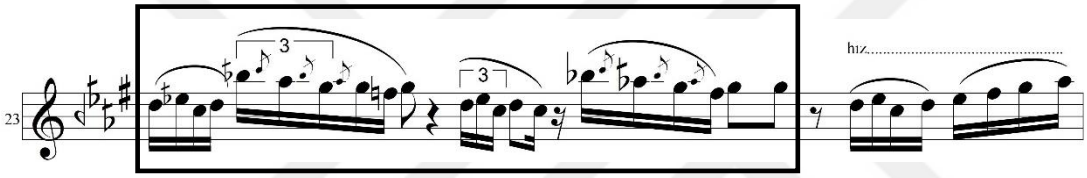

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Derman, vurkaç çarpma süsleme tekniğini taksiminde on üç satırda kullanmıştır. Vurkaç çarpmayı inici seyirde on altılık değerlere sahip notalar arasında kullanmıştır.

Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksimi

Hakkı Derman, Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminin 1, 2, 3, 4, 5, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 20, 21, 24, 26 ve 27. satırlarında vurkaç çarpma süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminde, çarpma süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.
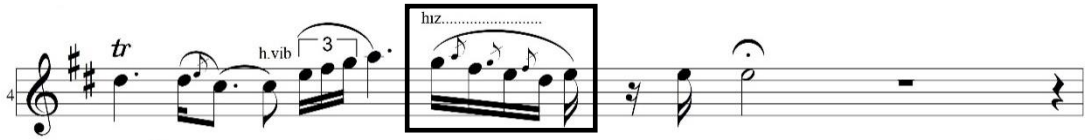
Örnek 1

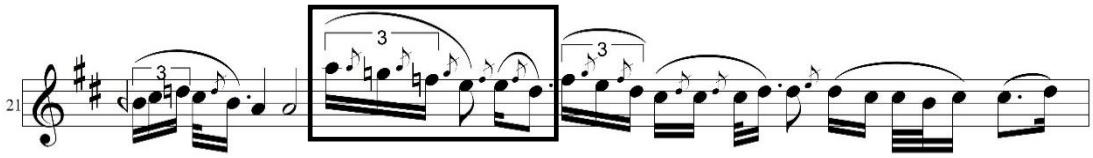

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Derman, vurkaç çarpma süsleme tekniğini taksiminin büyük bölümünde kullanmıştır. Vurkaç çarpma süsleme tekniğini inici seyirde on altılık değerlere sahip notalar arasında çoğunlukla çarpma süsleme tekniğinin önünde ve arkasında, diğer süsleme teknikleri ile birlikte kullanmıştır.

5.1.5. Glissando

Bayati taksim

Hakkı Derman, Bayati taksiminin 4, 8, 17 ve 23. satırlarında glissando süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Bayati taksiminde glissando süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnek ile gösterilmiştir.

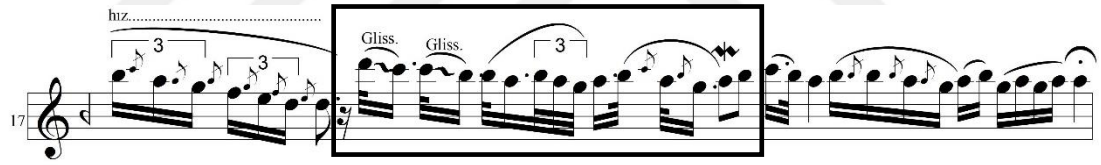

Örnek 1
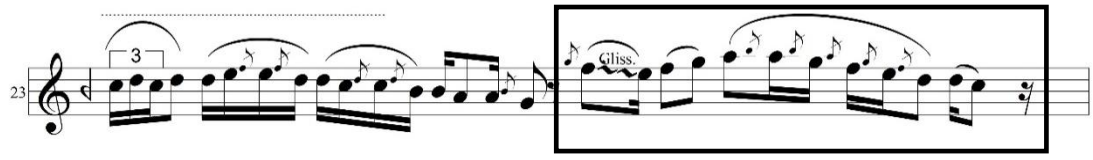
Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Hakkı Derman'ın taksiminde dört defa glissando süsleme tekniğin kullandığı görülmektedir. Glissando süsleme tekniklerinden ikisini farklı perdelerde kullanırken ikisini ise Bayati makamı için büyük önem teşkil eden acem perdesinden inici seyirle hüseyni perdesine geçiş yapıldığı sırada kullanmıştır. Hakkı Derman'ın bu kullanımla makamın önemli bir perdesi olan acem perdesini ısrarla vurgulamak istediği düşünülebilir.

Ferahnak taksim

Hakkı Derman, Ferahnak taksiminin 3, 5, 10, 12 ve 14. satırlarında glissando süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Ferahnak taksiminde glissando süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnek ile gösterilmiştir.
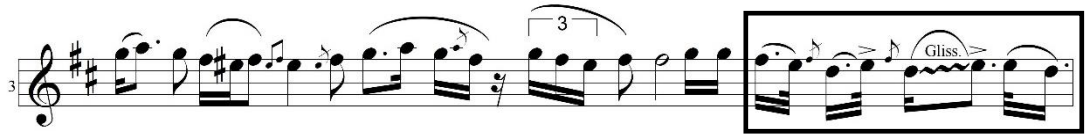
Örnek 1

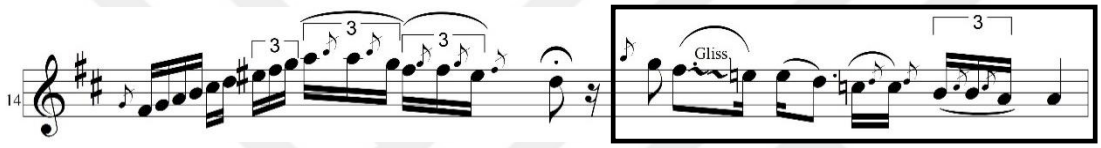

Örnek 2

Verilen örnekler incelendiğinde, taksimin toplam beş satırında glissando süsleme tekniğinin kullandığı görülmektedir. Derman'ın taksimin on dördüncü satırında eviç perdesinden hüseyni perdesine olan dönüşüm sırasında glissando süsleme tekniğini kullanması, bu dönüşümün daha az hissettirilmesini amaçlaması olarak düşünülebilir. Bu tekniğin legato yay tekniği ile birlikte inici olarak kullanılmasıyla perde dönüşümünün hissettirilmeden icra edilmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır.

Hicaz taksim

Hakkı Derman, Hicaz taksiminin 3, 7, 29, 32, 38, 44, 45, 46, 47, 52, 56 ve 58. satırlarında glissando süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Hicaz taksiminde glissando süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnek ile gösterilmiştir.

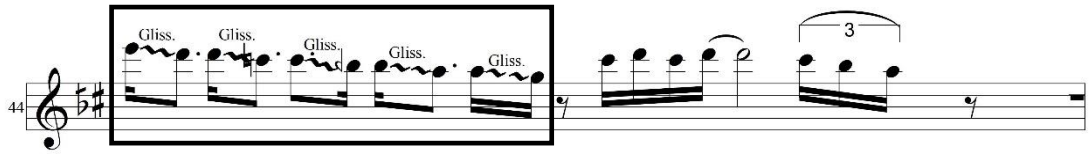

Örnek 1

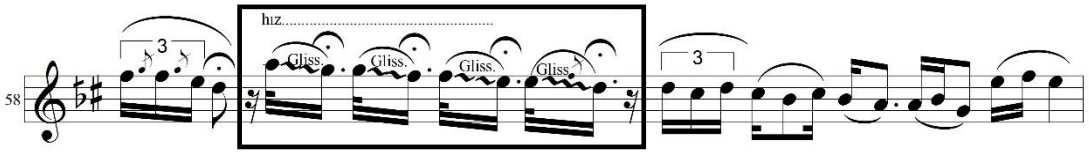

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Hakkı Derman'ın taksiminde otuz beş kez glissando süsleme tekniğinin kullandığı görülmektedir. Derman, birinci, yedinci, otuz ikinci, kırk dördüncü, kırk altıncı ve elli ikinci satırlarda art arda glissando süsleme tekniğini kullanarak motifler oluşturduğu görülmektedir. Derman'ın bu glissando süsleme tekniği kullanımlarını inici seyirlerle icra ederek taksimi boyunca kullandığı ve bu motifleri vurgulamak istediği gözlemlenmektedir.

Hicazkar taksim

Hakkı Derman, Hicazkar taksiminin 8. satırında glissando süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Hicazkar taksiminde glissando süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnek ile gösterilmiştir.

Örnek 1

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, taksimde yalnızca sekizinci satırda eviç perdesinin pestleştirilerek acem perdesine dönüştürüldüğü sırada glissando süsleme tekniğinin kullanıldığı görülmektedir. Bu tekniğin legato yay tekniği ile birlikte inici olarak kullanılmasıyla perde dönüşümünün hissettirilmeden icra edilmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır.

Hüseyni taksim

Hakkı Derman, Hüseyni taksiminin 4, 6 ve 7. satırlarında glissando süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Hüseyni taksiminde glissando süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnek ile gösterilmiştir.

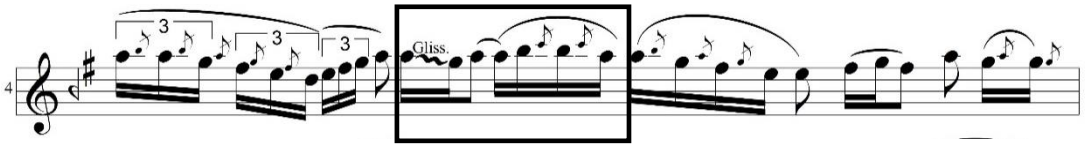

Örnek 1

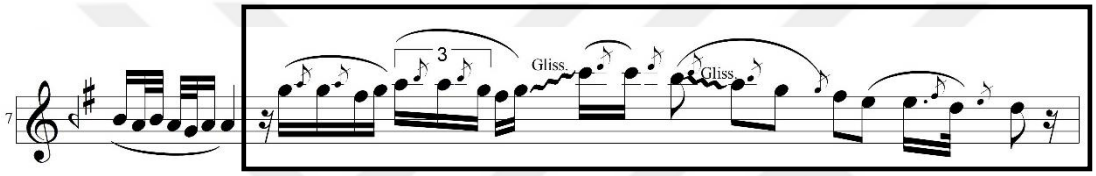

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Hakkı Derman'ın taksimin dördüncü ve yedinci satırda glissando süsleme tekniğinin kullandığı görülmektedir. Bu tekniği legato yay tekniği ile birlikte muhayyer perdesinden gerdaniye perdesine inerken ve gerdaniye perdesinden tiz çargah perdesine çıkarken legato yay tekniği ile birlikte kullanması icracının perde değişimlerini hissettirmeden icra etmeyi amaçlaması olarak düşünülebilir.

Hüzzam taksim

Hakkı Derman, Hüzzam taksiminin 3, 4 ve 12. satırında glissando süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Hüzzam taksiminde glissando süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnek ile gösterilmiştir.

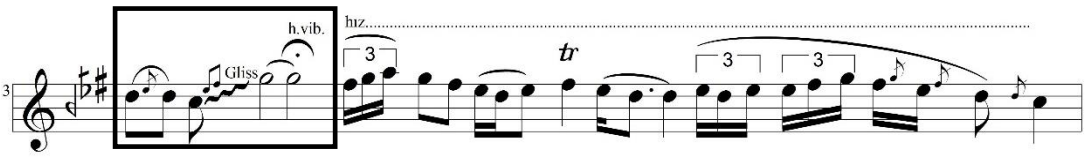

Örnek 1
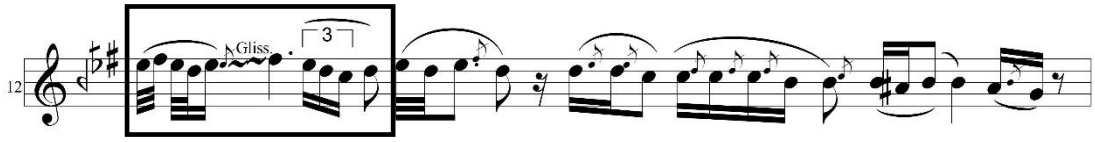
Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Derman'ın, ilk glissando süsleme tekniğini çargah perdesinden makamın önemli perdelerinden olan gerdaniye perdesine geçiş esnasında kullanıp, bu glissando süsleme tekniği ile yapılan perde atlamasını vurgulamak istediği düşünülebilir. Derman, bir diğer glissando süsleme tekniğini ise nim hisar perdesinden eviç perdesine geçiş yaptığı sırada icra etmiştir. Derman'ın karara gelmeden önce, son olarak çıkıcı seyirle icra ettiği motifin en tiz perdesi olan eviç perdesine glissando süsleme tekniği ile gelmesi, hemen ardından karara gelirken yeni başlayacağı inici motiften önce bu eviç perdesini vurgulama isteği olarak yorumlanabilir.

Kürdilihicazkar taksim

Hakkı Derman, Kürdilihicazkar taksiminin 5 ve 8. satırlarında glissando süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Kürdilihicazkar taksiminde glissando süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnek ile gösterilmiştir.

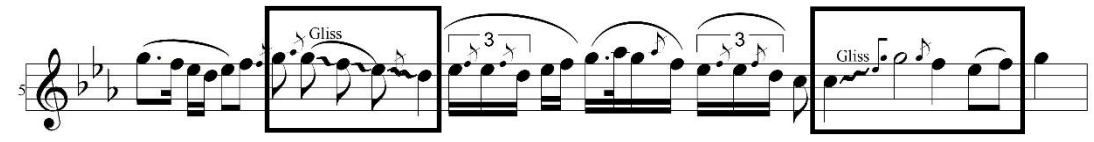

Örnek 1

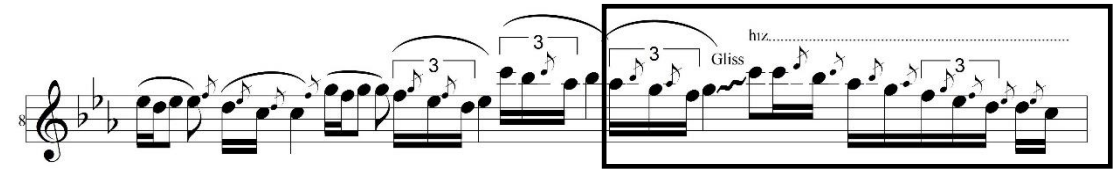

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Derman'ın taksiminde 5. satırda iki kez, 8. satırda bir kez olmak üzere toplam üç kez glissando süsleme tekniğinin kullandığı görülmektedir. İlk glissando kullanımında sırasıyla gerdaniye, acem, nim hisar ve

neva perdeleri arasındaki geçişin hissettirilmeden icra edilmesini amaçladığı anlaşılmaktadır. Diğer iki glissando süsleme tekniği ise neva gerdaniye ve tiz çargah arasında çıkıcı seyirle yapılmıştır. Bu iki çıkıcı glissando süsleme tekniği kullanımı ile icracının makamın önemli perdeleri olan gerdaniye ve tiz çargah perdelerini vurgulamak istediği söylenebilir.

Muhayyer taksim

Hakkı Derman, Muhayyer taksiminin 7, 9, 14, 17, 19, 22, 24, 25, 27, 28, 29 ve 38. satırlarında glissando süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Muhayyer taksiminde glissando süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnek ile gösterilmiştir.

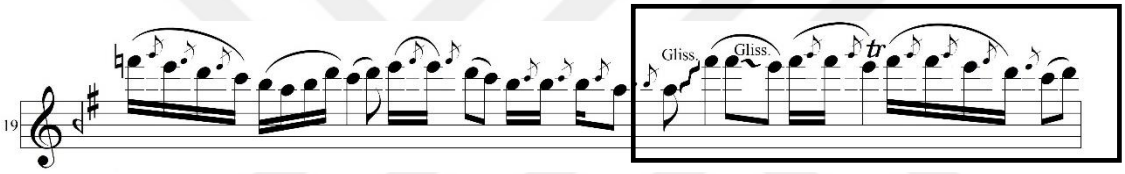

Örnek 1
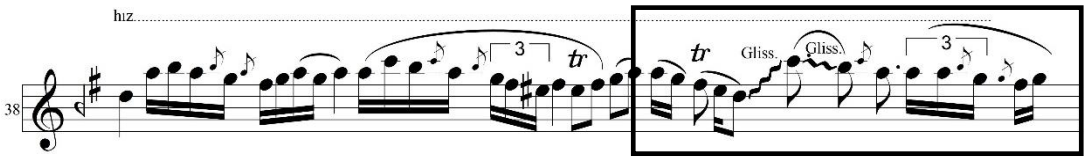
Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Derman'ın taksiminde, yirmi bir kez glissando süsleme tekniğini kullandığı görülmektedir. Derman, on yedi, on dokuz ve yirmi beşinci satırlarda glissando süsleme tekniğinin üst üste kullanımı ile oluşan motifler meydana getirmek istediği anlaşılmaktadır. Otuz sekinci satırda Derman'ın sırasıyla tril, glissando ve çarpma süsleme tekniklerinin art arda kullanımıyla bir ezgi çeşitlemesi oluşturduğu görülmektedir.

Muhayyer Kürdi taksim

Hakkı Derman, Muhayyer Kürdi taksiminin 4, 5, 16, 19, 21, 26, 32 ve 44. satırlarında glissando süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Muhayyer Kürdi taksiminde, glissando süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.
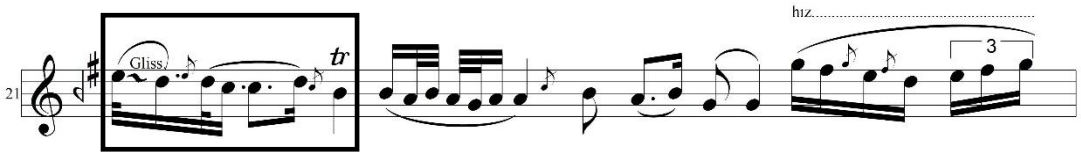
Örnek 1
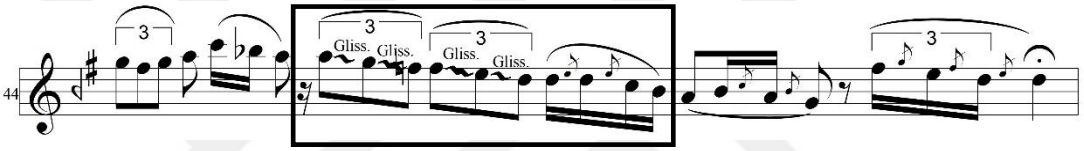
Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Derman'ın taksiminde on beş kez glissando süsleme tekniğinin kullandığı görülmektedir. Derman'ın, beşinci satırda glissando süsleme tekniğini neva, tiz çargah, tiz buselik ve muhayyer perdeleri arasında sırasıyla icra ederek, bu tekniğin üst üste kullanımı ile oluşan bir motif meydana getirmek istediği anlaşılmaktadır. Yine on dokuzuncu satırda sırasıyla sümbüle, muhayyer ve gerdaniye perdesi arasında sırasıyla glissando süsleme tekniğini icra ederek bir motif oluşturduğu görülmektedir. Aynı motif oluşumunu kırk dördüncü satırda sırasıyla muhayyer, gerdaniye, acem, hüseyni ve neva perdeleri arasında glissando süsleme tekniğini kullanarak meydana getirmiştir.

Müstear taksim

Hakkı Derman, Müstear taksiminin 6. ve 10. satırında glissando süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Müstear taksiminde glissando süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnek ile gösterilmiştir.
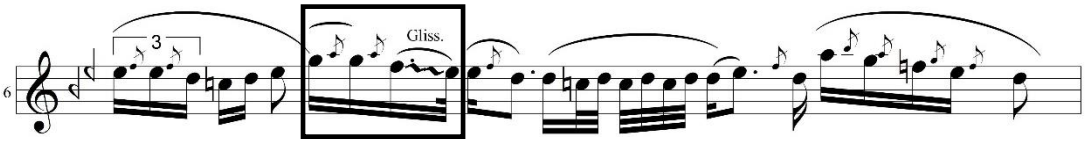
Örnek 1

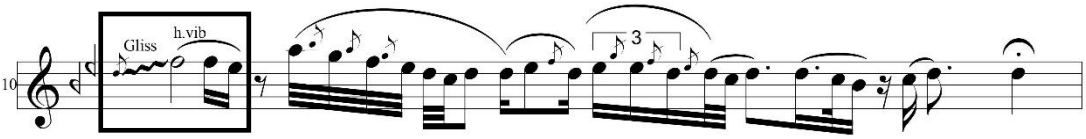

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, taksimde 6. ve 10. satırlarda glissando süsleme tekniğinin kullandığı görülmektedir. İlk glissando süsleme tekniği, acem perdesinden hüseyni perdesine geçiş esnasında icra edilerek hem bir ezgi çeşitliliği oluşturulmuş hem de bu yolla neva perdesinden sonra gelecek çargah perdesine bir hazırlık yapılmış olduğu düşünülebilir. İkinci glissando süsleme tekniği ise neva ile acem perdesi arasında çıkıcı seyirle icra edilmiştir. İcracının müstear makamı için önem teşkil eden acem perdesini vurgulamak amacıyla glissando süsleme tekniğini kullandığı söylenebilir.

Suzinak taksim

Hakkı Derman, Suzinak taksiminin 4, 7, 11, 14, 21 ve 32. satırlarında glissando süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Suzinak taksiminde glissando süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnek ile gösterilmiştir.

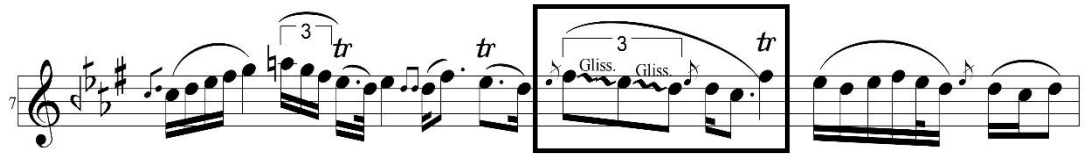

Örnek 1

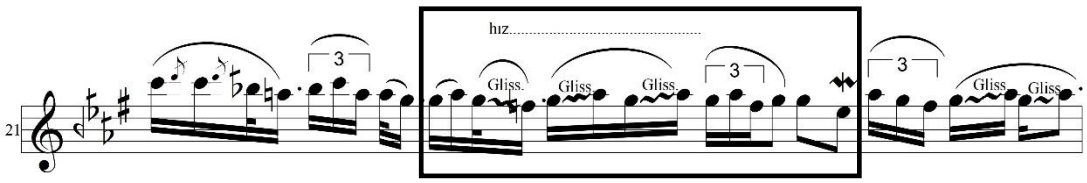

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Derman'ın, taksimin beş satırında glissando süsleme tekniğinden faydalandığı görülmektedir. Derman, taksiminin yedinci satırında nim hisar ve eviç perdelerinde üst üste iki tril süsleme tekniği kullanmıştır. Eviç, nim hisar ve neva perdeleri arasında inici seyir ile glissando süsleme tekniğini kullanarak, art arda kullanılan iki tril süsleme tekniğinin yarattığı etkiye yumuşatıcı bir etki yaratmak amacında olduğu görülmektedir. On Dördüncü satırda glissando süsleme tekniğinin kullanımı ile nim hisar perdesinin, dik hisara dönüşümünün hissettirilmeden icra edilmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır. Yirmi beşinci satırda gerdaniye, acem ve muhayyer perdeleri arasında art arda glissando kullanımı ile Hakkı Derman'ın bir ezgi çeşitliliği yaratmak amacında olduğu düşünülebilir.

<u>Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksimi</u>

Hakkı Derman, Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminin 3, 6, 9, 11, 12, 14, 24 ve 26. satırlarında glissando süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminde, glissando süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

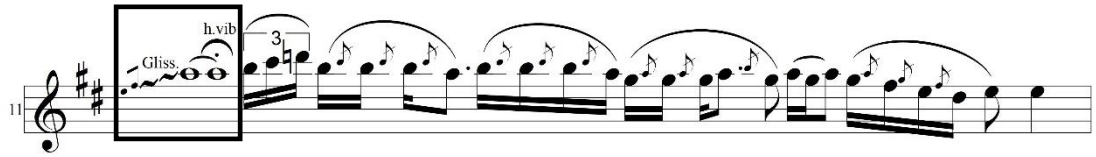

Örnek 1

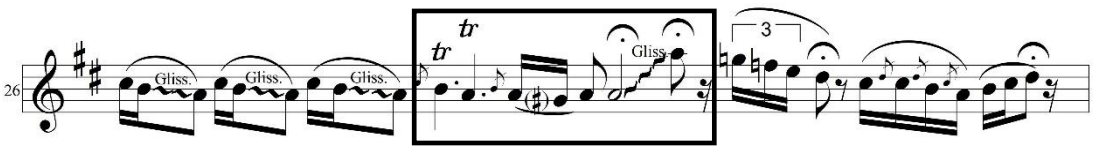

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Derman'ın taksiminde on beş kez glissando süsleme tekniğinin kullandığı görülmektedir. Derman, altıncı satırda glissando süsleme tekniğini ilk önce çarpma olarak hüseyni perdesiyle gerdaniye perdesi arasında, hemen ardından gerdaniye perdesinden eviç perdesine geçişi sırasında kullanmış, bu kullanım ile hemen sonra gelecek neva ve çargah perdelerindeki üst üste yaptığı tril süsleme tekniklerine yumuşatıcı bir zemin hazırlama isteğinde olduğu hem de art arda kullanılan süsleme tekniklerinden oluşan farklı bir çeşitleme icrasında bulunduğu söz konusu edilebilir. Derman, dokuzuncu satırda buselik neva geçişi sırasında glissando süsleme tekniğini kullanarak, hisar perdesi yerine kullanılan bu perdenin adaptasyonunu kolaylaştırma isteğinde olduğu düşünülebilir. Derman on birinci satırda sırasıyla çarpma, glissando ve hızlı vibrato süsleme tekniklerini bir arada kullanmıştır. Derman, burada bu üç süsleme tekniğini bir arada kullanarak hem bir çeşitleme yapmak hem de çarpma ve hızlı vibrato süsleme teknikleri arasındaki geçişi yumuşatmak istemiş olduğu söylenebilir. Derman'ın on ikinci satırda sırasıyla gerdaniye, eviç, hüseyni ve neva perdeleri arasında glissando süsleme tekniğini kullandığı görülmektedir. Bu kullanımla hisar perdesi yerine kullanılan neva perdesinin adaptasyonunu kolaylaştırmak amacında olduğu söz konusu edilebilir. Derman, yirmi dördüncü satırda önce eviç ve hüseyni perdelerinde inici seyirde, sonra hüseyni ve gerdaniye perdeleri arasında çıkıcı seyirde glissando süsleme tekniğini kullanmış, bu kullanımlarla glissando süsleme tekniklerinden oluşan bir motif oluşturma istediğinde olduğu gözlemlenmektedir. Hakkı Derman, yirmi beşinci satırın sonundaki vurkaç çarpma süsleme tekniğinin ardından sırasıyla çargah, buselik, dügah perdeleri arasında üç defa üst üste glissando süsleme tekniğini kullanmış, ardından yine üst üste buselik ve dügah perdelerinde tril süsleme tekniğini icra etmiştir. Derman bu kullanımla hem glissando süsleme tekniğinin ardı ardına kullanımıyla oluşan bir motif elde etmek, hem de glissando süsleme tekniğini, vurkaç çarpma süsleme tekniği ile tril süsleme tekniğinin arasında kullanarak farklı süsleme tekniklerinden oluşan bir motif oluşturma amacında olduğu söz konusu edilebilir. Yine aynı satırın devamında karara gelmeden önce çıkıcı olarak son seyrini icra ettiği muhayyer perdesine giderken glissando süsleme tekniğini kullanmış, bu kullanımla dügah perdesinden muhayyer perdesine olan ani geçişi yumuşatma isteğinde olduğu düşünülebilir.

5.1.6. Tril süsleme tekniği

Ferahnak taksim

Hakkı Derman, Ferahnak taksiminin 7, 9 ve 11. satırlarında tril süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Ferahnak taksiminde tril süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

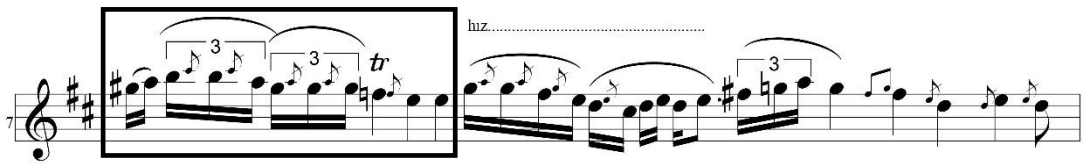

Örnek 1
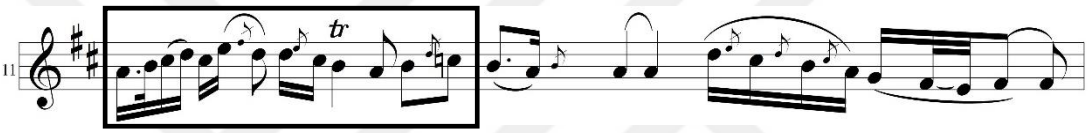
Örnek 2

Verilen örnekler incelendiğinde, Hakkı Derman, Ferahnak taksiminde üç defa tril süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın tril süsleme tekniğini taksiminin farklı bölümlerinde ezgi ve motif çeşitliliği sağlamak amacıyla icra ettiği anlaşılabilir.

Hicaz taksim

Hakkı Derman, Hicaz taksiminin 6, 7, 56 ve 59. satırlarında tril süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Hicaz taksiminde tril süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

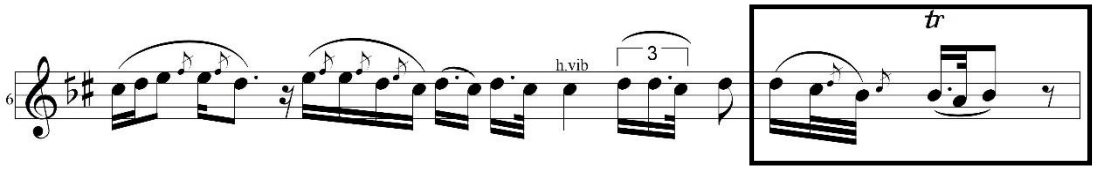

Örnek 1
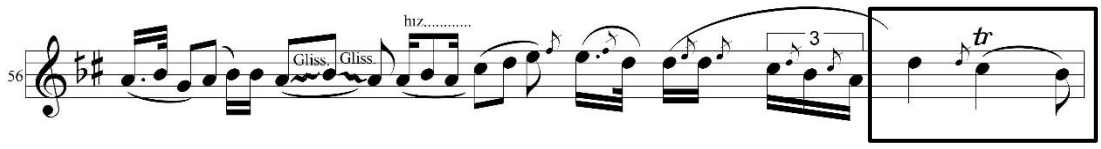
Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Hakkı Derman, Hicaz taksiminde dört defa tril süsleme tekniğini kullanmıştır. Derman, tril süsleme tekniklerden birini taksimin elli dokuzuncu satırında karara gelmeden hemen önce legato yay tekniği ile icra etmiş ve motifin tamamlanarak karar perdesinde kalış hissinin arttırılması için kullanmış olduğu söylenebilir. Derman, tril süsleme tekniğini legato yay tekniği ile icra etmiş, böylece icrada bütüncül bir duyum ve tril süsleme tekniğinden kaynaklanan sert duyumun giderilmesini amaçladığı söz konusu edilebilir.

Hicazkar taksim

Hakkı Derman, Hicazkar taksiminin 9. satırında tril süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Hicazkar taksiminde tril süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

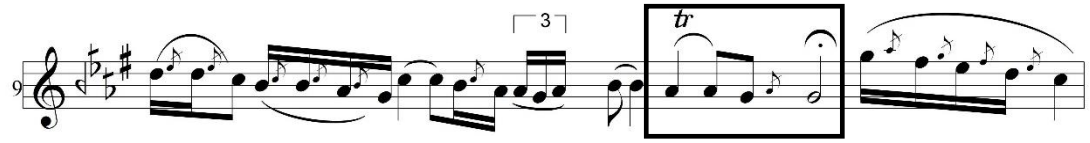

Örnek 1

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Hakkı Derman, Hicazkar taksiminin yalnızca dokuzuncu satırında bir vuruşluk zirgüle perdesinde tril süsleme tekniğini kullanmıştır. Derman'ın, tril süsleme tekniğini motifin tamamlanarak karar perdesinde kalış hissinin arttırılması için kullanmış olduğu söz konusu edilebilir. Tril süsleme tekniğini, çarpma süsleme tekniğinin öncesinde ve sonrasında icra ettiği gözlemlenmektedir. Bu bulgulardan hareketle, Derman'ın tril süsleme tekniğini diğer süsleme teknikleriyle girift bir anlayış içinde icra ettiği anlaşılabilir.

Hüzzam taksim

Hakkı Derman, Hüzzam taksiminin 1, 3, 6, 7, 8, 9 ve 13. satırlarında tril süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın, Hüzzam taksiminde tril süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

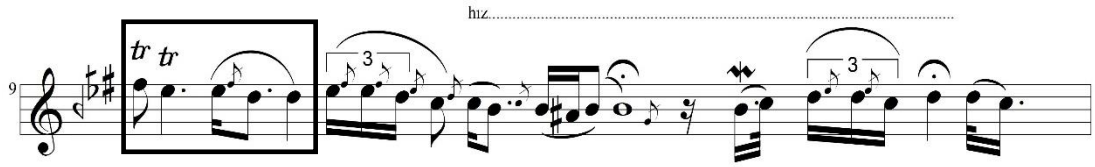

Örnek 1
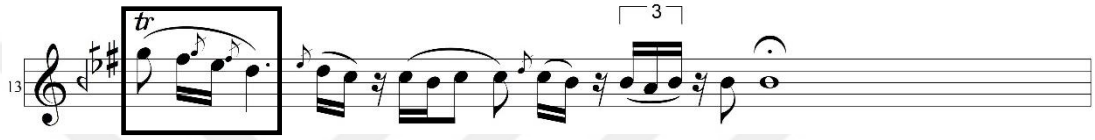
Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Hakkı Derman Hüzzam taksiminin toplam yedi satırında tril süsleme tekniğini kullanmıştır. Derman bu yedi tril süsleme tekniğinden dördünü eviç perdesinden icra etmiştir. Derman'ın bununla eviç perdesini vurgulamak istediği düşünülebilir. Bir diğer tril süsleme tekniğini ise karara gelmeden hemen önce gerdaniye perdesinde icra etmiştir. Derman'ın bu icrayı karar perdesinde kalış hissinin arttırılması için kullanmış olduğu söz konusu edilebilir.

Muhayyer taksim

Hakkı Derman, Muhayyer taksiminin 2, 10, 15, 18, 19, 30, 32, 34, 35, 37, 38 ve 39. satırlarında tril süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Muhayyer taksiminde tril süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

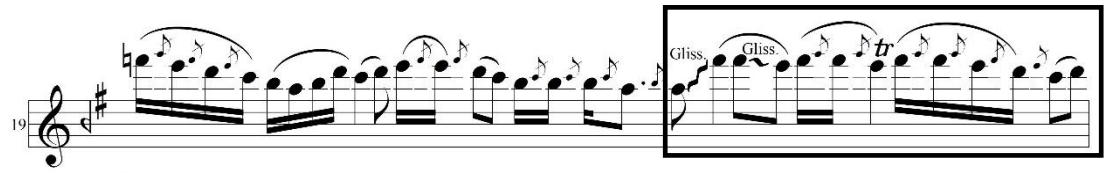

Örnek 1

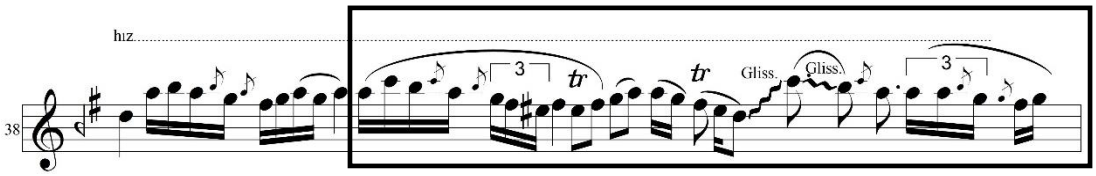

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Hakkı Derman, Muhayyer taksiminde on üç kez tril süsleme tekniğini kullanmıştır. Derman'ın otuz sekizinci satırda sırasıyla tril, glissando ve çarpma süsleme tekniklerinin üst üste kullanımıyla bir motif oluşturduğu görülmektedir.

Muhayyer Kürdi taksim

Hakkı Derman, Muhayyer Kürdi taksiminin 17, 21, 29, 30, 34 ve 43. satırlarında tril süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Muhayyer Kürdi taksiminde tril süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

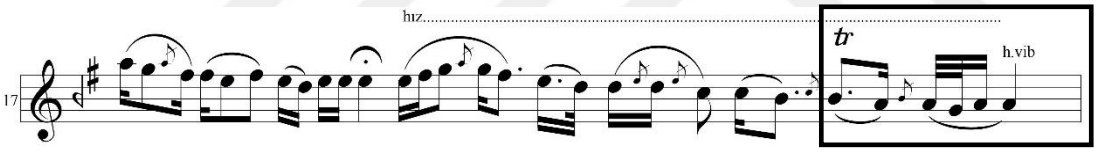

Örnek 1

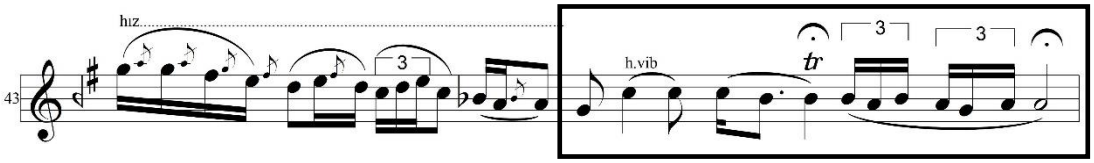

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Hakkı Derman, Muhayyer Kürdi taksiminde altı kez tril süsleme tekniğini kullanmıştır. Derman'ın on yedinci satırda çarpma, tril ve hızlı vibrato süsleme tekniklerinin art arda kullanımıyla ve farklı süsleme tekniklerinin bir arada kullanımıyla meydana gelen özel bir motif oluşturmak istediği düşünülebilir. Derman'ın kırk üçüncü satırda kürdi perdesinde puandorg ile kalış yaptığı esnada, tril süsleme tekniğini kullanarak kalış hissiyatının arttırılmasını amaçladığı söz konusu edilebilir.

Müstear taksim

Hakkı Derman, Müstear taksiminin 4, 8, 9 ve 11. satırlarında tril süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Müstear taksiminde tril süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

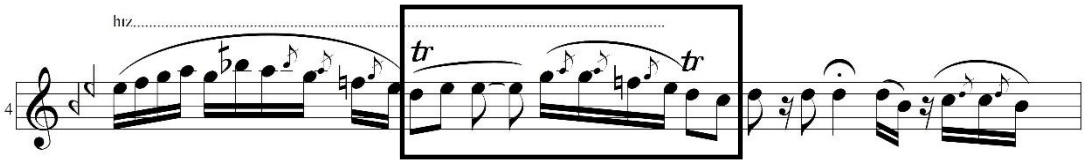

Örnek 1

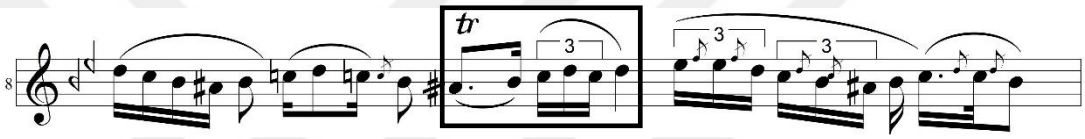

Örnek 2

Yukarıda verilern örnekler doğrultusunda, Hakkı Derman Müstear taksiminde beş kez tril süsleme tekniğini kullanmıştır. İcracının tril kullanarak yapmış olduğu süslemelerden birini makam için önemli perdelerden olan kürdi perdesinde icra ederek perdenin önemini vurgulamak istediği söylenebilir. Bir diğer tril süsleme tekniğini ise çargah perdesinde icra etmiş ve böylece karar perdesinde kalış hissinin arttırılmasını amaçladığı anlaşılabilir.

Suzinak taksim

Hakkı Derman, Suzinak taksiminin 5, 6, 7, 10, 11, 14, 15, 22, 28, 30, 31 ve 32. satırlarında tril süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Suzinak taksiminde tril süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

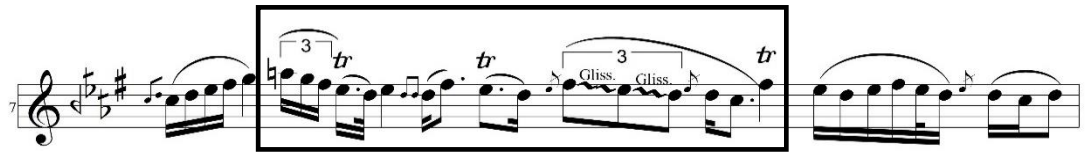

Örnek 1

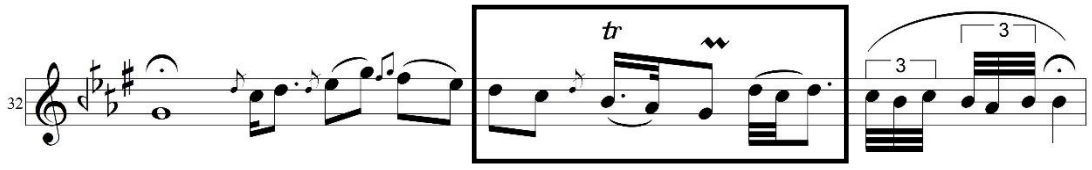

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Hakkı Derman, taksiminin toplam on satırında tril süsleme tekniğini kullanmıştır. Derman'ın, yedinci satırda üst üste hüseyni ve eviç perdesinde tril süsleme tekniğini icra ederken, iki tril süsleme tekniğinin arasında eviç, nim hisar ve neva perdelerinde inici glissando süsleme tekniğini kullanarak, hem tril süsleme tekniği ile oluşan sertliği azaltmak hem de bu iki süsleme tekniğini ardışık kullanarak farklı bir ezgi çeşitlemesi yapmak istediği düşünülebilir. Derman yirmi sekizinci satırda tril süsleme tekniğini kullandıktan sonra hızlı vibrato ile puandorgu kullanarak neva perdesinde bir kalış yapıp, daha sonra yine tril süsleme tekniğini kullanarak farklı bir ezgi ve motif örneği oluşturmak istemiş olduğu söz konusu edilebilir. Derman'ın, taksimin otuz birinci ve otuz ikinci perdesinde art arda tril süsleme tekniklerini kullanarak bitiş etkisini kuvvetlendirmek istediği anlaşılmaktadır.

Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksimi

Hakkı Derman, Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminin 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 12, 13, 20 ve 26. satırlarında tril süsleme tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminde, tril süsleme tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

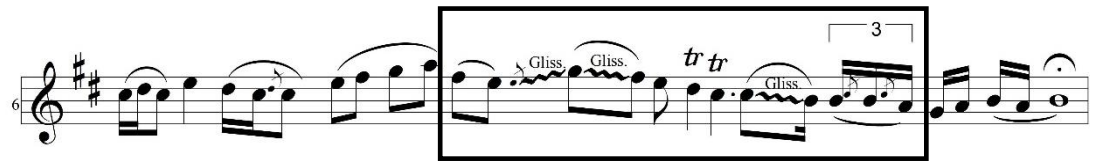

Örnek 1

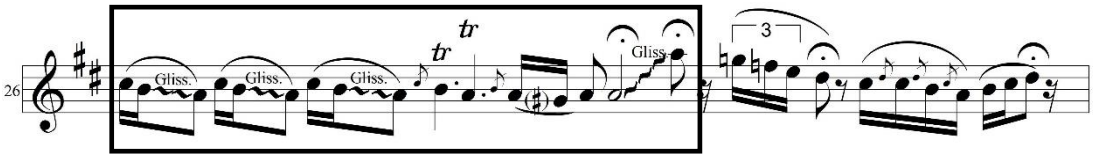

Örnek 2

Yukarıda verilen örnekler doğrultusunda, Hakkı Derman, Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminde on beş kez tril süsleme tekniğini kullanmıştır. Derman, ikinci satırın sonunda gerdaniye perdesinde tril süsleme tekniğini kullanıp, ardından muhayyer perdesinde mordan süsleme tekniği ve eviç perdesinde vurkaç süsleme tekniğini kullanarak, art arda farklı süsleme tekniklerinin kullanımı ile bir motif oluşturduğu gözlemlenmektedir. Derman, altıncı satırda hüseyni-gerdaniye, gerdaniye-eviç ve çargah-buselik perdeleri arasındaki neva ve çargah perdelerinde tril süsleme tekniğini üst üste kullanarak, hem üst üste kullanılan glissando süsleme tekniklerinin duyumundaki monotonluktan kaçınmak istemiş, hem de farklı süsleme tekniklerinden oluşan bir motif icra etmeyi amaçlamış olduğu söz konusu edilebilir. Derman, yirmi altıncı satırda çargah, buselik ve dügah perdeleri arasında üst üste kullanılan glissando süsleme teknikleri ile dügah perdesinde puandorg ile yapılan kalış arasında buselik ve dügah perdelerinde peş peşe tril süsleme tekniğini kullanmıştır. Bu kullanımla Derman'ın hem farklı süsleme tekniklerinden oluşan bir motif oluşturma isteğinde olduğu hem de karara gelmeden önce buselik ve dügah perdesinde yaptığı tril süsleme teknikleri ile karara geliş hissiyatının vurgulanmasını amaçladığı düşünülebilir.

5.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

5.2.1. Legato yay tekniği

Bayati taksim

Hakkı Derman, Bayati taksiminin 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24 ve 25. satırlarında legato yay tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Bayati taksiminde legato yay tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

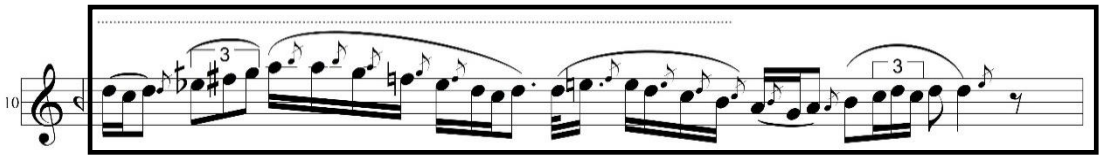

Örnek 1

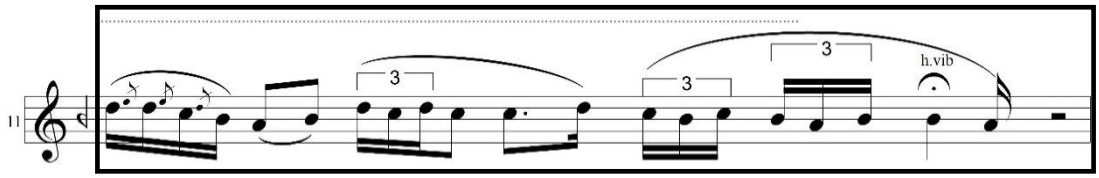

Örnek 2

Hakkı Derman'ın, Bayati taksimin genelinde legato yay tekniğini kullandığı gözlemlenmektedir. Derman, çarpma süsleme tekniğini taksiminde hem legato hem de detache yay tekniği ile birlikte kullanmıştır. Derman, çarpma süsleme tekniğini çoğunlukla legato yay tekniği ile icra etmiştir. Hakkı Derman'ın legato yay tekniğini kullanarak çarpma süsleme tekniğinin üst üste kullanımında oluşabilecek sert duyumdan kaçındığı ve icrada bütüncül bir duyum yakalamak istediği düşünülebilir. Hakkı Derman, taksiminde hızlı vibrato süsleme tekniğini beş kez kullanmış, bunlardan üçünü detache diğer ikisini legato yay tekniği ile icra etmiştir. İcracı, on birinci satırda puandorg ile dügah perdesinde yaptığı kalış sırasında legato yay tekniğini kullanmış, böylece daha yumuşak bir duyum hissiyatı oluşturmak istemiş olduğu düşünülebilir. Derman, taksiminde kullanmış olduğu vurkaç çarpma süsleme tekniklerinin tamamına yakınını legato yay tekniğiyle icra etmiştir. Legato yay kullanımıyla Derman'ın vurkaç çarpma süsleme tekniğini kullanırken bütüncül bir duyum amaçladığı düşünülebilir. Hakkı Derman, taksiminde dört defa glissando süsleme tekniğinin kullanmış, bu tekniklerin hepsini legato yay tekniği ile birlikte icra etmiştir. Çarpma, hızlı vibrato, glissando, tril, mordan süsleme tekniklerini icra ederken ekseriyetle legato yay tekniğini tercih etmiştir. Hakkı Derman'ın taksimde yer verdiği tüm tartımlarda legato yay tekniğini kullanmış olmasının icrada bir bütünlük sağladığı söylenebilir.

Ferahnak taksim

Hakkı Derman, Ferahnak taksiminin 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 ve 16. satırlarında legato yay tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Ferahnak

taksiminde legato yay tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

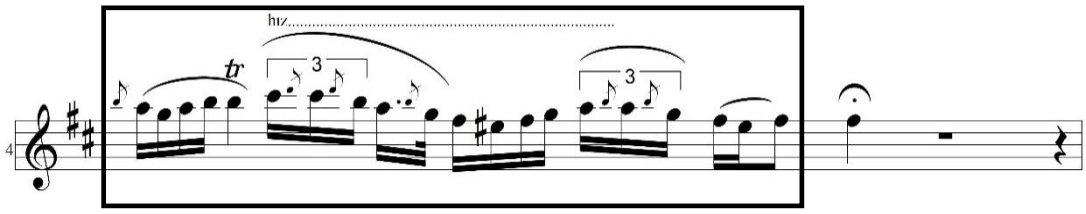

Örnek 1
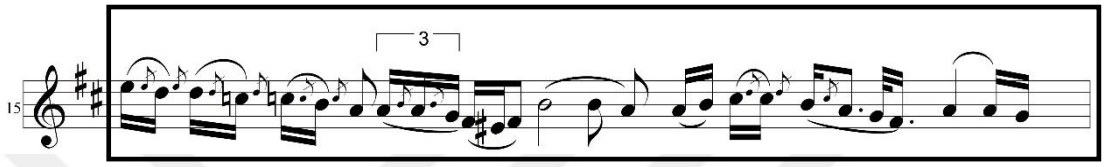
Örnek 2

Hakkı Derman'ın, Ferahnak taksiminin genelinde legato yay tekniğini kullandığı gözlemlenmektedir. Derman, Ferahnak taksiminde çarpma süsleme tekniğini çoğunlukla legato yay tekniği ile icra etmiştir. Derman'ın legato yay tekniğini kullanarak çarpma süsleme tekniğinin üst üste kullanımından oluşabilecek sert duyumdan kaçındığı ve icrada bütünlük içerişimde bir duyum yakalamak istediği düşünülebilir. Derman, taksiminde üç defa mordan süsleme tekniğini kullanmış, bunlardan ikisini legato yay diğerini ise detache yay tekniği ile icra etmiştir. Derman'ın, taksimin giriş cümlesindeki mordan süsleme tekniğini legato yay tekniği ile icra ederek, giriş cümlesine mordan süsleme tekniğiyle başlamasından kaynaklanan sert duyum hissini azaltmak istemiş olduğu düşünülebilir. Derman, vurkaç çarpma süsleme tekniğini taksiminde toplam altı kez legato yay tekniğiyle kullanmıştır. Vurkaç çarpmayı inici seyirde on altılık değerlere sahip notalar arasında legato yay tekniği ile kullanması, icracının bu süslemeyi yaparken bir bütünlük oluşturmayı amaçladığı şeklinde yorumlanabilir. Bu süsleme tekniğinin legato yay tekniği ile kullanılması perde dönüşümünün hissettirilmeden icra edilmesini amaçlandığı söylenebilir. Hakkı Derman, taksiminde beş defa glissando süsleme tekniğini kullanmış, bu tekniklerin hepsini legato yay tekniği ile birlikte icra etmiştir. Derman, taksiminde üç kez tril süsleme tekniğini kullanmış bunlardan ikisini detache diğerini ise legato yay tekniği ile icra etmiştir. Çarpma, vurkaç çarpma, glissando, tril, mordan süsleme tekniklerini icra ederken ekseriyetle legato yay tekniğini tercih

etmiştir. Hakkı Derman'ın taksimde yer verdiği tüm tartımlarda legato yay tekniğini kullanmış olmasının icrada bir bütünlük sağladığı söylenebilir. Hakkı Derman, Ferahnak keman taksiminde legato yay tekniği kullanımına göre çok az oranla detache yay tekniğini kullandığı görülmektedir.

Hicaz taksim

Hakkı Derman, Hicaz taksiminin tüm satırlarında legato yay tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Hicaz taksiminde legato yay tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

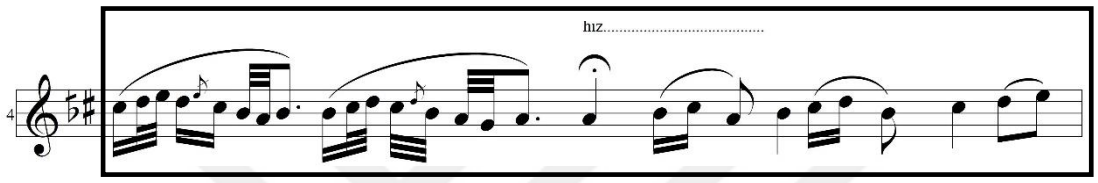

Örnek 1

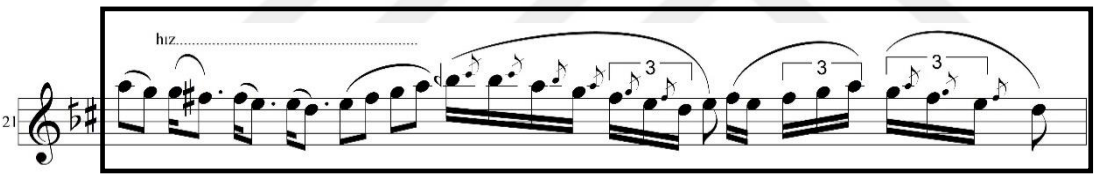

Örnek 2

Hakkı Derman'ın Hicaz taksiminin genelinde legato yay tekniğini kullandığı gözlemlenmektedir. Derman, çarpma süsleme tekniğini çoğunlukla legato yay tekniği ile icra etmiştir. Hakkı Derman'ın, legato yay tekniğini kullanarak çarpma süsleme tekniğinin üst üste kullanımından oluşabilecek sert duyumdan kaçındığı ve icrada bütüncül bir duyum yakalamak istediği düşünülebilir. Hakkı Derman, Hicaz taksiminde dört defa mordan süsleme tekniğini kullanmış, bunlardan ikisini legato diğer ikisini ise detache yay tekniği ile icra etmiştir. İcracı, taksiminde on üç defa hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanmış, sekizini detache beşini ise legato yay tekniği ile icra etmiştir. Hakkı Derman, vurkaç çarpma süsleme tekniğini neredeyse taksimin tamamında legato yay tekniği ile icra etmiştir. Bu icra ile Derman'ın, vurkaç çarpma süslemelerini bütüncül olarak duyurmak istediği anlaşılmaktadır. Hakkı Derman taksiminde otuz beş kez glissando süsleme tekniğinin kullanmış, bu

teknikleri legato yay tekniği ile birlikte icra etmiştir. Derman, taksimde dört kez tril süsleme tekniğini kullanmış bunların hepsini legato yay tekniği ile icra etmiştir. Çarpma, hızlı vibrato, glissando, tril, mordan süsleme tekniklerini icra ederken ekseriyetle legato yay tekniğini tercih etmiştir. Hakkı Derman'ın taksimde yer verdiği tüm tartımlarda legato yay tekniğini kullanmış olmasının icrada bir bütünlük sağladığı söylenebilir.

Hicazkar taksim

Hakkı Derman, Hicazkar taksiminin 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10. satırlarında legato yay tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın, Hicazkar taksiminde legato yay tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

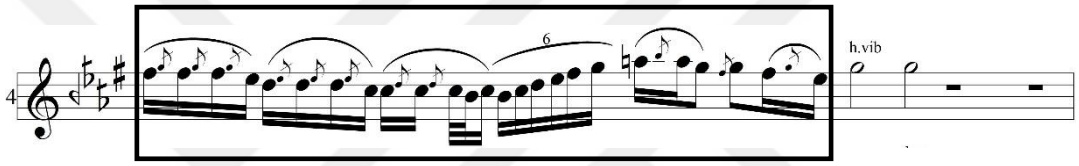

Örnek 1

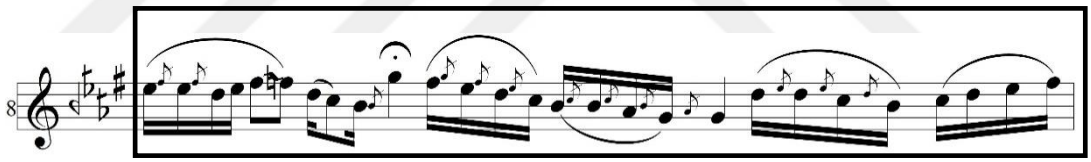

Örnek 2

Hakkı Derman'ın, Hicazkar taksiminin genelinde legato yay tekniğini kullandığı gözlemlenmektedir. Derman, taksim boyunca birçok kez kullandığı çarpma süsleme tekniğini, ekseriyetle legato yay tekniği ile icra etmiştir. Derman'ın bu kullanımlarla çarpma süsleme tekniğini icra ederken bütünlük içinde bir duyum yakalamayı amaçladığı söylenilebilir. Derman, taksiminde kullandığı mordan süsleme tekniklerinden ilkini legato yay tekniği ile icra ederken, taksimin son perdesinde kullandığı mordan süsleme tekniğini ise detache yay tekniği ile icra etmiştir. Hakkı Derman, taksimde kullandığı hızlı vibrato kullanımlarından ikisini legato yay tekniği ile icra ederken diğerini detache yay tekniği ile icra etmiştir. Taksimin hemen girişinde, gerdaniye perdesindeki puandorg ile kalışta kullanılan hızlı vibrato tekniğini legato yay ile icra ederek, hem perdenin bitişindeki hızlı vibrato süsleme

tekniğinin oluşturduğu sertlik hissini gidermek hem de gerdaniye perdesindeki kalış hissini kuvvetlendirmek istediği söz konusu edilebilir. Derman, taksimi boyunca vurkaç çarpma süsleme teknikleriyle beraber çok büyük bir oranda legato yay tekniğini kullanmıştır. Derman'ın art arda gelen notaların arasına koyulan çarpmalarla oluşturulan vurkaç çarpma süsleme tekniklerinin icrası sırasında legato yay tekniğini kullanarak, oluşabilecek sert duyumu engellemek istemiş olabileceği söz konusu edilebilir. Taksimde sekizinci satırda, eviç perdesinden acem perdesine olan perde dönüşümünün icrası sırasında, glissando süsleme tekniği ile legato yay tekniğini kullanarak, perde dönüşümünün çok az hissedilir bir duyumla oluşturulmasını istemiş olduğu söylenilebilir. Çarpma, hızlı vibrato, glissando, tril, mordan süsleme tekniklerini icra ederken ekseriyetle legato yay tekniğini tercih etmiştir. Hakkı Derman'ın taksimde yer verdiği tüm tartımlarda legato yay tekniğini kullanmış olmasının icrada bir bütünlük sağladığı söylenebilir.

Hüseyni taksim

Hakkı Derman, Hüseyni taksiminin 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 ve 10. satırlarında legato yay tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Hüseyni taksiminde legato yay tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

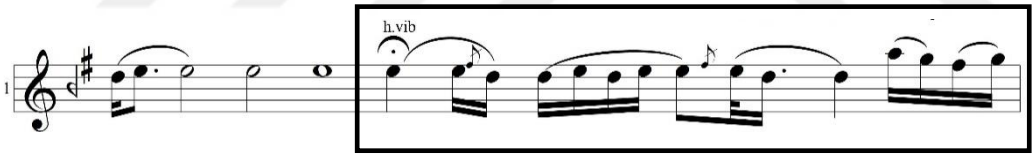

Örnek 1

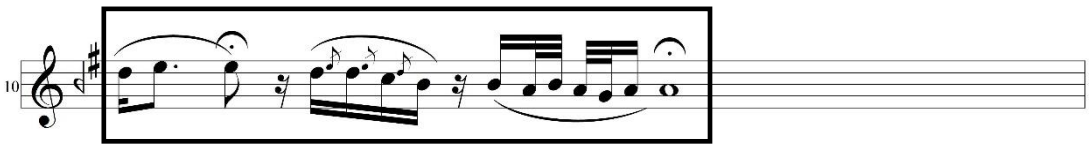

Örnek 2

Hakkı Derman'ın, Hüseyni taksiminin genelinde legato yay tekniğini kullandığı gözlemlenmektedir. Derman, çarpma süsleme tekniğini taksiminde çoğunlukla legato yay tekniği ile icra etmiştir. Derman'ın bu kullanımlarla çarpma süsleme tekniğini icra ederken bütüncül bir duyum yakalamayı amaçladığı düşünülebilir. Derman, taksimi boyunca vurkaç çarpma süsleme teknikleriyle beraber çok büyük bir oranda legato yay tekniğini kullanmıştır. Derman, art arda gelen notaların arasına koyulan çarpmalarla oluşturulan

vurkaç çarpma süsleme tekniklerinin icrası sırasında legato yay tekniğini kullanarak, hem oluşabilecek sert duyumu engellemek istemiş hem de bütüncül duyumlar yakalamak istemiş olduğu söylenilebilir. Hakkı Derman, taksiminin dördüncü ve yedince satırlarında glissando süsleme tekniğinden yararlanmıştır. Derman, bu kullanımları glissando süsleme tekniği ile legato yay tekniği kullanarak, perde dönüşümünün çok az hissedilir bir duyumla oluşturulmasını amaçladığı söz konusu edilebilir. Çarpma, hızlı vibrato, glissando süsleme tekniklerini icra ederken çoğunlukla legato yay tekniğini tercih etmiştir.

Hüzzam taksim

Hakkı Derman, Hüzzam taksiminin 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 ve 13. satırlarında legato yay tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Hüzzam taksiminde legato yay tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

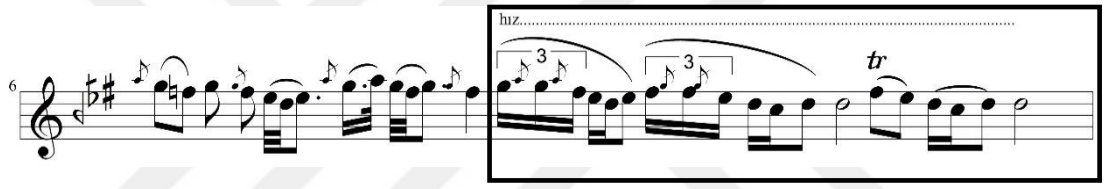

Örnek 1

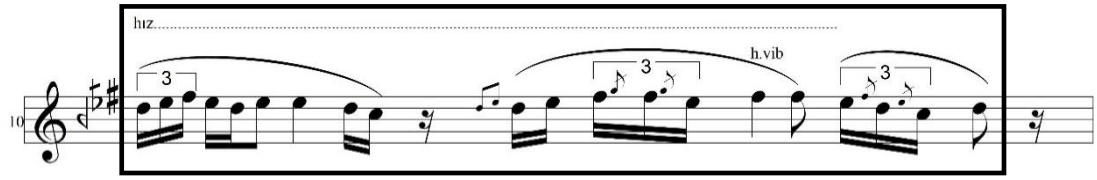

Örnek 2

Hakkı Derman'ın, Hüzzam taksiminin genelinde legato yay tekniğini kullandığı gözlemlenmektedir. Derman, Hüzzam taksiminde çarpma süsleme tekniğini çoğunlukla legato yay tekniği ile icra etmiştir. Derman'ın legato yay tekniğini kullanarak çarpma süsleme tekniğinin üst üste kullanımından oluşabilecek sert duyumdan kurtulduğu ve icrada bütüncül bir duyum yakalamak istediği düşünülebilir. Derman, taksiminde kullandığı üç mordan süsleme tekniğinin ikisini legato yay tekniği diğerini ise detache yay tekniği ile icra etmiştir. Derman'ın taksimin giriş cümlesindeki mordan süsleme tekniğini legato yay tekniği ile icra ederek, giriş cümlesine mordan süsleme tekniğiyle başlamasından kaynaklanan sert duyum hissini azaltmak istemiş olduğu söz konusu

edilebilir. Derman, taksiminde dört kez hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanmıştır. İcracı'nın, ikinci satırda glissando süsleme tekniğinin ardından gelen hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanıp, puandorg ile kalış yaptığı gerdaniye perdesini legato yay tekniği ile icra ederek, burada oluşturduğu motifin daha bütüncül bir duyumla aktarılmasını amaçladığı düşünülebilir. Derman, vurkaç çarpma süsleme tekniğini taksiminde toplam sekiz kez legato yay tekniği ile kullanmıştır. Vurkaç çarpmayı inici seyirde on altılık değerlere sahip notalar arasında legato yay tekniği ile kullanması icracının bu süslemeyi yaparken bir bütünlük oluşturmayı amaçladığı şeklinde yorumlanabilir. Bu süsleme tekniğinin legato yay tekniği ile kullanılması ile perde dönüşümünün hissettirilmeden icra edilmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır. Hakkı Derman, taksiminde kullandığı üç glissando süsleme tekniğinin üçünü de, legato yay tekniği ile icra etmiştir. Hakkı Derman, taksiminde sekiz defa tril süsleme tekniği icrasında bulunmuş, bunların üçünü legato, beşini ise detache yay tekniği ile icra etmiştir. Çarpma, vurkaç çarpma, hızlı vibrato, glissando, tril, mordan süsleme tekniklerini icra ederken ekseriyetle legato yay tekniğini tercih etmiştir. Hakkı Derman'ın taksimde yer verdiği tüm tartımlarda legato yay tekniğini kullanmış olmasının icrada bir bütünlük sağladığı söylenebilir.

Kürdilihicazkar taksim

Hakkı Derman, Müstear taksiminin 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10 ve 11. satırlarında legato yay tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Müstear taksiminde legato yay tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

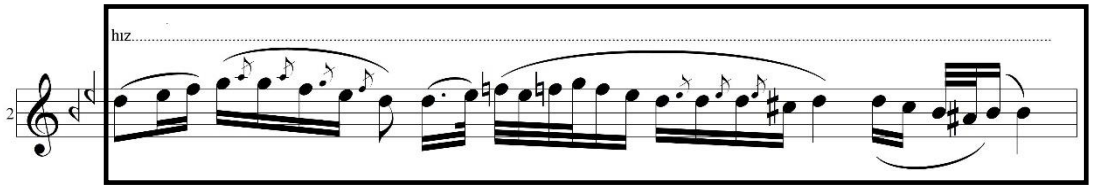

Örnek 1
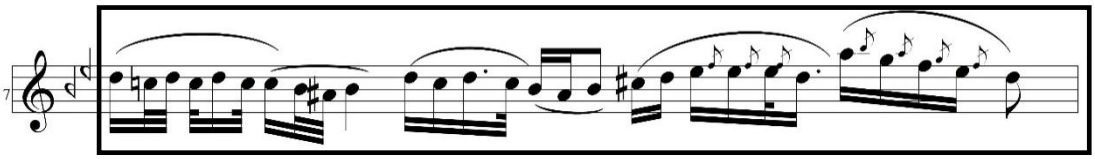
Örnek 2

Hakkı Derman'ın, Kürdilihicazkar taksiminin genelinde legato yay tekniğini kullandığı gözlemlenmektedir. Hakkı Derman, çarpma süsleme tekniğini ekseriyetle legato yay tekniğiyle kullanmıştır. Hakkı Derman'ın çarpma süsleme tekniğini legato yay ile kullanarak icrada bütünlük amaçlamış olduğu söylenilebilir. Hakkı Derman, Kürdilihicazkar taksiminin ilk satırındaki giriş cümlesinde gerdaniye perdesi üzerinde hızlı vibrato icrasını legato yay ile yaparak ve daha sonra gelen tartımla birleştirerek, bütüncül bir duyum amaçladığı anlaşılmaktadır. Hakkı Derman, tüm tartım çeşitlerinde legato yay tekniğine yer vermiştir. Derman, taksimi boyunca vurkaç çarpma süsleme teknikleriyle beraber çok büyük bir oranda legato yay tekniğini kullanmıştır. Derman, art arda gelen notaların arasına koyulan çarpmalarla oluşturulan vurkaç çarpma süsleme tekniklerinin icrası sırasında legato yay tekniğini kullanarak, hem oluşabilecek sert duyumu engellemek istemiş hem bütüncül duyumlar yakalamak istemiş, hem de icrasında teknik olarak kolaylık sağlamak istediği gözlemlenmektedir. Derman, taksimi esnasında tüm glissando süsleme teknikleri ile legato yay tekniği kullanmıştır. Derman'ın glissando süsleme tekniği kullanımını legato yay tekniği ile icra ederek perde geçişlerinin en az hissedilir şekilde duyulmasını amaçlamış olduğu söz konusu edilebilir. Çarpma, hızlı vibrato, glissando, vurkaç çarpma süsleme tekniklerini icra ederken ekseriyetle legato yay tekniğini tercih etmiştir. Hakkı Derman'ın, taksimde yer verdiği tüm tartımlarda legato yay tekniğini kullanmış olmasının icrada bir bütünlük sağladığı söylenebilir.

Muhayyer taksim

Hakkı Derman, Muhayyer taksiminin tüm satırlarında legato yay tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın, Muhayyer taksiminde legato yay tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

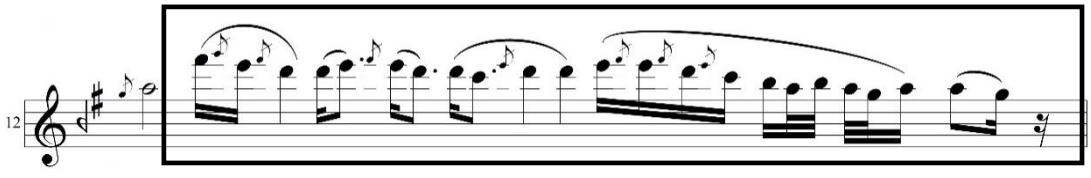

Örnek 1

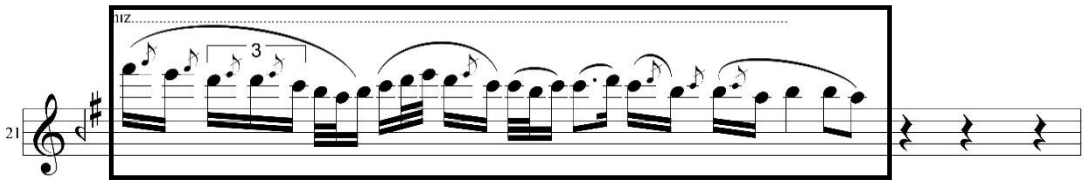

Örnek 2

Hakkı Derman'ın, Muhayyer taksiminin genelinde legato yay tekniğini kullandığı gözlemlenmektedir. Derman, çarpma süsleme tekniğini çoğunlukla legato yay tekniği ile icra etmiştir. Hakkı Derman'ın legato yay tekniğini kullanarak çarpma süsleme tekniğinin üst üste kullanımından oluşabilecek sert duyumdan kaçındığı ve icrada bütüncül bir duyum yakalamak istediği düşünülebilir. Hakkı Derman, Muhayyer taksiminde on bir defa hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanmış, bunlardan yedisini detache diğer dördünü ise legato yay tekniği ile icra etmiştir. Hakkı Derman, vurkaç çarpma süsleme tekniğini neredeyse taksimin tamamında legato yay tekniği ile icra etmiştir. Bu icra ile Derman'ın, vurkaç çarpma süslemelerini bütüncül olarak duyurmak istediği anlaşılmaktadır. Derman, taksiminde yirmi bir kez glissando süsleme tekniğinin kullanmış, bu teknikleri legato yay tekniği ile birlikte icra etmiştir. Hakkı Derman, Muhayyer taksiminde on üç kez tril süsleme tekniğini kullanmış, bunlardan on tanesini legato, diğer üç tanesini ise detache yay tekniği ile icra etmiştir. Çarpma, hızlı vibrato, glissando, tril, mordan süsleme tekniklerini icra ederken ekseriyetle legato yay tekniğini tercih etmiştir. Hakkı Derman'ın taksimde yer verdiği tüm tartımlarda legato yay tekniğini kullanmış olmasının icrada bir bütünlük sağladığı söylenebilir.

Muhayyer Kürdi taksim

Hakkı Derman, Muhayyer Kürdi taksiminin tüm satırlarında legato yay tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Muhayyer Kürdi taksiminde, legato yay tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

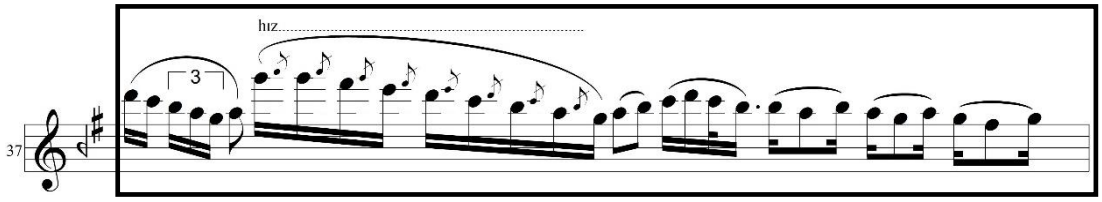

Örnek 1

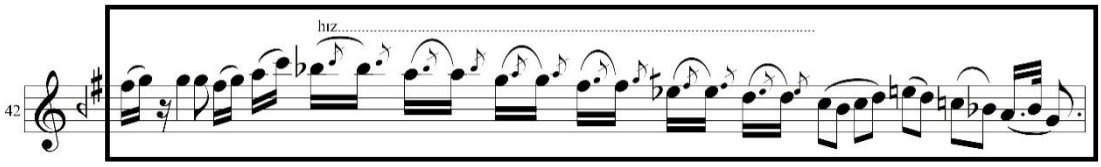

Örnek 2

Hakkı Derman'ın, Muhayyer Kürdi taksimin genelinde legato yay tekniğini kullandığı gözlemlenmektedir. Derman, çarpma süsleme tekniğini taksiminde hem legato hem de detache yay tekniği ile birlikte kullanmıştır. Derman, çarpma süsleme tekniğini çoğunlukla legato yay tekniği ile icra etmiştir. Hakkı Derman'ın, legato yay tekniğini kullanarak çarpma süsleme tekniğinin üst üste kullanımından dolayı oluşabilecek sert duyumdan kaçındığı ve icrada bütüncül bir duyum yakalamak istediği düşünülebilir. Hakkı Derman, Muhayyer Kürdi taksiminde sekiz defa hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanmış, bunlardan beşini legato diğer üçünü ise detache yay tekniği ile icra etmiştir. Hakkı Derman, vurkaç çarpma süsleme tekniğini neredeyse taksimin tamamında legato yay tekniği ile icra etmiştir. Bu icra ile Derman'ın, vurkaç çarpma süslemelerini bütüncül olarak duyurmak istediği anlaşılmaktadır. Hakkı Derman, taksiminde on beş kez glissando süsleme tekniğini kullanmış, bu tekniklerin hepsini glissando süsleme tekniğinin teknik gereklilikleri doğrultusunda, legato yay tekniği ile birlikte icra etmiştir. Hakkı Derman, Muhayyer Kürdi taksiminde altı kez tril süsleme tekniğini kullanmış, bu kullanımlardan beşini legato diğerini ise detache yay tekniği ile icra etmiştir. Hakkı Derman, tüm tartımlarda legato yay tekniğini kullanmıştır. Çarpma, hızlı vibrato, glissando, tril, mordan süsleme tekniklerini icra ederken ekseriyetle legato yay tekniğini tercih etmiştir. Hakkı Derman'ın taksimde yer verdiği tüm tartımlarda legato yay tekniğini kullanmış olmasının icrada bir bütünlük sağladığı söylenebilir.

Müstear taksim

Hakkı Derman, Müstear taksiminin 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10 ve 11. satırlarında legato yay tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Müstear taksiminde legato yay tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

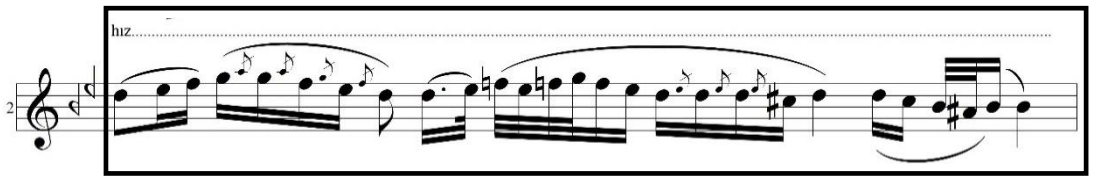

Örnek 1

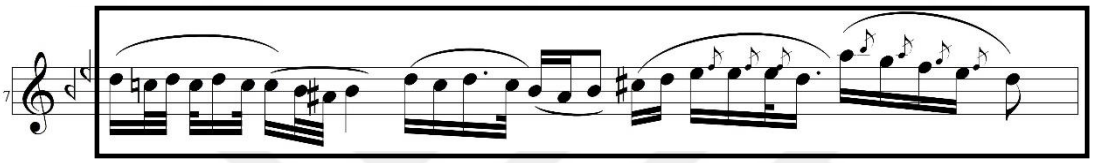

Örnek 2

Hakkı Derman'ın, Müstear taksimin genelinde legato yay tekniğini kullandığı gözlemlenmektedir. Derman, Müstear taksim icrasında çarpma süsleme tekniğini çoğunlukla legato yay tekniği ile icra etmiştir. Derman, legato yay tekniğini kullanarak çarpma süsleme tekniğinin üst üste icrasından oluşabilecek sertliklerden kurtulduğu düşünülebilir. İcracı taksimindeki iki hızlı vibrato süsleme tekniğini de legato yay tekniği ile birlikte icra etmiştir. İlk hızlı vibrato süsleme tekniğini taksimin başında, ilk cümlede neva perdesinde puandorg ile yapılan kalışta legato yay tekniği ile icra etmiştir. Derman'ın bu kalışta legato yay tekniğini kullanarak, kalış hissinin daha yumuşak icra edilmesini amaçlamış olduğu söz konusu edilebilir. Diğer hızlı vibrato süsleme tekniğini onuncu satırda glissando süsleme tekniği ile birlikte, legato yay tekniğini kullanarak icra eden Derman, bu kullanımla glissando ve hızlı vibrato süsleme tekniğinin beraber kullanımından oluşan duyumu, bütünlük içerisinde aktarmak istediği düşünülebilir. Derman, vurkaç çarpma süsleme tekniğini taksiminde toplam sekiz kez legato yay tekniğiyle kullanmıştır. Tüm vurkaç çarpma süsleme tekniklerinin legato yay tekniği ile yapılmış olması, icracının icrada bir bütünlük ve yumuşak geçiş sağlamak amacında olduğu şeklinde yorumlanabilir. Derman, taksimindeki iki glissando süsleme tekniğini de legato yay tekniği ile birlikte icra etmiştir. Derman, taksimindeki tüm tril süsleme tekniklerini legato yay

tekniği ile icra etmiş, böylece icrada bir bütünlük yakalamak istediği ve tril süsleme tekniğinin kullanımından kaynaklanabilecek sertliği gidermek amacında olduğu söz konusu edilebilir. Hakkı Derman, tüm tartımlarda legato yay tekniğine yer vermiştir. Çarpma, hızlı vibrato, glissando, vurkaç çarpma, tril süsleme tekniklerini icra ederken ekseriyetle legato yay tekniğini tercih etmiştir. Hakkı Derman'ın, taksimde yer verdiği tüm tartımlarda legato yay tekniğini kullanmış olmasının icrada bir bütünlük sağladığı söylenebilir.

Suzinak taksim

Hakkı Derman, Suzinak taksiminin 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32 ve 33. satırlarında legato yay tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Suzinak taksiminde legato yay tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

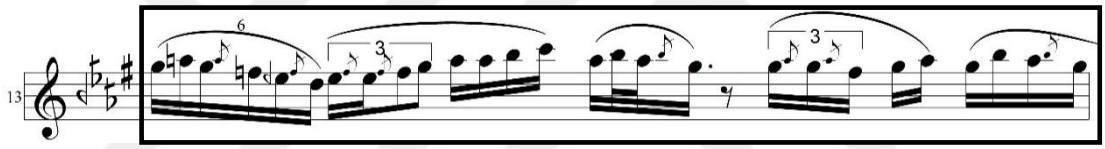

Örnek 1

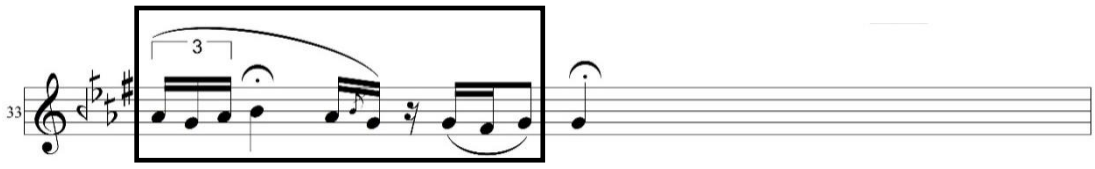

Örnek 2

Hakkı Derman'ın, Suzinak taksimin genelinde legato yay tekniğini kullandığı gözlemlenmektedir. Derman, çarpma süsleme tekniğini taksiminde hem legato hem de detache yay tekniği ile birlikte kullanmıştır. Derman çarpma süsleme tekniğini çoğunlukla legato yay tekniği ile icra etmiştir. Hakkı Derman'ın legato yay tekniğini kullanarak çarpma süsleme tekniğinin üst üste kullanımında oluşabilecek sert duyumdan kaçındığı ve icrada bütüncül bir duyum yakalamak istediği düşünülebilir. Hakkı Derman, taksiminde sekiz kez mordan süsleme tekniği kullanmış, bunların dördünü legato, dördünü ise detache yay tekniği ile icra etmiştir. Derman'ın, taksimin giriş cümlesindeki mordan süsleme tekniğini legato yay tekniği ile icra

ederek, mordan süsleme tekniği ile başlamasından kaynaklanan sert duyum hissini azaltmak istemiş olduğu düşünülebilir. Yine ikinci satırda taksimin giriş cümlesindeki mordan süsleme tekniğini legato yay tekniği ile icra ederek, yine mordan süsleme tekniğiyle başlamasından kaynaklanan sert duyum hissini azaltmak istemiş olduğu söz konusu edilebilir. Yirmi sekizinci satırda Derman, yine cümleye mordan süsleme tekniği ile başlamış, oluşabilecek sert duyumu azaltmak için ise bu süslemeyi legato yay tekniği ile icra etmiş olduğu söylenebilir. Derman, taksiminde altı kez hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanmış, bunların dördünü detache diğer ikisini ise legato yay tekniği ile icra etmiştir. Hakkı Derman, vurkaç çarpma süsleme tekniğini neredeyse taksimin tamamında legato yay tekniği ile icra etmiştir. Bu icra ile Derman'ın, vurkaç çarpma süslemelerini bütünlük içerisinde olarak duyurmak istediği anlaşılmaktadır. Hakkı Derman, taksiminde beş defa glissando süsleme tekniğinin kullanmış, bu tekniklerin hepsini legato yay tekniği ile birlikte icra etmiştir. İcracı, taksiminde on yedi kez tril süsleme tekniğini kullanmış, bunların on beşini legato diğer ikisini ise detache yay tekniği ile icra etmiştir. Hakkı Derman'ın, tril süsleme tekniğini icra ederken çoğunlukla legato yay tekniğini tercih ettiği görülmektedir. Hakkı Derman, tüm tartımlarda legato yay kullanmıştır. Çarpma, hızlı vibrato, glissando, tril, mordan süsleme tekniklerini icra ederken ekseriyetle legato yay tekniğini tercih etmiştir. Hakkı Derman'ın taksimde yer verdiği tüm tartımlarda legato yay tekniğini kullanmış olmasının icrada bir bütünlük sağladığı söylenebilir.

Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksimi

Hakkı Derman, Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminin tüm satırlarında legato yay tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminde, legato yay tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

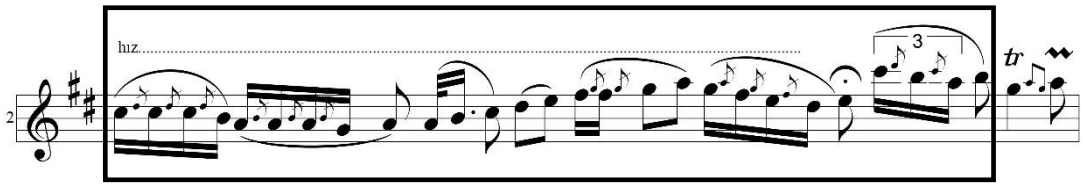

Örnek 1

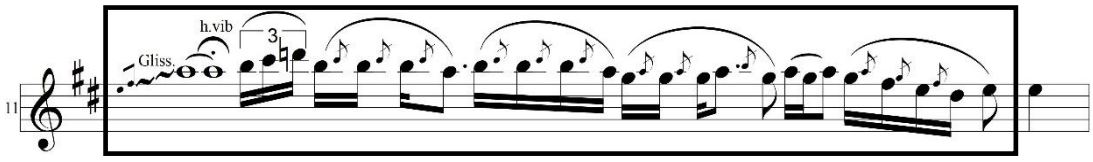

Örnek 2

Hakkı Derman'ın, Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksimin genelinde legato yay tekniğini kullandığı gözlemlenmektedir. Derman, çarpma süsleme tekniğini taksiminde hem legato hem de detache yay tekniği ile birlikte kullanmıştır. Derman, çarpma süsleme tekniğini çoğunlukla legato yay tekniği ile icra etmiştir. Hakkı Derman'ın, legato yay tekniğini kullanarak çarpma süsleme tekniğinin üst üste kullanımında oluşabilecek sert duyumdan kurtulduğu ve icrada bütüncül bir duyum oluşturmak istediği düşünülebilir. Derman, taksiminde üç kez mordan süsleme tekniğini kullanmış bunlardan birini detache diğer ikisini ise legato yay tekniği ile icra etmiştir. Derman'ın, taksimin on dördüncü satırındaki başlangıç cümlesindeki mordan süsleme tekniğini legato yay tekniği ile icra ederek, giriş cümlesine mordan süsleme tekniğiyle başlamasından kaynaklanan sert duyum hissini azaltmak istemiş olduğu düşünülebilir. Hakkı Derman, vurkaç çarpma süsleme tekniğini neredeyse taksimin tamamında legato yay tekniği ile icra etmiştir. Bu icra ile Derman'ın, vurkaç çarpma süslemelerini bütüncül olarak duyurmak istediği anlaşılmaktadır. Hakkı Derman, taksiminde otuz beş kez glissando süsleme tekniğinin kullanmış, bu tekniklerin hepsini legato yay tekniği ile birlikte icra etmiştir. Hakkı Derman, Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminde on beş kez tril süsleme tekniğini kullanmış, bunlardan on ikisini detache diğer üçünü ise legato yay tekniği ile icra etmiştir. Hakkı Derman, tüm tartımlarda legato yay kullanmıştır. Çarpma, hızlı vibrato, glissando, tril, mordan süsleme tekniklerini icra ederken ekseriyetle legato yay tekniğini tercih etmiştir. Hakkı Derman'ın, taksimde yer verdiği tüm tartımlarda legato yay tekniğini kullanmış olmasının icrada bir bütünlük sağladığı söylenebilir.

5.2.2. Detache yay tekniği

Bayati taksim

Hakkı Derman, Bayati taksiminin 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24 ve 25. satırlarında detache yay tekniğini kullanmıştır. Hakkı

Derman'ın, Bayati taksiminde detache yay tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

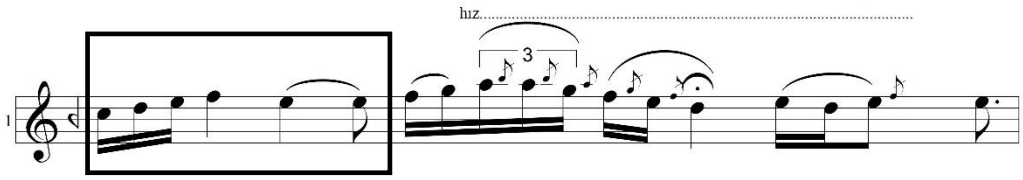

Örnek 1
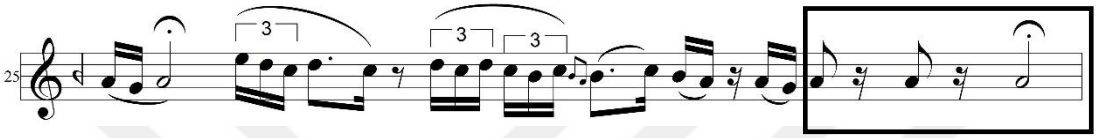
Örnek 2

Derman, çarpma süsleme tekniğini taksiminde hem legato hem de detache yay tekniği ile birlikte kullanmıştır. Detache yay ile çarpma süsleme tekniğini beraber kullanarak ise hem teknik kolaylık sağlamış, hem de gerekli motifleri vurgulamak istemiş olduğu söz konusu edilebilir. İcracı, taksiminde mordan süsleme tekniğini bir kez detache yay tekniği ile birlikte icra etmiştir. Hakkı Derman, taksiminde hızlı vibrato süsleme tekniğini beş kez kullanmış, bunlardan üçünü detache diğer ikisini legato yay tekniği ile icra etmiştir. Hakkı Derman, Bayati keman taksiminde legato yay tekniği kullanımına göre çok az oranla detache yay tekniğini kullandığı görülmektedir. Detache yay kullanımıyla bazı çarpmaların daha net duyulmasını amaçlamış, bazı vurguların ise daha belirgin hissedilmesini sağlamak istemiş olduğu söz konusu edilebilir.

Ferahnak taksim

Hakkı Derman, Ferahnak taksiminin 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 ve 16. satırlarında detache yay tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın, Ferahnak taksiminde detache yay tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.
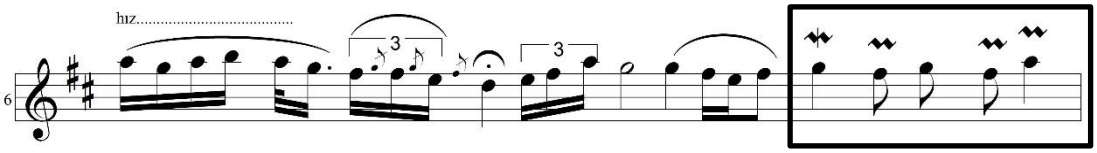
Örnek 1

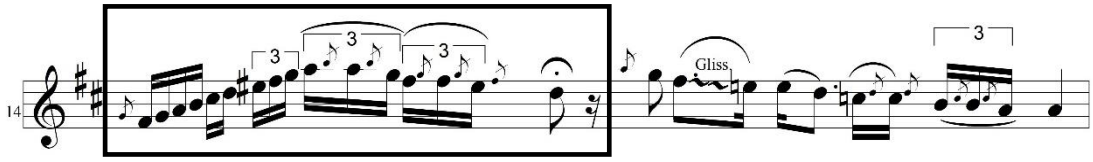

Örnek 2

Hakkı Derman'ın, bazı bölümlerde detache yay ile çarpma süsleme tekniğini beraber kullanarak ise hem teknik kolaylık sağlamış, hem de gerekli motifleri vurgulamak istemiş olduğu söylenebilir. Derman, taksiminde üç defa mordan süsleme tekniğini kullanmış, bunlardan ikisini legato yay diğerini ise detache yay tekniği ile icra etmiştir. İcracı, altıncı satırda mordan süsleme tekniklerini peş peşe kullanarak motifini oluşturmuş, bu motifi için gereken vurguyu ise detache yay tekniği kullanarak sağlamıştır. Derman, taksiminde üç kez tril süsleme tekniğini kullanmış bunlardan ikisini detache diğerini ise legato yay tekniği ile icra etmiştir. Derman, detache yay kullanımıyla bazı çarpmaların daha net duyulmasını amaçlamış, bazı vurguların ise daha belirgin hissedilmesini sağlamak istemiş olduğu söz konusu edilebilir.

Hicaz taksim

Hakkı Derman, Hicaz taksiminin 15, 18, 21, 24, 28, 35, 46, 51, 55 ve 58. satırları hariç tüm satırlarında detache yay tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Hicaz taksiminde detache yay tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.
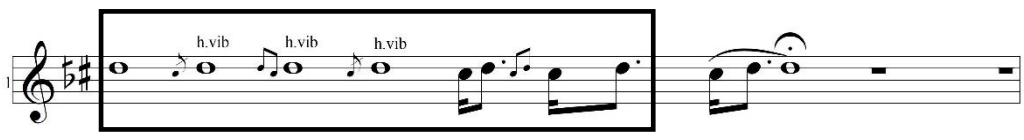
Örnek 1

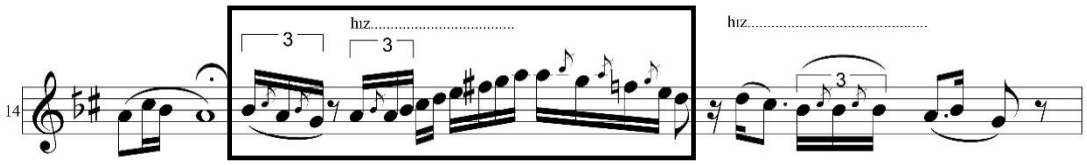

Örnek 2

Derman, çarpma süsleme tekniğini taksiminde hem legato hem de detache yay tekniği ile birlikte kullanmıştır. Detache yay ile çarpma süsleme tekniğini beraber kullanarak ise hem teknik kolaylık sağlamış, hem de gerekli motifleri vurgulamak istemiş olduğu düşünülebilir. Hakkı Derman, Hicaz taksiminde dört defa mordan süsleme tekniğini kullanmış, bunlardan ikisini legato diğer ikisini ise detache yay tekniği ile icra etmiştir. İcracı, taksiminde on üç defa hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanmış, sekizini detache beşini ise legato yay tekniği ile icra etmiştir. Derman, ilk satırda çarpma ve hızlı vibratoların art arda kullanımından oluşan bir motif oluşturmuş, bu motifi vurgulu bir biçimde icra edebilmek için de detache yay tekniğini kullanmış olduğu söz konusu edilebilir. Hakkı Derman, Hicaz keman taksiminde legato yay tekniği kullanımına göre çok az oranla detache yay tekniğini kullandığı görülmektedir. Detache yay kullanımıyla bazı çarpmaların daha net duyulmasını amaçlamış, bazı vurguların ise daha belirgin hissedilmesini sağlamak istemiş olduğu söz konusu edilebilir.

Hicazkar taksim

Hakkı Derman, Hicazkar taksiminin 2, 4, 7, 8, 9, 10. satırlarında detache yay tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın, Hicazkar taksiminde detache yay tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

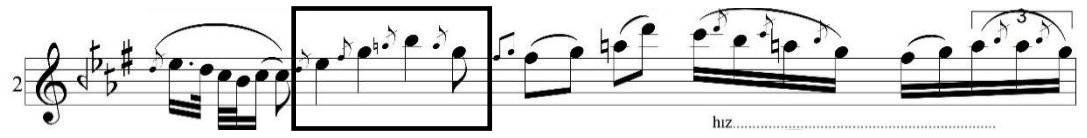

Örnek 1

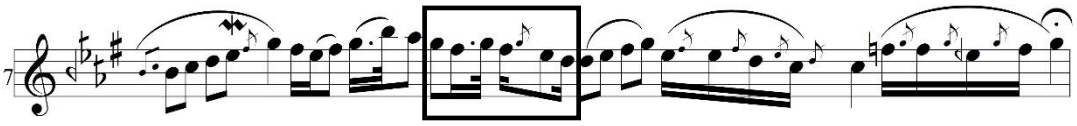

Örnek 2

Derman, taksiminde kullandığı mordan süsleme tekniklerinden ilkini legato yay tekniği ile icra ederken, taksimin son perdesinde kullandığı mordan süsleme tekniğini ise detache yay tekniği ile icra etmiştir. Derman'ın, taksimin karar perdesi olan rast perdesindeki mordan süsleme tekniğini detache yay ile icra ederek, taksimin bitiş hissini arttırmak ve vurgulamak istediği düşünülebilir. Dördüncü satırda Derman, yine gerdaniye perdesindeki kalıştan hemen önce aynı perdede hızlı vibrato süsleme tekniğini detache yay tekniği ile icra ederek, bitiş hissini vurgulayan ve belirginleştiren bir icra hedeflediği anlaşılmaktadır. Hakkı Derman, Hicazkar keman taksiminde legato yay tekniği kullanımına göre çok az oranla detache yay tekniğini kullandığı görülmektedir. Detache yay kullanımıyla bazı çarpmaların daha net duyulmasını amaçlamış, bazı vurguların ise daha belirgin hissedilmesini sağlamak istemiş olduğu söz konusu edilebilir.

Hüseyni taksim

Hakkı Derman, Hüseyni taksiminin 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 ve 10. satırlarında detache yay tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın, Hüseyni taksiminde detache yay tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

Örnek 1

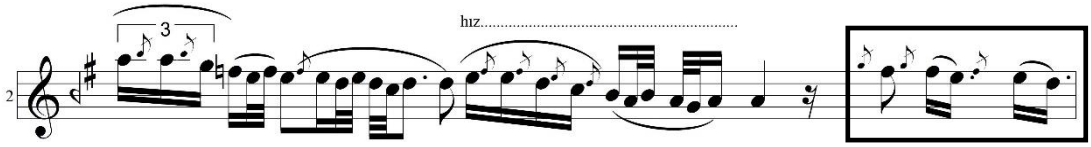

Örnek 2

Hakkı Derman, taksiminin ilk satırında hızlı vibrato süsleme tekniğini detache yay tekniği ile icra etmiştir. Derman'ın bu kullanımla hüseyni perdesinde hızlı vibrato süsleme tekniğinin de kullanıldığı, puandorg ile yapılan kalışı vurgulamak istediği düşünülebilir. Hakkı Derman, Hüseyni keman taksiminde legato yay tekniği kullanımına göre çok az oranla detache yay tekniğini kullandığı söylenebilir. Detache yay kullanımıyla bazı çarpmaların daha anlaşılır duyulmasını amaçlamış, bazı vurguların ise daha belirgin hissedilmesini sağlamak istemiş olduğu söz konusu edilebilir.

Hüzzam taksim

Hakkı Derman, Hüzzam taksiminin 1, 3, 5, 6, 7, 9, 11, 12 ve 13. Satırlarında detache yay tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Hüzzam taksiminde detache yay tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.
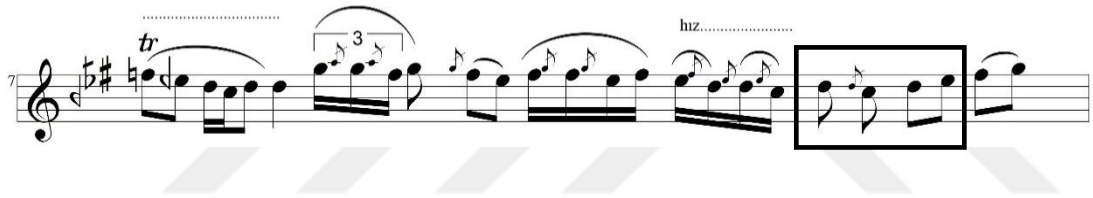
Örnek 1

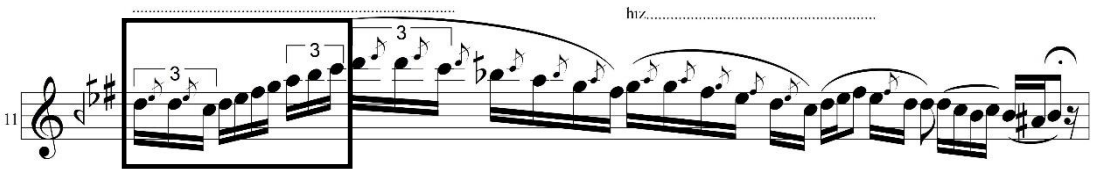

Örnek 2

Hakkı Derman'ın, detache yay ile çarpma süsleme tekniğini beraber kullanarak hem teknik kolaylık sağlamış, hem de gerekli motifleri vurgulamak istemiş olduğu söylenebilir. Derman, taksiminde kullandığı üç mordan süsleme tekniğinin ikisini legato yay tekniği diğerini ise detache yay tekniği ile icra etmiştir. İlk satırda art arda çargah perdesinde hızlı vibrato, neva perdesinde mordan süsleme tekniğini icra ederken detache yay tekniğini kullanmıştır. İcracının bu kullanımla üst üste gelen perdelerle oluşturulmak istenen motifin gerekliliği olarak oluşturulması gereken vurguyu meydana getirmek istemiş olduğu anlaşılmaktadır. Derman, taksiminde dört kez hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanmış, bunlardan ilkini ise detache yay tekniği

ile icra ederek, farklı süslemelerin art arda gelmesiyle oluşturduğu motifine vurgu katmak istemiş olduğu söz konusu edilebilir. Hakkı Derman, Hüzzam keman taksiminde legato yay tekniği kullanımına göre çok az oranla detache yay tekniğini kullandığı görülmektedir. Detache yay kullanımıyla bazı çarpmaların daha net duyulmasını amaçlamış, bazı vurguların ise daha belirgin hissedilmesini sağlamak istemiş olduğu söz konusu edilebilir.

Kürdilihicazkar taksim

Hakkı Derman, Kürdilihicazkar taksiminin 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 ve 10 satırlarında detache yay tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın, Kürdilihicazkar taksiminde detache yay tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.
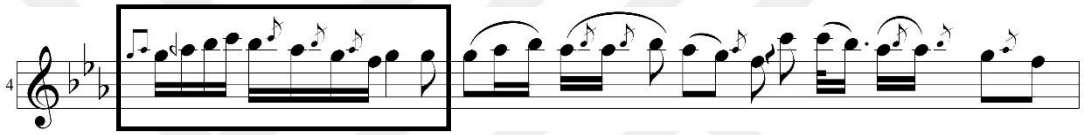
Örnek 1

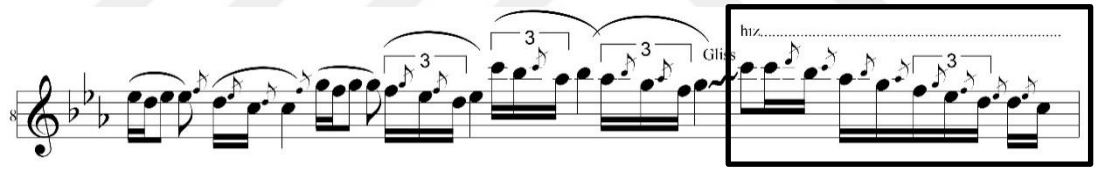

Örnek 2

Derman, vurkaç çarpma süsleme tekniğini beş kez legato yay ile ve bir kez detache yay tekniği ile birlikte olmak üzere toplam altı kez kullanmıştır. Hakkı Derman, Kürdilihicazkar keman taksiminde legato yay tekniği kullanımına göre çok az oranla detache yay tekniğini kullandığı söylenebilir. Detache yay kullanımıyla bazı çarpmaların daha net duyulmasını amaçlamış, bazı vurguların ise daha belirgin hissedilmesini istemiş olduğu söz konusu edilebilir.

Muhayyer taksim

Hakkı Derman, Muhayyer taksiminin 4, 6, 15, 21, 22, 23, 24, 31, 33, 43 ve 44. satırları hariç tüm satırlarında detache yay tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın, Muhayyer taksiminde detache yay tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

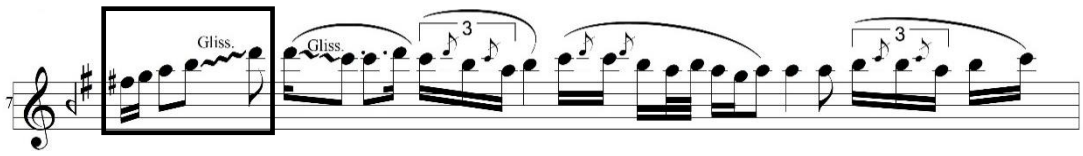

Örnek 1

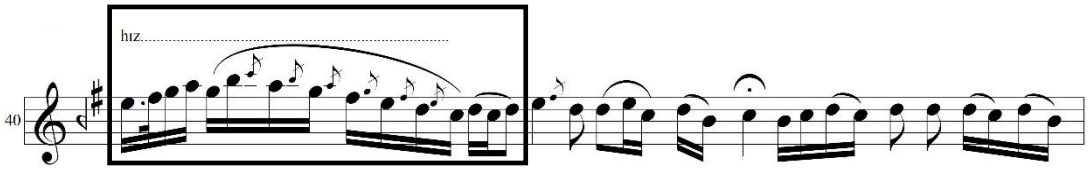

Örnek 2

Derman, çarpma süsleme tekniğini taksiminde hem legato hem de detache yay tekniği ile birlikte kullanmıştır. Detache yay ile çarpma süsleme tekniğini beraber kullanarak ise hem teknik kolaylık sağlamış, hem de gerekli motifleri vurgulamak istemiş olabilir. Hakkı Derman, Muhayyer taksiminde on bir defa hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanmış, bunlardan yedisini detache diğer dördünü ise legato yay tekniği ile icra etmiştir. Derman, karar perdesinde hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanarak kalış yaptığı sırada detache yay tekniğini kullanarak vurguyu arttırmak istediği düşünülebilir. Hakkı Derman, Muhayyer taksiminde on üç kez tril süsleme tekniğini kullanmış, bunlardan on tanesini legato, diğer üç tanesini ise detache yay tekniği ile icra etmiştir. Hakkı Derman, Muhayyer keman taksiminde legato yay tekniği kullanımına göre çok az oranla detache yay tekniğini kullandığı görülmektedir. Detache yay kullanımıyla bazı çarpmaların daha net duyulmasını amaçlamış, bazı vurguların ise daha belirgin hissedilmesini sağlamak istemiş olduğu söz konusu edilebilir.

Muhayyer Kürdi taksim

Hakkı Derman, Muhayyer Kürdi taksiminin 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 11, 14, 16, 17, 18, 19, 21, 23, 25, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 38, 39, 40, 42, 43, 44 ve 45. satırlarında detache yay tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın, Muhayyer Kürdi taksiminde, detache yay tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

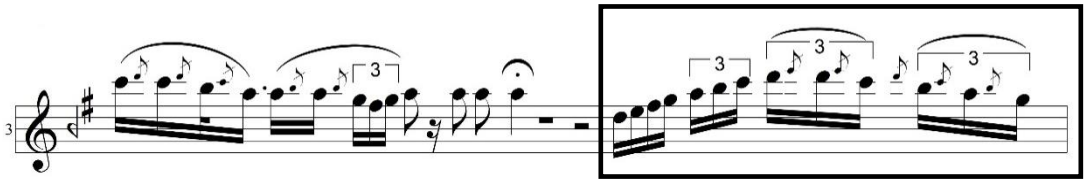

Örnek 1

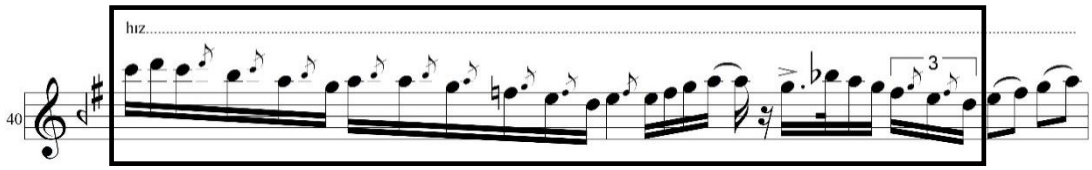

Örnek 2

Derman, çarpma süsleme tekniğini taksiminde hem legato hem de detache yay tekniği ile birlikte kullanmıştır. Detache yay ile çarpma süsleme tekniğini beraber kullanarak ise hem teknik kolaylık sağlamış, hem de gerekli motifleri vurgulamak istemiş olabilir. Derman, taksiminin yirmi sekizinci satırında mordan süsleme tekniğini kullanmış, bu kullanımı detache yay tekniği ile yapmıştır. Hakkı Derman, Muhayyer Kürdi taksiminde sekiz defa hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanmış, bunlardan beşini legato diğer üçünü ise detache yay tekniği ile icra etmiştir. Derman'ın sekizinci satırın sonunda hızlı vibrato süsleme tekniğini puaondorg ile kalış yaptığı esnada kullanırken, detache yay tekniğini kullanarak vurguyu arttırmak istediği düşünülebilir. Hakkı Derman, Muhayyer Kürdi taksiminde altı kez tril süsleme tekniğini kullanmış, bu kullanımlardan beşini legato diğerini ise detache yay tekniği ile icra etmiştir. Hakkı Derman, Muhayyer Kürdi keman taksiminde legato yay tekniği kullanımına göre çok az oranla detache yay tekniğini kullandığı görülmektedir. Detache yay kullanımıyla bazı çarpmaların daha net duyulmasını amaçlamış, bazı vurguların ise daha belirgin hissedilmesini sağlamak istemiş olduğu söz konusu edilebilir.

Müstear taksim

Hakkı Derman, Müstear taksiminin 1, 4, 5, 6, 10 ve 11. satırlarında detache yay tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın, Müstear taksiminde detache yay tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

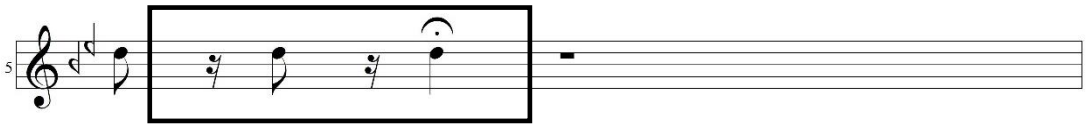

Örnek 1

Örnek 2

Derman, detache yay ile çarpma süsleme tekniğini beraber kullanarak hem teknik kolaylık sağlamış, hem de gerekli yerleri vurgulamak istemiş olabilir. Hakkı Derman'ın, Müstear keman taksiminde legato yay tekniği kullanımına göre çok az oranla detache yay tekniğini kullandığı söylenebilir. Detache yay kullanımıyla bazı çarpmaların daha net duyulmasını amaçlamış, bazı vurguların ise daha belirgin hissedilmesini istemiş olduğu söz konusu edilebilir.

Suzinak taksim

Hakkı Derman, Suzinak taksiminin 1, 3, 4, 5, 7, 12, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 32 ve 35. satırlarında detache yay tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın, Suzinak taksiminde detache yay tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

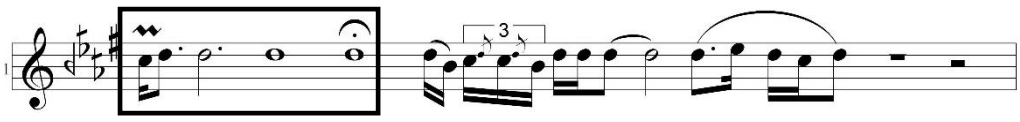

Örnek 1

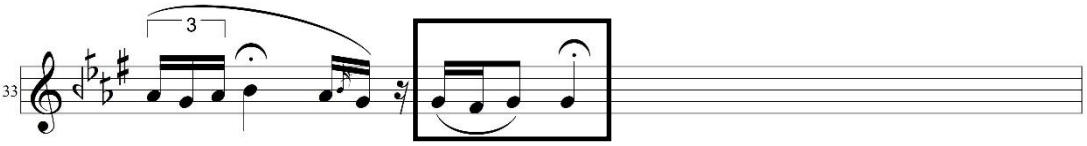

Örnek 2

Derman, çarpma süsleme tekniğini taksiminde hem legato hem de detache yay tekniği ile birlikte kullanmıştır. Detache yay ile çarpma süsleme tekniğini beraber kullanarak ise hem teknik kolaylık sağlamış, hem de gerekli motifleri vurgulamak istemiş olabilir. Hakkı Derman, taksiminde sekiz kez mordan süsleme tekniği kullanmış, bunların dördünü legato, dördünü ise detache yay tekniği ile icra etmiştir. Derman, taksiminde altı kez hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanmış, bunların dördünü detache diğer ikisini ise legato yay tekniği ile icra etmiştir. İcracı, taksiminde on yedi kez tril süsleme tekniğini kullanmış, bunların on beşini legato diğer ikisini ise detache yay tekniği ile icra etmiştir. Hakkı Derman'ın, Suzinak keman taksiminde legato yay tekniği kullanımına göre çok az oranla detache yay tekniğini kullandığı görülmektedir. Detache yay kullanımıyla bazı çarpmaların daha net duyulmasını amaçlamış, bazı vurguların ise daha belirgin hissedilmesini sağlamak istemiş olduğu söz konusu edilebilir.

Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksimi

Hakkı Derman, Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminin 14, 16, 17 ve 22. satırları hariç tüm satırlarında detache yay tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın, Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminde, detache yay tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

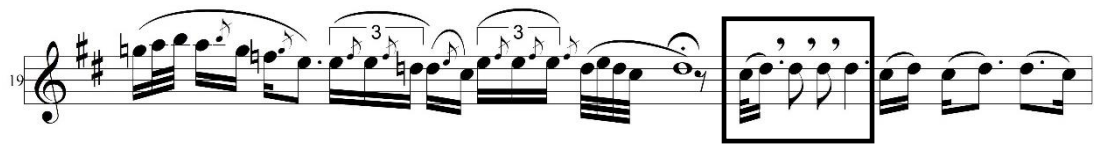

Örnek 1

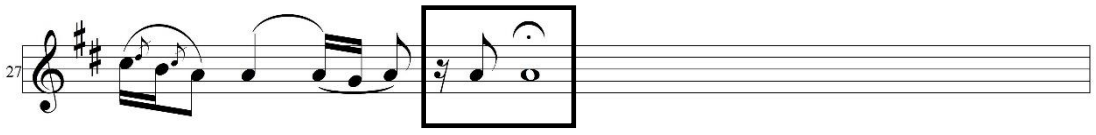

Örnek 2

Derman, çarpma süsleme tekniğini taksiminde hem legato hem de detache yay tekniği ile birlikte kullanmıştır. Detache yay ile çarpma süsleme tekniğini beraber kullanarak ise hem teknik kolaylık sağlamış, hem de gerekli motifleri vurgulamak istemiş olduğu söylenebilir. Derman, taksiminde üç kez mordan süsleme tekniğini

kullanmış bunlardan birini detache diğer ikisini ise legato yay tekniği ile icra etmiştir. Hakkı Derman, Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminde on beş kez tril süsleme tekniğini kullanmış, bunlardan on ikisini detache diğer üçünü ise legato yay tekniği ile icra etmiştir. Hakkı Derman, Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminde legato yay tekniği kullanımına göre çok az oranla detache yay tekniğini kullandığı görülmektedir. Detache yay kullanımıyla bazı çarpmaların daha net duyulmasını amaçlamış, bazı vurguların ise daha belirgin hissedilmesini sağlamak istemiş olduğu söz konusu edilebilir.

5.2.3. Sul ponticello yay tekniği

Bayati taksim

Hakkı Derman, Bayati taksiminin 8 ve 9. satırlarında sul ponticello yay tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Bayati taksiminde sul ponticello yay tekniğini kullanış biçimi, başlangıç ve bitiş yeri oklarla belirtilerek, aşağıda verilen örnek ile gösterilmiştir.

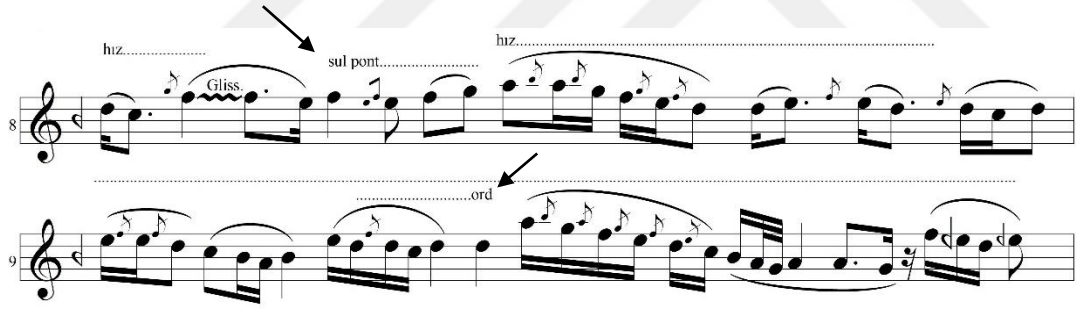

Örnek 1

Derman, sekizinci ve dokuzuncu satırlarda sul ponticello yay tekniğini kullanmıştır. Derman'ın, bu kullanımla ezgi çeşitlemelerinin farklı duyumlarını göstermek amacında olduğu anlaşılmaktadır.

Hicaz taksim

Hakkı Derman, Hicaz taksiminin 5, 9, 10, 21, 22, 23, 32, 33, 38, 42, 43 ve 44. satırlarında sul ponticello yay tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Hicaz taksiminde sul ponticello yay tekniğini kullanış biçimi, başlangıç ve bitiş yeri oklarla belirtilerek, aşağıda verilen örnek ile gösterilmiştir.

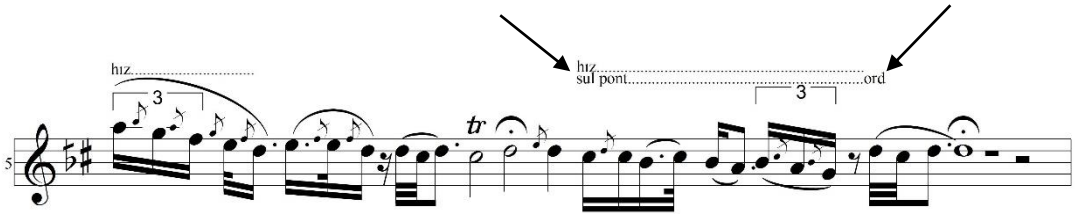

Örnek 1

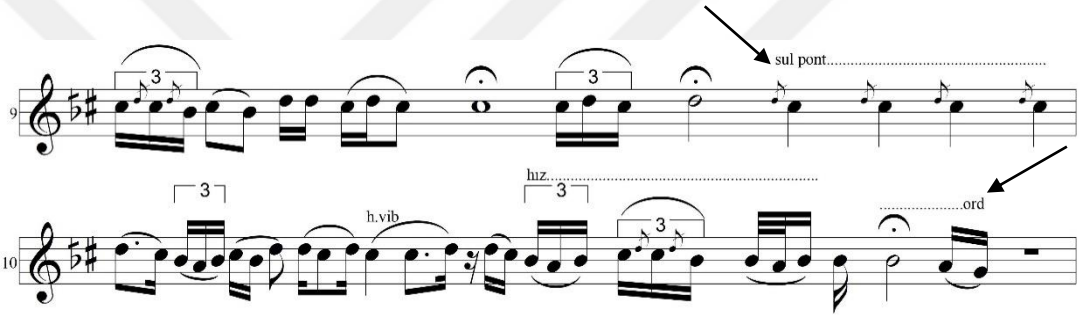

Örnek 2

Derman, taksiminin on iki satırında sul ponticello yay tekniğini kullanmıştır. Derman, sul ponticello yay tekniğini kullanarak farklı motif ve ezgi çeşitlemeleri kullanmasının yanı sıra, bu yay tekniğini Türk Müziği keman üslubu ile taksiminin büyük bölümünde kullanarak, taksimin ana unsurlarından biri haline getirdiği görülmektedir.

Hüzzam taksim

Hakkı Derman, Hüzzam taksiminin 6, 7 ve 8. satırlarında sul ponticello yay tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Hüzzam taksiminde sul ponticello yay tekniğini kullanış biçimi, başlangıç ve bitiş yeri oklarla belirtilerek, aşağıda verilen örnek ile gösterilmiştir.

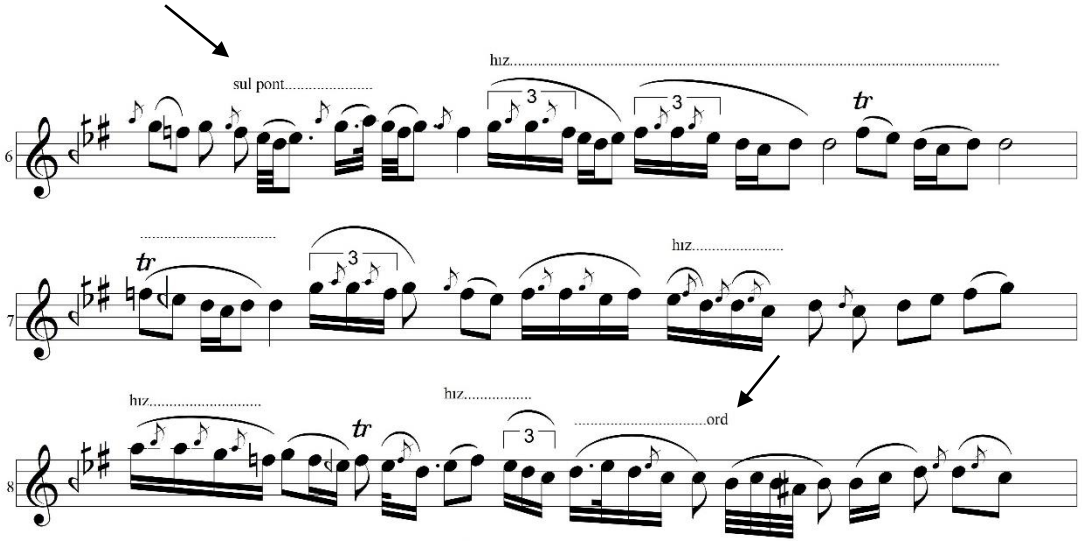

Örnek 1

Derman, altıncı satırdan sekizinci satırın ortasına kadar sul ponticello yay tekniğini kullanmıştır. Derman bu yay tekniğini Türk Müziği keman üslubu ile kullanarak hem icrasında farklılık yaratmış, hem de bu yay tekniğinin kullanılmasıyla oluşan tınıyı Hüzzam makamının kendine has duyumuyla birleştirmeyi amaçlamış olduğu söz konusu edilebilir.

Kürdilihicazkar taksim

Hakkı Derman, Kürdilihicazkar taksiminin 9. satırında sul ponticello yay tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Kürdilihicazkar taksiminde sul ponticello yay tekniğini kullanış biçimi aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

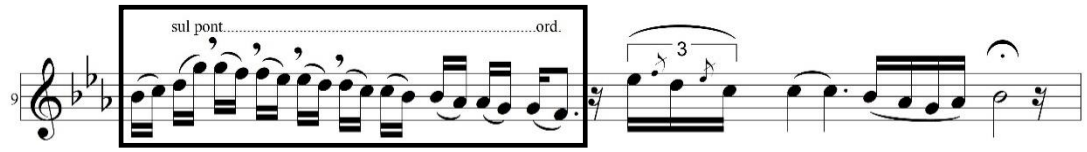

Örnek 1

Derman, dokuzuncu satırda sul ponticello yay tekniğini kullanarak hem icrada çeşitlilik yaratmış, hem de karara geliş vurgusunu arttırmak istediği anlaşılmaktadır.

Suzinak taksim

Hakkı Derman, Suzinak taksiminin 15, 16, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25 ve 26. satırlarında sul ponticello yay tekniğini kullanmıştır. Hakkı Derman'ın Suzinak

taksiminde sul ponticello yay tekniğinin kullanış biçimi, başlangıç ve bitiş yeri oklarla belirtilerek, aşağıda verilen örnek ile gösterilmiştir.

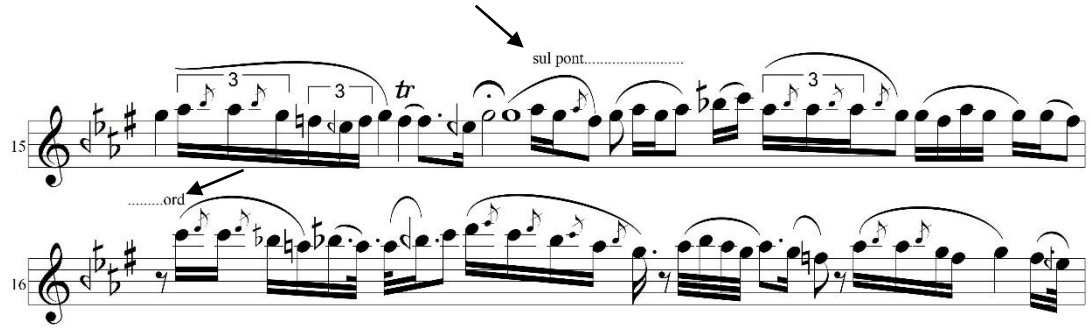

Örnek 1

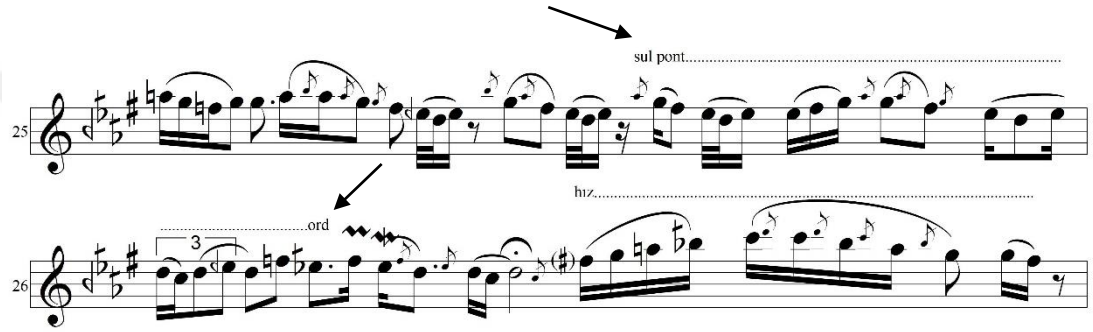

Örnek 2

Derman, taksiminin on satırında sul ponticello yay tekniğini kullanmıştır. Derman, bu tekniği aralarda durarak on satır üst üste kullanmış, bu kullanımla, tekniğin üzerine kurulu ezgi çeşitlemeleri ve motif örnekleri sunduğu görülmektedir.

5.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

5.3.1. Tartım kullanım özellikleri

Bayati taksim

Çizelge 5.1. Bayati taksimde kullanılan tartım kullanım özellikleri

Notalar ve Tartımlar	Yay Tekniğine Göre Kullanım Sıklığı	Satırlara Göre Kullanım Sıklığı	Toplam Kullanım Sıklığı
	Detache-4	6/1, 13/1, 25/2	4
	Detache-15 **Legato-18**	1/3, 2/2, 3/2, 4/4, 5/1, 6/1, 7/2, 8/2, 9/4, 10/1, 11/1, 13/2, 14/1, 15/2, 16/1, 17/2, 19/2, 22/1	33
	Detache-13 **Legato-18**	1/2, 3/2, 5/3, 7/1, 8/1, 9/1, 10/1, 12/2, 13/1, 14/2, 16/1, 17/1, 18/2, 19/3, 20/3, 22/1, 23/1, 24/1, 25/2	31
	Detache-2	11/1, 14/1	2
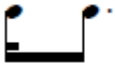	**Detache-4** **Legato-6**	7/2, 8/3, 15/1, 20/1, 21/2, 24/1	10

	Legato-9	8/1, 9/1, 11/1, 12/1, 18/1, 19/1, 24/1, 25/2	9
	Detache-1 **Legato-9**	8/1, 11/1, 15/1, 17/1, 19/2, 22/3, 23/1	10
	Legato-2	7/1, 24/1	2
	Legato-35	1/1, 2/1, 3/2, 4/4, 5/4, 6/1, 10/1, 11/3, 12/1, 13/1, 15/1, 17/3, 18/4, 19/2, 20/1, 21/1, 22/1, 23/1, 24/1, 25/3	35
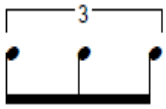	**Legato-1**	10/1	1
	Detache-7 **Legato-28**	3/1, 4/1, 5/2, 6/1, 7/2, 9/2, 10/2, 11/1, 12/2, 13/2, 15/3, 16/2, 17/2, 19/2, 20/1, 21/4, 22/1, 23/2, 24/2	35
	Detache-4 **Legato-27**	1/2, 2/1, 3/2, 7/2, 9/1, 13/4, 14/2, 15/1, 16/3, 17/1, 18/1, 19/2, 20/3, 22/2, 24/3, 25/3	31
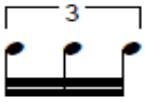
	Legato-3	8/1, 9/1, 23/1	3
	Detache-2 **Legato-11**	1/1, 2/2, 7/1, 8/2, 9/1, 10/2, 12/1, 15/1, 22/1, 23/1	13
	Legato-6	2/1, 17/2, 19/2, 20/1	6
	Detache-1 **Legato-6**	6/1, 10/1, 17/3, 20/2	7
	Legato-4	4/1, 15/1, 18/1, 21/1	4
	Detache-1 **Legato-2**	2/1, 12/1, 16/1	3
	Detache-1	16/1	1
	Legato-1	16/1	1
	Legato-1	16/1	1
	Legato-1	6/1	1
	Legato-4	9/1, 13/1, 14/1, 15/1	4

Yukarıda verilen çizelge incelendiğinde; İcracı, ikilik notayı taksiminde dört kez kullanmıştır. İlk ikilik notayı altıncı satırda, neva perdesinde puandorg ile yapacağı kalış esnasında kullanmıştır. İkinci kullanımını ise on üçüncü satırda dügah perdesinde, yine puandorg ile kalış yapacağı sırada yapmıştır. Hakkı Derman, son ikilik nota kullanımı ise karar perdesinde icra etmiştir. Hakkı Derman, taksimi boyunca farklı noktalarda dörtlük nota kullanımında bulunmuştur. Derman'ın taksiminde on altılık notalardan oluşan üçlemeleri, renk tartımları olarak taksimin çeşitli noktalarında kullandığı anlaşılmaktadır. İcracı, taksim boyunca on altılık notalardan oluşan dörtlemeler kullanmıştır. Derman, taksimi boyunca muhtelif noktalarda tek başına sekizlik, iki sekizlik art arda, sekizlik üç notanın bir araya gelmesiyle oluşan üçlemeler, sekizlik başta iki on altılık sonda ve sekizlik sonra iki on altılık başta, başta bir on altılık, ortada sekizlik ve sonda bir on altılık, başta on altılık sonda noktalı sekizlik, sonda noktalı sekizlik başta on altılık notalardan oluşan çeşitli tartım icralarında bulunmuştur. Hakkı Derman, yine farklı noktalarda başta otuz ikilik notalardan oluşan dörtleme, sonda bir sekizlik nota, tek başına on altılık, iki on altılık peş peşe, başta noktalı on altılık, sonda otuz ikilik, sonda noktalı on altılık başta otuz ikilik, başta art arda iki otuz ikilik sonra on altılık, başta on altılık, sonda iki otuz ikilik notaların bir araya gelmesiyle oluşan tartımlar kullanmıştır. Taksimin genel seyri boyunca olduğu gibi Derman, yine bu tartımları ekseriyetle legato yay tekniği ile icra etmiştir. Bu verilerin yanı sıra Derman, icrası boyunca hem taksim icrasının gereklilikleri doğrultusunda, hem de taksim süresince farklı motifler ve tartım kalıpları oluşturmak kaygısıyla, birkaç kereye mahsus olmak kaydıyla farklı tartım icralarında da bulunmuştur.

Ferahnak taksim

Çizelge 5.2. Ferahnak taksimde kullanılan tartım kullanım özellikleri

Notalar ve Tartımlar	**Yay Tekniğine Göre Kullanım Sıklığı**	**Satırlara Göre Kullanım Sıklığı**	**Toplam Kullanım Sıklığı**
	Detache-9 **Legato-2**	5/1, 6/1, 8/1, 12/1, 13/4, 15/1, 16/2	11
	Detache-30 **Legato-6**	1/3, 2/2, 3/1, 4/1, 5/1, 6/4, 7/7, 8/4, 10/4, 11/3, 12/4, 14/1, 15/1	36
	Detache-24 **Legato-18**	1/1, 2/4, 3/3, 5/4, 6/3, 7/1, 8/5, 9/5, 10/2, 11/3, 12/1, 13/1, 14/2, 15/2, 16/4	40
	Detache-1 **Legato-5**	2/1, 3/1, 5/1, 7/1, 9/1, 15/1	6
	Legato-3	1/1, 3/1, 14/1	3
	Detache-2 **Legato-4**	2/1, 5/1, 8/1, 9/1, 11/1, 16/1	6
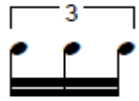
	Detache-1 **Legato-19**	3/1, 4/2, 6/2, 7/3, 8/3, 10/2, 12/1, 14/3, 15/1, 16/1	20
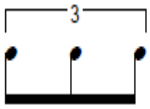	**Detache-1** **Legato-2**	1/1, 2/1, 12/1	3
	Detache-4 **Legato-11**	1/1, 2/3, 4/1, 5/1, 6/1, 7/1, 8/1, 9/3, 11/1, 14/1, 16/1	15
	Legato-1	11/1	1
	Detache-2 **Legato-24**	2/1, 3/2, 5/2, 7/3, 8/1, 9/3, 10/2, 11/2, 12/1, 13/2, 14/2, 15/5	26
	Legato-2	13/2	2
	Legato-9	1/2, 2/1, 3/1, 4/1, 5/1, 6/1, 12/2	9
	Legato-4	3/2, 4/1, 10/1	4
	Legato-5	3/1, 4/1, 6/1, 9/1, 15/1	5

Yukarıda verilen çizelge incelendiğinde; Hakkı Derman, taksiminde birlik nota kullanımında bulunmamıştır. İcracı ikilik notayı taksiminde on bir defa kullanmıştır. Derman, on birinci satırda, neva perdesinde puandorg ile yapacağı kalışta ikilik notayı kullanmıştır. Derman, on üçüncü satırda, ırak perdesinde yine puandorg ile yapacağı kalışta ikilik notayı kullanmıştır. Hakkı Derman, son ikilik nota kullanımı ise karar perdesinde icra etmiştir. Hakkı Derman, taksimi boyunca farklı noktalarda dörtlük nota kullanımında bulunmuştur. İcracının altıncı satırda, dörtlük ve sekizlik notaların art arda kullanımıyla ezgi çeşitlemeleri oluşturduğu görülmektedir. Derman'ın yedinci satırda yine dörtlük ve sekizlik notaların art arda kullanımıyla ezgi çeşitlemeleri oluşturduğu görülmektedir. Derman'ın taksiminde on altılık notalardan oluşan üçlemeleri, renk tartımları olarak taksimin çeşitli noktalarında kullandığı anlaşılmaktadır. İcracı, taksim boyunca on altılık notalardan oluşan dörtlemeleri taksimin farklı bölümlerine kullanmıştır. Derman, taksimi boyunca muhtelif noktalarda tek başına sekizlik, iki sekizlik art arda, sekizlik üç notanın bir araya gelmesiyle oluşan üçlemeler, sekizlik başta iki on altılık sonda ve sekizlik sonra iki on altılık başta, başta bir on altılık, ortada sekizlik ve sonda bir on altılık, başta on altılık sonda noktalı sekizlik, sonda noktalı sekizlik başta on altılık notalardan oluşan çeşitli tartım icralarında bulunmuştur. Hakkı Derman, yine farklı noktalarda tek başına on altılık, iki on altılık peş peşe, başta noktalı on altılık, sonda otuz ikilik, sonda noktalı on altılık başta otuz ikilik, başta art arda iki otuz ikilik sonra on altılık, başta on altılık, sonda iki otuz ikilik notaların bir araya gelmesiyle oluşan tartımlar kullanmıştır. Taksimin genel seyri boyunca olduğu gibi Derman, yine bu tartımları ekseriyetle legato yay tekniği ile icra etmiştir. Bu verilerin yanı sıra Derman, icrası boyunca hem taksim icrasının gereklilikleri doğrultusunda, hem de taksim süresince farklı motifler ve tartım kalıpları oluşturmak kaygısıyla, birkaç kereye mahsus olmak kaydıyla farklı tartım icralarında da bulunmuştur.

Hicaz taksim

Çizelge 5.3. Hicaz taksimde kullanılan tarım kullanım özellikleri

Notalar ve Tartımlar	**Yay Tekniğine Göre Kullanım Sıklığı**	**Satırlara Göre Kullanım Sıklığı**	**Toplam Kullanım Sıklığı**
	Detache-8 **Legato-7**	1/5, 5/1, 9/1, 14/1, 15/1, 19/1, 23/1, 34/2, 49/1, 59/1	15
	Detache-16 **Legato-5**	3/1, 5/2, 9/1, 10/1, 19/2, 22/1, 26/1, 31/2, 33/1, 34/1, 38/2, 42/1, 44/1, 53/1, 54/1, 55/1, 59/1	21
	Detache-45 **Legato-44**	2/5, 3/4, 4/3, 5/1, 6/1, 7/3, 8/1, 9/4, 10/1, 11/4, 13/2, 15/3, 16/5, 17/3, 20/3, 22/3, 23/2, 25/2, 26/2, 29/2, 31/2, 32/1, 35/1, 36/3, 37/4, 38/1, 40/1, 41/1, 42/3, 43/2, 45/2, 46/1, 47/2, 48/1, 49/1, 50/2, 51/1, 52/1, 53/1, 54/1, 55/2, 56/2, 57/1, 58/1, 59/3	89

	Detache-35 **Legato-57**	2/2, 4/2, 6/1, 7/1, 8/2, 10/1, 12/2, 13/5, 14/2, 15/1, 16/3, 17/1, 18/2, 20/1, 21/2, 22/1, 24/1, 26/3, 27/5, 28/4, 29/1, 30/1, 31/3, 32/1, 33/2, 34/2, 35/3, 36/1, 37/3, 39/4, 42/2, 43/1, 45/2, 46/2, 47/1, 48/2, 49/3, 51/2, 52/1, 53/1, 54/1, 55/1, 56/3, 57/1, 58/1	92
	Detache-4	10/1, 30/1, 33/1, 41/1	4
	Detache-2 **Legato-36**	1/2, 6/1, 14/1, 16/1, 17/1, 19/3, 20/3, 21/3, 23/2, 26/2, 27/2, 30/1, 34/1, 38/1, 40/1, 42/5, 44/4, 45/2, 58/1, 59/1	38
	Legato-11	2/1, 10/1, 11/1, 13/1, 14/1, 24/1, 38/1, 41/1, 43/2, 45/1	11

	Detache-8 **Legato-28**	4/1, 7/1, 8/2, 9/1, 16/1, 17/1, 20/1, 21/3, 22/2, 24/1, 25/1, 26/1, 27/1, 28/1, 30/2, 35/1, 38/1, 42/1, 43/1, 45/1, 51/4, 52/4, 53/1, 56/2	36
	Legato-8	3/2, 7/1, 10/1, 29/1, 34/1, 56/1, 58/1	8
	Legato-84	2/2, 3/2, 5/2, 6/1, 7/1, 9/2, 10/3, 11/1, 12/2, 13/2, 14/3, 15/1, 16/3, 17/1, 18/1, 19/1, 21/3, 23/1, 24/1, 25/3, 26/2, 27/1, 28/1, 29/1, 30/1, 31/1, 32/1, 33/1, 35/4, 36/2, 37/2, 38/2, 41/2, 43/3, 44/1, 47/4, 48/3, 50/5, 51/1, 53/2, 54/3, 56/1, 57/2, 58/2, 59/1	84
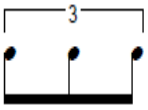	**Legato-1**	40/1	1
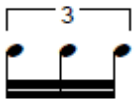
	Detache-9 **Legato-53**	2/1, 3/2, 6/1, 8/1, 11/3, 12/1, 14/2, 15/1, 17/2, 18/2, 19/2, 20/2, 21/1, 22/2, 24/1, 25/3, 29/2, 30/2, 31/2, 32/1, 34/1, 35/2, 36/2, 37/1, 38/1, 39/2, 40/1, 41/2, 42/1, 43/1, 44/1, 45/2, 49/2, 52/1, 53/1, 54/1, 55/4, 57/2	62
	Detache-1 **Legato-3**	5/1, 7/1, 24/1, 50/1	4
	Detache-1 **Legato-5**	11/1, 28/1, 34/1, 41/1, 45/1, 47/1	6
	Detache-5 **Legato-75**	3/1, 4/2, 7/1, 9/1, 10/3, 11/1, 12/5, 13/4, 14/1, 15/1, 17/2, 19/1, 20/1, 21/1, 23/2, 24/1, 25/2, 27/3, 28/3, 29/2, 30/1, 31/1, 32/8, 33/2, 35/1, 36/1, 37/1, 38/2, 40/1, 41/2, 42/2, 43/1, 44/1, 45/1, 46/4, 49/3, 50/1,	80

		51/1, 53/1, 54/1, 56/1, 57/2, 58/1, 59/4	
	Legato-11	14/1, 29/1, 32/1, 37/1, 39/1, 43/1, 45/1, 48/1, 51/1, 57/2	11
	Legato-23	6/1, 7/2, 8/1, 9/1, 16/1, 19/1, 20/1, 23/1, 24/2, 29/1, 30/1, 34/1, 35/1, 36/2, 41/1, 47/1, 51/2, 52/1, 58/1	23
	Detache-1 **Legato-8**	6/2, 39/2, 40/1, 43/1, 46/1, 50/2	9
	Legato-12	5/1, 36/1, 40/1, 45/1, 46/4, 58/4	12
	Legato-3	2/1, 15/1, 26/1	3
	Legato-3	6/1, 31/1, 39/1	3
	Legato-2	48/1, 50/1	2
	Legato-10	27/1, 28/1, 34/1, 39/2, 40/2, 41/1, 45/1, 59/1	10
	Legato-7	3/1, 4/2, 6/1, 40/1, 48/1, 57/1	7

Yukarıda verilen çizelge incelendiğinde; Hakkı Derman, birlik notayı taksiminde on beş kez kullanmıştır. Derman, ilk satırda toplam beş kez neva perdesi üzerinde birlik notayı icra etmiştir. Derman, çarpma süsleme tekniği ve hızlı vibratolarla süslediği birlik nota değerindeki neva perdelerini art arda kullanarak, makamın önemli perdelerinden olan neva perdesini ön plana çıkaran bir motif oluşturmuştur. Hakkı Derman, birlik notayı, dokuzuncu satırda hicaz perdesindeki puandorglu kalışta, on beşinci satırda dügah perdesindeki puandorglu kalışta, on dokuzuncu satırda hüseyni perdesindeki puandorglu kalışta, yirmi üçüncü satırda hüseyni perdesindeki puandorglu kalışta, otuz dördüncü satırda üst üste muhayyer perdesindeki puandorglu kalışta, kırk dokuzunca satırda neva perdesindeki puandorglu kalışta, ve karar perdesinde icra etmiştir. İcracı, ikilik notayı taksiminde yirmi bir kez taksimin farklı bölümlerinde, farklı tartım ve ezgi kalıpları içinde icra etmiştir. Belli bölümlerde makam için önemli perdelerde kısa kalışlar için ikilik notaları kullandığı görülmektedir. Hakkı Derman, taksimi boyunca farklı noktalarda dörtlük nota kullanımında bulunmuştur. Derman'ın, taksiminde on altılık notalardan oluşan üçlemeleri, renk tartımları olarak taksimin çeşitli noktalarında kullandığı anlaşılmaktadır. İcracı, taksim boyunca on altılık notalardan oluşan dörtlemeler kullanmıştır. Derman'ın, on birinci satırda, üst üste on altılık notalardan oluşan dörtlemeler kullanarak, farklı motifler oluşturduğu görülmektedir. Otuz ikinci satırda on altılık iki tartımın ardışık olarak kullanıp, bu iki değer arasında glissando süsleme tekniğini kullanarak farklı bir ezgi çeşitlemesi oluşturduğu görülmektedir. Hakkı Derman, kırk dördüncü satırda noktalı sekizlik ve on altılık tartıma üst üste yer vermiş, bu iki değer arasında glissando süsleme tekniğini kullanarak özel bir motif meydana getirdiği anlaşılmaktadır. Elli sekizinci satırda otuz ikilik ve noktalı on altılık tartımına peş peşe yer verip, bu iki değer arasında glissando süsleme tekniğini kullanarak, süsleme tekniklerinin art arda kullanımıyla oluşan motif örnekleri sunmuştur. Hakkı Derman'ın, elli beşinci satırda on altılıklardan oluşan altılama tartımını üst üste kullanarak farklı bir motif oluşturduğu görülmektedir. Derman, taksimi boyunca muhtelif noktalarda tek başına sekizlik, iki sekizlik art arda, sekizlik üç notanın bir araya gelmesiyle oluşan üçlemeler, sekizlik başta iki on altılık sonda ve sekizlik sonra iki on altılık başta, başta bir on altılık, ortada sekizlik ve sonda bir on altılık, başta on altılık sonda noktalı sekizlik, sonda noktalı sekizlik başta on altılık notalardan oluşan çeşitli tartım icralarında bulunmuştur. Hakkı Derman, yine

farklı noktalarda otuz ikilik notalardan oluşan dörtlemeler, tek başına on altılık, iki on altılık peş peşe, başta noktalı on altılık, sonda otuz ikilik, sonda noktalı on altılık başta otuz ikilik, başta art arda iki otuz ikilik sonra on altılık, başta on altılık, sonda iki otuz ikilik notaların bir araya gelmesiyle oluşan tartımlar kullanmıştır. Taksimin genel seyri boyunca olduğu gibi Derman, yine bu tartımları ekseriyetle legato yay tekniği ile icra etmiştir. Bu verilerin yanı sıra Derman, icrası boyunca hem taksim icrasının gereklilikleri doğrultusunda, hem de taksim süresince farklı motifler ve tartım kalıpları oluşturmak kaygısıyla, birkaç kereye mahsus olmak kaydıyla elbette farklı tartım icralarında da bulunmuştur.

Hicazkar taksim

Çizelge 5.4. Hicazkar taksimde kullanılan tartım özellikleri

Notalar ve Tartımlar	**Yay Tekniğine Göre Kullanım Sıklığı**	**Satırlara Göre Kullanım Sıklığı**	**Toplam Kullanım Sıklığı**
	Detache-2	1/1, 3/1	2
	Legato-2 **Detache-4**	1/2, 4/2, 9/1, 10/1	6
	Detache-13 **Legato-6**	1/1, 2/3, 5/2, 6/4, 7/3, 8/2, 9/4, 10/2	21
	Detache-1 **Legato-1**	2/1, 9/1	2
	Detache-1 **Legato-10**	1/2, 2/2, 5/2, 7/4, 9/1	11
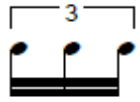
	Legato-3	2/1, 5/1, 9/1	3
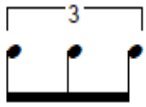	**Legato-1**	1/1	1
	Legato-17	1/1, 2/1, 3/2, 4/2, 6/4, 7/2, 8/5, 9/2	19
	Legato-1	5/1	1
	Detache-2	7/1, 8/1	2
	Detache-4 **Legato-2**	1/2, 3/1, 4/1, 5/1, 9/1	6
	Detecha-1 **Legato 8**	3/4, 4/1, 5/1, 6/1, 7/1, 9/1	9
	Legato-3	5/3	3

	Detache-1 **Legato-3**	2/1, 4/1, 6/1, 10/1	4
	Legato-1	10/1	1
	Detache-1 **Legato-2**	2/1, 7/2	3
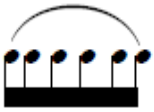	**Legato-1**	4/1	1

Yukarıda verilen çizelge incelendiğinde; Hakkı Derman, birlik notayı taksiminin ilk satırında ve üçüncü satırında birer kez kullanmıştır. İlk birlik nota kullanımını taksimin giriş satırında gerdaniye perdesinde uzun bir kalış yapmak için kullanmıştır. Diğer birlik nota kullanımını da yine üçüncü satırda gerdaniye perdesinde puandorg ile yaptığı kalışta kullanmıştır. İki kullanımı da detache yay tekniği ile icra etmiştir. İcracı ikilik notayı taksiminde altı kez kullanmıştır. İlk kullanımını gerdaniye perdesinde uzun bir kalış yapacağı sırada, ikinci kullanımını ise dördüncü satırda yapacağı uzun kalışlar esnasında kullanmıştır. Hakkı Derman, son ikilik nota kullanımı ise karar perdesinde icra etmiştir. Hakkı Derman, taksimi boyunca farklı noktalarda dörtlük nota kullanımında bulunmuştur. Derman'ın, ikinci satırda dörtlük notaların üst üste kullanımıyla çıkıcı bir motif oluşturduğu anlaşılmaktadır. Derman'ın, taksiminde on altılık notalardan oluşan üçlemeleri, renk tartımları olarak taksimin çeşitli noktalarında kullandığı anlaşılmaktadır. İcracı taksim boyunca on altılık notalardan oluşan dörtlemeler kullanmıştır. Özellikle üç ve dördüncü satırlarda

on altılık notalardan oluşan dörtlemelerin arasına çarpmalar koyarak, bu tartımların üst üste kullanılmasıyla oluşan motifler oluşturduğu görülmektedir. Hakkı Derman'ın dördüncü satırda çok da alışık olmadığımız, on altılıklardan oluşan altılama tartımını kullandığı görülmektedir. Derman, taksimi boyunca muhtelif noktalarda tek başına sekizlik, iki sekizlik art arda, sekizlik üç notanın bir araya gelmesiyle oluşan üçlemeler, sekizlik başta iki on altılık sonda ve sekizlik sonra iki on altılık başta, başta bir on altılık, ortada sekizlik ve sonda bir on altılık, başta on altılık sonda noktalı sekizlik, sonda noktalı sekizlik başta on altılık notalardan oluşan çeşitli tartım icralarında bulunmuştur. Hakkı Derman, yine farklı noktalarda iki on altılık peş peşe, başta noktalı on altılık, sonda otuz ikilik, başta art arda iki otuz ikilik sonra on altılık, başta on altılık, sonda iki otuz ikilik notaların bir araya gelmesiyle oluşan tartımlar kullanmıştır. Taksimin genel seyri boyunca olduğu gibi Derman, yine bu tartımları ekseriyetle legato yay tekniği ile icra etmiştir. Bu verilerin yanı sıra Derman, icrası boyunca hem taksim icrasının gereklilikleri doğrultusunda, hem de taksim süresince farklı motifler ve tartım kalıpları oluşturmak kaygısıyla, birkaç kereye mahsus olmak kaydıyla farklı tartım icralarında da bulunmuştur.

Hüseyni taksim

Çizelge 5.5. Hüseyni taksimde kullanılan tartım kullanım özellikleri

Notalar ve Tartımlar	**Yay Tekniğine Göre Kullanım Sıklığı**	**Satırlara Göre Kullanım Sıklığı**	**Toplam Kullanım Sıklığı**
	Detache-2	1/1, 10/1,	2
	Detache-3 **Legato-1**	1/2, 3/1, 9/1	4
	Detache-3 **Legato-3**	1/2, 2/1, 6/2, 8/1	6

	Detache-4 **Legato-8**	2/1, 4/3, 5/1, 6/1, 7/2, 8/2, 9/1, 10/1	12
	Legato-1	3/1	1
	Legato-3	1/1, 5/1, 9/1, 10/1	4
	Legato-3	6/1, 7/2	3
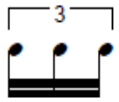	**Legato-11**	2/1, 3/2, 4/3, 5/3, 6/1, 8/1	11
	Detache-1 **Legato-11**	1/2, 2/1, 4/2, 6/2, 7/1, 8/3, 9/1, 10/1	12
	Legato-1	1/1	1
	Detache-2	7/1, 8/1	2
	Legato-11	1/2, 2/1, 3/1, 4/1, 7/2, 8/2, 9/2	11
	Legato-6	4/1, 5/1, 6/2, 9/2	6
	Legato-4	2/1, 3/1, 7/1, 10/1	4

	Legato-8	2/2, 3/1, 5/1, 7/1, 8/2, 10/1	8
	Legato-2	7/1, 9/1	2
	Legato-2	9/2	2

Yukarıda verilen çizelge incelendiğinde; Hakkı Derman, birlik notayı taksiminin ilk satırında ve onuncu satırında birer kez kullanmıştır. İlk birlik nota kullanımını taksimin giriş satırında hüseyni perdesinde uzun bir kalış yapmak için kullandığı görülmektedir. Diğer birlik nota kullanımını da onuncu satırda hüseyni perdesinde puandorg ile taksimin karar perdesinde kullanmıştır. İki kullanımı da detache yay tekniği ile icra etmiştir. İcracı ikilik notayı taksiminde dört kez kullanmıştır. İlk kullanımını hüseyni perdesinde uzun bir kalış yapacağı sırada, ikinci kullanımını üçüncü satırda gerdaniye de yapacağı uzun kalışlar esnasında kullanmıştır. Hakkı Derman, son ikilik nota kullanımı ise dokuzuncu satırda karara gelmeden önce dügah perdesinde puandorg ile yapacağı kalışta icra etmiştir. Derman'ın, taksiminde on altılık notalardan oluşan üçlemeleri, renk tartımları olarak taksimin çeşitli noktalarında kullandığı anlaşılmaktadır. İcracı taksim boyunca on altılık notalardan oluşan dörtlemeler kullanmıştır. Sekizinci satırda, on altılık notalardan oluşan dörtlemelerin, vurkaç çarpmalarla tümleşik bir şekilde kullanımıyla meydana gelen tartımlarla üst üste kullanılmasıyla oluşan motifler kullandığı görülmektedir. Derman, taksimi boyunca muhtelif noktalarda tek başına sekizlik, iki sekizlik art arda, sekizlik üç notanın bir araya gelmesiyle oluşan üçlemeler, sekizlik başta iki on altılık sonda ve sekizlik sonra iki on altılık başta, başta bir on altılık, ortada sekizlik ve sonda bir on altılık, başta on altılık sonda noktalı sekizlik, sonda noktalı sekizlik başta on altılık notalardan oluşan çeşitli tartım icralarında bulunmuştur. Hakkı Derman, yine farklı noktalarda tek başına on altılık, iki on altılık peş peşe, başta

noktalı on altılık, sonda otuz ikilik, sonda noktalı on altılık başta otuz ikilik, başta art arda iki otuz ikilik sonra on altılık, başta on altılık, sonda iki otuz ikilik notaların bir araya gelmesiyle oluşan tartımlar kullanmıştır. Taksimin genel seyri boyunca olduğu gibi Derman, yine bu tartımları ekseriyetle legato yay tekniği ile icra etmiştir. Bu verilerin yanı sıra Derman, icrası boyunca hem taksim icrasının gereklilikleri doğrultusunda, hem de taksim süresince farklı motifler ve tartım kalıpları oluşturmak kaygısıyla, birkaç kereye mahsus olmak kaydıyla farklı tartım icralarında da bulunmuştur.

Hüzzam taksim

Çizelge 5.6. Hüzzam taksimde kullanılan tartım kullanım özellikleri

Notalar ve Tartımlar	**Yay Tekniğine Göre Kullanım Sıklığı**	**Satırlara Göre Kullanım Sıklığı**	**Toplam Kullanım Sıklığı**
	Detache-1 **Legato-4**	1/2, 2/1, 9/1, 13/1	5
	Detache-2 **Legato-2**	3/2, 6/2	4
	Detache-12 **Legato-12**	1/4, 2/1, 3/3, 4/4, 5/2, 6/1, 7/1, 9/3, 10/2, 12/2, 13/1	24
	Detache-10 **Legato-19**	1/3, 3/2, 4/2, 5/2, 6/2, 7/3, 8/4, 9/2, 10/2, 11/1, 12/3, 13/3	29

	Legato-6	1/1, 3/1, 4/1, 5/1, 9/2	6
	Legato-1	4/1	1
	Detache-2 **Legato-8**	3/2, 4/1, 6/1, 7/4, 8/2	10
	Detache-2 **Legato-19**	3/3, 4/2, 5/2, 6/2, 7/1, 8/1, 9/2, 10/3, 11/3, 12/1, 13/1	21
	Detache-1 **Legato-13**	2/2, 4/2, 5/2, 7/2, 8/1, 11/4, 12/1	14
	Legato-1	8/1	1
	Legato-1	9/1	1
	Legato-11	3/1, 4/1, 5/1, 8/1, 10/2, 11/2, 12/1, 13/2	11
	Legato-1	8/1	1
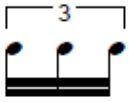
	Legato-15	2/1, 3/1, 4/1, 5/2, 6/3, 7/1, 9/1, 10/1, 11/2, 12/1, 13/1	15
	Legato-5	1/1, 4/1, 5/1, 6/1, 9/1	5
	Legato-3	4/1, 8/1, 9/1	3
	Legato-3	6/2, 12/1	3

Yukarıda verilen çizelge incelendiğinde; Hakkı Derman, birlik notayı taksiminde toplam beş kez kullanmıştır. İlk birlik nota kullanımını taksimin giriş satırında neva perdesinde iki kez üst üste uzun bir kalış yapmak için kullanmıştır. Diğer birlik nota kullanımını da ikinci satırda neva perdesinde puandorg ile yaptığı kalışta kullanmıştır. Yine dokuzuncu satırda segah perdesinde puandorg ile yaptığı bir kalış esnasında birlik nota kullanmıştır. Derman, karar perdesinde puandorg ile kalış yaptığı sırada yine birlik nota kullanımında bulunmuştur. İcracı ikilik notayı taksiminde dört kez kullanmıştır. Derman, üçüncü satırda gerdaniye perdesinde kalış yaparken üst üste ikilik notalar kullanmış, ikinci ikilik notada ise hızlı vibrato ve puandorg ile kalış yapmıştır. Hakkı Derman, taksimi boyunca farklı noktalarda dörtlük nota kullanımında bulunmuştur. Derman'ın ilk satırda dörtlük notaların üst üste kullanımıyla ve bu notalarda farklı süsleme tekniklerinin icrasıyla çıkıcı bir motif oluşturduğu anlaşılmaktadır. Derman'ın taksiminde on altılık notalardan oluşan üçlemeleri, renk tartımları olarak taksimin çeşitli noktalarında kullandığı anlaşılmaktadır. İcracı taksim boyunca on altılık notalardan oluşan dörtlemeler kullanmıştır. Derman'ın, on birinci satırda on altılık notalardan oluşan üçleme ve dörtlemeleri art arda kullanarak, bir ezgi çeşitlemesi oluşturduğu görülmektedir. Derman, taksimi boyunca muhtelif noktalarda tek başına sekizlik, iki sekizlik art arda, sekizlik üç notanın bir araya gelmesiyle oluşan üçlemeler, sekizlik başta iki on altılık sonda ve sekizlik sonra iki on altılık başta, başta bir on altılık, ortada sekizlik ve sonda bir on altılık, başta on altılık sonda noktalı sekizlik, sonda noktalı sekizlik

başta on altılık notalardan oluşan çeşitli tartım icralarında bulunmuştur. Hakkı Derman, yine farklı noktalarda otuz ikiliklerden oluşan dörtlemeler, tek başına on altılık, iki on altılık peş peşe, başta noktalı on altılık, sonda otuz ikilik, sonda noktalı on altılık başta otuz ikilik, başta art arda iki otuz ikilik sonra on altılık, başta on altılık, sonda iki otuz ikilik notaların bir araya gelmesiyle oluşan tartımlar kullanmıştır. Taksimin genel seyri boyunca olduğu gibi Derman, yine bu tartımları ekseriyetle legato yay tekniği ile icra etmiştir. Bu verilerin yanı sıra Derman, icrası boyunca hem taksim icrasının gereklilikleri doğrultusunda, hem de taksim süresince farklı motifler ve tartım kalıpları oluşturmak kaygısıyla, birkaç kereye mahsus olmak kaydıyla elbette farklı tartım icralarında da bulunmuştur.

Kürdilihicazkar taksim

Çizelge 5.7. Kürdilihicazkar taksimde kullanılan tartım kullanım özellikleri

Notalar ve Tartımlar	**Yay Tekniğine Göre Kullanım Sıklığı**	**Satırlara Göre Kullanım Sıklığı**	**Toplam Kullanım Sıklığı**
	Detache-1	10/1	1
	Detache-5 **Legato-1**	1/2, 3/1, 5/1, 9/1, 10/1	6
	Detache-10 **Legato-13**	1/5, 2/2, 3/2, 4/1, 5/4, 6/1, 7/3, 8/4, 10/2	23
	Detache-8 **Legato-10**	1/1, 2/1, 3/2, 4/4, 5/5, 6/2, 7/2, 8/2, 10/1	18

	Detache-2	3/1, 7/1	2
	Legato-3	6/2, 9/1	3
	Legato-3	2/1, 3/1, 5/1	3
	Detache-2 **Legato-7**	3/2, 4/2, 5/2, 6/2, 7/1	9
	Legato-11	2/1, 3/3, 5/2, 6/4, 7/1, 8/3, 9/1, 10/1	16
	Detache-3 **Legato-9**	3/3, 2/3, 4/2, 6/1, 7/2, 9/1	12
	Legato-1	5/1	1
	Detache-2 **Legato-21**	2/3, 3/2, 4/2, 5/2, 7/1, 8/2, 9/9, 10/2	23
	Legato-3	1/1, 4/1, 8/1	3
	Legato-4	3/1, 6/1, 8/2	4
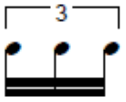
	Legato-1	2/1	1
	Legato-1	1/1	1
	Legato-1	4/1	1

Yukarıda verilen çizelge incelendiğinde görülmektedir ki; Hakkı Derman, birlik notayı yalnızca taksiminin son satırında karar perdesinde detache yay tekniği ile kullanmıştır. İcracı, ikilik notayı taksiminde altı kez kullanmıştır. İlk kullanımını, ilk satırda gerdaniye perdesinde uzun bir kalış yapacağı sırada yapmıştır. Diğer kullanımlarını ise taksim süresince diğer tartımlarla beraber yer yer kullandığı görülmektedir. Hakkı Derman, taksimi boyunca farklı noktalarda dörtlük nota kullanımında bulunmuştur. Derman'ın taksiminde on altılık notalardan oluşan üçlemeleri, renk tartımları olarak taksimin çeşitli noktalarında kullandığı anlaşılmaktadır. İcracı taksim boyunca on altılık notalardan oluşan dörtlemeler kullanmıştır. Derman'ın, dokuzuncu satırda on altılık iki notanın art arda kullanılmasıyla oluşan tartımı, peş peşe sul ponticello yay tekniği ile icra ederek özel bir ezgi çeşitlemesi meydana getirdiği görülmektedir. Derman, taksimi boyunca muhtelif noktalarda tek başına sekizlik, iki sekizlik art arda, sekizlik üç notanın bir araya gelmesiyle oluşan üçlemeler, sekizlik başta iki on altılık sonda ve sekizlik sonra iki on altılık başta, başta bir on altılık, ortada sekizlik ve sonda bir on altılık, başta on altılık sonda noktalı sekizlik, sonda noktalı sekizlik başta on altılık notalardan oluşan çeşitli tartım icralarında bulunmuştur. Hakkı Derman, yine farklı noktalarda tek başına on altılık, iki on altılık peş peşe, başta noktalı on altılık, sonda otuz ikilik, sonda noktalı on altılık başta otuz ikilik, başta art arda iki otuz ikilik sonra on altılık, başta on altılık, sonda iki otuz ikilik notaların bir araya gelmesiyle oluşan tartımlar kullanmıştır. Taksimin genel seyri boyunca olduğu gibi Derman,

yine bu tartımları ekseriyetle legato yay tekniği ile icra etmiştir. Bu verilerin yanı sıra Derman, icrası boyunca hem taksim icrasının gereklilikleri doğrultusunda, hem de taksim süresince farklı motifler ve tartım kalıpları oluşturmak kaygısıyla, birkaç kereye mahsus olmak kaydıyla farklı tartım icralarında da bulunmuştur.

Muhayyer taksim

Çizelge 5.8. Muhayyer taksimde kullanılan tartım kullanım özellikleri

Notalar ve Tartımlar	**Yay Tekniğine Göre Kullanım Sıklığı**	**Satırlara Göre Kullanım Sıklığı**	**Toplam Kullanım Sıklığı**
	Detache-1 **Legato-3**	13/1, 32/1, 34/1, 45/1	4
	Detache-9 **Legato-6**	5/1, 6/1, 10/2, 11/1, 12/1, 13/1, 14/1, 16/1, 20/1, 26/1, 29/1, 32/1, 33/1, 37/1	15
	Detache-18 **Legato-44**	1/2, 2/2, 3/2, 7/2, 8/1, 10/1, 12/3, 13/1, 14/2, 15/3, 17/3, 18/2, 19/3, 21/1, 22/1, 23/1, 25/2, 27/2, 28/2, 29/1, 30/4, 31/4, 32/2, 34/1, 35/3, 37/1, 38/3, 40/2, 41/3, 42/1, 44/1	62
	Detache-28 **Legato-57**	1/2, 2/2, 3/1, 4/2, 5/1, 7/2, 8/6, 9/2,	85

		10/2, 11/2, 13/3, 14/2, 15/1, 16/5, 17/1, 18/2, 19/2, 20/3, 22/2, 23/2, 24/1, 26/1, 27/2, 28/3, 29/4, 30/1, 31/1, 33/1, 34/4, 35/3, 37/1, 38/4, 39/4, 40/3, 41/3, 42/3, 43/2	
	Legato-1 **Detache-3**	11/2, 28/2	4
	Detache-2 **Legato-24**	1/1, 4/2, 7/1, 9/1, 12/3, 14/1, 16/1, 17/3, 18/3, 22/1, 25/2, 27/1, 28/1, 32/1, 39/3, 41/1	26
	Legato-6	7/1, 16/1, 28/1, 32/1, 39/1, 41/1	6
	Detache-2 **Legato-18**	1/1, 7/1, 9/2, 10/2, 13/1, 19/3, 21/1, 22/1, 23/2, 24/1, 35/1, 36/1, 38/2, 39/1, 44/1	20
	Legato-3	2/1, 25/1, 35/1	3
	Detache-1 **Legato-75**	1/2, 2/3, 3/2, 4/1, 5/1, 6/1, 7/2, 8/4, 9/4, 10/3, 11/1,	76
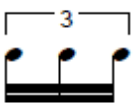
		13/1, 14/2, 15/2, 16/2, 17/1, 20/1, 21/1, 22/2, 23/2, 24/3, 25/1, 26/2, 27/4, 28/2, 29/2, 30/3, 31/2, 34/1, 35/2, 36/2, 38/1, 41/2, 42/6, 43/1, 44/3, 45/1	
	Detache-11 **Legato-30**	2/1, 3/2, 10/1, 11/2, 12/1, 13/3, 17/1, 19/3, 22/2, 25/2, 29/2, 30/2, 31/2, 32/2, 36/2, 39/3, 40/4, 41/1, 43/4, 44/1	412
	Detache-1 **Legato-5**	17/1, 18/1, 32/1, 40/1, 41/1, 44/1	6
	Detache-5 **Legato-89**	1/3, 2/1, 3/2, 4/1, 5/3, 6/1, 7/3, 8/4, 9/1, 10/1, 11/2, 12/1, 14/2, 16/3, 17/1, 18/4, 19/3, 20/1, 21/4, 23/4, 24/1, 26/2, 27/3, 28/3, 29/6, 30/6, 31/3, 32/1, 33/3, 34/4, 35/4, 36/3, 37/4, 38/2, 39/1, 40/1, 41/1, 44/1	94

	Legato-6	14/1, 17/1, 20/1, 24/2, 40/1	6
	Legato-20	4/1, 7/1, 8/1, 11/1, 15/2, 17/2, 18/1, 20/1, 22/1, 27/2, 39/3, 40/1, 42/1, 43/1, 44/1	
	Legato-8	2/1, 4/1, 5/1, 10/1, 11/1, 24/1, 25/1, 42/1	8
	Detache-1 **Legato-15**	1/1, 3/1, 8/2, 9/1, 10/1, 13/1, 14/1, 15/2, 16/1, 20/5	16
	Legato-2	1/1, 2/1	2
	Legato-3	6/1, 31/1, 39/1	3
	Legato-1	10/1	1
	Legato-19	3/1, 4/2, 5/4, 6/2, 12/1, 16/1, 21/2, 33/1, 34/4, 37/1	19
	Legato-14	1/1, 3/1, 4/1, 6/1, 7/1, 12/1, 15/1, 21/1, 23/1, 27/1, 31/2, 33/2	14

Yukarıda verilen çizelge incelendiğinde; Hakkı Derman, birlik notayı taksiminde dört kez kullanmıştır. Derman, birlik notayı otuz ikinci satırda dügah perdesinde puandorglu yaptığı kalışta ve karar perdesinde icra etmiştir. İcracı ikilik notayı

taksiminde on beş defa kullanmıştır. İkilik notayı taksimi boyunca genellikle yapacağı kısa kalışlarda icra etmiştir. Hakkı Derman, taksimi boyunca farklı noktalarda dörtlük nota kullanımında bulunmuştur. Derman'ın ikinci satırda dörtlük notaların üst üste kullanımıyla çıkıcı bir motif oluşturduğu anlaşılmaktadır. Derman'ın taksiminde on altılık notalardan oluşan üçlemeleri, renk tartımları olarak taksimin çeşitli noktalarında kullandığı anlaşılmaktadır. İcracı, taksim boyunca on altılık notalardan oluşan dörtlemeler kullanmıştır. Derman, taksiminde genellikle on altılık, otuz ikilik notalar ve bunların noktalı icralarını kullanmıştır. Derman, taksimi boyunca muhtelif noktalarda tek başına sekizlik, iki sekizlik art arda, sekizlik üç notanın bir araya gelmesiyle oluşan üçlemeler, sekizlik başta iki on altılık sonda ve sekizlik sonra iki on altılık başta, başta bir on altılık, ortada sekizlik ve sonda bir on altılık, başta on altılık sonda noktalı sekizlik, sonda noktalı sekizlik başta on altılık notalardan oluşan çeşitli tartım icralarında bulunmuştur. Hakkı Derman, yine farklı noktalarda otuz ikilik notalardan oluşan dörtlemeler, tek başına on altılık, iki on altılık peş peşe, başta noktalı on altılık, sonda otuz ikilik, sonda noktalı on altılık başta otuz ikilik, başta art arda iki otuz ikilik sonra on altılık, başta on altılık, sonda iki otuz ikilik notaların bir araya gelmesiyle oluşan tartımlar kullanmıştır. Taksimin genel seyri boyunca olduğu gibi Derman, yine bu tartımları ekseriyetle legato yay tekniği ile icra etmiştir. Bu verilerin yanı sıra Derman, icrası boyunca hem taksim icrasının gereklilikleri doğrultusunda, hem de taksim süresince farklı motifler ve tartım kalıpları oluşturmak kaygısıyla, birkaç kereye mahsus olmak kaydıyla farklı tartım icralarında da bulunmuştur.

Muhayyer Kürdi taksim

Çizelge 5.9. Muhayyer taksimde kullanılan tartım kullanım özellikleri

Notalar ve Tartımlar	**Yay Tekniğine Göre Kullanım Sıklığı**	**Satırlara Göre Kullanım Sıklığı**	**Toplam Kullanım Sıklığı**
	Legato-4	16/1, 28/1, 30/1, 35/1	4
	Detache-5 **Legato-5**	1/1, 8/1, 13/1, 14/1, 16/1, 18/1, 23/1, 31/1, 43/1, 45/1	10
	Detache-23 **Legato-30**	2/1, 3/1, 5/3, 6/3, 7/1, 9/1, 10/1, 11/2, 12/2, 13/1, 15/1, 16/2, 17/2, 19/1, 20/1, 21/2, 22/1, 26/1, 28/2, 29/3, 30/1, 31/1, 32/3, 33/2, 34/1, 35/1, 38/2, 40/1, 41/1, 42/1, 43/2, 44/1, 45/1	53
	Detache-32 **Legato-45**	1/1, 3/3, 4/2, 6/1, 7/3, 9/3, 10/2, 11/3, 12/1, 13/2, 16/1, 17/1, 18/2, 19/5, 20/1, 21/2, 23/3, 24/2, 25/3, 26/5, 28/4, 29/1, 30/1, 31/4, 33/1, 34/4,	77

		35/1, 36/2, 37/1, 38/2, 39/2, 42/2, 43/1, 44/3, 45/2	
	Legato-4 **Detache-5**	6/1, 7/5, 8/1, 14/1, 45/1	9
	Detache-1 **Legato-18**	1/3, 7/1, 13/1, 17/2, 18/1, 24/2, 27/1, 28/1, 29/1, 30/2, 32/2, 33/1, 41/1	19
	Legato-7	17/1, 20/1, 21/2, 22/2, 39/1	7
	Detache-5 **Legato-16**	4/1, 5/1, 11/1, 16/1, 19/3, 22/2, 25/2, 28/1, 30/1, 33/1, 37/1, 40/2, 42/4	21
	Legato-6	10/1, 17/2, 37/3	6
	Detache-1 **Legato-63**	2/1, 3/4, 4/2, 5/4, 6/2, 7/2, 8/2, 9/1, 10/1, 11/3, 12/4, 15/3, 18/1, 19/1, 21/1, 22/2, 23/1, 25/3, 26/1, 27/2, 29/2, 32/1, 33/1, 37/1, 38/2, 39/4, 40/1, 41/5, 43/3, 44/1, 25/2	64
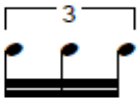
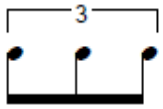	**Legato-3**	44/3	3
	Detache-6 **Legato-44**	1/1, 3/1, 4/1, 5/1, 6/1, 9/3, 10/1, 13/2, 14/1, 15/2, 16/1, 19/1, 20/2, 21/1, 22/2, 23/1, 24/1, 25/2, 26/2, 27/1, 28/2, 29/2, 30/1, 31/2, 32/2, 33/1, 34/3, 36/2, 39/1, 40/3, 43/1, 44/1, 45/1	50
	Legato-1	3/1	1
	Detache-1 **Legato-2**	15/1, 36/1, 40/1	3
	Detache-6 **Legato-58**	2/1, 3/1, 4/3, 5/2, 7/2, 8/1, 9/1, 10/3, 11/2, 12/1, 13/1, 14/1, 16/1, 17/3, 18/1, 19/1, 20/1, 22/1, 23/2, 24/3, 25/1, 27/2, 28/1, 31/2, 32/1, 33/1, 35/2, 36/2, 37/1, 38/1, 39/2, 40/2, 41/4, 42/9, 45/1	64

	Legato-7	32/1, 33/2, 35/1, 38/1, 43/1, 44/1	7
	Legato-9	1/1, 5/1, 14/2, 20/1, 28/1, 30/1, 31/1, 35/1	9
	Legato-12	2/1, 5/1, 10/1, 12/1, 13/1, 15/1, 17/1, 24/1, 35/1, 38/1, 39/1, 42/1	12
	Legato-15	1/1, 4/2, 6/1, 7/1, 9/3, 13/1, 21/2, 24/3, 26/1	15
	Legato-5	6/3, 7/1, 12/1	5
	Legato-1	24/1	1
	Legato-19	1/1, 2/1, 12/1, 16/2, 18/2, 19/1, 20/1, 21/1, 24/1, 26/3, 31/1, 34/1, 35/1, 36/1, 38/1	19
	Legato-10	10/2, 13/1, 14/1, 18/1, 19/1, 20/1, 21/1, 22/1, 38/1	10

Yukarıda verilen çizelge incelendiğinde görülmektedir ki; Hakkı Derman, birlik notayı taksiminde dört kez kullanmıştır. Önemli birlik nota kullanımlarını on altıncı satırda hüseyni perdesinde yaptığı kalışta, otuzuncu satırda tiz neva perdesinde yaptığı kalışta icra ettiği görülmektedir. İcracı, ikilik notayı taksiminde on kez

kullanmıştır. İkilik nota kullanımlarını taksim boyunca yaptığı kısa kalışlarda icra ettiği görülmektedir. Hakkı Derman, taksimi boyunca farklı noktalarda dörtlük nota kullanımında bulunmuştur. Derman'ın, taksiminde on altılık notalardan oluşan üçlemeleri, renk tartımları olarak taksimin çeşitli noktalarında kullandığı anlaşılmaktadır. İcracı, taksim boyunca on altılık notalardan oluşan dörtlemeler kullanmıştır. Derman, taksimi boyunca muhtelif noktalarda tek başına sekizlik, iki sekizlik art arda, sekizlik üç notanın bir araya gelmesiyle oluşan üçlemeler, sekizlik başta iki on altılık sonda ve sekizlik sonra iki on altılık başta, başta bir on altılık, ortada sekizlik ve sonda bir on altılık, başta on altılık sonda noktalı sekizlik, sonda noktalı sekizlik başta on altılık notalardan oluşan çeşitli tartım icralarında bulunmuştur. Hakkı Derman, yine farklı noktalarda otuz ikilik notalardan oluşan dörtlemeler, tek başına on altılık, iki on altılık peş peşe, başta noktalı on altılık, sonda otuz ikilik, sonda noktalı on altılık başta otuz ikilik, başta art arda iki otuz ikilik sonra on altılık, başta on altılık, sonda iki otuz ikilik, notaların bir araya gelmesiyle oluşan tartımlar kullanmıştır. Taksimin genel seyri boyunca olduğu gibi Derman, yine bu tartımları ekseriyetle legato yay tekniği ile icra etmiştir. Bu verilerin yanı sıra Derman, icrası boyunca hem taksim icrasının gereklilikleri doğrultusunda, hem de taksim süresince farklı motifler ve tartım kalıpları oluşturmak kaygısıyla, birkaç kereye mahsus olmak kaydıyla farklı tartım icralarında da bulunmuştur.

Müstear taksim

Çizelge 5.10. Müstear taksimde kullanılan tartım kullanım özellikleri

Notalar ve Tartımlar	Yay Tekniğine Göre Kullanım Sıklığı	Satırlara Göre Kullanım Sıklığı	Toplam Kullanım Sıklığı
	Legato-1	1/1	1
	Legato-3	1/1, 9/1, 10/1	3
	Detache-7 **Legato-7**	1/4, 2/2, 3/1, 4/1, 5/1, 7/1, 9/1, 10/1, 11/2	14
	Detache-5 **Legato-12**	1/1, 2/1, 3/2, 4/4, 5/2, 6/2, 7/1, 8/2, 9/1, 10/1	17
	Detache-2 **Legato-2**	6/1, 8/1, 10/1, 11/1	4
	Legato-3	1/1, 6/1, 9/1	3
	Legato-3	3/1, 8/1, 11/1	3
	Detache-1 **Legato-3**	1/1, 4/2, 9/1	4
	Legato-2	8/1, 10/1	2
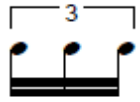
	Legato-9	1/2, 3/2, 6/1, 8/3, 9/1	9
	Legato-10	2/2, 3/1, 4/3, 6/1, 7/1, 8/1, 9/1	10
	Legato-3	6/1, 7/1	2
	Legato-1	7/1	1
	Legato-8	2/1, 3/1, 4/2, 6/1, 7/1, 9/2, 10/1	8
	Legato-2	2/1, 3/1	2
	Legato-3	3/2, 7/1	4
	Legato-3	6/1, 7/2	3
	Legato-1	2/1	1
	Legato-1	1/1	1

Yukarıda verilen çizelge incelendiğinde; Hakkı Derman, birlik notayı taksiminin ilk satırında kullanmıştır. Birlik nota kullanımını taksimin giriş satırında neva perdesinde puandorg ile uzun bir kalış yapmak için kullanmıştır. İcracı, ikilik notayı taksiminde üç kez kullanmıştır. Dokuzuncu satırda glissando süsleme tekniği ile geldiği acem perdesinde ikilik notayla bir kalış yapmış, kalış süresince hızlı vibrato süsleme tekniğini de kullanmıştır. Hakkı Derman, taksimi boyunca farklı noktalarda dörtlük nota kullanımında bulunmuştur. Derman, taksiminin karar perdesinde dörtlük nota kullanarak çok uzun bir kalış yapmadan taksimini bitirmiştir. Derman'ın taksiminde on altılık notalardan oluşan üçlemeleri, renk tartımları olarak taksimin çeşitli noktalarında kullandığı anlaşılmaktadır. İcracı taksim boyunca, taksimin farklı bölümlerinde on altılık notalardan oluşan dörtlemeler kullanmıştır. Derman, taksimi boyunca muhtelif noktalarda tek başına sekizlik, iki sekizlik art arda, sekizlik üç notanın bir araya gelmesiyle oluşan üçlemeler, sekizlik başta iki on altılık sonda ve sekizlik sonra iki on altılık başta, başta bir on altılık, ortada sekizlik ve sonda bir on altılık, başta on altılık sonda noktalı sekizlik, sonda noktalı sekizlik başta on altılık notalardan oluşan çeşitli tartım icralarında bulunmuştur. Hakkı Derman, yine farklı noktalarda tek başına on altılık, iki on altılık peş peşe, başta noktalı on altılık, sonda otuz ikilik, sonda noktalı on altılık başta otuz ikilik, başta art arda iki otuz ikilik sonra on altılık, başta on altılık, sonda iki otuz ikilik notaların bir araya gelmesiyle oluşan tartımlar kullanmıştır. Taksimin genel seyri boyunca olduğu gibi Derman, yine bu tartımları ekseriyetle legato yay tekniği ile icra etmiştir. Bu verilerin yanı sıra Derman, icrası boyunca hem taksim icrasının gereklilikleri doğrultusunda, hem de taksim süresince farklı motifler ve tartım kalıpları oluşturmak kaygısıyla, birkaç kereye mahsus olmak kaydıyla farklı tartım icralarında da bulunmuştur.

Suzinak taksim

Çizelge 5.11. Suzinak taksimde kullanılan tartım kullanım özellikleri

Notalar ve Tartımlar	Yay Tekniğine Göre Kullanım Sıklığı	Satırlara Göre Kullanım Sıklığı	Toplam Kullanım Sıklığı
	Detache-3 **Legato-3**	1/2, 10/1, 12/1, 15/1, 32/1	6
	Detache-2 **Legato-2**	1/2, 15/1, 26/1	4
	Detache-16 **Legato-37**	2/2, 3/4, 5/4, 6/2, 7/3, 9/3, 10/1, 11/4, 12/2, 15/3, 16/1, 17/2, 18/2, 19/2, 20/2, 22/3, 24/1, 27/1, 28/1, 29/2, 30/3, 31/2, 32/1, 33/2	53
	Detache-6 **Legato-21**	3/3, 5/1, 6/1, 8/1, 13/1, 15/2, 16/1, 17/2, 19/2, 20/2, 22/1, 23/1, 24/1, 25/2, 26/1, 27/1, 28/2, 29/1, 30/1	27
	Detache-2 **Legato-2**	12/2, 16/1, 17/1	4

	Detache-3 **Legato-7**	1/1, 2/1, 7/2, 11/1, 21/1, 24/1, 26/1, 28/1, 32/1	10
	Detache-3 **Legato-9**	1/1, 7/1, 10/2, 11/2, 15/1, 16/1, 22/1, 26/1, 27/2	12
	Detache-8 **Legato-7**	2/1, 14/1, 17/1, 19/1, 21/1, 23/1, 24/2, 25/2, 26/1, 28/1, 32/3	15
	Legato-3	17/1, 19/1, 25/1	3
	Legato-2	32/2	2
	Detache-1 **Legato-43**	1/1, 3/1, 4/1, 5/2, 6/1, 7/1, 9/2, 13/2, 14/1, 15/1, 17/1, 18/4, 19/2, 20/4, 21/3, 22/4, 23/2, 24/1, 25/1, 27/7, 31/1, 33/1	44
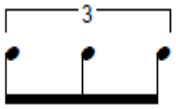	**Detache-2** **Legato-8**	4/1, 7/1, 13/1, 14/3, 15/2, 18/1, 26/1	10
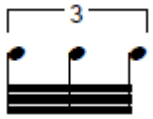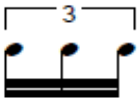
	Legato-33	3/1, 4/1, 7/1, 8/1, 10/1, 11/2, 12/1, 13/2, 14/2, 15/1, 16/2, 17/2, 18/1, 19/1, 20/1, 21/1, 23/3, 24/3, 26/2, 28/1, 29/1, 30/3	33
	Detache-1 **Legato-19**	1/1, 4/1, 5/1, 8/2, 13/1, 15/1, 16/1, 17/2, 21/1, 24/1, 26/1, 28/1, 29/1, 31/5, 33/1	20
	Legato-4	8/2, 20/1, 31/1	4
	Detache-3 **Legato-25**	1/2, 2/1, 6/2, 7/1, 8/2, 9/1, 10/2, 11/2, 12/1, 15/3, 19/2, 20/2, 25/1, 29/2, 30/3, 31/1, 33/1	28
	Detache-1 **Legato-5**	5/1, 6/1, 7/1, 16/1, 28/1, 29/1	6
	Legato-3	14/2, 21/1, 29/1	3
	Legato-4	4/1, 15/1, 18/1, 21/1	4
	Detache-1	5/1, 10/1, 19/1, 32/1	4

	Legato-3		
	Detache-2	16/1, 32/1	2
	Legato-6	3/1, 8/1, 20/1, 25/3	6
	Legato-8	3/1, 5/2, 6/1, 8/2, 29/1, 31/1	8

Yukarıda verilen çizelge incelendiğinde; Hakkı Derman, birlik notayı taksiminde altı kez kullanmıştır. İlk birlik notayı taksimin giriş satırında peş peşe neva perdesinde uzun bir kalış yapmak için kullanmıştır. Diğer birlik nota kullanımını da onuncu satırda rast perdesinde puandorg ile yaptığı kalışta kullanmıştır. Üçüncü birlik nota kullanımını on ikinci satırda rast perdesinde puandorg ile yaptığı kalışta, son birlik nota kullanımını da otuz ikinci satırda rast perdesinde puandorg ile yaptığı kalışta icra etmiştir. İcracı, ikilik notayı taksiminde dört kez kullanmıştır. İkilik nota kullanımlarını ilk satırda neva perdesinde icra etmiştir. Diğer kullanımları ise farklı satırlarda neva perdesinde yapacağı kısa kalışlarda icra etmiştir. Hakkı Derman, taksimi boyunca farklı noktalarda dörtlük nota kullanımlarına yer vermiştir. Derman, taksimin karar perdesinde dörtlük nota kullanarak, karar perdesinde uzun bir kalış yapmadan taksimi tamamlamıştır. Derman'ın, taksiminde on altılık notalardan oluşan üçlemeleri, renk tartımları olarak taksimin çeşitli noktalarında kullandığı anlaşılmaktadır. İcracı, taksim boyunca on altılık notalardan oluşan dörtlemeler kullanmıştır. Derman, taksimi boyunca muhtelif noktalarda tek başına sekizlik, iki sekizlik art arda, sekizlik üç notanın bir araya gelmesiyle oluşan üçlemeler, sekizlik başta iki on altılık sonda ve sekizlik sonra iki on altılık başta, başta bir on altılık, ortada sekizlik ve sonda bir on altılık, başta on altılık sonda noktalı sekizlik, sonda noktalı sekizlik başta on altılık notalardan oluşan çeşitli tartım icralarında bulunmuştur. Hakkı Derman, yine farklı noktalarda başta otuz ikilik notalardan oluşan dörtleme, sonda bir sekizlik nota, tek başına on altılık, iki on altılık peş peşe, başta noktalı on altılık, sonda otuz ikilik, sonda noktalı on altılık başta otuz ikilik, başta art arda iki otuz ikilik sonra on altılık, başta on altılık, sonda iki otuz ikilik

notaların bir araya gelmesiyle oluşan tartımlar kullanmıştır. Taksimin genel seyri boyunca olduğu gibi Derman, yine bu tartımları ekseriyetle legato yay tekniği ile icra etmiştir. Bu verilerin yanı sıra Derman, icrası boyunca hem taksim icrasının gereklilikleri doğrultusunda, hem de taksim süresince farklı motifler ve tartım kalıpları oluşturmak kaygısıyla, birkaç kereye mahsus olmak kaydıyla elbette farklı tartım icralarında da bulunmuştur.

Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksimi

Çizelge 5.12. Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminde kullanılan tartım kullanım özellikleri

Notalar ve Tartımlar	**Yay Tekniğine Göre Kullanım Sıklığı**	**Satırlara Göre Kullanım Sıklığı**	**Toplam Kullanım Sıklığı**
	Detache-3 **Legato-5**	3/1, 6/1, 8/1, 11/2, 18/1, 19/1, 27/1	8
	Detache-9 **Legato-3**	4/1, 7/2, 10/2, 13/1, 18/1, 21/1, 22/1, 23/2, 26/1	12
	Detache-27 **Legato-15**	1/1, 2/1, 3/4, 4/2, 5/1, 7/1, 8/5, 9/1, 10/3, 11/1, 12/1, 17/1, 18/4, 20/3, 21/1, 23/2, 24/4, 25/3, 26/2, 27/1	42
	Detache-21 **Legato-51**	1/5, 2/5, 3/4, 4/1, 5/4, 6/1, 7/2, 8/2, 9/3, 11/2, 12/5, 13/3, 14/2, 15/5,	72

		16/4, 17/2, 18/1, 19/2, 20/2, 21/2, 22/1, 23/4, 24/2, 25/3, 26/3, 27/2	
	Detache-1 **Legato-1**	4/2	2
	Detache-2 **Legato-22**	1/2, 3/1, 4/1, 7/1, 9/1, 10/1, 11/2, 12/2, 13/2, 14/1, 17/2, 19/2, 20/2, 21/1, 23/1, 24/1, 25/2	24
	Detache-1 **Legato-5**	6/1, 12/1, 19/1, 21/1, 23/1, 25/1	6
	Detache-4 **Legato-19**	1/3, 2/2, 5/3, 6/4, 7/3, 12/1, 14/3, 17/1, 18/1, 24/1, 25/1	23
	Legato-30	2/1, 4/1, 5/2, 7/1, 9/1, 10/2, 11/1, 12/2, 13/2, 14/1, 15/2, 16/1, 17/1, 18/1, 19/2, 20/1, 21/3, 23/2, 24/1, 25/1, 26/1	30
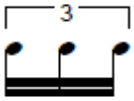
	Legato-4	3/1, 16/1, 20/1, 24/1	4
	Legato-24	1/1, 2/3, 3/2, 4/1, 5/1, 8/1, 9/4, 10/1, 11/2, 15/1, 17/1, 18/3, 23/2, 26/1	24
	Detache-1 **Legato-37**	2/1, 5/2, 6/2, 8/2, 9/1, 11/2, 12/1, 13/1, 14/5, 15/2, 16/2, 17/3, 19/2, 20/4, 21/1, 22/2, 23/1, 25/2, 26/1, 27/1	38
	Legato-4	3/1, 7/1, 14/1, 23/1	4
	Legato-15	1/1, 6/2, 7/1, 11/1, 14/1, 16/3, 25/1, 26/4, 27/1	15
	Legato-1	17/1	1
	Legato-24	1/2, 2/1, 3/1, 5/1, 8/1, 14/1, 15/5, 16/3, 17/3, 19/1, 20/1, 21/2, 24/1, 25/1	24
	Legato-4	8/1, 19/1, 24/2	4

	Legato-1	7/1	1
	Legato-2	48/1, 50/1	2
	Legato-1	21/1	1
	Legato-4	3/1, 8/2, 19/1	4

Yukarıda verilen çizelge incelendiğinde; Hakkı Derman, birlik notayı taksimde sekiz kez kullanmıştır. Derman, birlik nota kullanımını altıncı satırda buselik perdesinde, sekizinci satırda hüseyni aşiran perdesinde, on birinci satırda muhayyer perdesinde art arda kullanmıştır. İcracı, ikilik notayı taksiminde on iki kez kullanmıştır. Bu kullanımlardan bazılarını makamın önemli perdelerinde yapacağı kısa kalışlarda icra ettiği görülmektedir. Hakkı Derman, taksimi boyunca farklı noktalarda dörtlük nota kullanımında bulunmuştur. Derman'ın, taksiminde on altılık notalardan oluşan üçlemeleri, renk tartımları olarak taksimin çeşitli noktalarında kullandığı anlaşılmaktadır. İcracı, taksim boyunca on altılık notalardan oluşan dörtlemeler kullanmıştır. Derman, taksimi boyunca muhtelif noktalarda tek başına sekizlik, iki sekizlik art arda, sekizlik üç notanın bir araya gelmesiyle oluşan üçlemeler, sekizlik başta iki on altılık sonda ve sekizlik sonra iki on altılık başta, başta bir on altılık, ortada sekizlik ve sonda bir on altılık, başta on altılık sonda noktalı sekizlik, sonda noktalı sekizlik başta on altılık notalardan oluşan çeşitli tartım icralarında bulunmuştur. Hakkı Derman, yine farklı noktalarda otuz ikilik notalardan oluşan dörtlemeler, tek başına on altılık, iki on altılık peş peşe, başta noktalı on altılık, sonda otuz ikilik, sonda noktalı on altılık başta otuz ikilik, başta art arda iki otuz ikilik sonra on altılık, başta on altılık, sonda iki otuz ikilik notaların bir araya gelmesiyle oluşan tartımlar kullanmıştır. Taksimin genel seyri boyunca olduğu gibi Derman, yine bu tartımları ekseriyetle legato yay tekniği ile icra etmiştir. Bu verilerin yanı sıra Derman, icrası boyunca hem taksim icrasının gereklilikleri doğrultusunda, hem de taksim süresince farklı motifler ve tartım kalıpları oluşturmak kaygısıyla, birkaç kereye mahsus olmak kaydıyla farklı tartım icralarında da bulunmuştur.

5.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölüm "birden çok taksimde tekrarlanan motifler" ve "bir tartımın art arda tekrar edilmesiyle oluşan sıklıkla kullanılan motifler" başlıkları altında incelenmiştir.

5.4.1. Birden çok taksimde tekrarlanan motifler

Hakkı Derman; Hüzzam, Ferahnak, Suzinak taksimlerinde, giriş motifi olarak mordan süsleme tekniği ile başlayıp, birbirine benzer tartımlarla devam ederek sıklıkla kullanılan motifler oluşturmuştur. Hakkı Derman'ın kullanmış olduğu söz konusu motif, verilen örnekler ile gösterilmiştir.

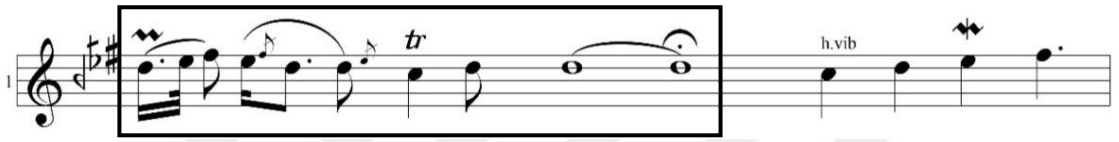

Hüzzam Taksim
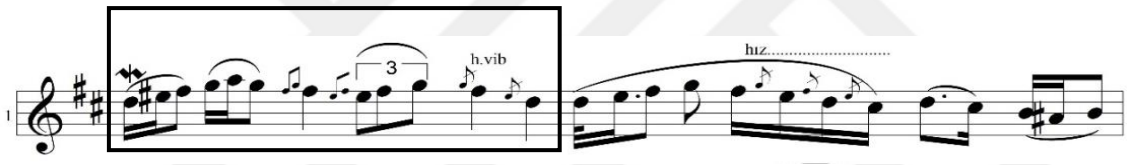
Ferahnak Taksim

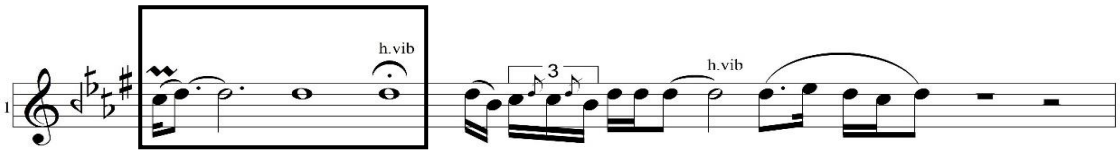

Suzinak Taksim

Hakkı Derman, Hicazkar, Hüzzam, Ferahnak ve Hicaz taksimlerinde dörtlük notaları art arda farklı süsleme teknikleriyle ve/veya herhangi bir süsleme tekniği olmaksızın kullanarak motifler oluşturmuştur. Hakkı Derman'ın kullanmış olduğu söz konusu motif, verilen örnekler ile gösterilmiştir.
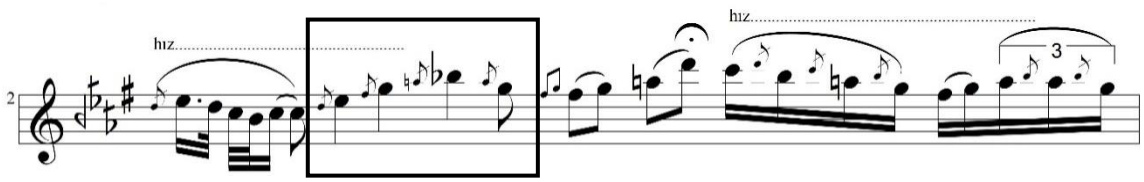
Hicazkar Taksim

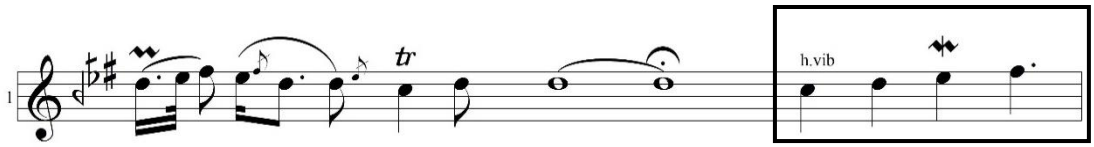

Hüzzam Taksim

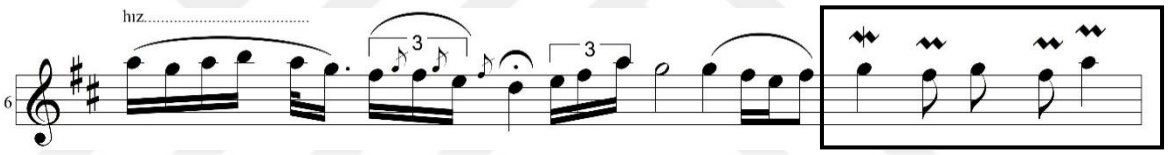

Ferahnak Taksim

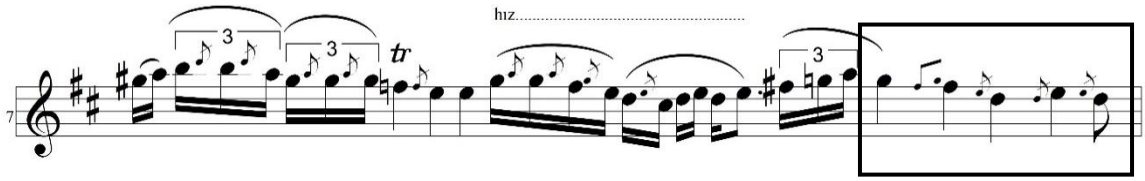

Ferahnak Taksim

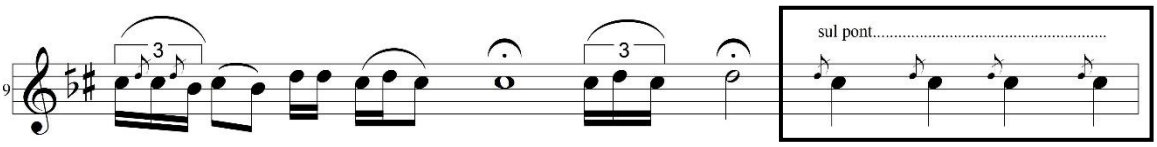

Hicaz Taksim

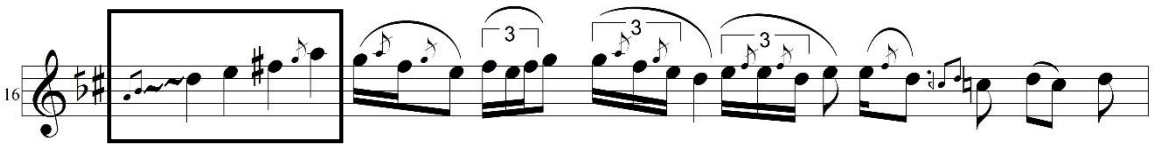

Hicaz Taksim

Hakkı Derman, Hüzzam, Ferahnak, Bayati, Suzinak, Muhayyer ve Muhayyer Kürdi taksimlerinde, on altılık notalarla, detache ve legato yay tekniği ile yapılan çıkıcı sıralı seyrin ardından, yine on altılık notalardan oluşan üçlemeler ile oluşturulan inici tartımların kullanılması ile meydana getirdiği sıklıkla kullanılan motifler oluşturmuştur. Hakkı Derman'ın kullanmış olduğu sıklıkla kullanılan motifler, verilen örnekler ile gösterilmiştir.

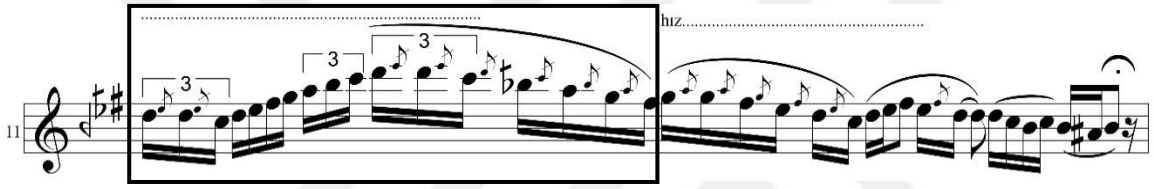

Hüzzam Taksim

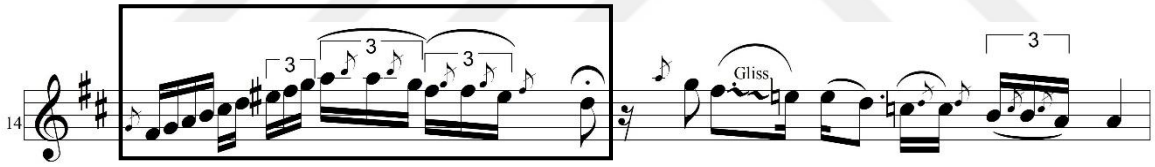

Ferahnak Taksim

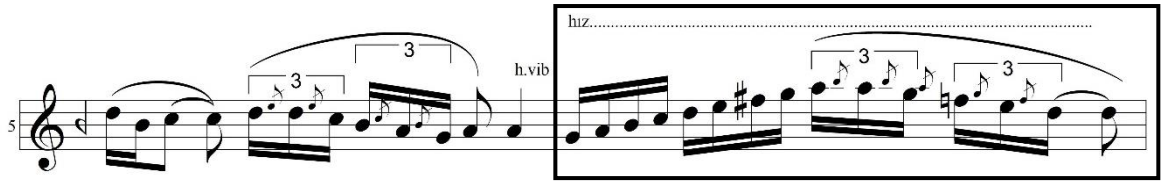

Bayati Taksim

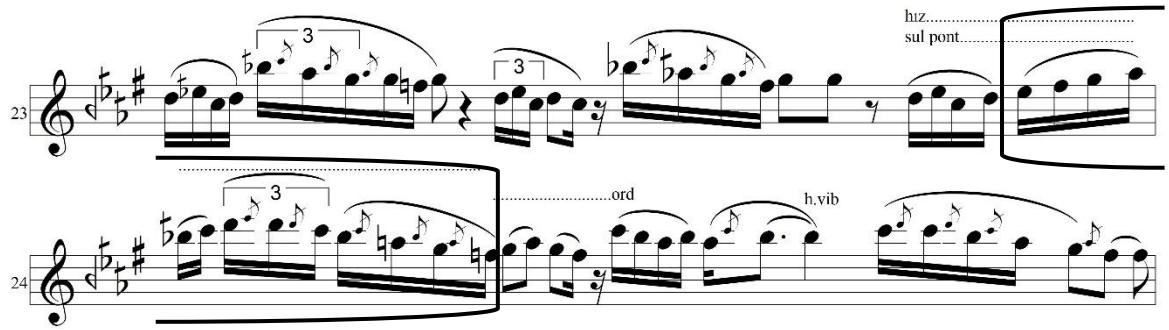

Suzinak Taksim

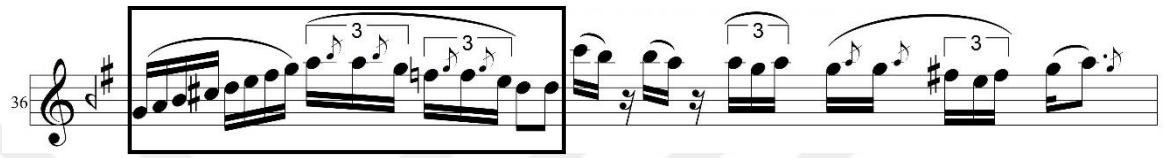

Muhayyer Taksim

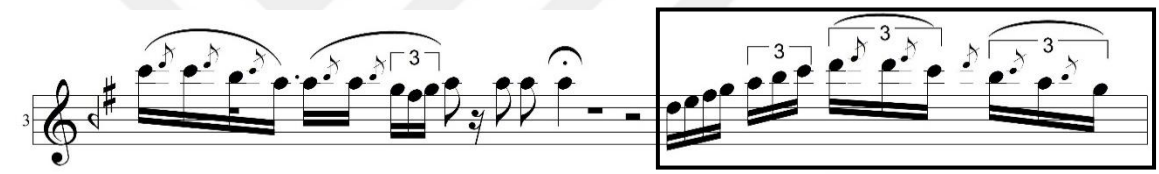

Muhayyer Kürdi Taksim

Hakkı Derman, Kürdilihicazkar, Ferahnak ve Muhayyer Kürdi taksimlerinde sıralı on altılık notaları, süsleme teknikleriyle ya da süsleme teknikleri olmaksızın çeşitlendirerek, iki bağlı vurgulu ve/veya vurgusuz, icra ederek sıklıkla kullanılan motifler meydana getirdiği görülmektedir. Hakkı Derman'ın kullanmış olduğu kişisel motif örnekleri, verilen örnekler ile gösterilmiştir.

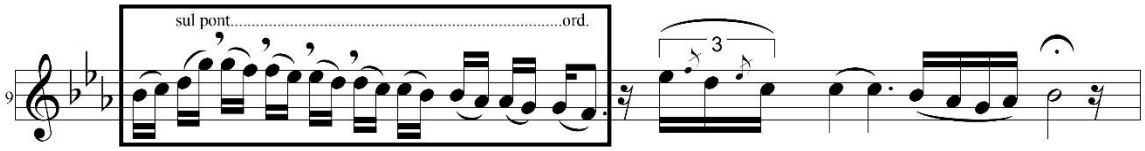

Kürdilihicazkar Taksim
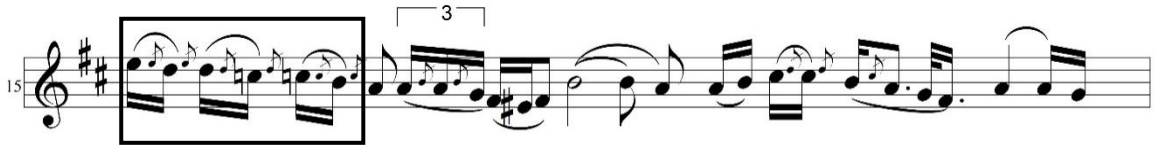
Ferahnak Taksim

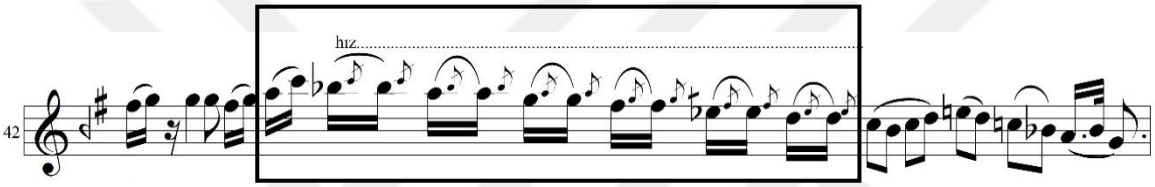

Muhayyer Kürdi Taksim

5.4.2. Bir tartımın art arda tekrar edilmesiyle oluşan sıklıkla kullanılan motifler

Bayati taksim

Hakkı Derman'ın Bayati taksiminin 22. satırında kişisel motif kullanımları görülmektedir. Derman'ın, Bayati taksiminin 22. satırında, on altılık ve sekizlik notalardan oluşan tartımların inici bir şekilde sıralanması ve her birine bir üst perdeyle yapılan vurkaç çarpma süsleme tekniği ile oluşturulan nağmelerin art arda kullanımıyla sıklıkla kullanılan motifler oluşturduğu görülmektedir. Hakkı Derman'ın Bayati taksiminde kullanmış olduğu kişisel motif aşağıda verilen örnek ile gösterilmiştir.

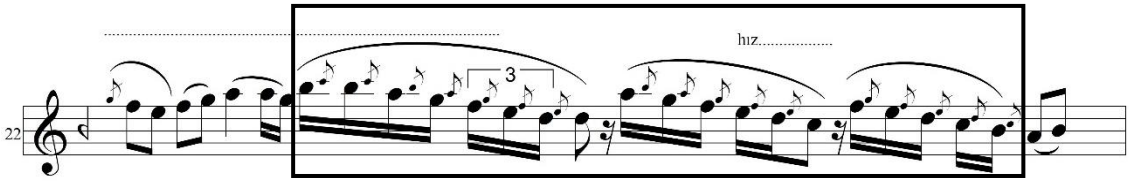

Örnek 1

Ferahnak taksim

Hakkı Derman'ın, Ferahnak taksiminin 15. satırında kişisel motif kullanımları görülmektedir. Hakkı Derman'ın, Ferahnak taksiminin dokuzuncu satırında, art arda sıralanmış inici seyirdeki on altılık değerdeki notaları art arda 3 kere iki bağlı icra edip ve aralarında vurkaç çarpma süsleme tekniğini kullanarak sıklıkla kullanılan motifler oluşturduğu görülmektedir. Hakkı Derman'ın Ferahnak taksiminde kullanmış olduğu kişisel motif aşağıda verilen örnek ile gösterilmiştir.
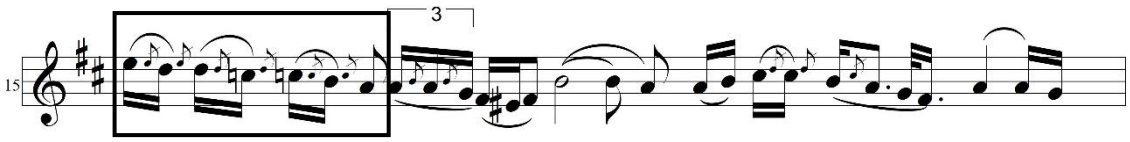
Örnek 1

Hicaz taksim

Hakkı Derman'ın Hicaz taksiminin 1, 9, 11 ve 55. satırlarında kişisel motif kullanımlarına rastlanmıştır. Hakkı Derman, ilk satırda birlik notaları art arda dört kere, çarpma süsleme tekniği ve hızlı vibrato süsleme tekniği ile art arda icra ederek sıklıkla kullanılan motifler oluşturduğu görülmektedir (Örnek 1). Dokuzuncu satırda, dörtlük notaları art arda dört defa çarpma süsleme teknikleri ve sul ponticello ile beraber kullanarak sıklıkla kullanılan motifler oluşturduğu görülmüştür (Örnek 2). Hakkı Derman'ın, on birinci satırda on altılıklardan oluşan dörtlemeleri art arda aralarında diğer tartımlar ile birlikte ve sonrasındaki dörtlük notalardan oluşan tartımların art arda kullanılmasıyla sıklıkla kullanılan motifler oluşturduğu görülmektedir (Örnek 3). Derman'ın, elli beşinci satırda on altılık notalardan oluşan altılamaları ve dörtlemeleri art arda, sonrasında aralarında dörtlük ve ikilik notalar olmak üzere, dörtlemeler kullanarak sıklıkla kullanılan motifler oluşturduğu görülmektedir (Örnek 4). Hakkı Derman'ın, Hicaz taksimde kullanmış olduğu sıklıkla kullanılan motifler aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

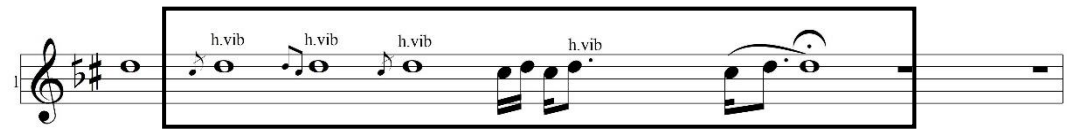

Örnek 1

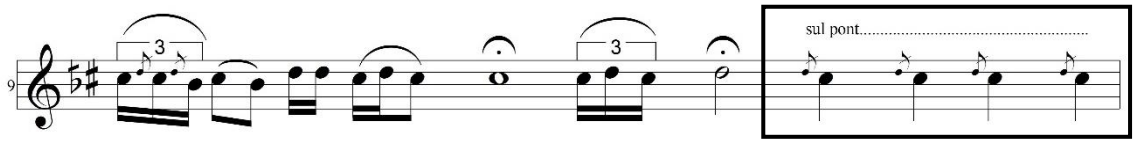

Örnek 2
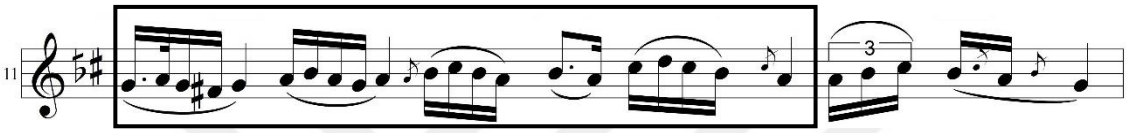
Örnek 3

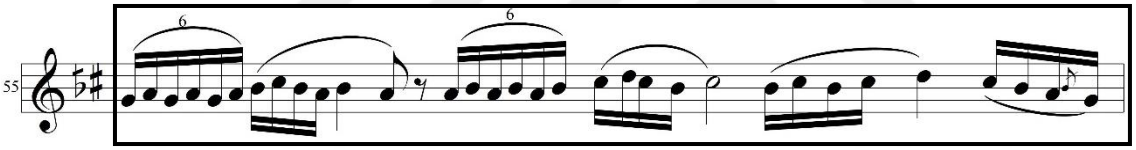

Örnek 4

Hicazkar taksim

Hakkı Derman'ın Hicazkar taksiminin 3 ve 4. satırında, on altılık dörtlemeler üst üste dört defa kullanılarak ve aynı olanları arasına bir üst perdeyle yapılan çarpma süsleme tekniği ile oluşturulan kişisel motif kullanımları görülmektedir (Örnek 1). Yedinci satırında ise "iki on altılık, bir otuz ikilik ve noktalı bir on altılıktan" oluşan tartımları üst üste üç defa kullanılarak ve aralarında farklı tartımlar kullanımıyla oluşturulan sıklıkla kullanılan motifleri görülmektedir. Hakkı Derman'ın Hicazkar taksiminde kullanmış olduğu sıklıkla kullanılan motifler aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir (Örnek 2).

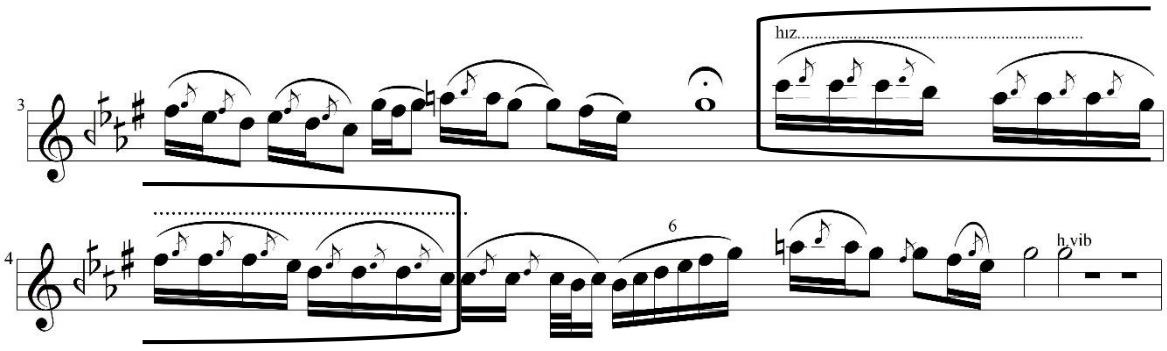

Örnek 1

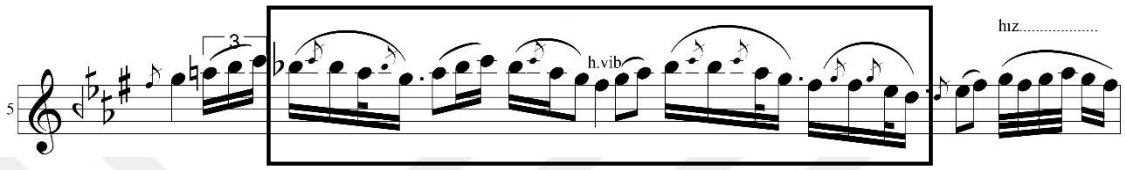

Örnek 2

Hüseyni taksim

Hakkı Derman'ın, Hüseyni taksiminin 8. satırında, on altılık notalardan oluşan dörtlemelerin aralarında farklı tartımlarla beraber üst üste üç kere inici bir şekilde sıralanması ve her birine bir üst perdeyle yapılan çarpma süsleme tekniği ile oluşturulan kişisel motif kullanımları görülmektedir. Hakkı Derman'ın Hüseyni taksiminde kullanmış olduğu kişisel motif aşağıda verilen örnek ile gösterilmiştir.

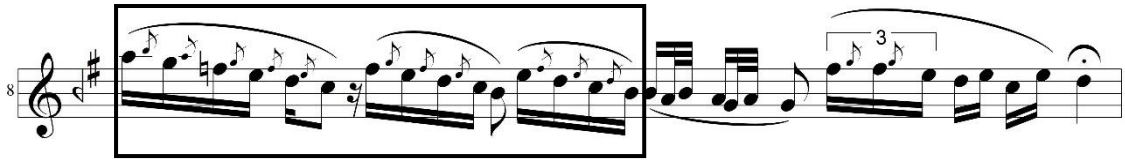

Örnek 1

Kürdilihicazkar taksim

Hakkı Derman'ın, Kürdilihicazkar taksiminin 9. satırında kişisel motif kullanımları görülmektedir. Hakkı Derman'ın, Kürdilihicazkar taksiminin dokuzuncu satırında art arda sıralanmış on altılıkları art arda dokuz kere iki bağlı icra edip gerekli vurguyu oluşturarak ve sul ponticello yay tekniği ile art arda icra ederek sıklıkla kullanılan motifler oluşturduğu görülmektedir. Hakkı Derman'ın Kürdilihicazkar taksiminde kullanmış olduğu kişisel motif aşağıda verilen örnek ile gösterilmiştir.

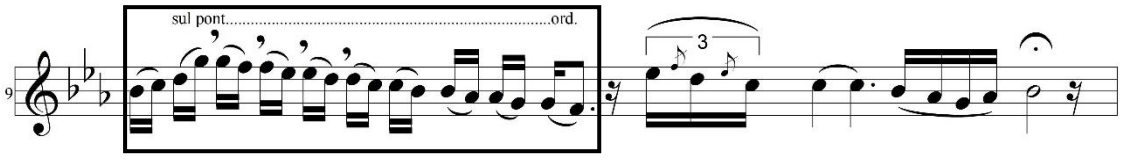

Örnek 1

Muhayyer taksim

Hakkı Derman'ın Muhayyer taksiminin 42. satırında kişisel motif kullanımları görülmektedir. Hakkı Derman, 42. satırın başında on altılık notalardan oluşan üçlemelerin art arda üç defa arasında dörtlük notalar kullanarak oluşturduğu tartımları art arda kullanarak sıklıkla kullanılan motifler oluşturduğu görülmektedir. Hakkı Derman'ın Muhayyer taksiminde kullanmış olduğu kişisel motif aşağıda verilen örnek ile gösterilmiştir.

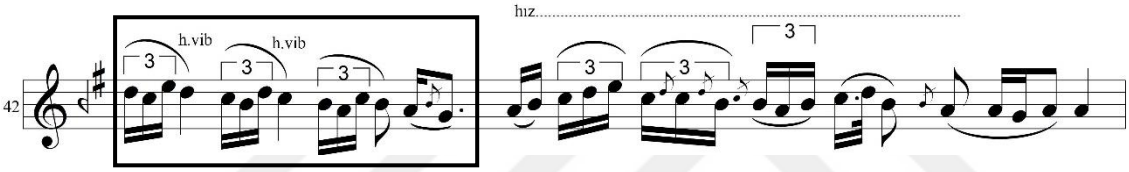

Örnek 1

Muhayyer Kürdi taksim

Hakkı Derman'ın Muhayyer Kürdi taksiminin 6. ve 42. satılarında kişisel motif kullanımlarına rastlanmıştır. Hakkı Derman, altıncı satırda otuz ikilik notalardan oluşan dörtlemelerin arasına dörtlük notalar koyarak oluşturduğu tartımları art arda üç defa kullanarak sıklıkla kullanılan motifler oluşturduğu görülmektedir (Örnek 1). Hakkı Derman, Muhayyer kürdi taksiminin kırk ikinci satırında art arda inici bir seyirde dizilmiş on altılık notaları art arda altı kez, iki bağlı ve aralarında çarpma süsleme tekniğini kullanarak sıklıkla kullanılan motifler oluşturduğu görülmektedir (Örnek 2). Hakkı Derman'ın Muhayyer Kürdi taksiminde kullanmış olduğu sıklıkla kullanılan motifler aşağıda verilen örnekler ile gösterilmiştir.

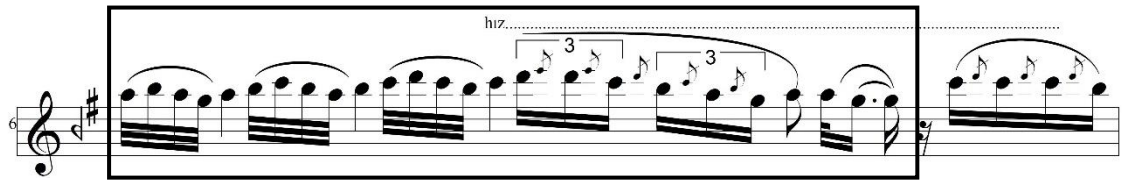

Örnek 1

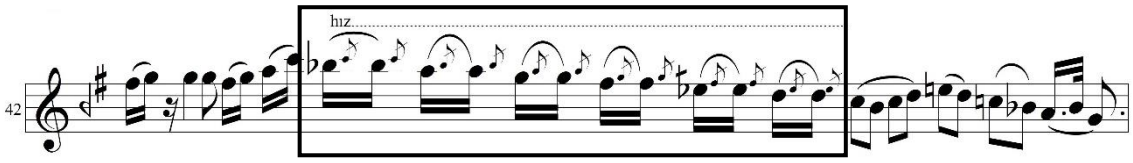

Örnek 2

5.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

5.5.1. Konum kullanımları

Hakkı Derman'ın, araştırmanın örneklemi dahilinde tahlil edilen 12 taksiminde herhangi bir konum geçişine yer vermediği görülmüştür.

5.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

5.6.1. Bayati taksime yönelik alıştırmalar
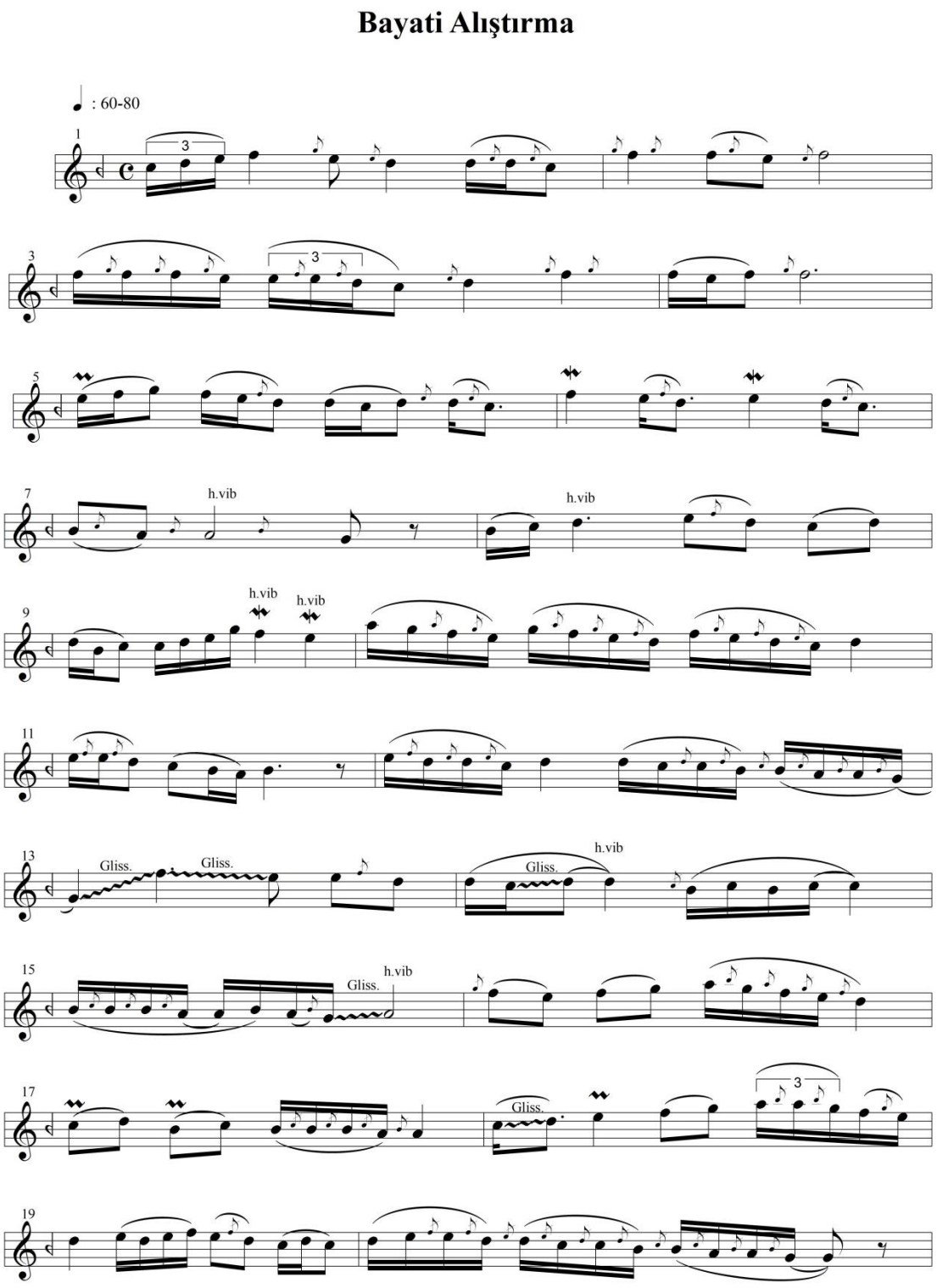
Şekil 5.1. Hakkı Derman'ın Bayati taksiminde kullanmış olduğu süsleme tekniklerine yönelik alıştırma
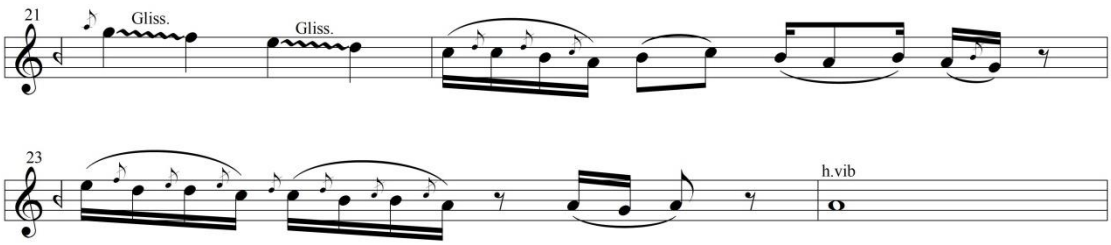
Şekil 5.1. (devam) Hakkı Derman'ın Bayati taksiminde kullanmış olduğu süsleme tekniklerine yönelik alıştırma

Hakkı Derman'ın Bayati taksimindeki süsleme tekniklerine yönelik alıştırmada, Derman'ın Bayati taksimde kullanmış olduğu süsleme tekniklerinin hepsine bir düzen içinde alıştırmanın belirli ölçülerinde yer verilmiştir. Alıştırmalar oluşturulurken, bir süsleme tekniği ile başlanmış ardından diğer kullanılan süsleme tekniğine bir yenisi eklenmiştir, böylece hem süsleme tekniklerinin bir arada icrası sağlanmış hem de süsleme tekniklerinin daha çok icra edilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Alıştırmanın;

- İlk ölçüsünden dördüncü ölçüsüne kadar, yalnızca, Derman'ın Bayati taksimindeki çarpma kullanımları,
- Beşinci ve altıncı ölçüleri, Derman'ın Bayati taksimindeki mordan kullanımları,
- Yedinci ölçüsünden dokuzuncu ölçüsüne kadar, Derman'ın Bayati taksimindeki hızlı vibrato kullanımları,
- Onuncu ölçüsünden on ikinci ölçüsüne kadar, Derman'ın Bayati taksimindeki vurkaç çarpma kullanımları,
- On üçüncü ölçüsünden on beşinci ölçüsüne kadar, Derman'ın Bayati taksimindeki glissando kullanımları dikkate alınarak oluşturulmuştur.
- Kalan ölçülerde ise bu kullanımlar bir arada verilerek pekiştirilmesi amaçlanmıştır.
- Alıştırmanın çalışmasına 60 metronom ile başlanıp, sırasıyla 65, 70, 75 ve 80 metronoma ulaşılması hedeflenmektedir.

Bayati Alıştırma
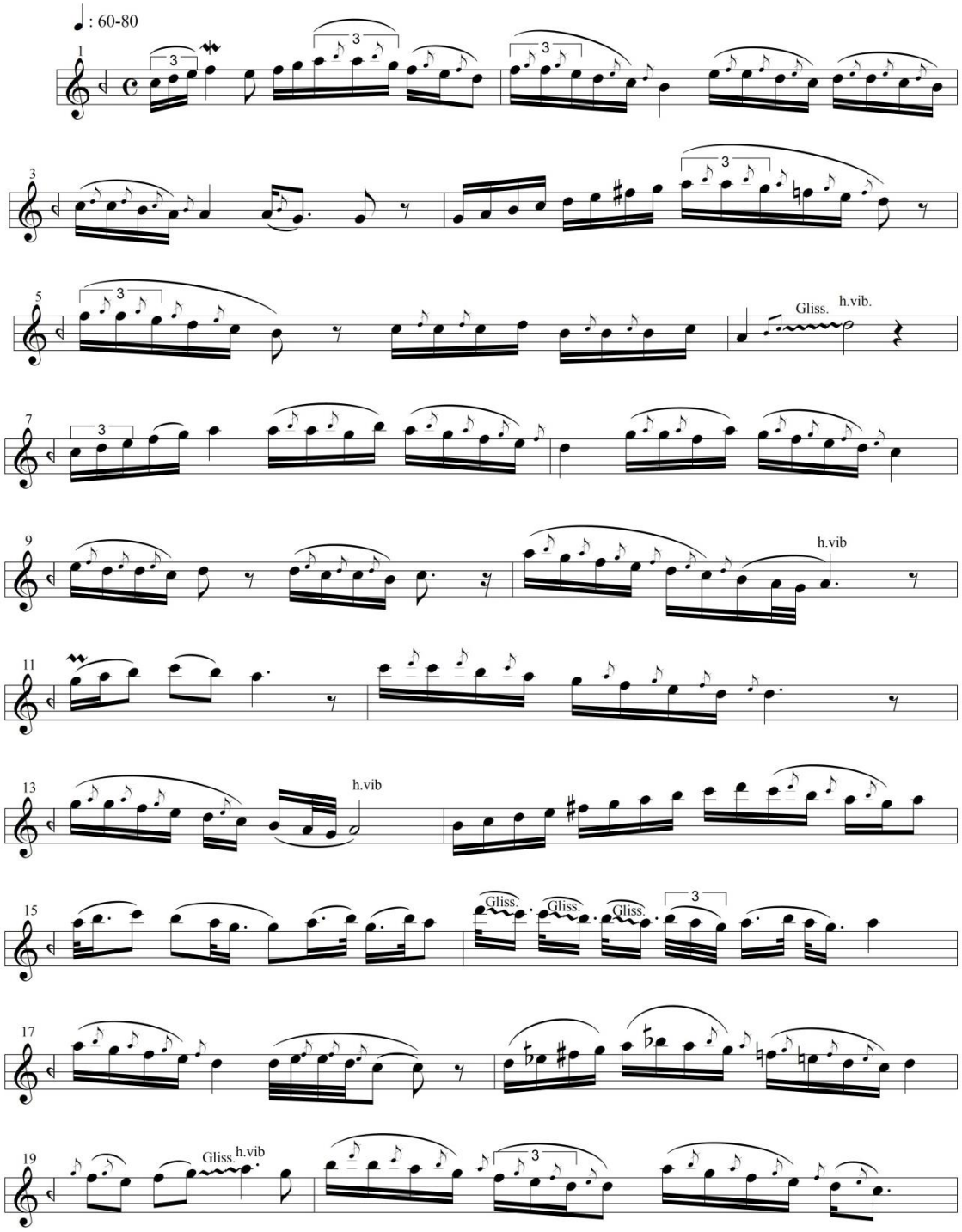
Şekil 5.2. Hakkı Derman'ın Bayati taksiminde kullanmış olduğu tartım kullanım özellikleri ve sıklıkla kullanılan motiflerine yönelik alıştırma

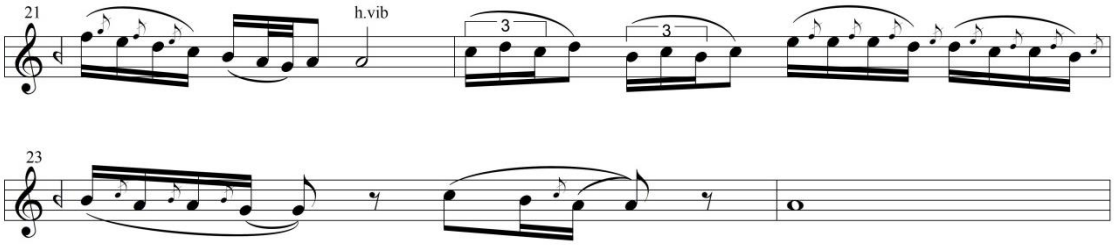

Şekil 5.2. (devam) Hakkı Derman'ın Bayati taksiminde kullanmış olduğu tartım kullanım özellikleri ve sıklıkla kullanılan motiflerine yönelik alıştırma

Hakkı Derman'ın kişisel motif ve tartım kullanımlarına yönelik alıştırmada, Derman'ın Bayati taksimindeki sıklıkla kullanılan motifleri ve tartım kullanımlarına, bir düzen içinde alıştırmanın belirli ölçülerinde yer verilmiştir. Alıştırma oluşturulurken, Hakkı Derman'ın Bayati taksimindeki kişisel motifi ile başlanılmış, ardından tartım kullanımları eklenerek, sıklıkla kullanılan motifler ve tartımlar art arda yeniden kullanılmıştır. Böylece hem kişisel motif ve tartım kullanımlarının bir arada icrası sağlanmış hem de kişisel motif ve tartım kullanımlarının daha çok icra edilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Alıştırmanın;

- İlk ölçüsü, Derman'ın Bayati taksiminin ilk satırında kullanmış olduğu on altılık notalardan oluşan üçlemeler ve ikilemeler,
- İkinci ölçüsü, Derman'ın Bayati taksiminin üçüncü satırında kullanmış olduğu on altılık notalarla vurkaç çarpma süsleme tekniği kullanılarak oluşturulan dörtlemeler,
- Dördüncü ölçü, Derman'ın Bayati taksiminin beşinci satırında detache yay tekniği ile birlikte çıkıcı seyirde kullanmış olduğu dörtlemeler ve legato yay tekniği ile ardı ardına kullanılan üçlemeler,
- Beşinci ölçü, Hakkı Derman'ın Bayati taksiminin altıncı satırında çarpma süsleme tekniği ile birlikte kullanmış olduğu dörtlemeler,
- Yedinci ölçü, Derman'ın Bayati taksiminin yedinci satırının girişinde kullanmış olduğu motif,
- Sekizinci ölçü, Derman'ın Bayati taksiminin yedinci satırında çarpma süsleme tekniği ve vurkaç çarpma süsleme tekniği ile birlikte kullanmış olduğu dörtlemeler,

- Dokuzuncu ölçü, Derman'ın Bayati taksiminin dokuzuncu satırında vurkaç çarpma süsleme tekniği ile kullanmış olduğu dörtlemeler,
- Onuncu ölçü, Derman'ın Bayati taksiminin dokuzuncu satırında vurkaç çarpma süsleme tekniği ile birlikte icra etmiş olduğu inici motif,
- On birinci ölçü, Derman'ın Bayati taksiminin on beşinci satırının başında kullanmış olduğu giriş motifi,
- On ikinci ölçü, Derman'ın Bayati taksiminin on ikinci satırında vurkaç çarpma süsleme tekniği ile birlikte kullanmış olduğu dörtlemeler,
- On dördüncü ölçü, Derman'ın Bayati taksiminin on altıncı satırının başında detache yay tekniği ile çıkıcı seyir icrasında bulunduğu dörtlemeler,
- On beşinci ölçü, Derman'ın Bayati taksiminin on altıncı satırında kullanmış olduğu tartımlar,
- On altıncı ölçü, Derman'ın Bayati taksiminin on yedinci satırında bir otuz ikilik ve noktalı on altılık notanın glissando süsleme tekniği ile birlikte icrası,
- On sekizinci ölçü, Derman'ın Bayati taksiminin yirmi birinci satırında kullanmış olduğu dörtlemeler ve donanımlar,
- Yirmi ve yirmi birinci ölçü, Derman'ın Bayati taksiminin yirmi ikinci satırında kullanmış olduğu motifler dikkate alınarak oluşturulmuştur.

Hakkı Derman'ın kişisel motif ve tartım kullanımlarına yönelik oluşturulan alıştırma boyunca çeşitli satırlarda geçişleri sağlayan nağmeler ve farklı satırlarda sıklıkla kullanılan motifler ve tartımlar bir arada kullanılarak, bunların sıklıkla icra edilmesi amaçlanmıştır.

Alıştırmanın çalışmasına 60 metronom ile başlanıp, sırasıyla 65, 70, 75 ve 80 metronoma ulaşılması hedeflenmektedir.
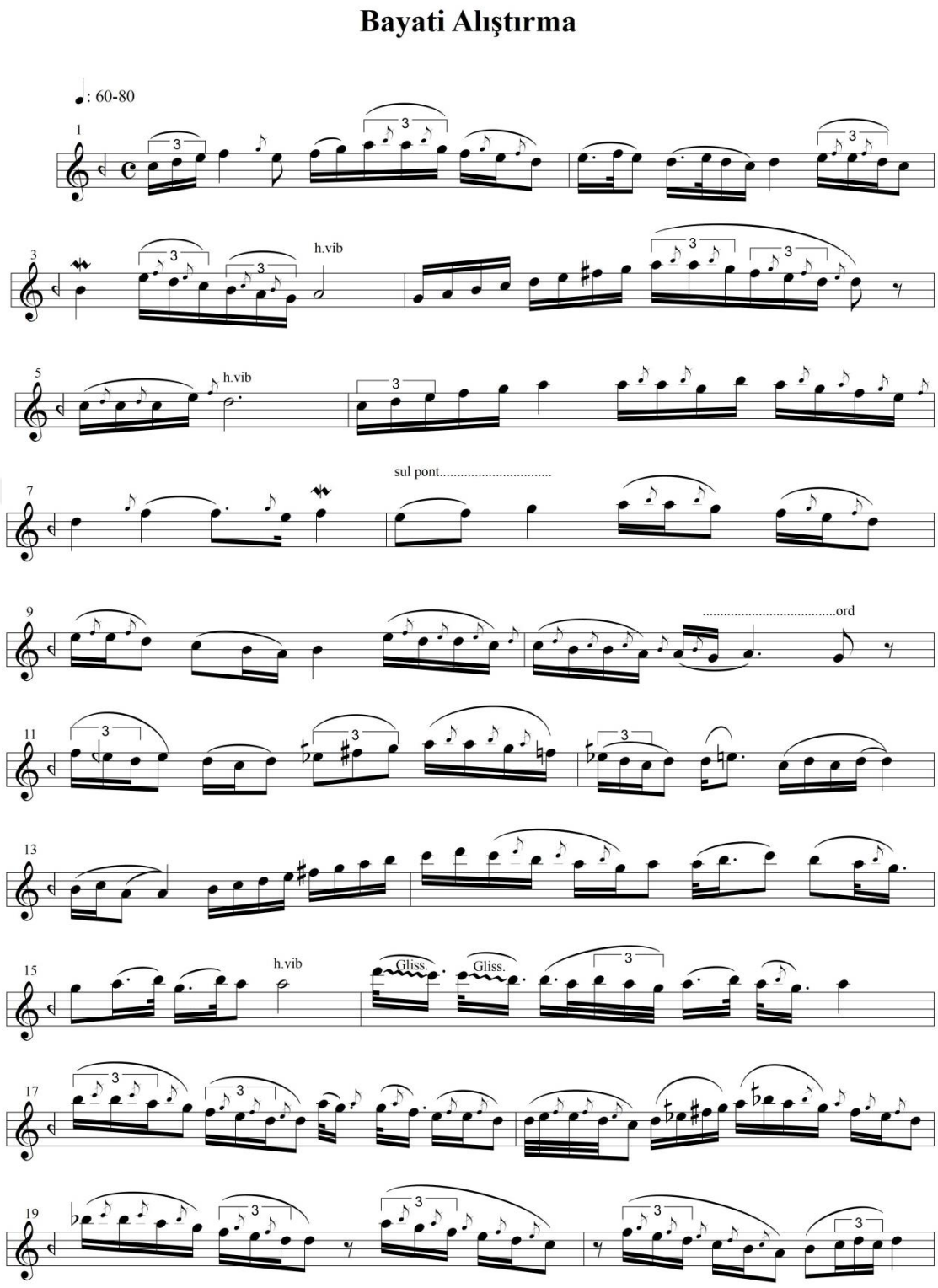
Şekil 5.3. Hakkı Derman'ın Bayati taksimindeki tavır özelliklerine yönelik alıştırma
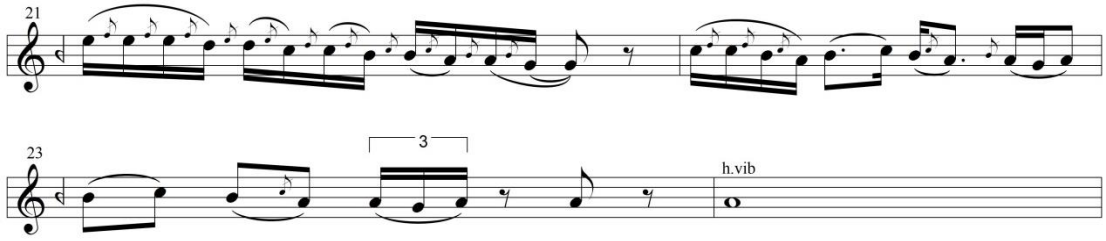
Şekil 5.4. (devam**)** Hakkı Derman'ın Bayati taksimindeki tavır özelliklerine yönelik alıştırma

Hakkı Derman'ın tavır özelliklerine yönelik oluşturulan alıştırmada, Derman'ın Bayati taksiminde kullanmış olduğu süsleme teknikleri, yay teknikleri, sıklıkla kullanılan motifleri ve kullanmış olduğu tartımlar bir arada kullanılarak, Derman'ın tüm tavır özellikleri kazandırılmaya çalışılmıştır. Alıştırmanın çalışmasına 60 metronom ile başlanıp, sırasıyla 65, 70, 75 ve 80 metronoma ulaşılması hedeflenmektedir.

5.6.2. Ferahnak taksime yönelik alıştırmalar
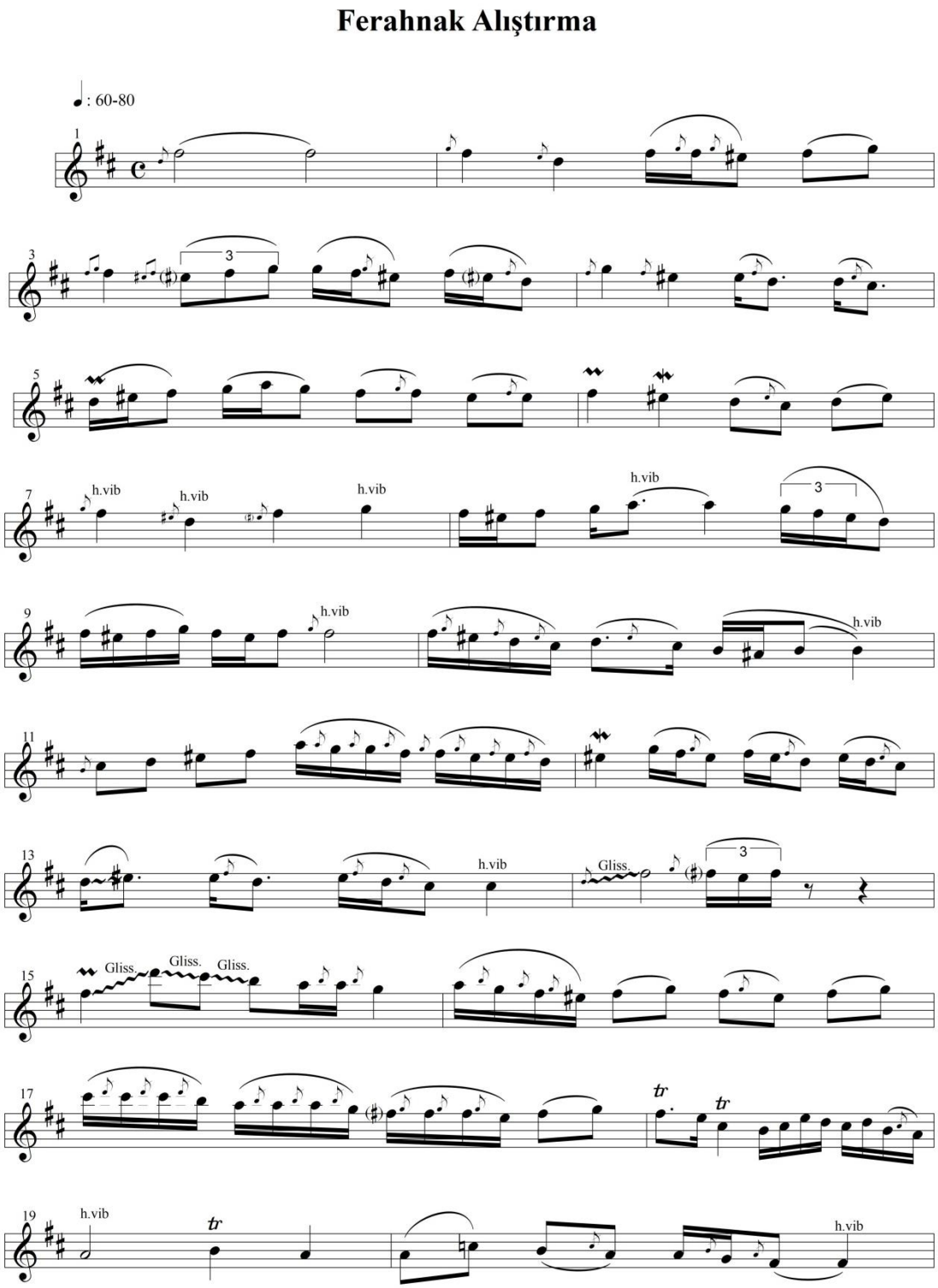
Şekil 5.4. Hakkı Derman'ın Ferahnak taksiminde kullanmış olduğu süsleme tekniklerine yönelik alıştırma
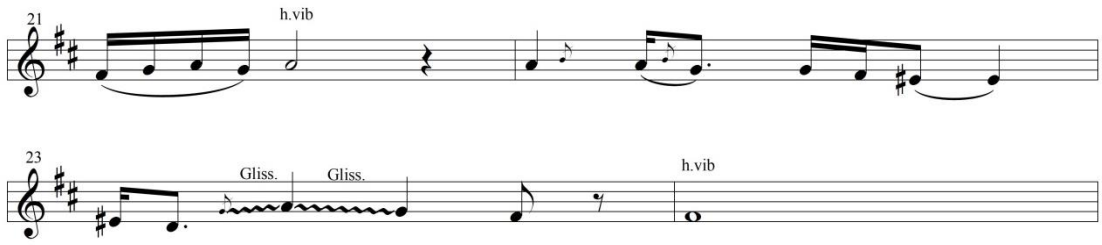
Şekil 5.4. (devam**)** Hakkı Derman'ın Ferahnak taksiminde kullanmış olduğu süsleme tekniklerine yönelik alıştırma

Hakkı Derman'ın Ferahnak taksimindeki süsleme tekniklerine yönelik alıştırmada, Derman'ın Ferahnak taksimde kullanmış olduğu süsleme tekniklerinin hepsine bir düzen içinde alıştırmanın belirli ölçülerinde yer verilmiştir. Alıştırmalar oluşturulurken, bir süsleme tekniği ile başlanmış ardından diğer kullanılan süsleme tekniğine bir yenisi eklenmiştir, böylece hem süsleme tekniklerinin bir arada icrası sağlanmış hem de süsleme tekniklerinin daha çok icra edilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Alıştırmanın;

- İlk ölçüsünden dördüncü ölçüsüne kadar, yalnızca Derman'ın Ferahnak taksimindeki çarpma kullanımları,
- Beşinci ölçüsünden altıncı ölçüsüne kadar, Derman'ın Ferahnak taksimindeki mordan kullanımları,
- Yedinci ölçüsünde onuncu ölçüsüne kadar, Derman'ın Ferahnak taksimindeki hızlı vibrato kullanımları,
- Dokucu ölçüsünden on birinci ölçüsüne kadar, Derman'ın Ferahnak taksimindeki vurkaç çarpma kullanımları,
- On dört ve on beşin ölçüleri, Derman'ın Ferahnak taksimindeki glissando kullanımları,
- On sekiz ve on dokuzuncu ölçüleri, Derman'ın Ferahnak taksimindeki tril kullanımları dikkate alınarak oluşturulmuştur.
- Kalan ölçülerde ise bu kullanımlar bir arada verilerek pekiştirilmesi amaçlanmıştır.
- Alıştırmanın çalışmasına 60 metronom ile başlanıp, sırasıyla 65, 70, 75 ve 80 metronoma ulaşılması hedeflenmektedir.
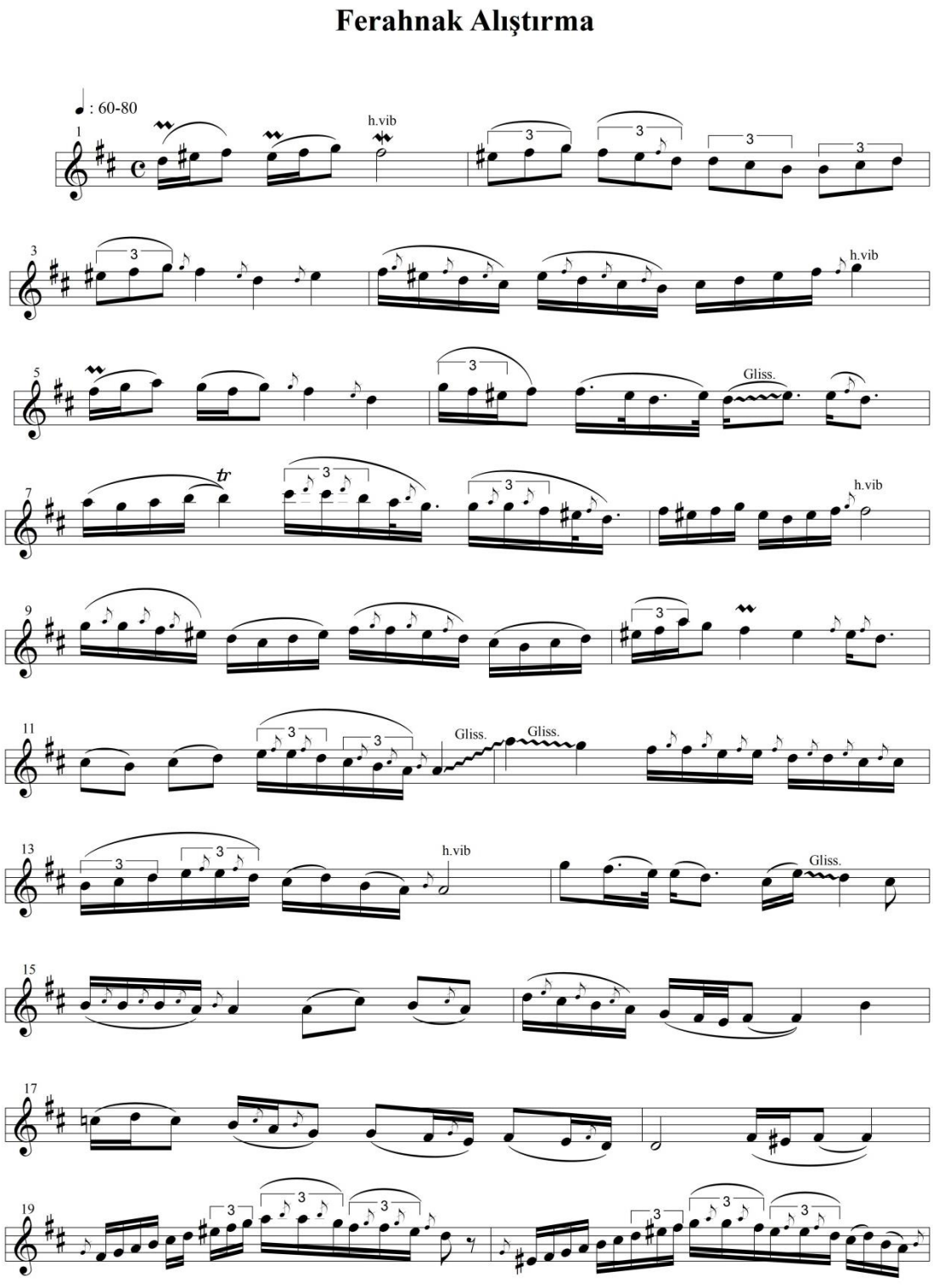
Şekil 5.5. Hakkı Derman'ın Ferahnak taksiminde kullanmış olduğu tartım kullanım özellikleri ve sıklıkla kullanılan motiflerine yönelik alıştırma

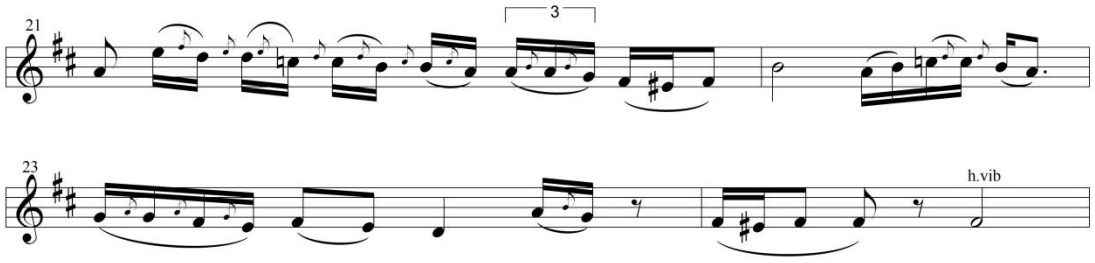

Şekil 5.5. (devam) Hakkı Derman'ın Ferahnak taksiminde kullanmış olduğu tartım kullanım özellikleri ve sıklıkla kullanılan motiflerine yönelik alıştırma

Hakkı Derman'ın kişisel motif ve tartım kullanımlarına yönelik alıştırmada, Derman'ın Ferahnak taksimindeki sıklıkla kullanılan motifleri ve tartım kullanımlarına, bir düzen içinde alıştırmanın belirli ölçülerinde yer verilmiştir. Alıştırma oluşturulurken, Hakkı Derman'ın Ferahnak taksimindeki kişisel motifi ile başlanılmış, ardından tartım kullanımları eklenerek, sıklıkla kullanılan motifler ve tartımlar art arda yeniden kullanılmıştır. Böylece hem kişisel motif ve tartım kullanımlarının bir arada icrası sağlanmış hem de kişisel motif ve tartım kullanımlarının daha çok icra edilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Alıştırmanın;

- İlk ölçüsü, Derman'ın Ferahnak taksim girişinde mordan süsleme tekniğini kullanarak yarattığı motif,
- İkinci ölçüsü, Derman'ın Ferahnak taksiminin ilk satırındaki sekizlik notalardan oluşan üçlemeler,
- Üçüncü ölçüsü, Derman'ın Ferahnak taksiminin ilk satırında kullanmış olduğu çarpma süsleme tekniği ile birlik notaların art arda kullanımıyla oluşan motif,
- Dördüncü ölçüsü, Hakkı Derman'ın Ferahnak taksiminin ilk satırında kullanmış olduğu on altılık notalar ve vurkaç çarpma süsleme teknikleri kullanımıyla oluşturduğu tartımlar,
- Beşinci ölçüsü, Derman'ın Ferahnak taksiminin ilk satırında mordan süsleme tekniğini kullanarak oluşturduğu motif,
- Yedinci ölçü, Derman'ın Ferahnak taksiminin dördüncü satırında kullanmış olduğu on altılıklardan oluşan üçlemeler ve bir otuz ikilik ile noktalı on altılık notadan oluşan tartımlar,

- On ikinci ölçü, Derman'ın Ferahnak taksiminin ikinci satırında kullanmış olduğu dörtlemeler,
- Sekizinci ölçü, Derman'ın Ferahnak taksiminin dördüncü satırında kullanmış olduğu on altılık notalardan oluşan dörtlemeler,
- Dokuzuncu ölçü, Derman'ın Ferahnak taksiminin yedinci satırında kullanmış olduğu on altılık notalardan oluşan dörtlemeler,
- On üçüncü ölçü, Derman'ın Ferahnak taksiminin onuncu satırında kullanmış olduğu motifler,
- On beşinci ve on altıncı ölçü, Derman'ın Ferahnak taksiminin on birinci satırında kullanmış olduğu motifler ve tartımlar,
- On dokuzuncu ve yirminci ölçüler, Derman'ın Ferahnak taksiminin on dördüncü satırında detache yay tekniği ile birlikte kullanmış olduğu motif ve tartımlar,
- Yirmi birinci ölçü, Derman'ın Ferahnak taksiminin on beşinci satırında kullanmış olduğu tartımlar ile oluşan motifler dikkate alınarak oluşturulmuştur.
- Hakkı Derman'ın kişisel motif ve tartım kullanımlarına yönelik oluşturulan alıştırma boyunca çeşitli satırlarda geçişleri sağlayan nağmeler ve farklı satırlarda sıklıkla kullanılan motifler ve tartımlar bir arada kullanılarak, bunların sıklıkla icra edilmesi amaçlanmıştır.
- Alıştırmanın çalışmasına 60 metronom ile başlanıp, sırasıyla 65, 70, 75 ve 80 metronoma ulaşılması hedeflenmektedir.

Ferahnak Alıştırma
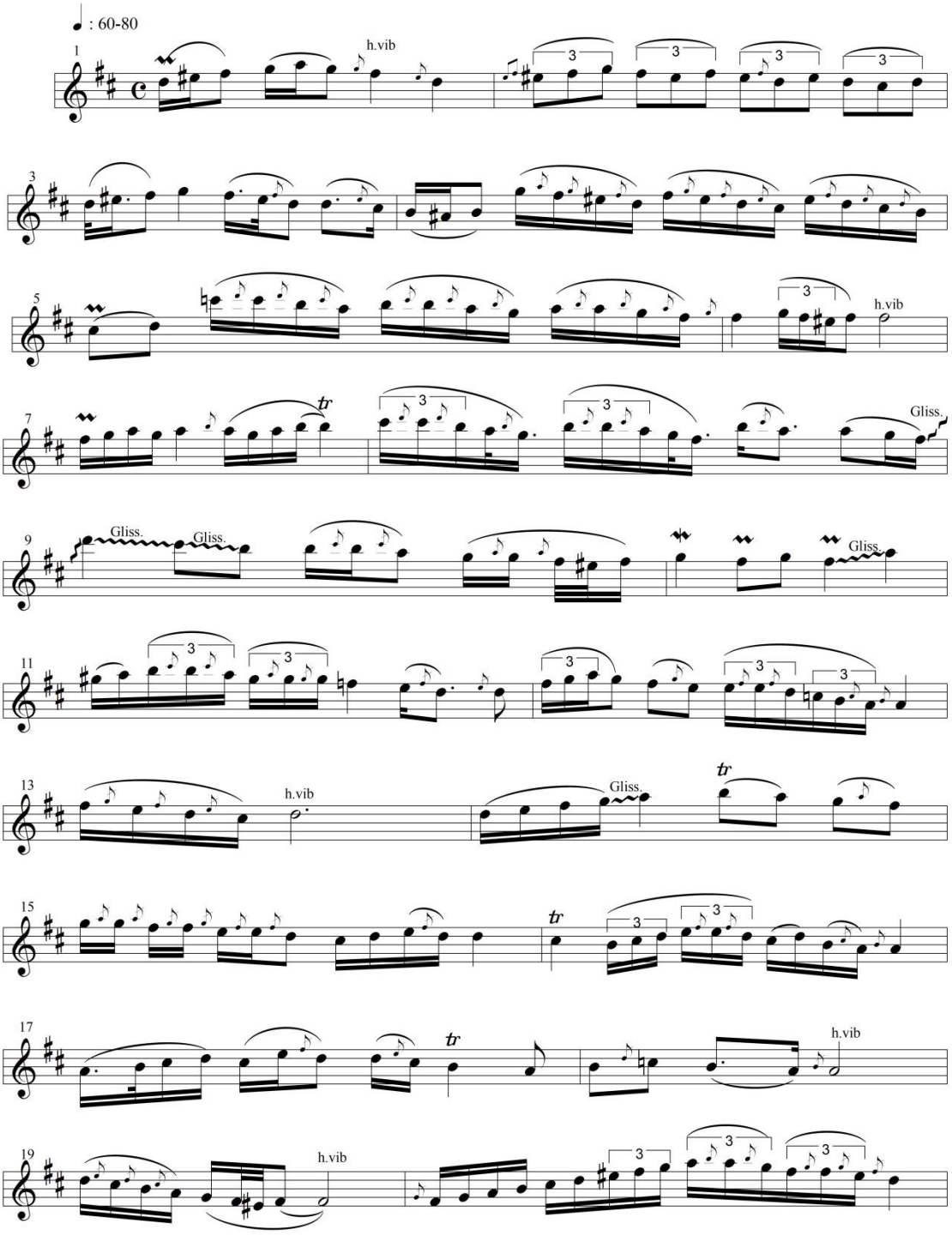
Şekil 5.6. Hakkı Derman'ın Ferahnak taksimindeki tavır özelliklerine yönelik alıştırma
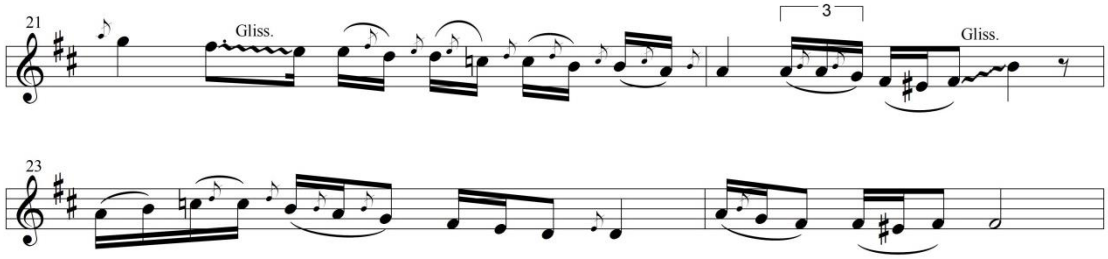
Şekil 5.6. (devam) Hakkı Derman'ın Ferahnak taksimindeki tavır özelliklerine yönelik alıştırma

Hakkı Derman'ın tavır özelliklerine yönelik oluşturulan alıştırmada, Derman'ın Ferahnak taksiminde kullanmış olduğu süsleme teknikleri, yay teknikleri, sıklıkla kullanılan motifleri ve kullanmış olduğu tartımlar bir arada kullanılarak, Derman'ın tüm tavır özellikleri kazandırılmaya çalışılmıştır. Alıştırmanın çalışmasına 60 metronom ile başlanıp, sırasıyla 65, 70, 75 ve 80 metronoma ulaşılması hedeflenmektedir.

5.6.3. Hicaz taksime yönelik alıştırmalar
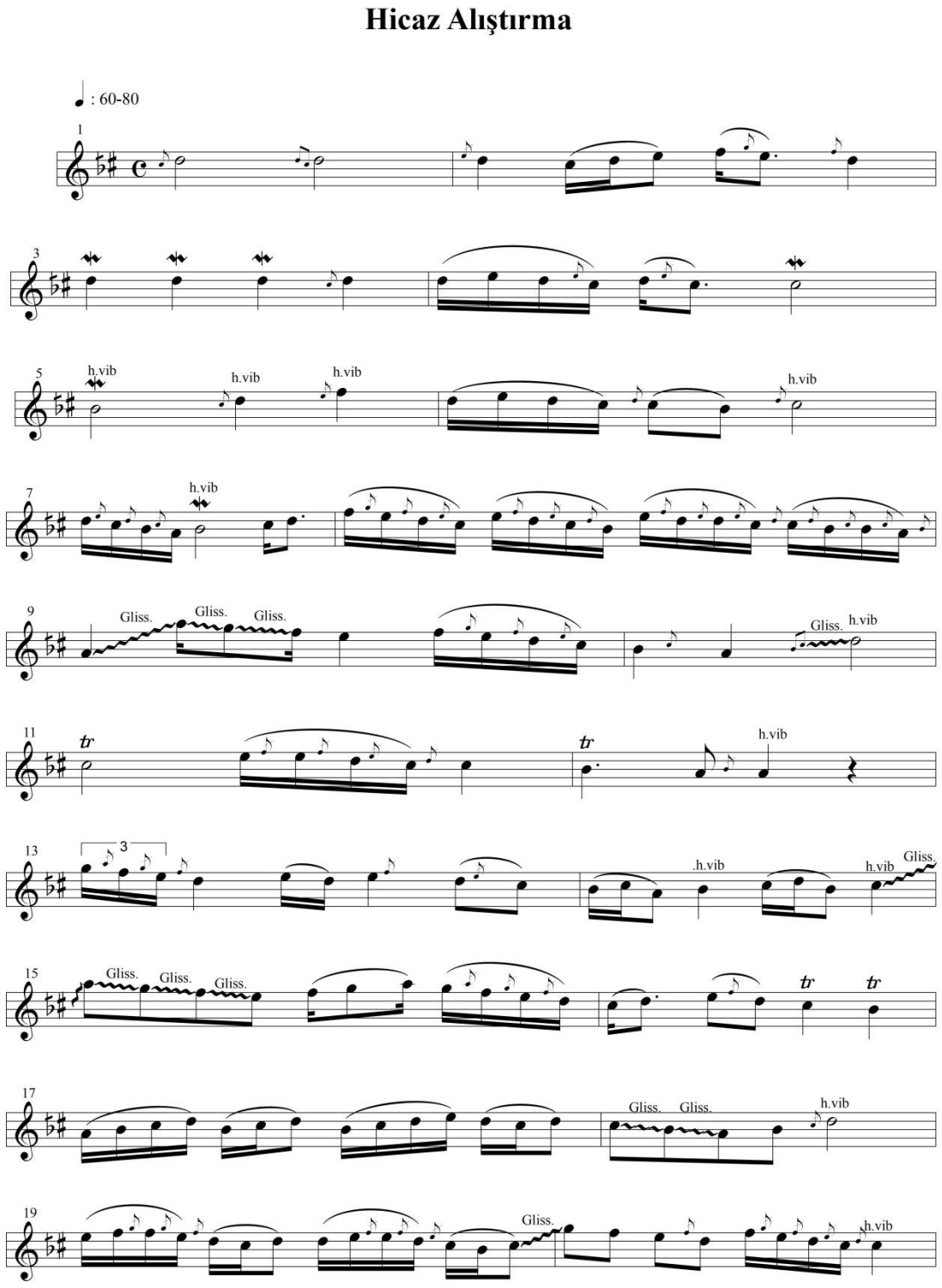
Şekil 5.7. Hakkı Derman'ın Hicaz taksiminde kullanmış olduğu süsleme tekniklerine yönelik alıştırma

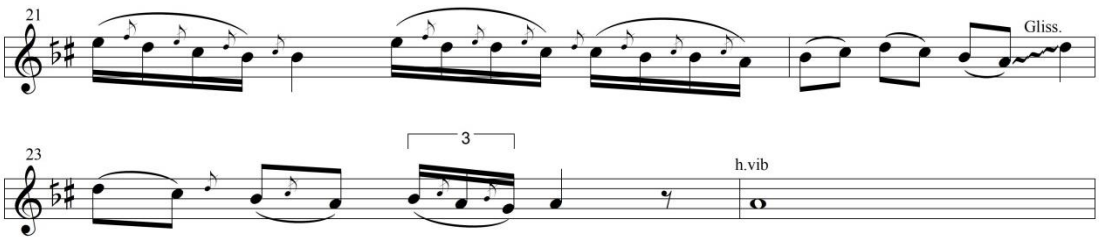

Şekil 5.7. (devam) Hakkı Derman'ın Hicaz taksiminde kullanmış olduğu süsleme tekniklerine yönelik alıştırma

Hakkı Derman'ın Hicaz taksimindeki süsleme tekniklerine yönelik alıştırmada, Derman'ın Hicaz taksimde kullanmış olduğu süsleme tekniklerinin hepsine bir düzen içinde alıştırmanın belirli ölçülerinde yer verilmiştir. Alıştırmalar oluşturulurken, bir süsleme tekniği ile başlanmış ardından diğer kullanılan süsleme tekniğine bir yenisi eklenmiştir, böylece hem süsleme tekniklerinin bir arada icrası sağlanmış hem de süsleme tekniklerinin daha çok icra edilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Alıştırmanın;

- İlk ve ikinci ölçüleri, Derman'ın Hicaz taksimindeki çarpma süsleme tekniği kullanımları,
- Üçüncü ve dördüncü ölçüleri, Derman'ın Hicaz taksimindeki mordan kullanımları,
- Beşinci ve altıncı ölçüleri, Derman'ın Hicaz taksimindeki hızlı vibrato kullanımları,
- Yedinci ve sekizinci ölçüleri, Derman'ın Hicaz taksimindeki vurkaç çarpma kullanımları,
- Dokuzuncu ve onuncu ölçüleri, Derman'ın Hicaz taksimindeki glissando kullanımları,
- On birinci ve on ikinci ölçüleri, Derman'ın Hicaz taksimindeki tril kullanımları dikkate alınarak oluşturulmuştur.
- Kalan ölçülerde ise bu kullanımlar bir arada verilerek pekiştirilmesi amaçlanmıştır.
- Alıştırmanın çalışmasına 60 metronom ile başlanıp, sırasıyla 65, 70, 75 ve 80 metronoma ulaşılması hedeflenmektedir.

Hicaz Alıştırma
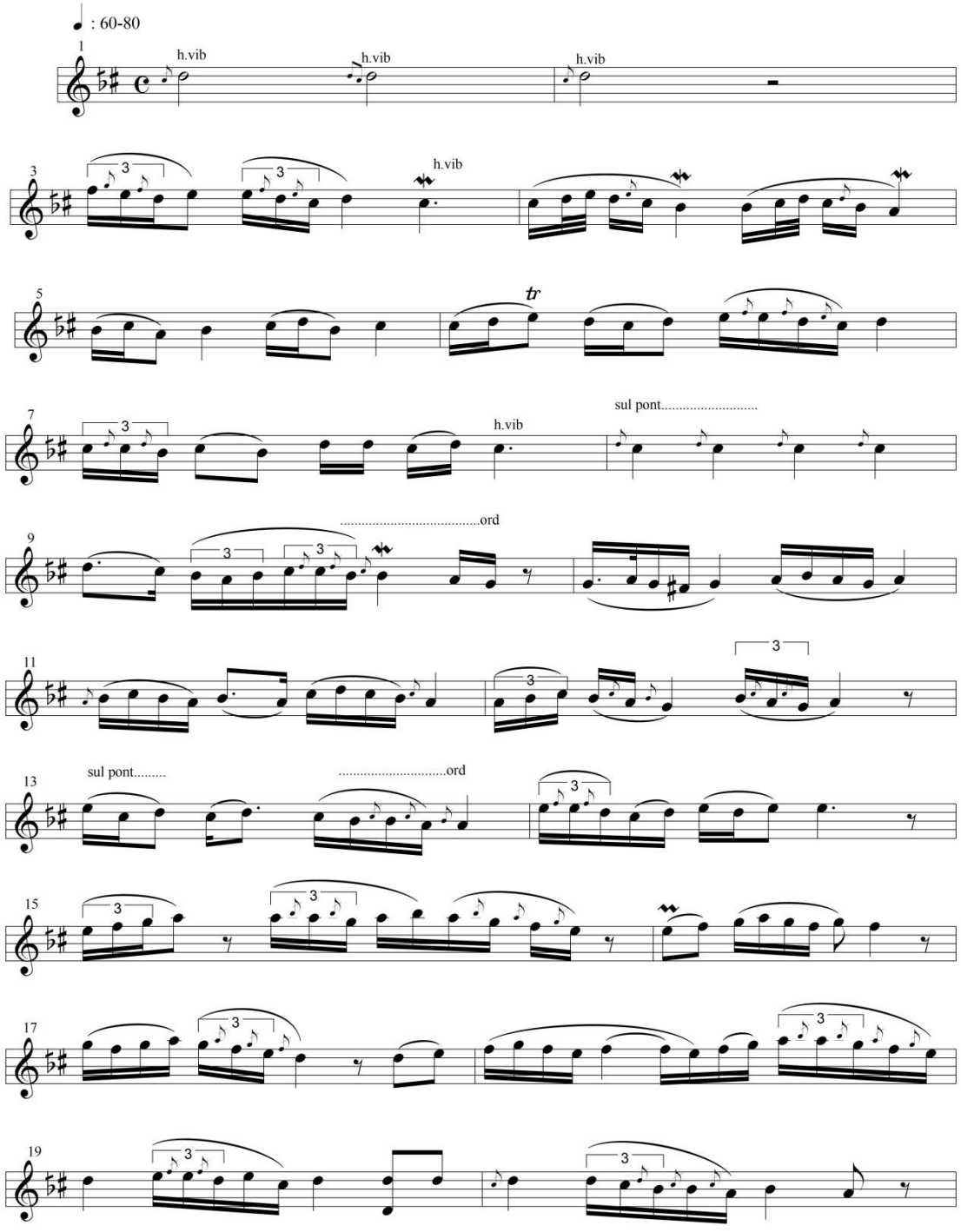
Şekil 5.8. Hakkı Derman'ın Hicaz taksiminde kullanmış olduğu tartım kullanım özellikleri ve sıklıkla kullanılan motiflerine yönelik alıştırma
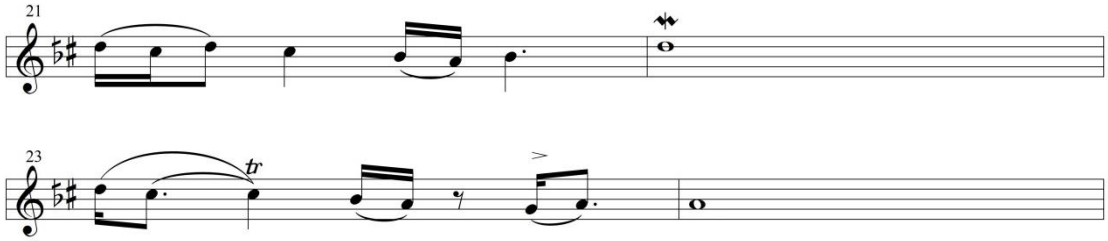
Şekil 5.8. (devam) Hakkı Derman'ın Hicaz taksiminde kullanmış olduğu tartım kullanım özellikleri ve sıklıkla kullanılan motiflerine yönelik alıştırma

Hakkı Derman'ın kişisel motif ve tartım kullanımlarına yönelik alıştırmada, Derman'ın Hicaz taksimindeki sıklıkla kullanılan motifleri ve tartım kullanımlarına, bir düzen içinde alıştırmanın belirli ölçülerinde yer verilmiştir. Alıştırma oluşturulurken, Hakkı Derman'ın Hicaz taksimindeki kişisel motifi ile başlanılmış, ardından tartım kullanımları eklenerek, sıklıkla kullanılan motifler ve tartımlar art arda yeniden kullanılmıştır. Böylece hem kişisel motif ve tartım kullanımlarının bir arada icrası sağlanmış hem de kişisel motif ve tartım kullanımlarının daha çok icra edilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Alıştırmanın;

- İlk ve ikinci ölçüleri, Derman'ın Hicaz taksiminin ilk satırında çarpma süsleme tekniği ile ikilik notaların art arda kullanılmasıyla oluşan motif,
- Üçüncü ölçüsü, Derman'ın Hicaz taksiminin ikinci satırında kullanmış olduğu üçlemeler,
- Dördüncü ölçü, Derman'ın Hicaz taksiminin dördüncü satırının başında kullanmış olduğu tartımlar,
- Sekizinci ölçü, Hakkı Derman'ın Hicaz taksiminin dokuzuncu satırının sonunda art arda çarpma süsleme tekniği ile birlikte birlik notaları kullanarak oluşturduğu motif,
- Onuncu ve on birinci ölçü, Derman'ın Hicaz taksiminin on birinci satırının başında kullanmış olduğu tartımlarla oluşturulan motifler dikkate alınarak oluşturulmuştur.
- Hakkı Derman'ın kişisel motif ve tartım kullanımlarına yönelik oluşturulan alıştırma boyunca çeşitli satırlarda geçişleri sağlayan nağmeler ve farklı satırlarda sıklıkla kullanılan motifler ve tartımlar bir arada kullanılarak, bunların sıklıkla icra edilmesi amaçlanmıştır.

- Alıştırmanın çalışmasına 60 metronom ile başlanıp, sırasıyla 65, 70, 75 ve 80 metronoma ulaşılması hedeflenmektedir.
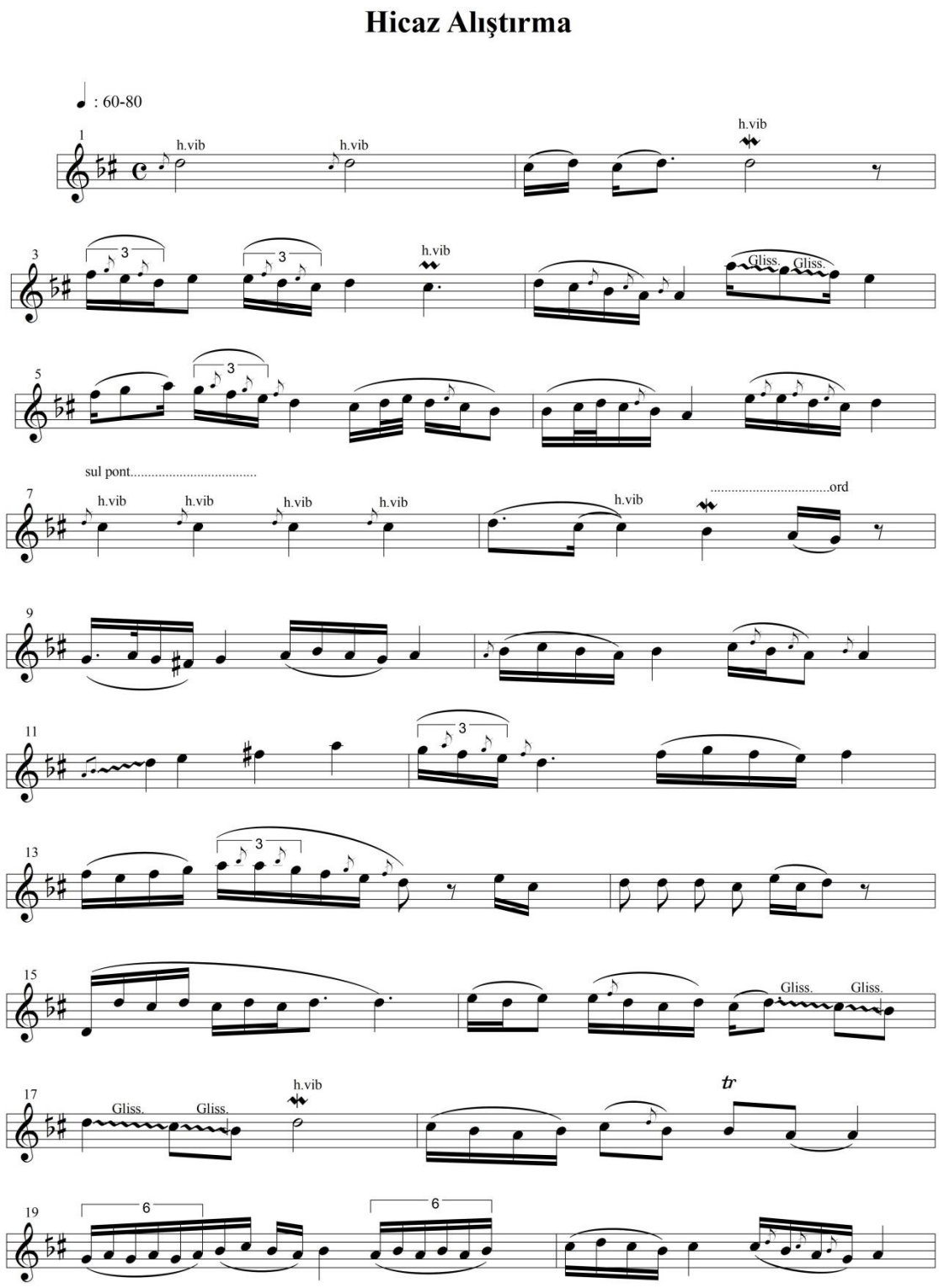
Şekil 5.9. Hakkı Derman'ın Hicaz taksimindeki tavır özelliklerine yönelik alıştırma
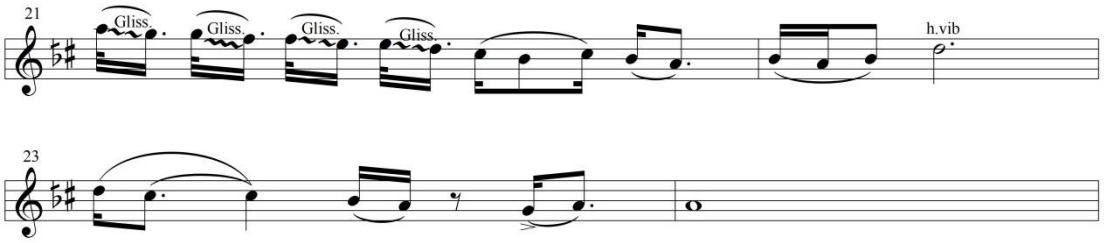
Şekil 5.9. (devam) Hakkı Derman'ın Hicaz taksimindeki tavır özelliklerine yönelik alıştırma

Hakkı Derman'ın tavır özelliklerine yönelik oluşturulan alıştırmada, Derman'ın Hicaz taksiminde kullanmış olduğu süsleme teknikleri, yay teknikleri, sıklıkla kullanılan motifleri ve kullanmış olduğu tartımlar bir arada kullanılarak, Derman'ın tüm tavır özellikleri kazandırılmaya çalışılmıştır. Alıştırmanın çalışmasına 60 metronom ile başlanıp, sırasıyla 65, 70, 75 ve 80 metronoma ulaşılması hedeflenmektedir.

5.6.4. Hicazkar taksime yönelik alıştırmalar
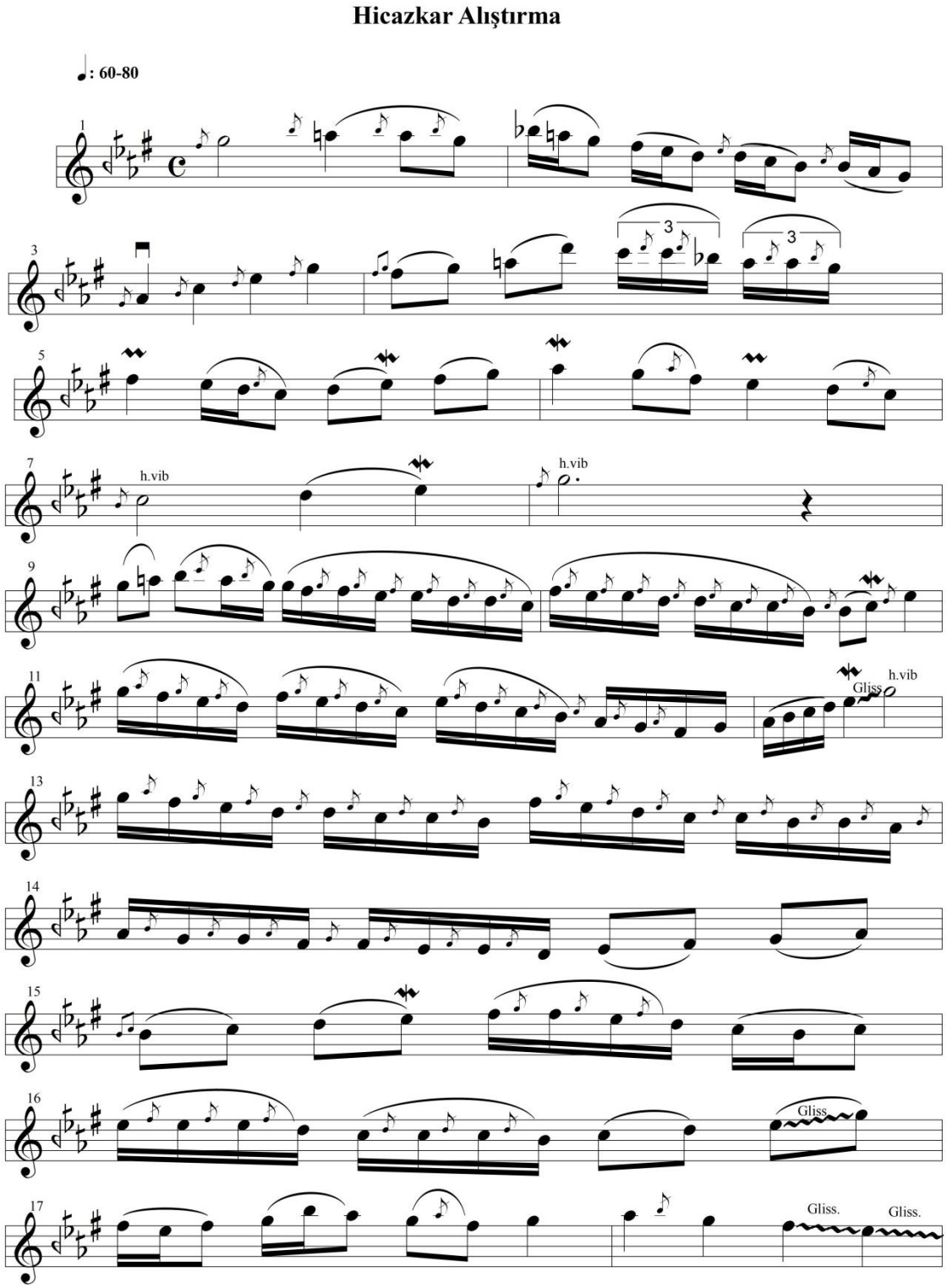
Şekil 5.10. Hakkı Derman'ın Hicazkar taksiminde kullanmış süsleme tekniklerine yönelik alıştırma

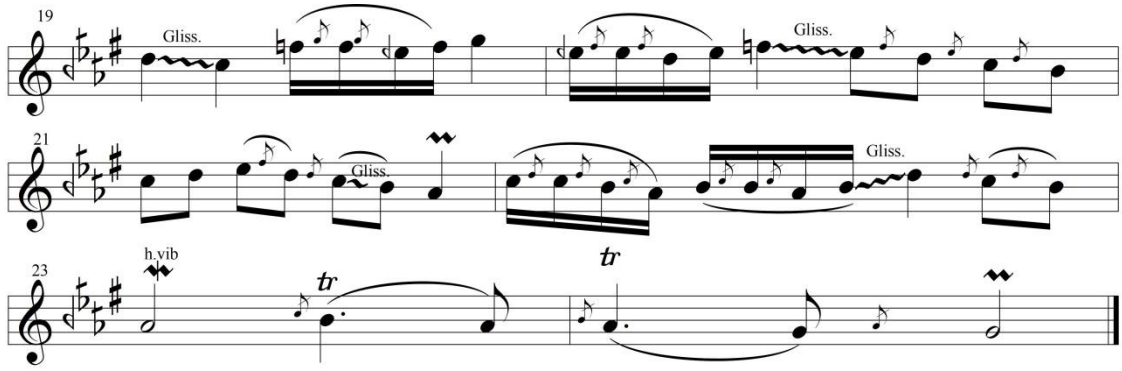

Şekil 5.10. (devam) Hakkı Derman'ın Hicazkar taksiminde kullanmış süsleme tekniklerine yönelik alıştırmanın devamı

Hakkı Derman'ın süsleme tekniklerine yönelik alıştırmada, Derman'ın taksimde kullanmış olduğu süsleme tekniklerinin hepsine bir düzen içinde alıştırmanın belirli ölçülerinde yer verilmiştir. Alıştırmalar oluşturulurken, bir süsleme tekniği ile başlanmış ardından diğer kullanılan süsleme tekniğine bir yenisi eklenmiştir, böylece hem süsleme tekniklerinin bir arada icrası sağlanmış hem de süsleme tekniklerinin daha çok icra edilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Alıştırmanın;

- İlk ölçüsünden dördüncü ölçüsüne kadar, Derman'ın Hicazkar taksimindeki çarpma süsleme tekniği kullanımları,
- Beşinci ölçüsünden sekizinci ölçüye kadar, Derman'ın taksiminin yedinci ve onuncu satırındaki mordan süsleme tekniği kullanımları,
- Yedi, on bir, on altı ve on yedinci ölçüleri, taksimin bir, dört ve altıncı satırlarında yapılan hızlı vibrato süsleme tekniği kullanımları,
- Dokuzuncu ölçüsünden on ikinci ölçüye kadar olan vurkaç çarpma süsleme tekniği, taksimin üç, dört ve dokuzuncu satırlarındaki vurkaç çarpma kullanımları,
- Yirmi üç ve yirmi dördüncü ölçülerindeki, tril kullanımları, taksimin dokuzuncu satırında var olan tril süsleme tekniği dikkate alınarak oluşturulmuştur.
- Süsleme tekniklerine yönelik etüt boyunca yine çeşitli satırlarda, farklı süsleme teknikleri girift halde kullanılmış, böylece bu süsleme tekniklerinin sıklıkla icra edilmesi amaçlanmıştır.
- Alıştırmanın çalışmasına 60 metronom ile başlanıp, sırasıyla 65, 70, 75 ve 80 metronoma ulaşılması hedeflenmektedir.

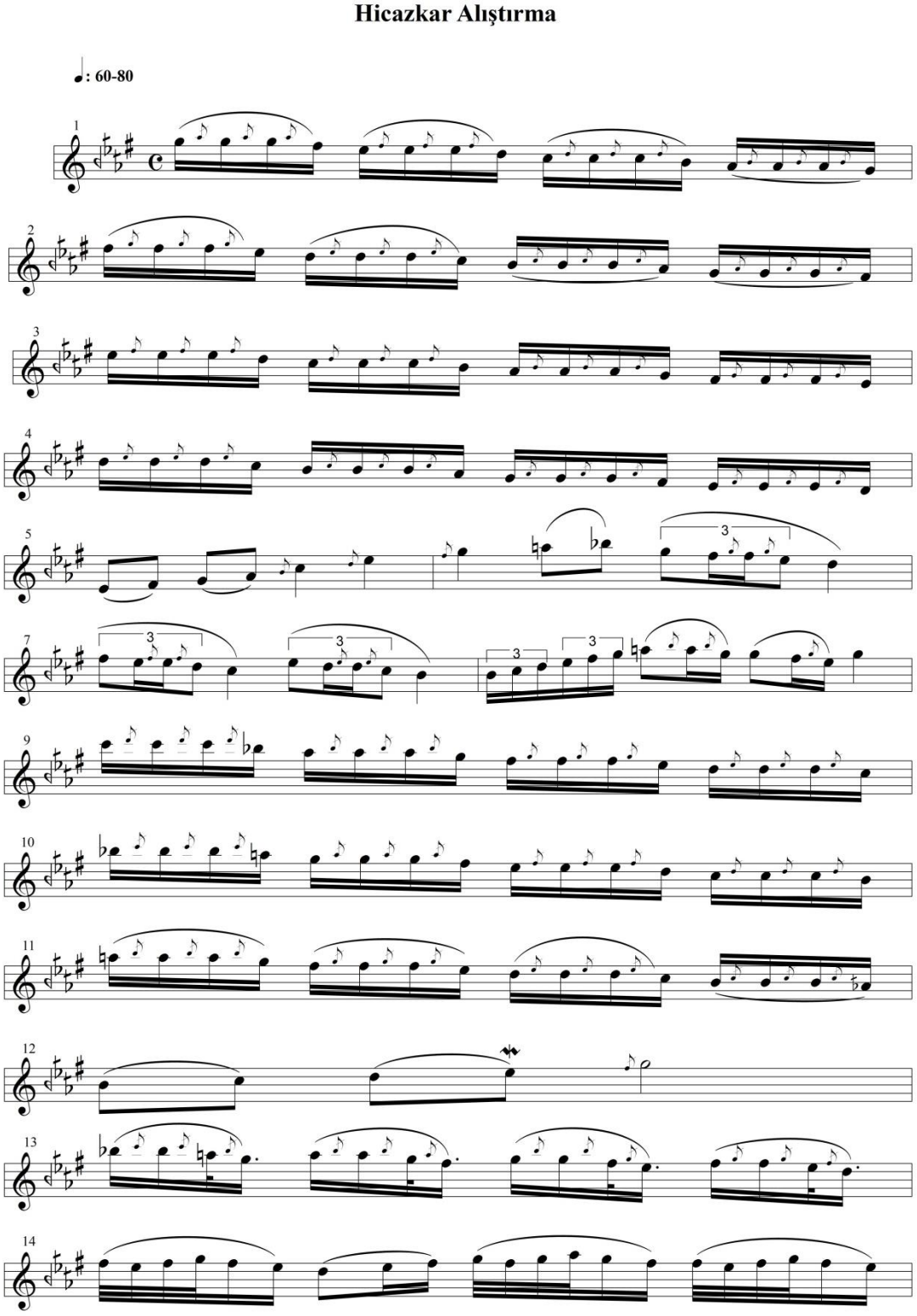

Şekil 5.11. Hakkı Derman'ın Hicazkar taksiminde kullanmış olduğu tartım kullanım özellikleri ve sıklıkla kullanılan motiflerine yönelik alıştırma

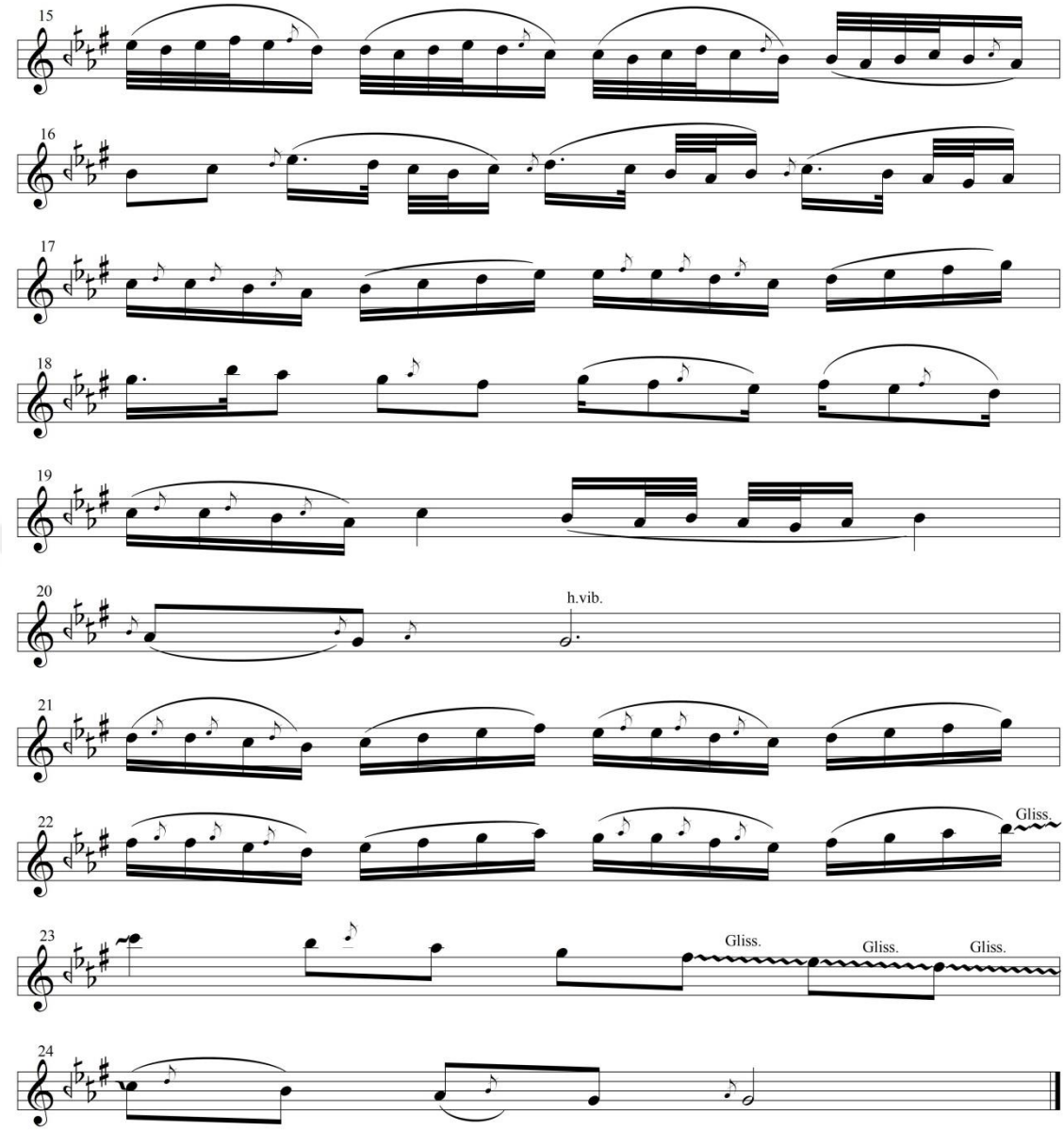

Şekil 5.11. (devam) Hakkı Derman'ın Hicazkar taksiminde kullanmış olduğu tartım kullanım özellikleri ve sıklıkla kullanılan motiflerine yönelik alıştırma

Hakkı Derman'ın kişisel motif ve tartım kullanımlarına yönelik alıştırmada, Derman'ın taksimindeki sıklıkla kullanılan motifleri ve tartım kullanımlarına, bir düzen içinde alıştırmanın belirli ölçülerinde yer verilmiştir. Alıştırma oluşturulurken, Hakkı Derman'ın Hicazkar taksimindeki kişisel motifi ile başlanılmış, ardından tartım kullanımları eklenerek, sıklıkla kullanılan motifler ve tartımlar art arda yeniden kullanılmıştır. Böylece hem kişisel motif ve tartım kullanımlarının bir arada icrası sağlanmış hem de kişisel motif ve tartım kullanımlarının daha çok icra edilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Alıştırmanın;

- İlk ölçüsünden dördüncü ölçüsüne kadar olan bölümü, Derman'ın Hicazkar taksimde, üçüncü satırın sonunda ve dördüncü satırın başında icra etmiş olduğu, on altılık dörtlemelerin arasında çarpma süsleme tekniğinin art arda kullanılmasıyla oluşan motif,
- Altıncı ve yedinci ölçüsü, Derman'ın ilk satırın sonunda kullandığı, iki sekizlik ve iki on altılıktan oluşan üçleme tartımı,
- Dokuzuncu ölçüsünden on birinci ölçüsüne kadar olan bölümü, üçüncü satırın sonunda ve dördüncü satırın başında icra etmiş olduğu, on altılık dörtlemelerin arasında çarpma süsleme tekniğinin art arda kullanılmasıyla oluşan motif,
- On üçüncü ölçüsü, Derman'ın beşinci satırda kullanmış olduğu, iki on altılık notanın ardından bir otuz ikilik nota ve ardından noktalı on altılık notanın art arda gelerek oluşturduğu tartım,
- On dördüncü ve on beşinci ölçüsünde, Hakkı Derman'ın beşinci satırın sonunda kullanmış olduğu dört otuz ikilik nota ve iki on altılık notanın art arta kullanılmasıyla oluşan tartım,
- On altıncı ölçüsü, Derman'ın ikinci satırda kullanmış olduğu noktalı on altılık ve otuz ikilik, iki otuz ikilik ve on altılık notanın yan yana kullanılmasıyla oluşan tartım dikkate alınarak oluşturulmuştur.
- Hakkı Derman'ın kişisel motif ve tartım kullanımlarına yönelik oluşturulan alıştırma boyunca çeşitli satırlarda geçişleri sağlayan nağmeler ve farklı satırlarda sıklıkla kullanılan motifler ve tartımlar bir arada kullanılarak, bunların sıklıkla icra edilmesi amaçlanmıştır.
- Alıştırmanın çalışmasına 60 metronom ile başlanıp, sırasıyla 65, 70, 75 ve 80 metronoma ulaşılması hedeflenmektedir.

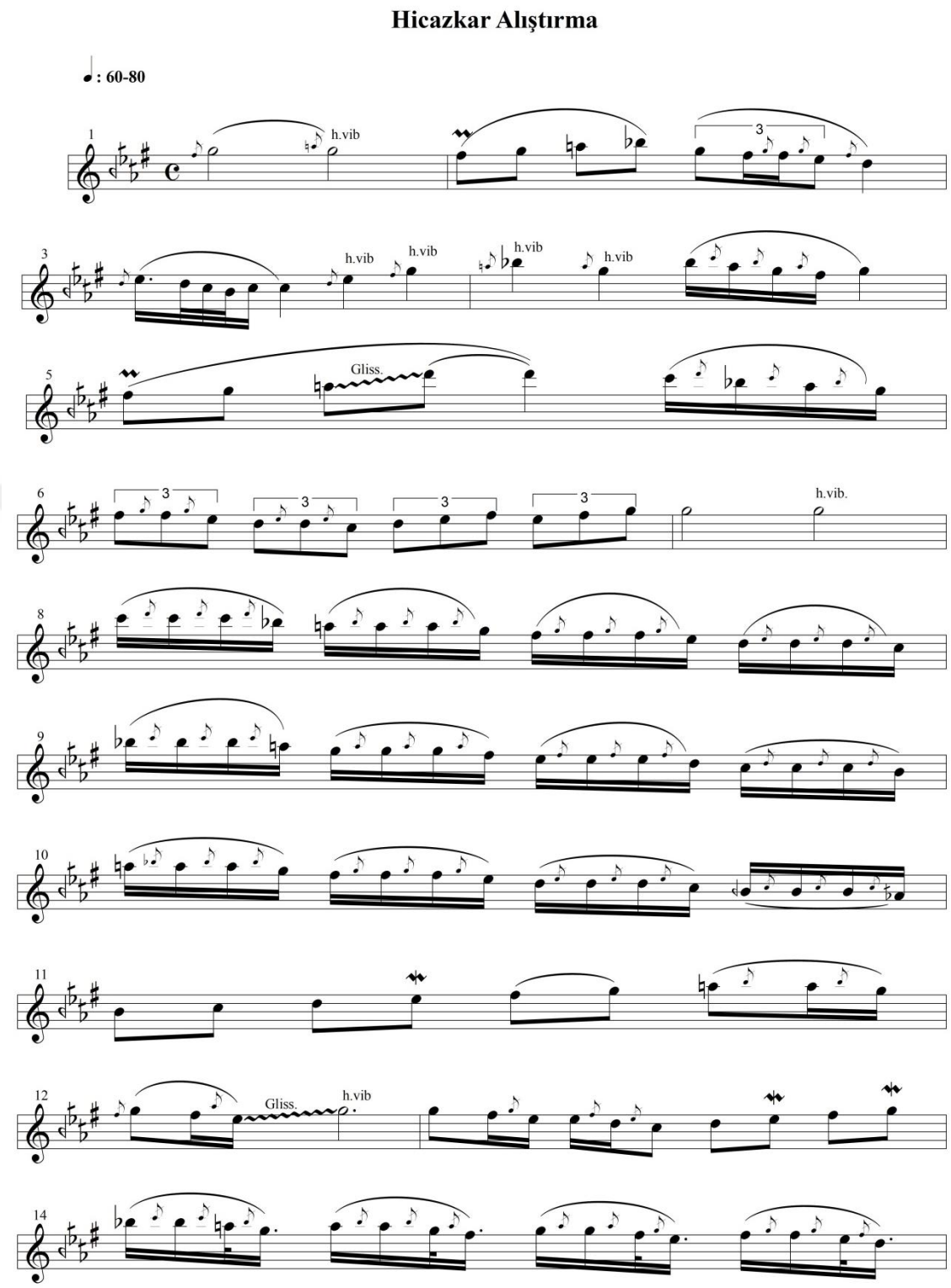

Şekil 5.12. Hakkı Derman'ın Hicazkar taksimindeki tavır özelliklerine yönelik alıştırma

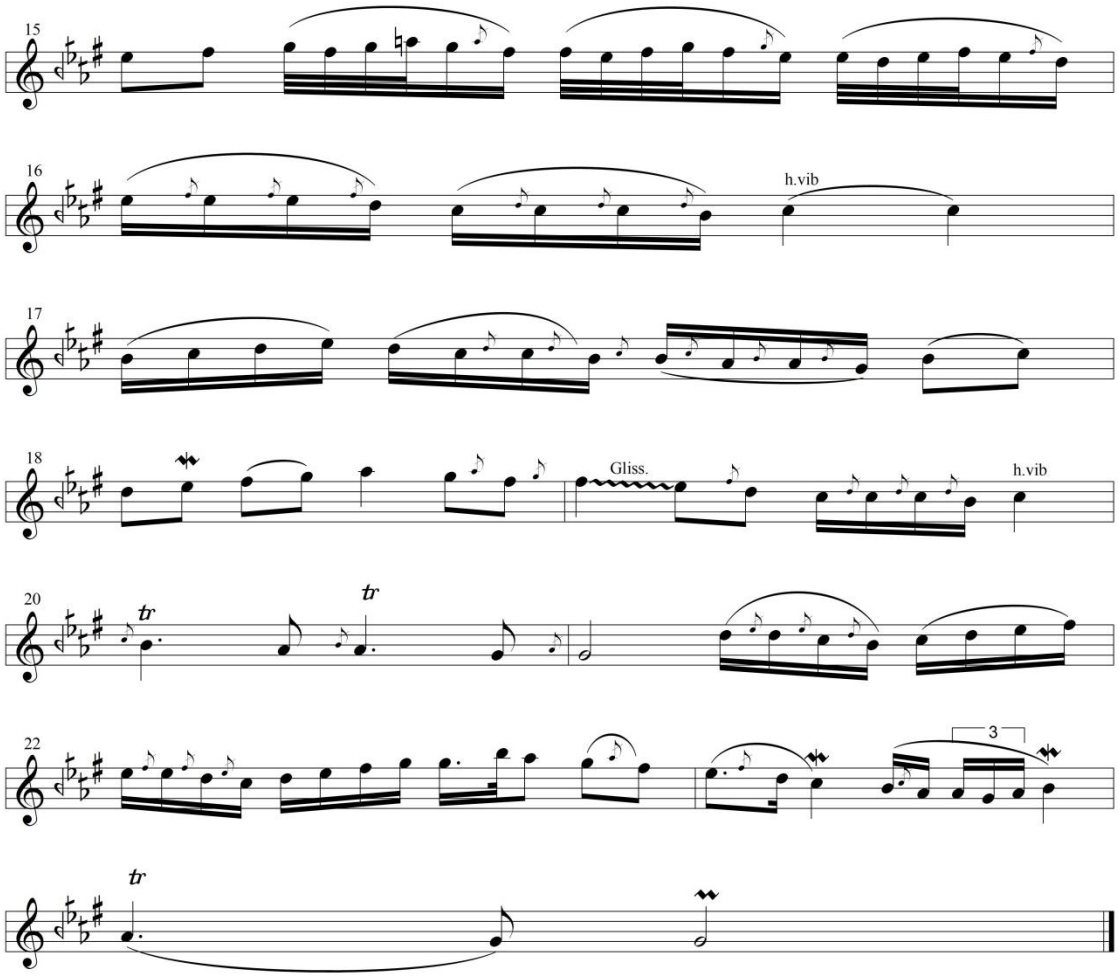

Şekil 5.13. Hakkı Derman'ın Hicazkar taksimindeki tavır özelliklerine yönelik alıştırma

Hakkı Derman'ın tavır özelliklerine yönelik oluşturulan alıştırmada, Derman'ın Hicazkar taksiminde kullanmış olduğu süsleme teknikleri, yay teknikleri, sıklıkla kullanılan motifleri ve kullanmış olduğu tartımlar bir arada kullanılarak, Derman'ın tüm tavır özellikleri kazandırılmaya çalışılmıştır. Alıştırmanın çalışmasına 60 metronom ile başlanıp, sırasıyla 65, 70, 75 ve 80 metronoma ulaşılması hedeflenmektedir.

5.6.5. Hüseyni taksime yönelik alıştırmalar

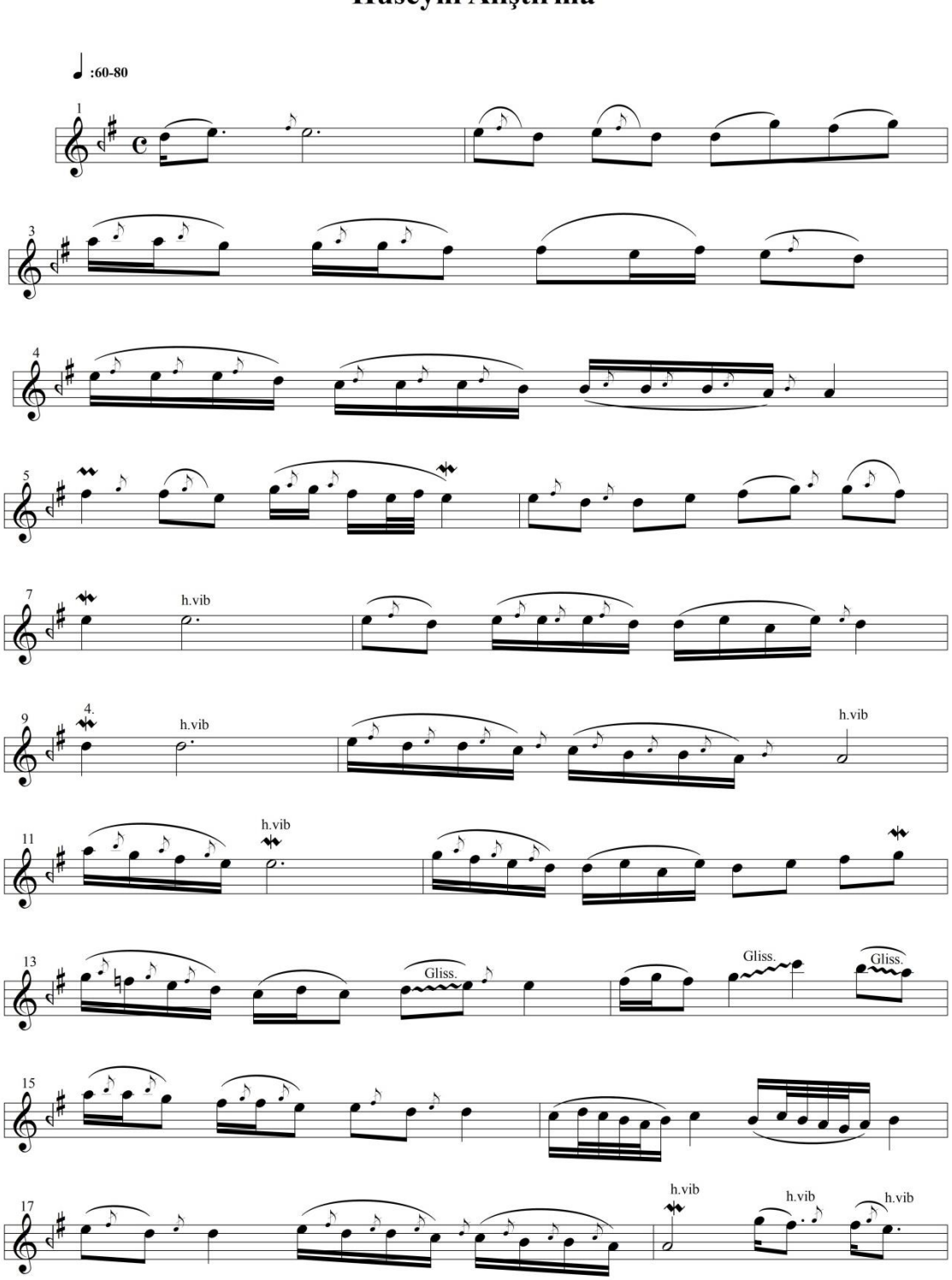

Şekil 5.14. Hakkı Derman'ın Hüseyni taksiminde kullanmış olduğu süsleme tekniklerine yönelik alıştırma

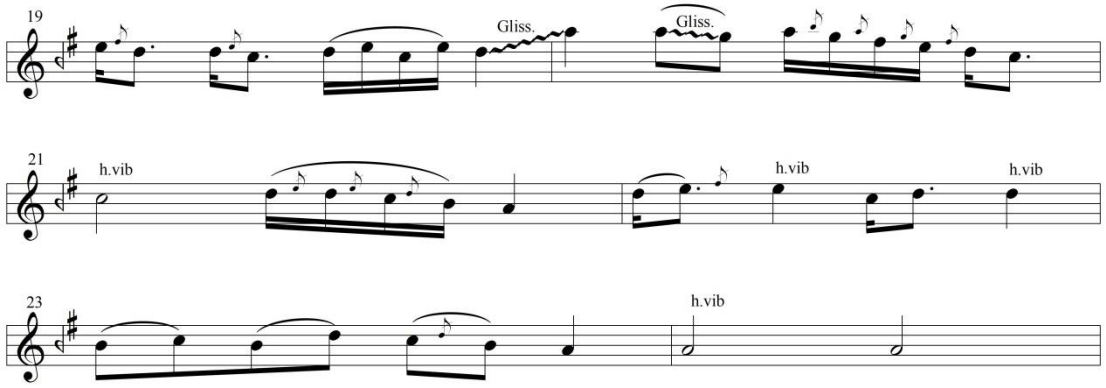

Şekil 5.14. (devam) Hakkı Derman'ın Hüseyni taksiminde kullanmış olduğu süsleme tekniklerine yönelik alıştırma

Hakkı Derman'ın Hüseyni taksimindeki süsleme tekniklerine yönelik alıştırmada, Derman'ın Hüseyni taksimde kullanmış olduğu süsleme tekniklerinin hepsine bir düzen içinde alıştırmanın belirli ölçülerinde yer verilmiştir. Alıştırmalar oluşturulurken, bir süsleme tekniği ile başlanmış ardından diğer kullanılan süsleme tekniğine bir yenisi eklenmiştir, böylece hem süsleme tekniklerinin bir arada icrası sağlanmış hem de süsleme tekniklerinin daha çok icra edilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Alıştırmanın;

- İlk ölçüsünden dördüncü ölçüsüne kadar, yalnızca Derman'ın Hüseyni taksimindeki çarpma kullanımları,
- Beşinci ölçüsü, Derman'ın Hüseyni taksimindeki mordan kullanımları,
- Yedinci ölçüsünden dokuzuncu ölçüsüne kadar, Derman'ın Hüseyni taksimindeki hızlı vibrato kullanımları,
- On ve on birinci ölçüsü, Derman'ın Hüseyni taksimindeki vurkaç çarpma kullanımları,
- On üç ve on dördüncü ölçüsü, Derman'ın Hüseyni taksimindeki glissando kullanımları dikkate alınarak oluşturulmuştur.
- Kalan ölçülerde ise bu kullanımlar bir arada verilerek pekiştirilmesi amaçlanmıştır.
- Alıştırmanın çalışmasına 60 metronom ile başlanıp, sırasıyla 65, 70, 75 ve 80 metronoma ulaşılması hedeflenmektedir.
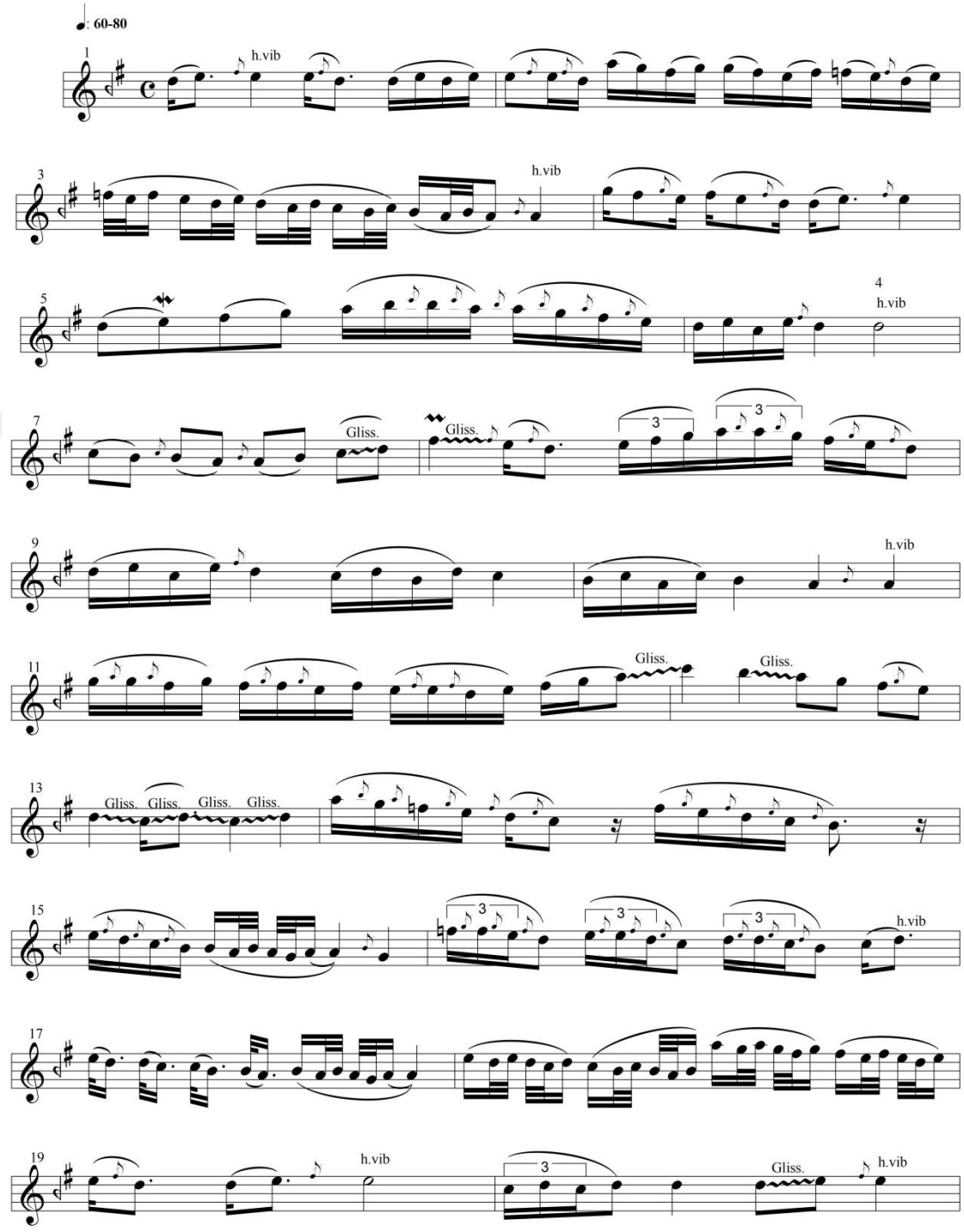
Şekil 5.15. Hakkı Derman'ın Hüseyni taksiminde kullanmış olduğu tartım kullanım özellikleri ve sıklıkla kullanılan motiflerine yönelik alıştırma

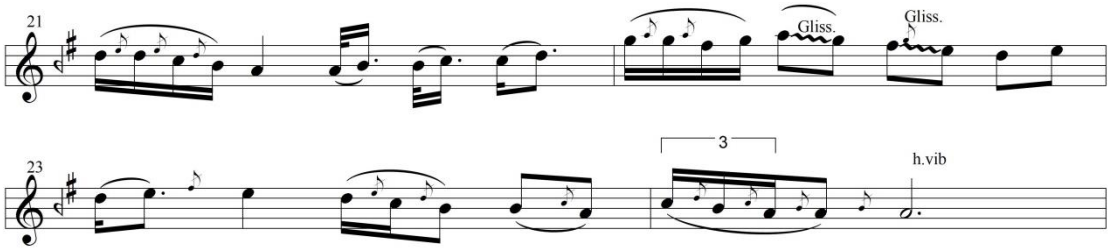

Şekil 5.15. (devam) Hakkı Derman'ın Hüseyni taksiminde kullanmış olduğu tartım kullanım özellikleri ve sıklıkla kullanılan motiflerine yönelik alıştırma

Hakkı Derman'ın kişisel motif ve tartım kullanımlarına yönelik alıştırmada, Derman'ın Hüseyni taksimindeki sıklıkla kullanılan motifleri ve tartım kullanımlarına, bir düzen içinde alıştırmanın belirli ölçülerinde yer verilmiştir. Alıştırma oluşturulurken, Hakkı Derman'ın Hüseyni taksimindeki kişisel motifi ile başlanılmış, ardından tartım kullanımları eklenerek, sıklıkla kullanılan motifler ve tartımlar art arda yeniden kullanılmıştır. Böylece hem kişisel motif ve tartım kullanımlarının bir arada icrası sağlanmış hem de kişisel motif ve tartım kullanımlarının daha çok icra edilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Alıştırmanın;

- İlk ve ikinci ölçüsü, Derman'ın Hüseyni taksiminin ilk satırındaki uzun kalışlar ve on altılık notalardan oluşan dörtlemelerin çeşitli yay varyasyonlarıyla icra edilen halleri,
- Üçüncü ölçüsü, Derman'ın Hüseyni taksiminin ikinci satırında ve üçüncü satırında art arda kullanılan on altılık bir nota ve otuz ikilik iki nota, otuz ikilik iki nota ve on altılık iki notanın peş peşe kullanımları,
- Dördüncü ölçüsü, Hakkı Derman'ın Hüseyni taksiminin üçüncü satırında icra edilen iki on altılık arasına bir sekizlik notanın koyulmasıyla oluşan tartımın peş peşe kullanılmasıyla,
- Beşinci ölçüsü, Derman'ın dördüncü satırda kullanmış olduğu on altılık dörtlemelerin arasında çarpma süsleme tekniğinin kullanılmasıyla oluşan motif,
- On birinci ölçüsü, Derman'ın yedinci satırda kullanmış olduğu on altılık dörtlemelerin arasında çarpma süsleme tekniğinin kullanılmasıyla oluşan motif,
- On ikinci ve on üçüncü ölçü, Derman'ın yedinci satırda kullanmış olduğu glissando süsleme teknikleri ile oluşan motifler,

- On dördüncü ve on beşinci ölçü, Derman'ın sekizin satırda on altılık dörtlemelerin arasındaki vurkaç çarpma kullanımlarının peş peşe kullanılmasıyla oluşan motifler,
- On altıncı ölçü, Derman'ın taksim boyunca çokça kullandığı on altılık notaların bir araya gelmesi oluşan üçleme ve ardından iki on altılık notanın kullanımıyla oluşan motifler,
- On yedinci ölçü, Derman'ın Hüseyni taksimin dokuzuncu satırının başında, başta otuz ikilik sonra noktalı on altılık tartımın art arda kullanımıyla oluşan motifler dikkate alınarak oluşturulmuştur.
- Hakkı Derman'ın kişisel motif ve tartım kullanımlarına yönelik oluşturulan alıştırma boyunca çeşitli satırlarda geçişleri sağlayan nağmeler ve farklı satırlarda sıklıkla kullanılan motifler ve tartımlar bir arada kullanılarak, bunların sıklıkla icra edilmesi amaçlanmıştır.
- Alıştırmanın çalışmasına 60 metronom ile başlanıp, sırasıyla 65, 70, 75 ve 80 metronoma ulaşılması hedeflenmektedir.

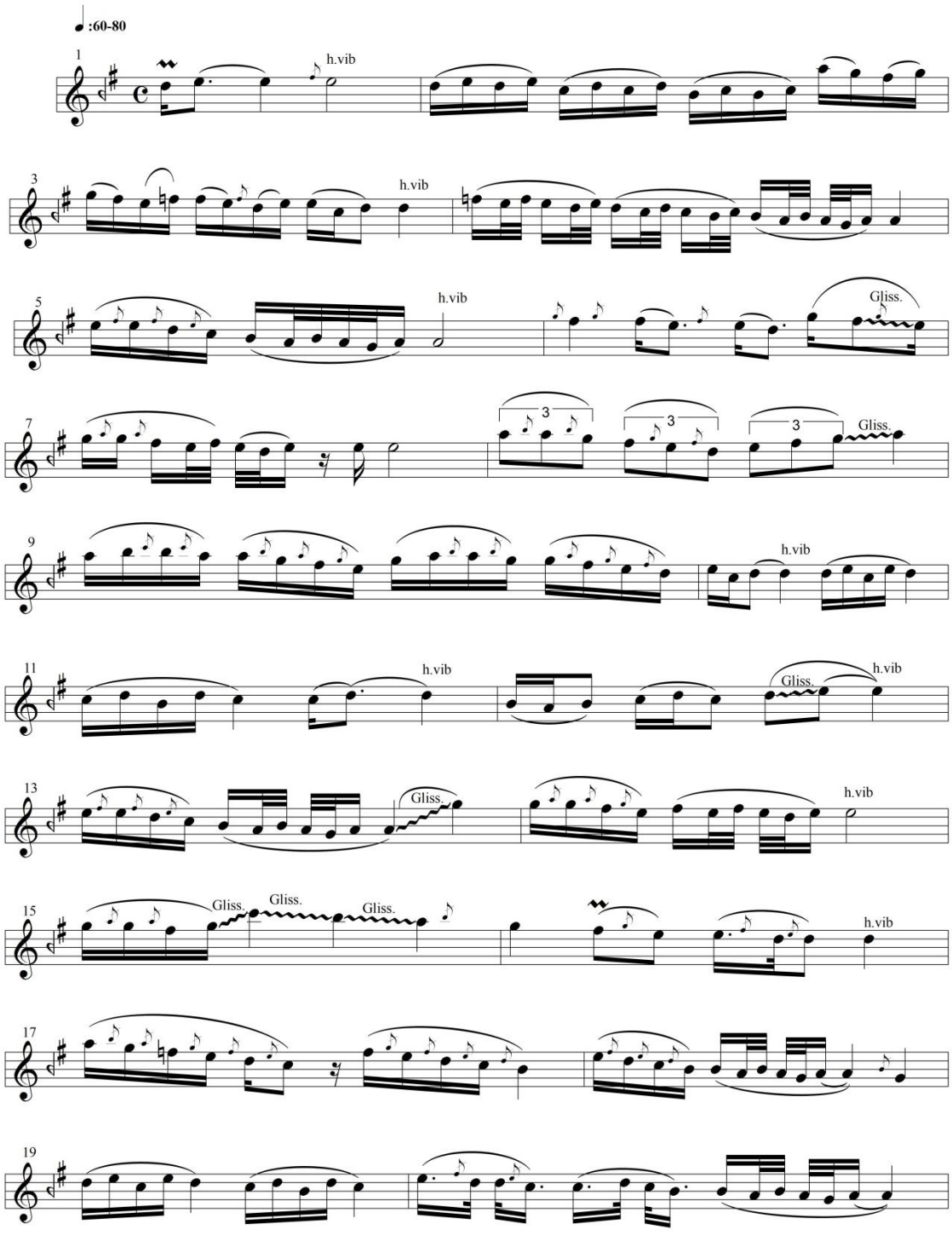

Şekil 5.16. Hakkı Derman'ın Hüseyni taksimindeki tavır özelliklerine yönelik alıştırma

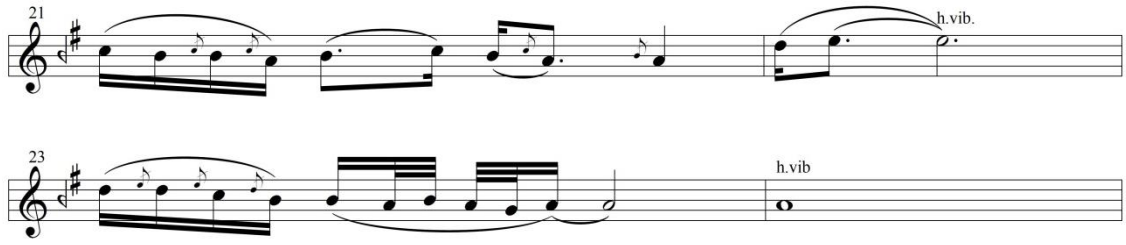

Şekil 5.16. (devam) Hakkı Derman'ın Hüseyni taksimindeki tavır özelliklerine yönelik alıştırmanın devamı

Hakkı Derman'ın tavır özelliklerine yönelik oluşturulan alıştırmada, Derman'ın Hüseyni taksiminde kullanmış olduğu süsleme teknikleri, yay teknikleri, sıklıkla kullanılan motifleri ve kullanmış olduğu tartımlar bir arada kullanılarak, Derman'ın tüm tavır özellikleri kazandırılmaya çalışılmıştır. Alıştırmanın çalışmasına 60 metronom ile başlanıp, sırasıyla 65, 70, 75 ve 80 metronoma ulaşılması hedeflenmektedir.

5.6.6. Hüzzam taksime yönelik alıştırmalar
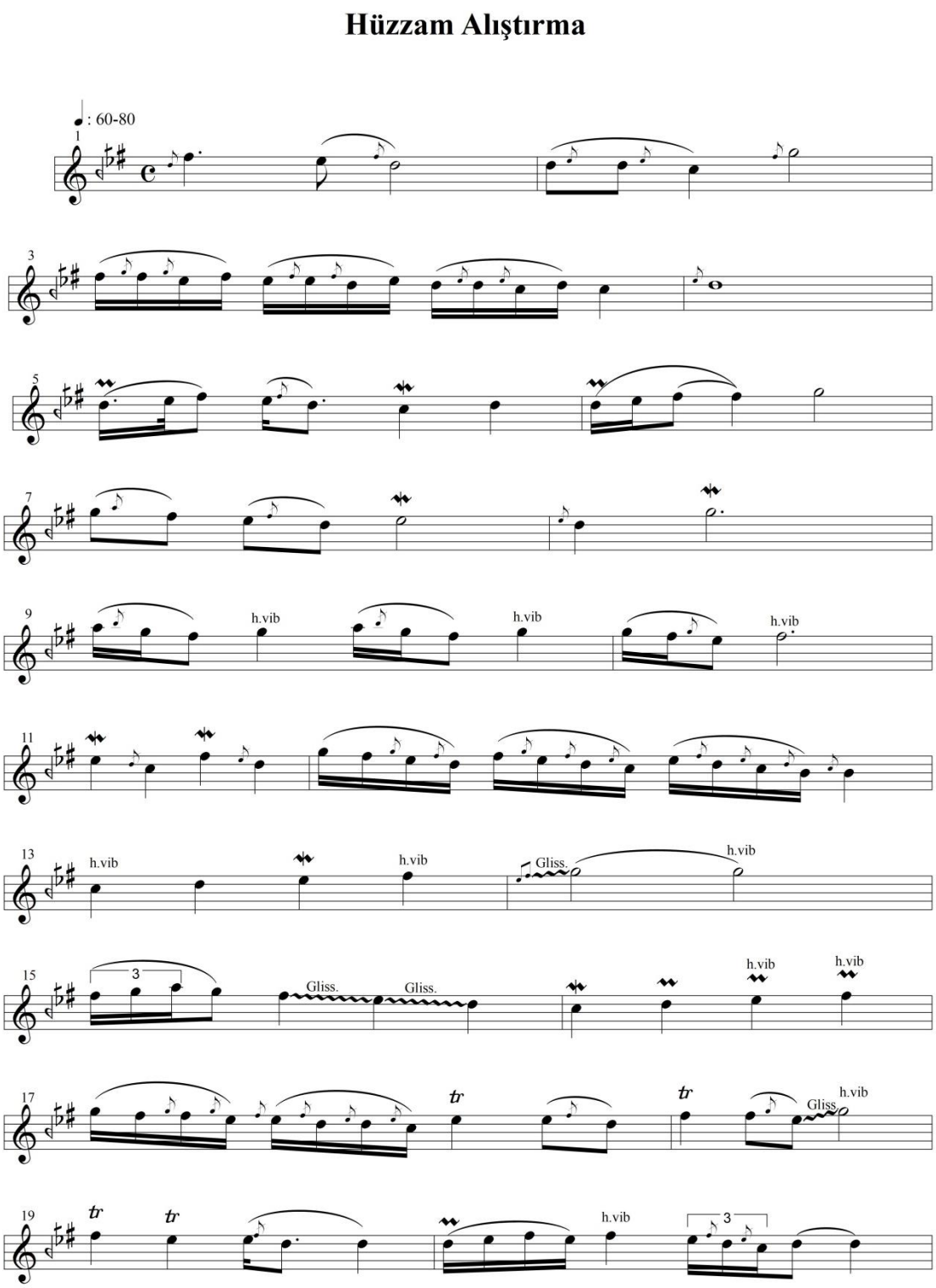
Şekil 5.17. Hakkı Derman'ın Hüzzam taksiminde kullanmış olduğu süsleme tekniklerine yönelik alıştırma

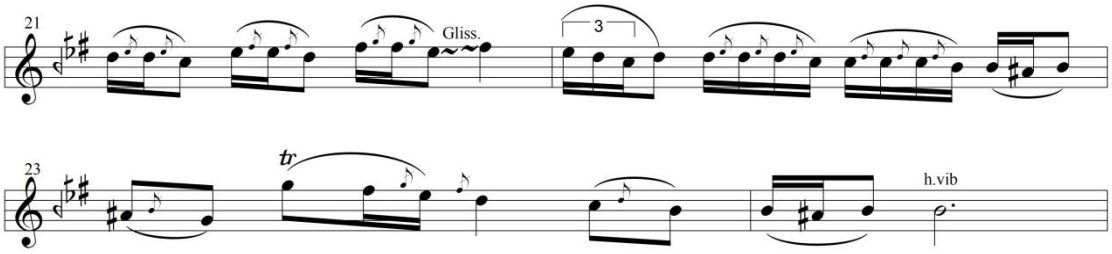

Şekil 5.17. (devam) Hakkı Derman'ın Hüzzam taksiminde kullanmış olduğu süsleme tekniklerine yönelik alıştırmanın devamı

Hakkı Derman'ın Hüzzam taksimindeki süsleme tekniklerine yönelik alıştırmada, Derman'ın Hüzzam taksimde kullanmış olduğu süsleme tekniklerinin hepsine bir düzen içinde alıştırmanın belirli ölçülerinde yer verilmiştir. Alıştırmalar oluşturulurken, bir süsleme tekniği ile başlanmış ardından diğer kullanılan süsleme tekniğine bir yenisi eklenmiştir, böylece hem süsleme tekniklerinin bir arada icrası sağlanmış hem de süsleme tekniklerinin daha çok icra edilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Alıştırmanın;

- İlk ölçüsünden dördüncü ölçüsüne kadar, yalnızca Derman'ın Hüzzam taksimindeki çarpma kullanımları,
- Beşinci ölçüsünden sekizinci ölçüsüne kadar, Derman'ın Hüzzam taksimindeki mordan kullanımları,
- Dokuzun ve onuncu ölçüsü, Derman'ın Hüzzam taksimindeki hızlı vibrato kullanımları,
- On iki ve on birinci ölçüsü, Derman'ın Hüzzam taksimindeki vurkaç çarpma kullanımları,
- On dört, on beş ve on sekizinci ölçüleri, Derman'ın Hüzzam taksimindeki glissando kullanımları,
- On yedi, on sekiz ve on dokuzuncu ölçüleri Derman'ın Hüzzam taksimindeki tril kullanımları dikkate alınarak oluşturulmuştur.
- Kalan ölçülerde ise bu kullanımlar bir arada verilerek pekiştirilmesi amaçlanmıştır.
- Alıştırmanın çalışmasına 60 metronom ile başlanıp, sırasıyla 65, 70, 75 ve 80 metronoma ulaşılması hedeflenmektedir.

Hüzzam Alıştırma
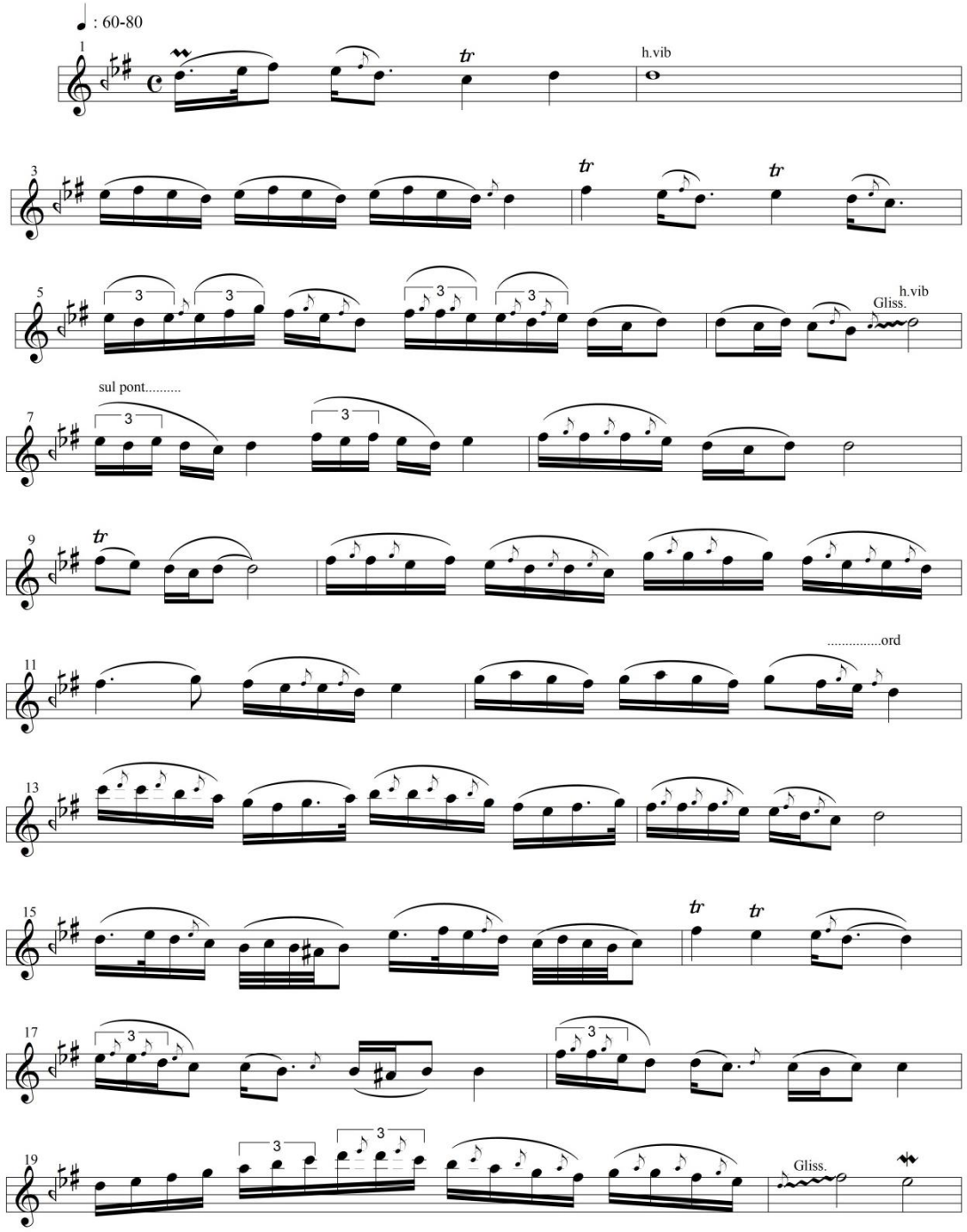
Şekil 5.18. Hakkı Derman'ın Hüzzam taksiminde kullanmış olduğu tartım kullanım özellikleri ve sıklıkla kullanılan motiflerine yönelik alıştırma
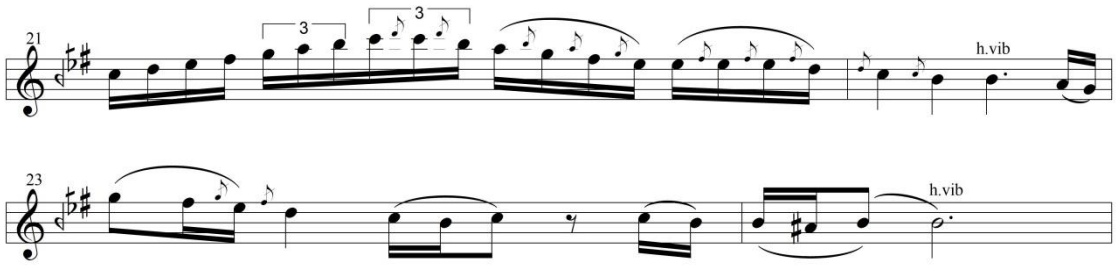
Şekil 5.18. (devam) Hakkı Derman'ın Hüzzam taksiminde kullanmış olduğu tartım kullanım özellikleri ve sıklıkla kullanılan motiflerine yönelik alıştırma

Hakkı Derman'ın kişisel motif ve tartım kullanımlarına yönelik alıştırmada, Derman'ın Hüzzam taksimindeki sıklıkla kullanılan motifleri ve tartım kullanımlarına, bir düzen içinde alıştırmanın belirli ölçülerinde yer verilmiştir. Alıştırma oluşturulurken, Hakkı Derman'ın Hüzzam taksimindeki kişisel motifi ile başlanılmış, ardından tartım kullanımları eklenerek, sıklıkla kullanılan motifler ve tartımlar art arda yeniden kullanılmıştır. Böylece hem kişisel motif ve tartım kullanımlarının bir arada icrası sağlanmış hem de kişisel motif ve tartım kullanımlarının daha çok icra edilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Alıştırmanın;

- İlk ölçüsü, Derman'ın Hüzzam taksimine girişinde mordan süsleme tekniğini kullanarak yarattığı motif,
- Üçüncü ölçüsü, Derman'ın Hüzzam taksiminin ikinci satırındaki on altılık notalardan oluşan dörtlemeler,
- Dördüncü ölçüsü, Derman'ın Hüzzam taksiminin üçüncü satırında, birlik nota ile tril süsleme tekniğini beraber, on altılık ve noktalı sekizliğin beraber kullanımı ile oluşan tartım,
- Beşinci ölçüsü, Hakkı Derman'ın Hüzzam taksiminin üçüncü satırında kullandığı on altılık notalardan oluşan üçlemeler,
- Yedinci ölçüsü, Derman'ın Hüzzam taksiminin dördüncü satırında kullanmış olduğu on altılık notalardan oluşan üçlemeler ve ikilemeler ile birlik notalardan oluşan tartımlar,
- Onuncu ölçü, Derman'ın Hüzzam taksiminin yedinci satırında kullanmış olduğu on altılıklardan oluşan dörtlemeler,

- On ikinci ölçü, Derman'ın Hüzzam taksiminin ikinci satırında kullanmış olduğu dörtlemeler,
- On üçüncü ölçü, Derman'ın Hüzzam taksiminin beşinci satırında kullanmış olduğu on altılık notalardan oluşan dörtlemeler ve iki on altılık ve bir otuz ikilik ile bir noktalı on altılık notadan oluşan tartımlar,
- On beşinci ölçü, Derman'ın Hüzzam taksiminin on beşinci satırında kullanmış olduğu noktalı on altılık, otuz ikilik ve iki on altılık ve dört otuz ikilik ile bir sekizlik notanın oluşturmuş olduğu tartımlar,
- On yedinci ve on sekizinci ölçü, Derman'ın Hüzzam taksiminin dokuzuncu satırında kullanmış olduğu on altılık üçlemeler, bir sekizlik ve on altılık ikileme ve bir sekizlik notadan oluşan tartımlar,
- On dokuzuncu ve yirmi birinci ölçü, Derman'ın Hüzzam taksiminin on birinci satırında kullanmış olduğu tartımlar dikkate alınarak oluşturulmuştur.
- Hakkı Derman'ın kişisel motif ve tartım kullanımlarına yönelik oluşturulan alıştırma boyunca çeşitli satırlarda geçişleri sağlayan nağmeler ve farklı satırlarda sıklıkla kullanılan motifler ve tartımlar bir arada kullanılarak, bunların sıklıkla icra edilmesi amaçlanmıştır.
- Alıştırmanın çalışmasına 60 metronom ile başlanıp, sırasıyla 65, 70, 75 ve 80 metronoma ulaşılması hedeflenmektedir.

Hüzzam Alıştırma

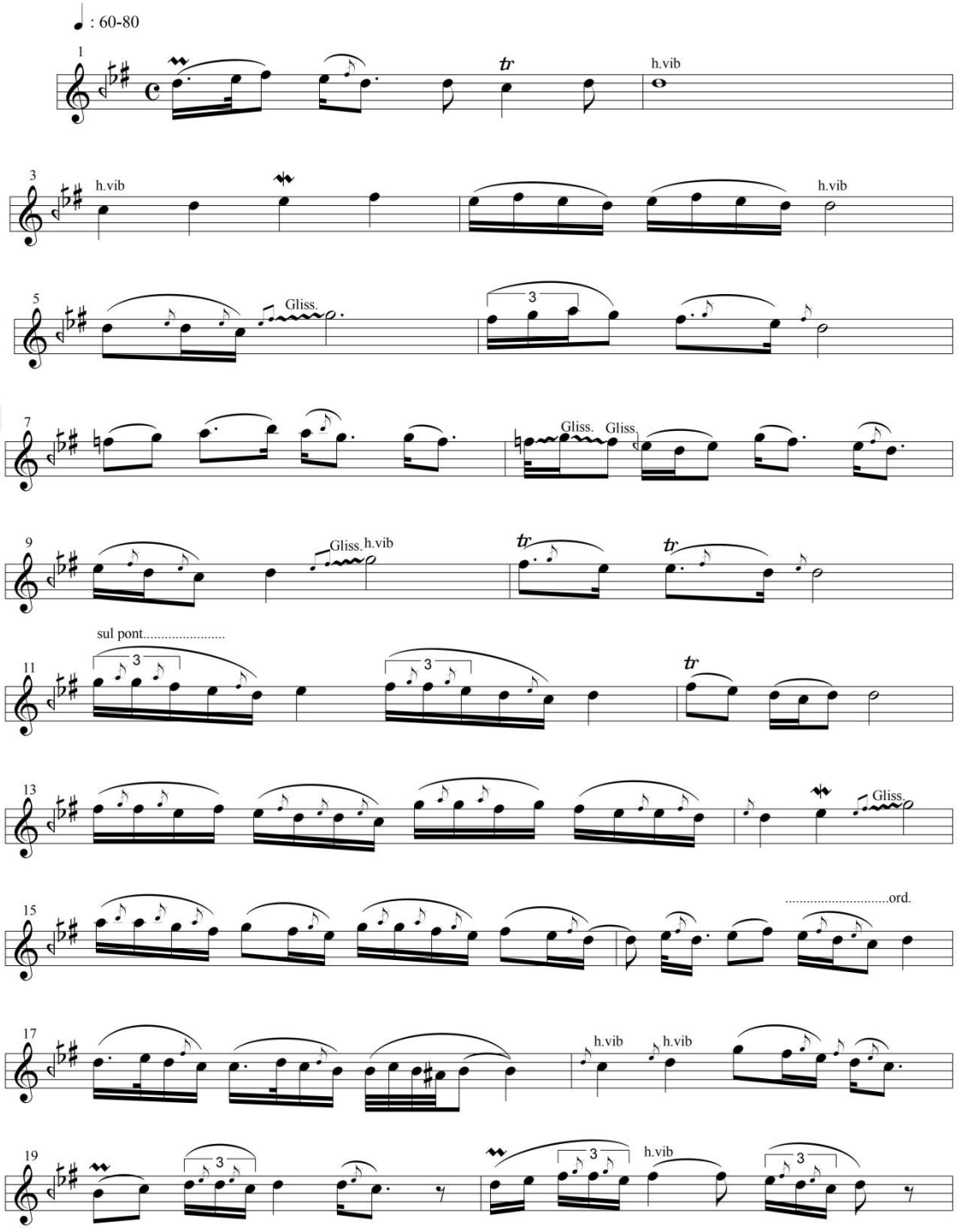

Şekil 5.19. Hakkı Derman'ın Hüzzam taksimindeki tavır özelliklerine yönelik alıştırma
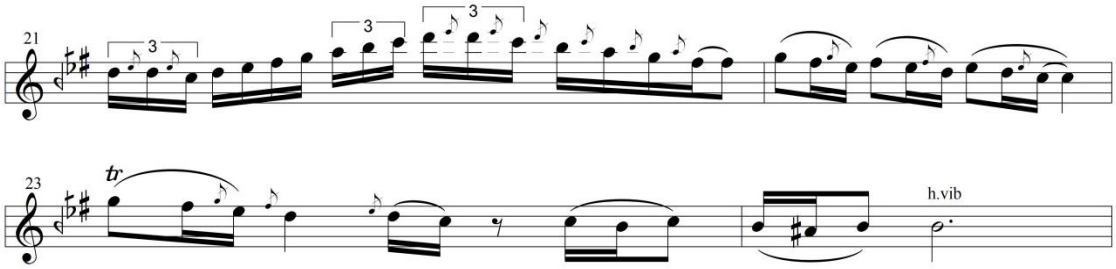
Şekil 5.19. (devam) Hakkı Derman'ın Hüzzam taksimindeki tavır özelliklerine yönelik alıştırma

Hakkı Derman'ın tavır özelliklerine yönelik oluşturulan alıştırmada, Derman'ın Hüzzam taksiminde kullanmış olduğu süsleme teknikleri, yay teknikleri, sıklıkla kullanılan motifleri ve kullanmış olduğu tartımlar bir arada kullanılarak, Derman'ın tüm tavır özellikleri kazandırılmaya çalışılmıştır. Alıştırmanın çalışmasına 60 metronom ile başlanıp, sırasıyla 65, 70, 75 ve 80 metronoma ulaşılması hedeflenmektedir.

5.6.7. Kürdilihicazkar taksime yönelik alıştırmalar

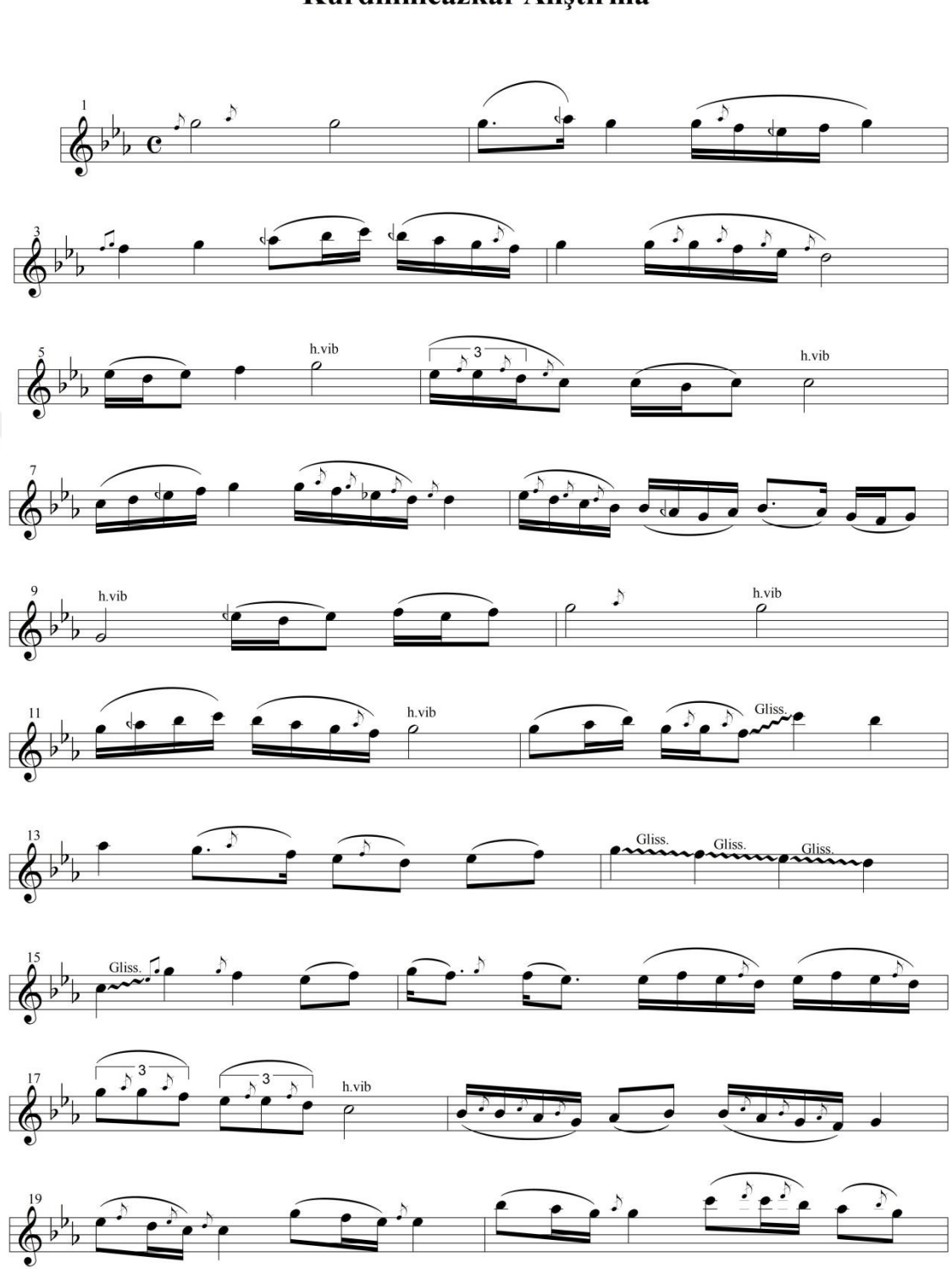

Şekil 5.20. Hakkı Derman'ın Kürdilihicazkar taksiminde kullanmış olduğu süsleme tekniklerine yönelik alıştırma

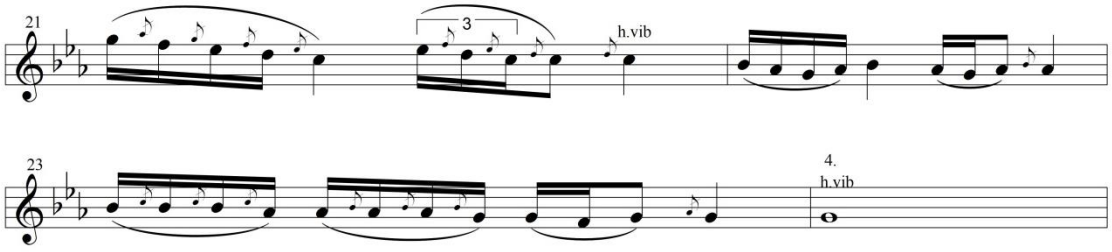

Şekil 5.20. (devam) Hakkı Derman'ın Kürdilihicazkar taksiminde kullanmış olduğu süsleme tekniklerine yönelik alıştırma

Hakkı Derman'ın Kürdilihicazkar taksimindeki süsleme tekniklerine yönelik alıştırmada, Derman'ın Kürdilihicazkar taksimde kullanmış olduğu süsleme tekniklerinin hepsine bir düzen içinde alıştırmanın belirli ölçülerinde yer verilmiştir. Alıştırmalar oluşturulurken, bir süsleme tekniği ile başlanmış ardından diğer kullanılan süsleme tekniğine bir yenisi eklenmiştir, böylece hem süsleme tekniklerinin bir arada icrası sağlanmış hem de süsleme tekniklerinin daha çok icra edilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Alıştırmanın;

- İlk ölçüsünden dördüncü ölçüsüne kadar, yalnızca Derman'ın Kürdilihicazkar taksimindeki çarpma kullanımları,
- Beşinci ve altıncı ölçüleri, Derman'ın Kürdilihicazkar taksimindeki hızlı vibrato kullanımları,
- Yedinci ve sekizinci ölçüleri, Derman'ın Kürdilihicazkar taksimindeki vurkaç çarpma kullanımları,
- On iki, on üç ve on beşinci ölçüleri, Derman'ın Kürdilihicazkar taksimindeki glissando kullanımları dikkate alınarak oluşturulmuştur.
- Kalan ölçülerde ise bu kullanımlar bir arada verilerek pekiştirilmesi amaçlanmıştır.
- Alıştırmanın çalışmasına 60 metronom ile başlanıp, sırasıyla 65, 70, 75 ve 80 metronoma ulaşılması hedeflenmektedir.

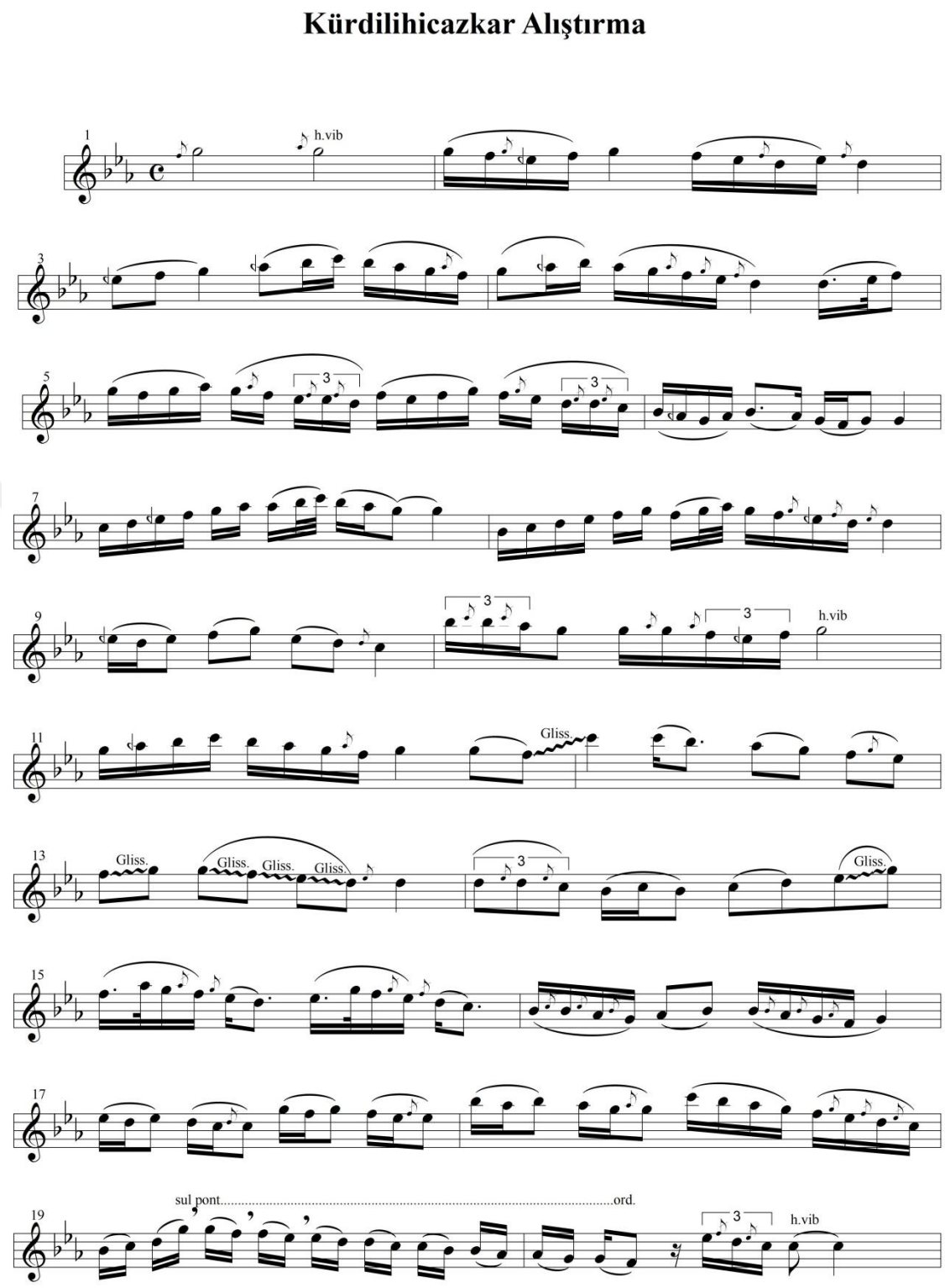

Şekil 5.21. Hakkı Derman'ın Kürdilihicazkar taksiminde kullanmış olduğu tartım kullanım özellikleri ve sıklıkla kullanılan motiflerine yönelik alıştırma

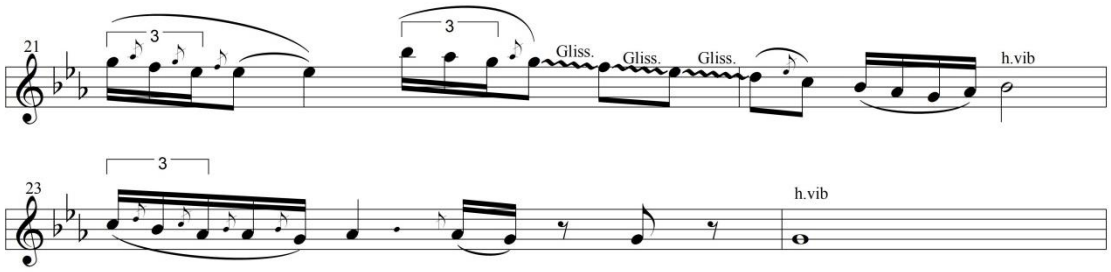

Şekil 5.21. (devam) Hakkı Derman'ın Kürdilihicazkar taksiminde kullanmış olduğu tartım kullanım özellikleri ve sıklıkla kullanılan motiflerine yönelik alıştırma

Hakkı Derman'ın kişisel motif ve tartım kullanımlarına yönelik alıştırmada, Derman'ın Kürdilihicazkar taksimindeki sıklıkla kullanılan motifleri ve tartım kullanımlarına, bir düzen içinde alıştırmanın belirli ölçülerinde yer verilmiştir. Alıştırma oluşturulurken, Hakkı Derman'ın Kürdilihicazkar taksimindeki kişisel motifi ile başlanılmış, ardından tartım kullanımları eklenerek, sıklıkla kullanılan motifler ve tartımlar art arda yeniden kullanılmıştır. Böylece hem kişisel motif ve tartım kullanımlarının bir arada icrası sağlanmış hem de kişisel motif ve tartım kullanımlarının daha çok icra edilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Alıştırmanın;

- İlk ölçüsü, Derman'ın Kürdilihicazkar taksiminin ilk satırındaki uzun kalışları,
- İkinci ölçüsü, Derman'ın Kürdilihicazkar taksiminin ilk satırındaki gerdaniye perdesinde yaptığı uzun kalıştan sonra göstermiş olduğu on altılık notalardan oluşan dörtleme örneği,
- Üçüncü ve dördüncü ölçüsü, Derman'ın Kürdilihicazkar taksiminin ilk satırında art arda vurkaç çarpmalarla birlikte oluşturulan dörtlemeler ve bir sekizlik iki on altılık notanın art arta gelmesiyle oluşan tartım,
- Beşinci ölçüsü, Hakkı Derman'ın Kürdilihicazkar taksiminin ikinci satırında icra edilen on altılık notalardan oluşan dörtleme ve üçlemeler,
- Altıncı ölçüsü, Derman'ın Kürdilihicazkar taksiminin ikinci satırında rast perdesine gelirken kullanmış olduğu tartım kullanımları ve motifler,
- Yedi ve sekizinci ölçü, Derman'ın Kürdilihicazkar taksiminin ikinci satırının sonunda detache yay tekniği ile on altılık notalardan oluşan dörtleme ve devamındaki tartımlar,

- Dokuzuncu ve onuncu ölçü, Derman'ın Kürdilihicazkar taksiminin üçüncü satırında kullanmış olduğu on altılık notalardan oluşan üçlemeler ve ikilemeler,
- On birinci ölçüsü, Derman'ın Kürdilihicazkar taksiminin dördüncü satırında detache yay tekniği ile icra ettiği on altılık dörtlemeler,
- On üçüncü ölçü, Derman'ın Kürdilihicazkar taksiminin beşinci satırının başında kullanmış olduğu glissando süsleme teknikleri,
- On beşinci ölçü, Derman'ın Kürdilihicazkar taksiminin yedinci satırının başında kullanmış olduğu noktalı on altılık, otuz ikilik ve iki on altılık notadan oluşan dörtleme,
- On altıncı ölçü, Derman'ın Kürdilihicazkar taksiminin yedinci satırında çarpma ve vurkaç çarpma süsleme teknikleri ile birlikte kullanmış olduğu dörtlemeler,
- On dokuzun ölçü, Derman'ın Kürdilihicazkar taksiminin dokuzuncu satırında kullanmış olduğu sul ponticello yay tekniği ile oluşturulan motif,
- Yirmi bir ve yirmi ikinci ölçüleri, Derman'ın Kürdilihicazkar taksiminin dokuzuncu ve onuncu satırında karara gelirken kullandığı on altılık notalardan oluşan üçlemeler dikkate alınarak oluşturulmuştur.
- Hakkı Derman'ın kişisel motif ve tartım kullanımlarına yönelik oluşturulan alıştırma boyunca çeşitli satırlarda geçişleri sağlayan nağmeler ve farklı satırlarda sıklıkla kullanılan motifler ve tartımlar bir arada kullanılarak, bunların sıklıkla icra edilmesi amaçlanmıştır.
- Alıştırmanın çalışmasına 60 metronom ile başlanıp, sırasıyla 65, 70, 75 ve 80 metronoma ulaşılması hedeflenmektedir.

Kürdilihicazkar Alıştırma

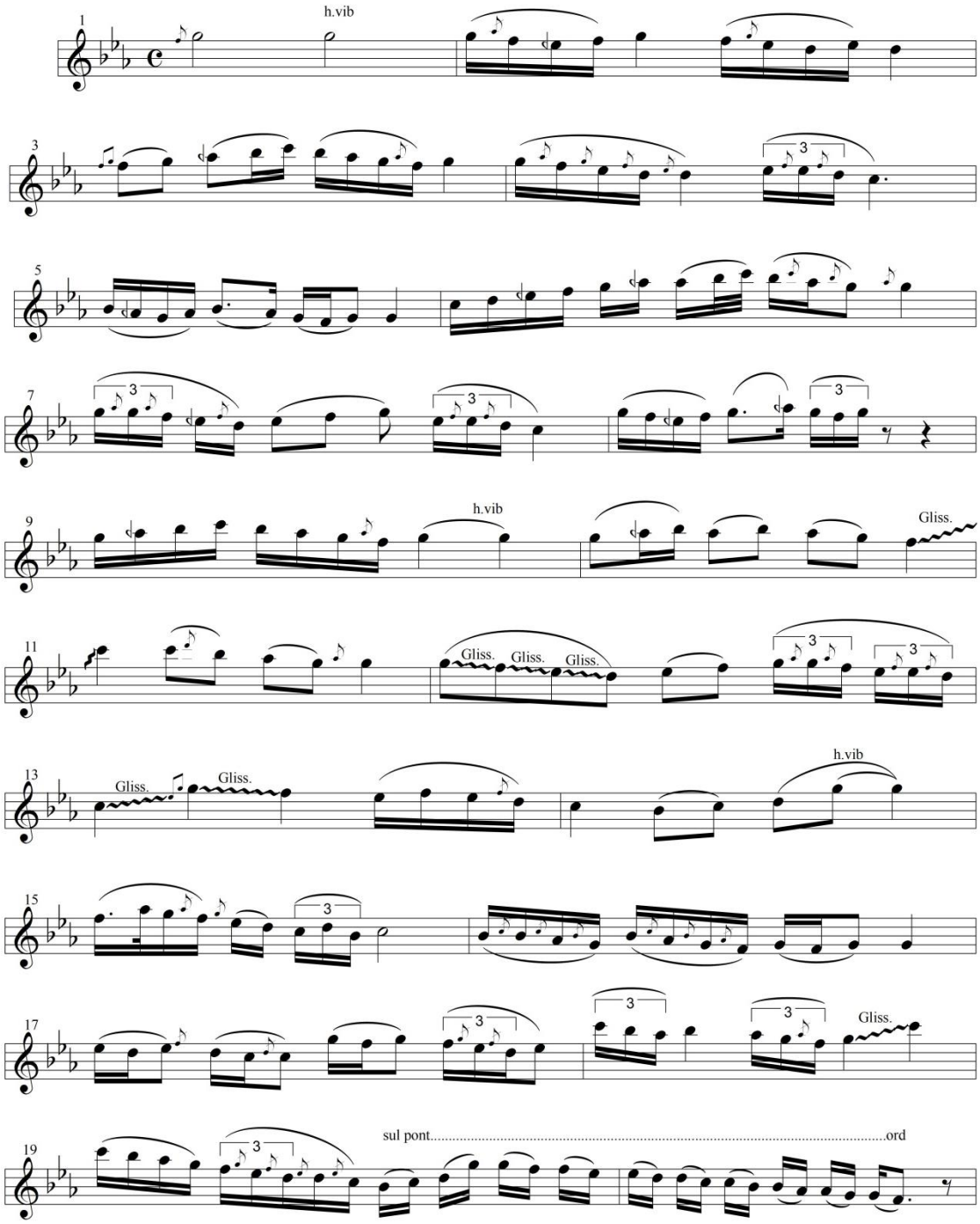

Şekil 5.22. Hakkı Derman'ın Kürdilihicazkar taksimindeki tavır özelliklerine yönelik alıştırma

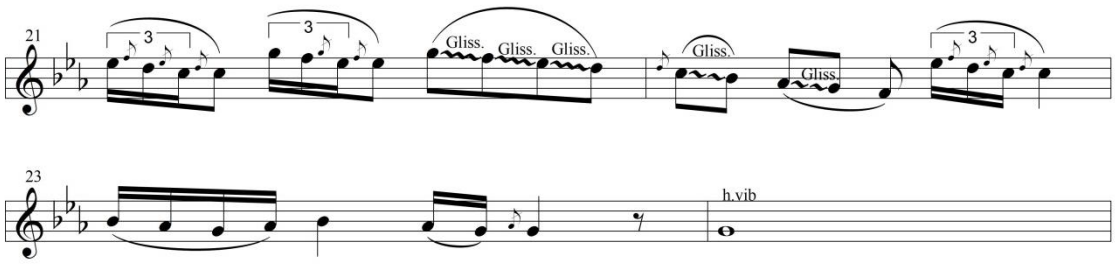

Şekil 5.22. (devam) Hakkı Derman'ın Kürdilihicazkar taksimindeki tavır özelliklerine yönelik alıştırma

Hakkı Derman'ın tavır özelliklerine yönelik oluşturulan alıştırmada, Derman'ın Kürdilihicazkar taksiminde kullanmış olduğu süsleme teknikleri, yay teknikleri, sıklıkla kullanılan motifleri ve kullanmış olduğu tartımlar bir arada kullanılarak, Derman'ın tüm tavır özellikleri kazandırılmaya çalışılmıştır. Alıştırmanın çalışmasına 60 metronom ile başlanıp, sırasıyla 65, 70, 75 ve 80 metronoma ulaşılması hedeflenmektedir.

5.6.8. Muhayyer taksime yönelik alıştırmalar

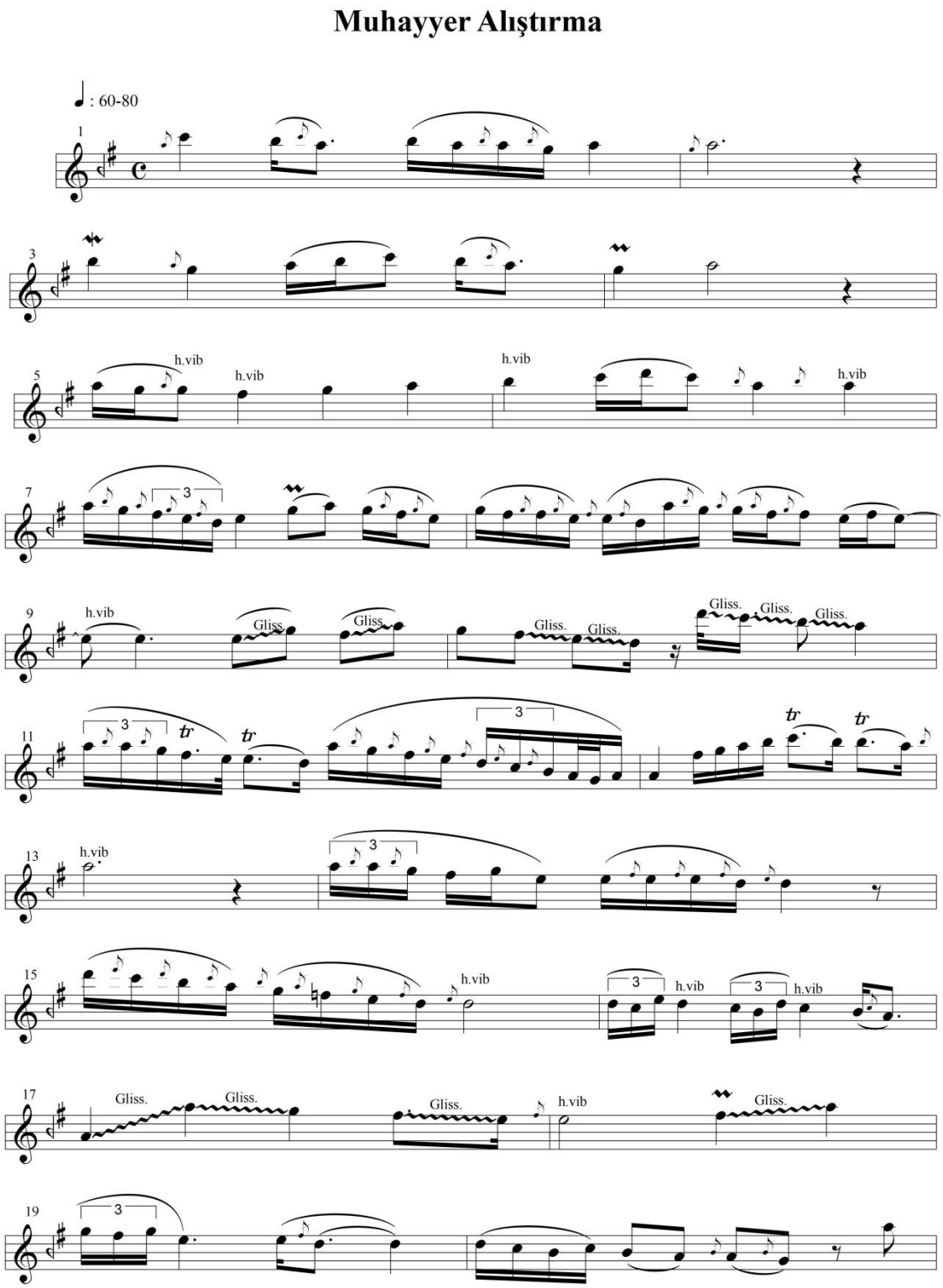

Şekil 5.23. Hakkı Derman'ın Muhayyer Taksiminde kullanmış olduğu süsleme tekniklerine yönelik alıştırma

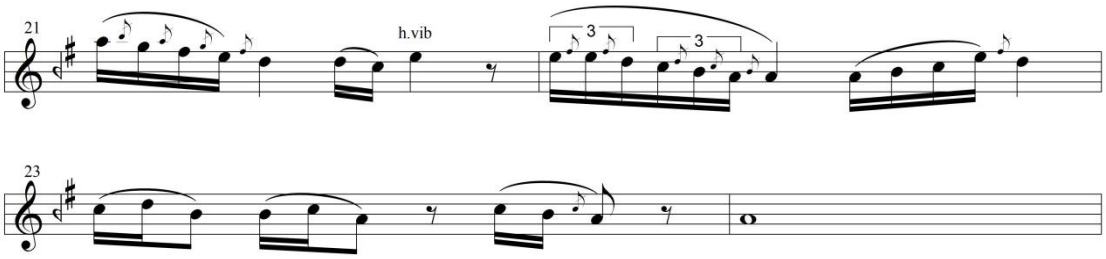

Şekil 5.23. (devam) Hakkı Derman'ın Muhayyer taksiminde kullanmış olduğu süsleme tekniklerine yönelik alıştırmanın devamı

Hakkı Derman'ın Muhayyer taksimindeki süsleme tekniklerine yönelik alıştırmada, Derman'ın Muhayyer taksimde kullanmış olduğu süsleme tekniklerinin hepsine bir düzen içinde alıştırmanın belirli ölçülerinde yer verilmiştir. Alıştırmalar oluşturulurken, bir süsleme tekniği ile başlanmış ardından diğer kullanılan süsleme tekniğine bir yenisi eklenmiştir, böylece hem süsleme tekniklerinin bir arada icrası sağlanmış hem de süsleme tekniklerinin daha çok icra edilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Alıştırmanın;

- İlk ve ikinci ölçüleri, Derman'ın Muhayyer taksimindeki çarpma süsleme tekniği kullanımları,
- Üçüncü ve dördüncü ölçüleri, Derman'ın Muhayyer taksimindeki mordan kullanımları,
- Beşinci ve altıncı ölçüleri, Derman'ın Muhayyer taksimindeki hızlı vibrato kullanımları,
- Yedinci ve sekizinci ölçüleri, Derman'ın Muhayyer taksimindeki vurkaç çarpma kullanımları,
- Dokuzuncu ve onuncu ölçüleri, Muhayyer taksimindeki glissando kullanımları,
- On birinci ve on ikinci ölçüleri, Derman'ın Muhayyer taksimindeki tril kullanımları dikkate alınarak oluşturulmuştur.
- Kalan ölçülerde ise bu kullanımlar bir arada verilerek pekiştirilmesi amaçlanmıştır.
- Alıştırmanın çalışmasına 60 metronom ile başlanıp, sırasıyla 65, 70, 75 ve 80 metronoma ulaşılması hedeflenmektedir.

Muhayyer Alıştırma

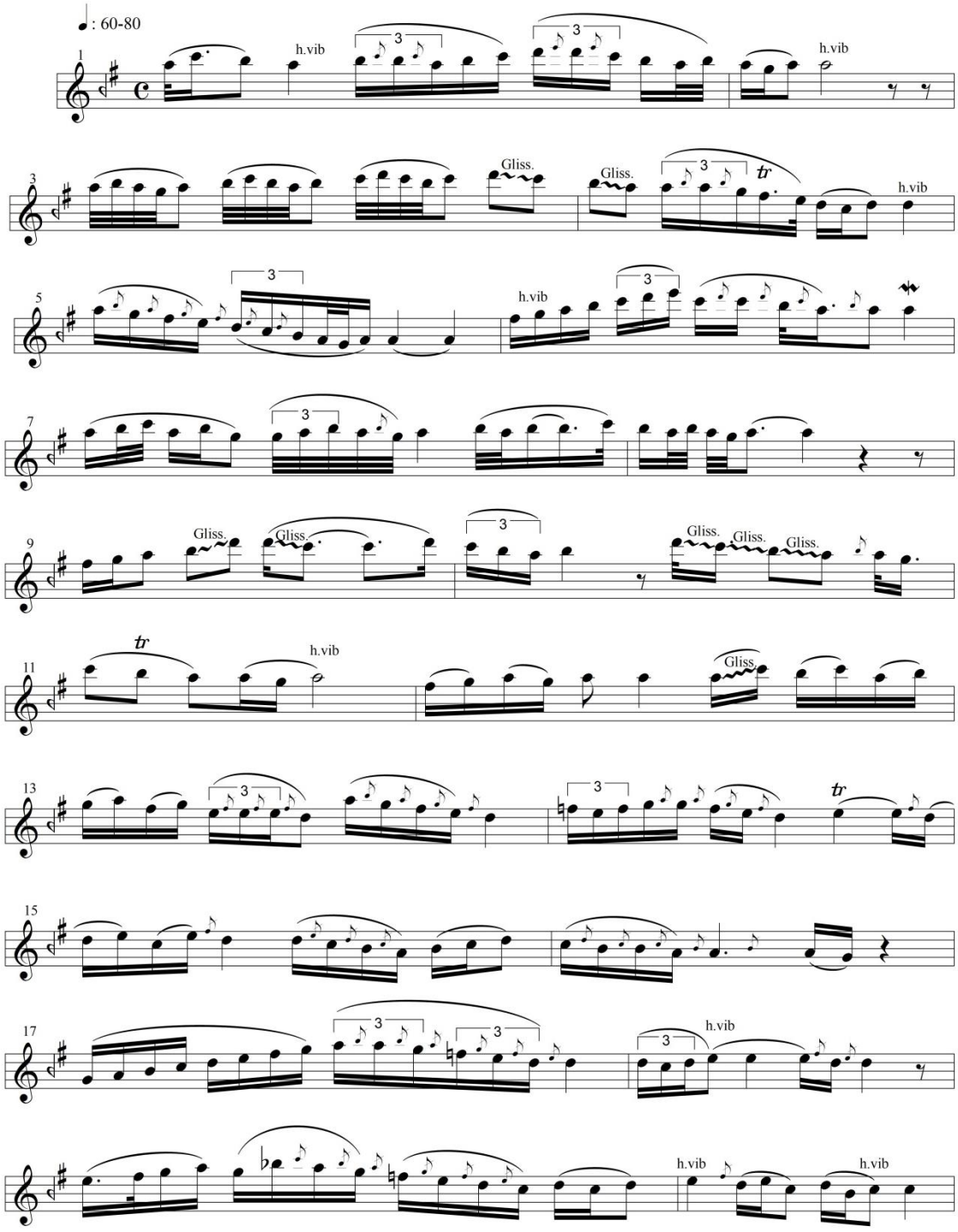

Şekil 5.24. Hakkı Derman'ın Muhayyer taksiminde kullanmış olduğu tartım kullanım özellikleri ve sıklıkla kullanılan motiflerine yönelik alıştırma
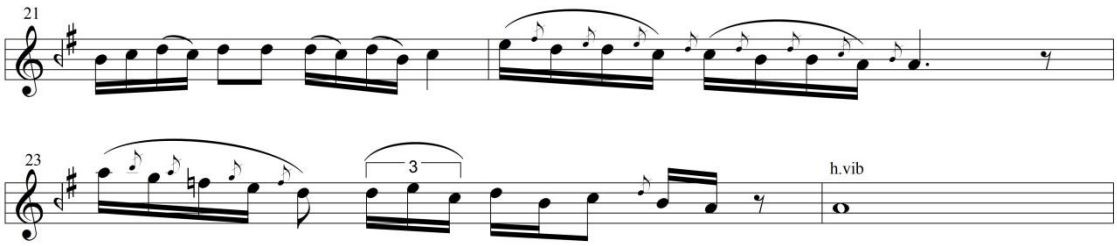
Şekil 5.24. (devam) Hakkı Derman'ın Muhayyer taksiminde kullanmış olduğu tartım kullanım özellikleri ve sıklıkla kullanılan motiflerine yönelik alıştırma

Hakkı Derman'ın kişisel motif ve tartım kullanımlarına yönelik alıştırmada, Derman'ın Muhayyer taksimindeki sıklıkla kullanılan motifleri ve tartım kullanımlarına, bir düzen içinde alıştırmanın belirli ölçülerinde yer verilmiştir. Alıştırma oluşturulurken, Hakkı Derman'ın Muhayyer taksimindeki kişisel motifi ile başlanılmış, ardından tartım kullanımları eklenerek, sıklıkla kullanılan motifler ve tartımlar art arda yeniden kullanılmıştır. Böylece hem kişisel motif ve tartım kullanımlarının bir arada icrası sağlanmış hem de kişisel motif ve tartım kullanımlarının daha çok icra edilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Alıştırmanın;

- İlk ve ikinci ölçüleri, Derman'ın Muhayyer taksiminin ilk satırında kullanmış olduğu giriş motifi,
- Üçüncü ölçü, Derman'ın Muhayyer taksiminin ilk satırının sonunda kullandığı otuz ikilik dörtlemer,
- Beşinci ölçü, Derman'ın Muhayyer taksiminin üçüncü satırının başında vurkaç çarpma süsleme tekniği ile birlikte kullandığı inici motif,
- Altıncı ölçü, Hakkı Derman'ın Muhayyer taksiminin üçüncü satırında detache yay tekniği ile icra ettiği çıkıcı seyirdeki motif,
- Yedinci ölçü, Derman'ın Muhayyer taksiminin dördüncü satırında otuz ikilik ve on altılık notalar ile oluşturduğu tartımlar,
- On ikinci ve on üçüncü ölçü Derman'ın yirmi dokuzuncu ölçüde kullanmış olduğu on altılık notalardan oluşan ikilemeler dikkate alınarak oluşturulmuştur.
- Hakkı Derman'ın kişisel motif ve tartım kullanımlarına yönelik oluşturulan alıştırma boyunca çeşitli satırlarda geçişleri sağlayan nağmeler ve farklı satırlarda sıklıkla kullanılan motifler ve tartımlar bir arada kullanılarak, bunların sıklıkla icra edilmesi amaçlanmıştır.

- Alıştırmanın çalışmasına 60 metronom ile başlanıp, sırasıyla 65, 70, 75 ve 80 metronoma ulaşılması hedeflenmektedir.

Muhayyer Alıştırma

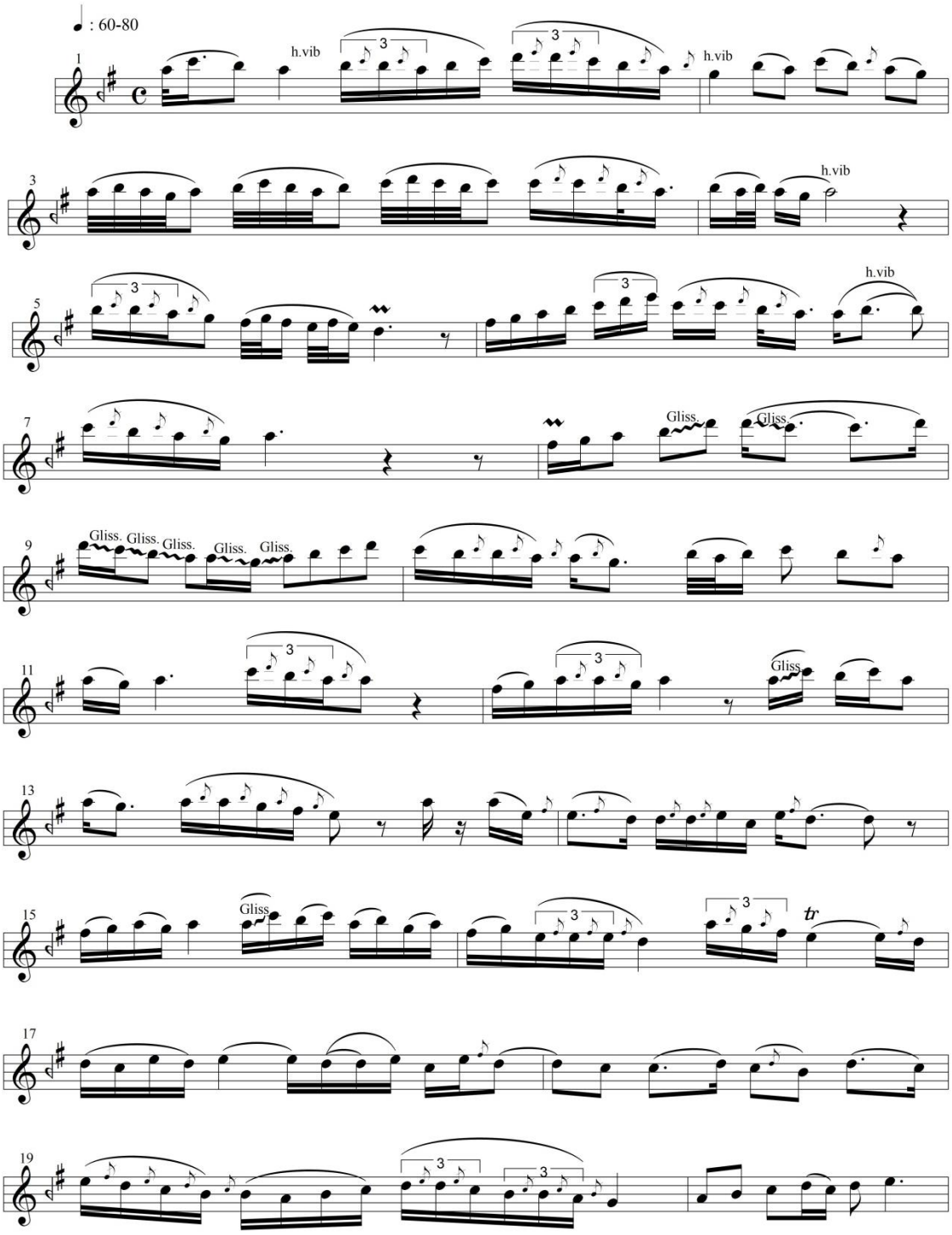

Şekil 5.25. Hakkı Derman'ın Muhayyer taksimindeki tavır özelliklerine yönelik alıştırma

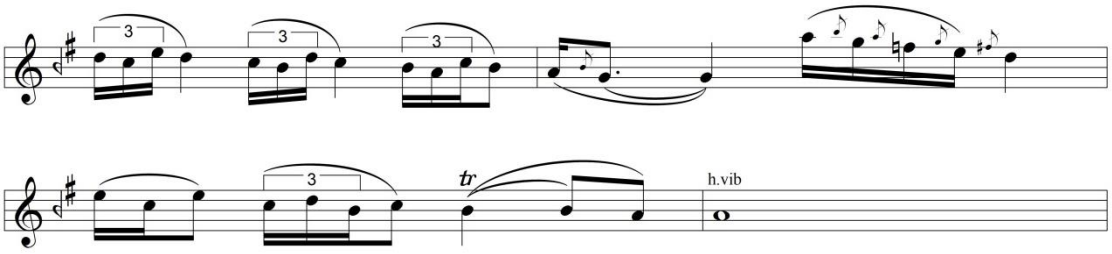

Şekil 5.25. (devam) Hakkı Derman'ın Muhayyer taksimindeki tavır özelliklerine yönelik alıştırma

Hakkı Derman'ın tavır özelliklerine yönelik oluşturulan alıştırmada, Derman'ın Muhayyer taksiminde kullanmış olduğu süsleme teknikleri, yay teknikleri, sıklıkla kullanılan motifleri ve kullanmış olduğu tartımlar bir arada kullanılarak, Derman'ın tüm tavır özellikleri kazandırılmaya çalışılmıştır. Alıştırmanın çalışmasına 60 metronom ile başlanıp, sırasıyla 65, 70, 75 ve 80 metronoma ulaşılması hedeflenmektedir.

5.6.9. Muhayyer Kürdi taksime yönelik alıştırmalar

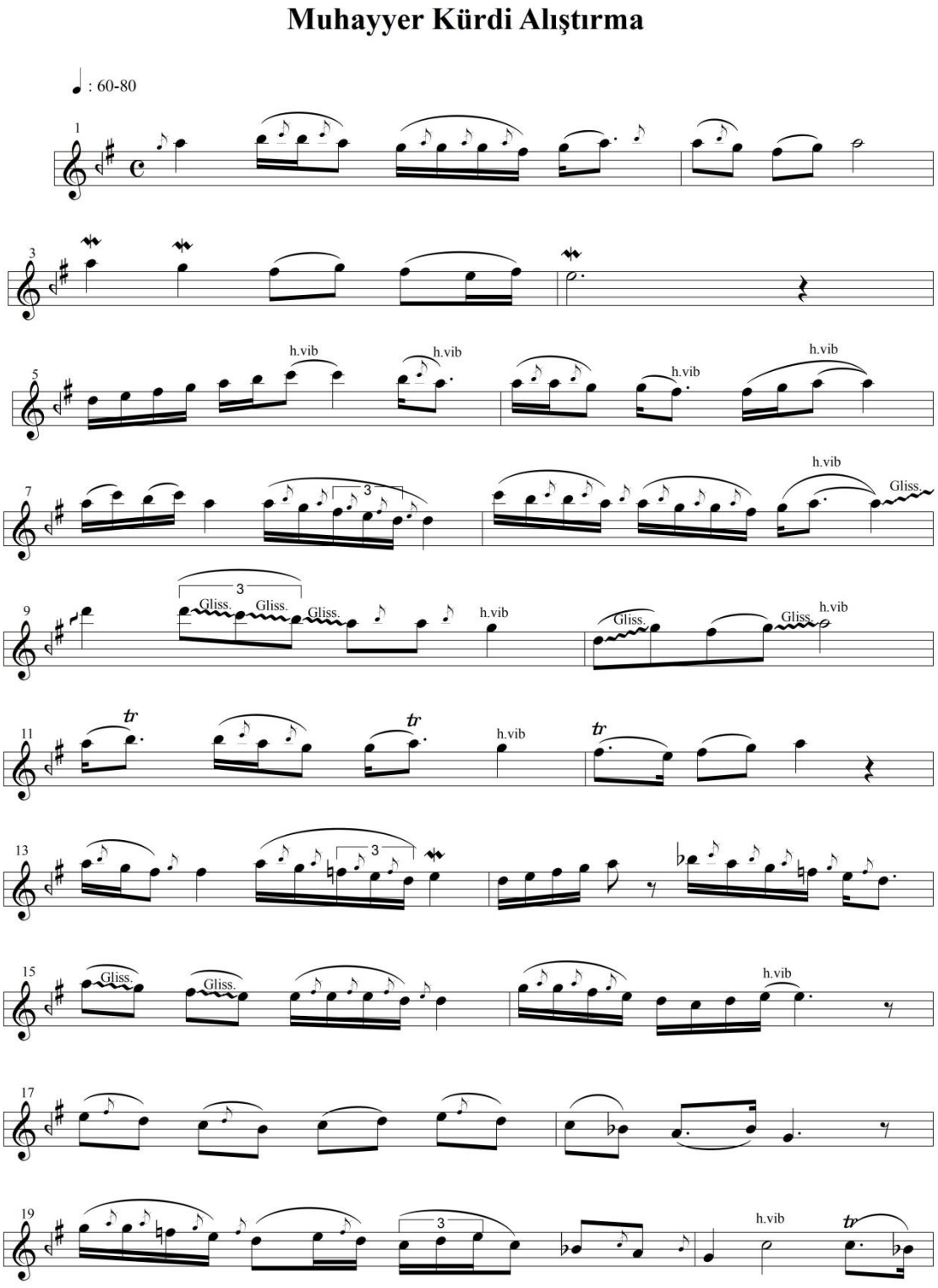

Şekil 5.26. Hakkı Derman'ın Muhayyer Kürdi taksiminde kullanmış olduğu süsleme tekniklerine yönelik alıştırma

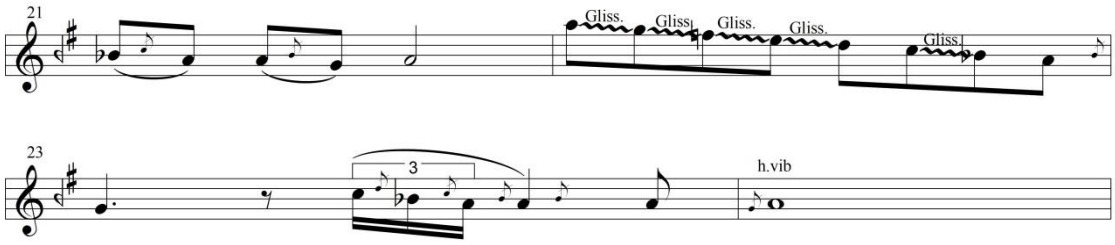

Şekil 5.26. (devam) Hakkı Derman'ın Muhayyer Kürdi taksiminde kullanmış olduğu süsleme tekniklerine yönelik alıştırma

Hakkı Derman'ın Muhayyer Kürdi taksimindeki süsleme tekniklerine yönelik alıştırmada, Derman'ın Muhayyer Kürdi taksimde kullanmış olduğu süsleme tekniklerinin hepsine bir düzen içinde alıştırmanın belirli ölçülerinde yer verilmiştir. Alıştırmalar oluşturulurken, bir süsleme tekniği ile başlanmış ardından diğer kullanılan süsleme tekniğine bir yenisi eklenmiştir, böylece hem süsleme tekniklerinin bir arada icrası sağlanmış hem de süsleme tekniklerinin daha çok icra edilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Alıştırmanın;

- İlk ve ikinci ölçüleri, Derman'ın Muhayyer Kürdi taksimindeki çarpma süsleme tekniği kullanımları,
- Üçüncü ve dördüncü ölçüleri, Derman'ın Muhayyer Kürdi taksimindeki mordan kullanımları,
- Beşinci ve altıncı ölçüleri, Derman'ın Muhayyer Kürdi taksimindeki hızlı vibrato kullanımları,
- Yedinci ve sekizinci ölçüleri, Derman'ın Muhayyer Kürdi taksimindeki vurkaç çarpma kullanımları,
- Dokuzuncu ve onuncu ölçüleri, Muhayyer Kürdi taksimindeki glissando kullanımları,
- On birinci ve on ikinci ölçüleri, Derman'ın Muhayyer Kürdi taksimindeki tril kullanımları dikkate alınarak oluşturulmuştur.
- Kalan ölçülerde ise bu kullanımlar bir arada verilerek pekiştirilmesi amaçlanmıştır.
- Alıştırmanın çalışmasına 60 metronom ile başlanıp, sırasıyla 65, 70, 75 ve 80 metronoma ulaşılması hedeflenmektedir.
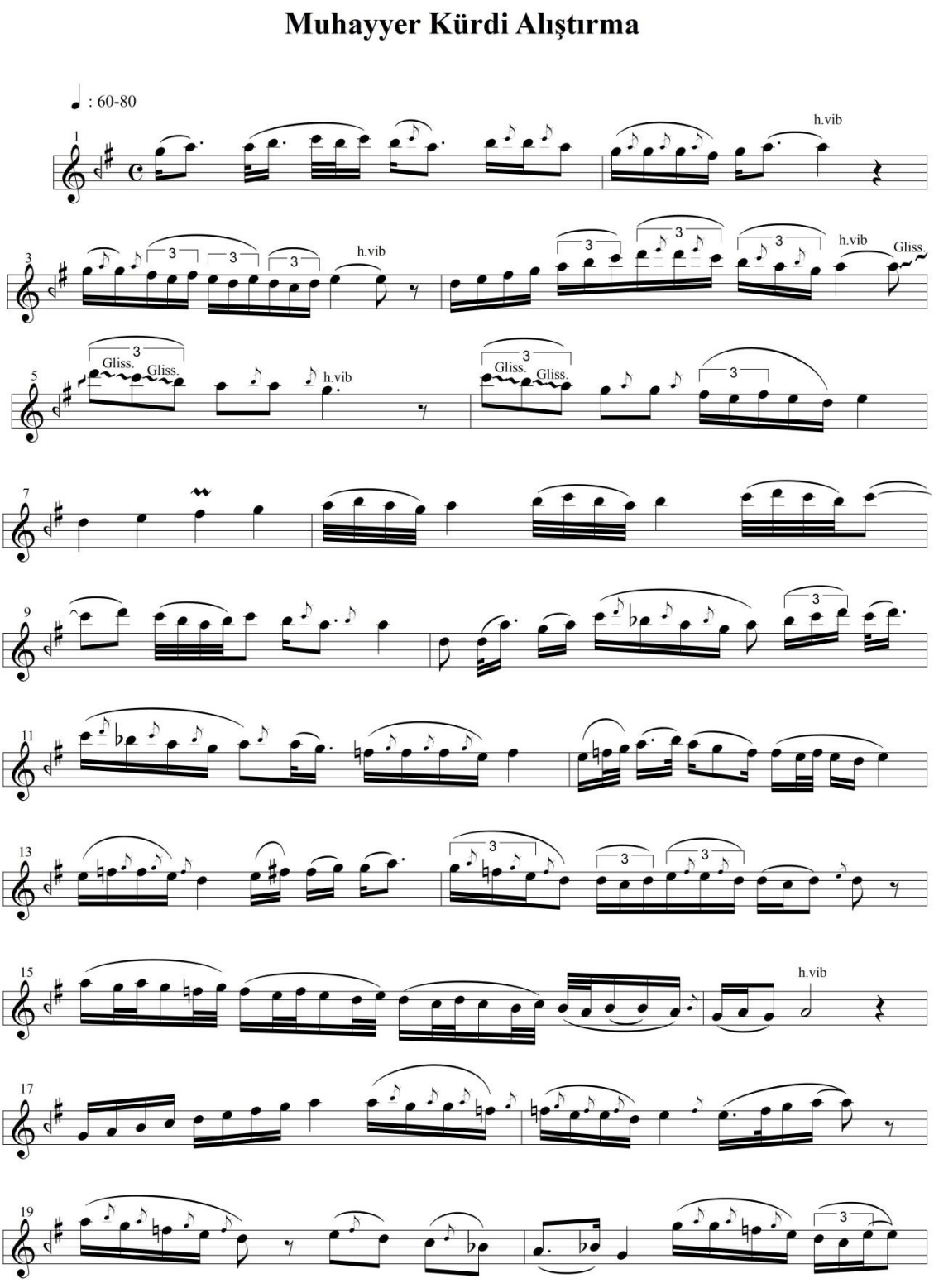
Şekil 5.27. Hakkı Derman'ın Muhayyer Kürdi taksiminde kullanmış olduğu tartım kullanım özellikleri ve sıklıkla kullanılan motiflere yönelik alıştırma

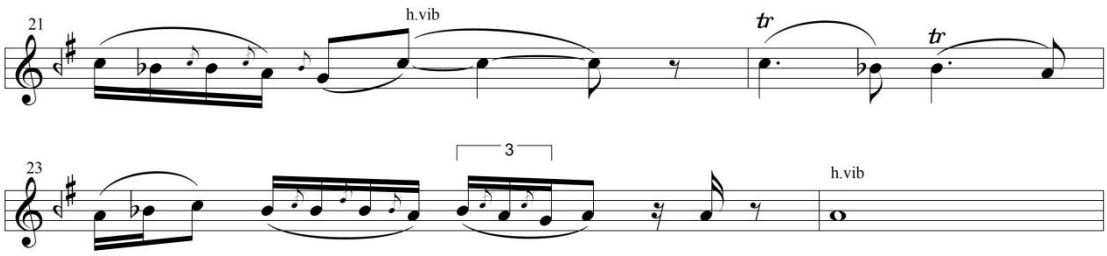

Şekil 5.27. (devam) Hakkı Derman'ın Muhayyer Kürdi taksiminde kullanmış olduğu tartım kullanım özellikleri ve sıklıkla kullanılan motiflere yönelik alıştırma

Hakkı Derman'ın kişisel motif ve tartım kullanımlarına yönelik alıştırmada, Derman'ın Muhayyer Kürdi taksimindeki sıklıkla kullanılan motifleri ve tartım kullanımlarına, bir düzen içinde alıştırmanın belirli ölçülerinde yer verilmiştir. Alıştırma oluşturulurken, Hakkı Derman'ın Muhayyer Kürdi taksimindeki kişisel motifi ile başlanılmış, ardından tartım kullanımları eklenerek, sıklıkla kullanılan motifler ve tartımlar art arda yeniden kullanılmıştır. Böylece hem kişisel motif ve tartım kullanımlarının bir arada icrası sağlanmış hem de kişisel motif ve tartım kullanımlarının daha çok icra edilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Alıştırmanın;

- İlk ve ikinci ölçüleri, Derman'ın Muhayyer Kürdi taksiminin ilk satırında kullanmış olduğu giriş motifi,
- Üçüncü ölçü, Derman'ın Muhayyer Kürdi taksiminin ikinci satırında kullanmış olduğu on altılık üçleme tartımları,
- Dördüncü ölçü, Derman'ın Muhayyer Kürdi taksiminin üçüncü ölçüsünde detache yay tekniği ile kullanmış olduğu çıkıcı seyir,
- Beşinci ve altıncı ölçü, Hakkı Derman'ın Muhayyer Kürdi taksiminin beşinci satırının sonunda kullanmış olduğu sekizliklerden oluşan üçlemeler,
- Sekizinci ölçü, Derman'ın Muhayyer Kürdi taksiminin altıncı satırında kullanmış olduğu otuz ikilik notalardan oluşan dörtlemeler dikkate alınarak oluşturulmuştur.
- Hakkı Derman'ın kişisel motif ve tartım kullanımlarına yönelik oluşturulan alıştırma boyunca çeşitli satırlarda geçişleri sağlayan nağmeler ve farklı satırlarda sıklıkla kullanılan motifler ve tartımlar bir arada kullanılarak, bunların sıklıkla icra edilmesi amaçlanmıştır.

- Alıştırmanın çalışmasına 60 metronom ile başlanıp, sırasıyla 65, 70, 75 ve 80 metronoma ulaşılması hedeflenmektedir.
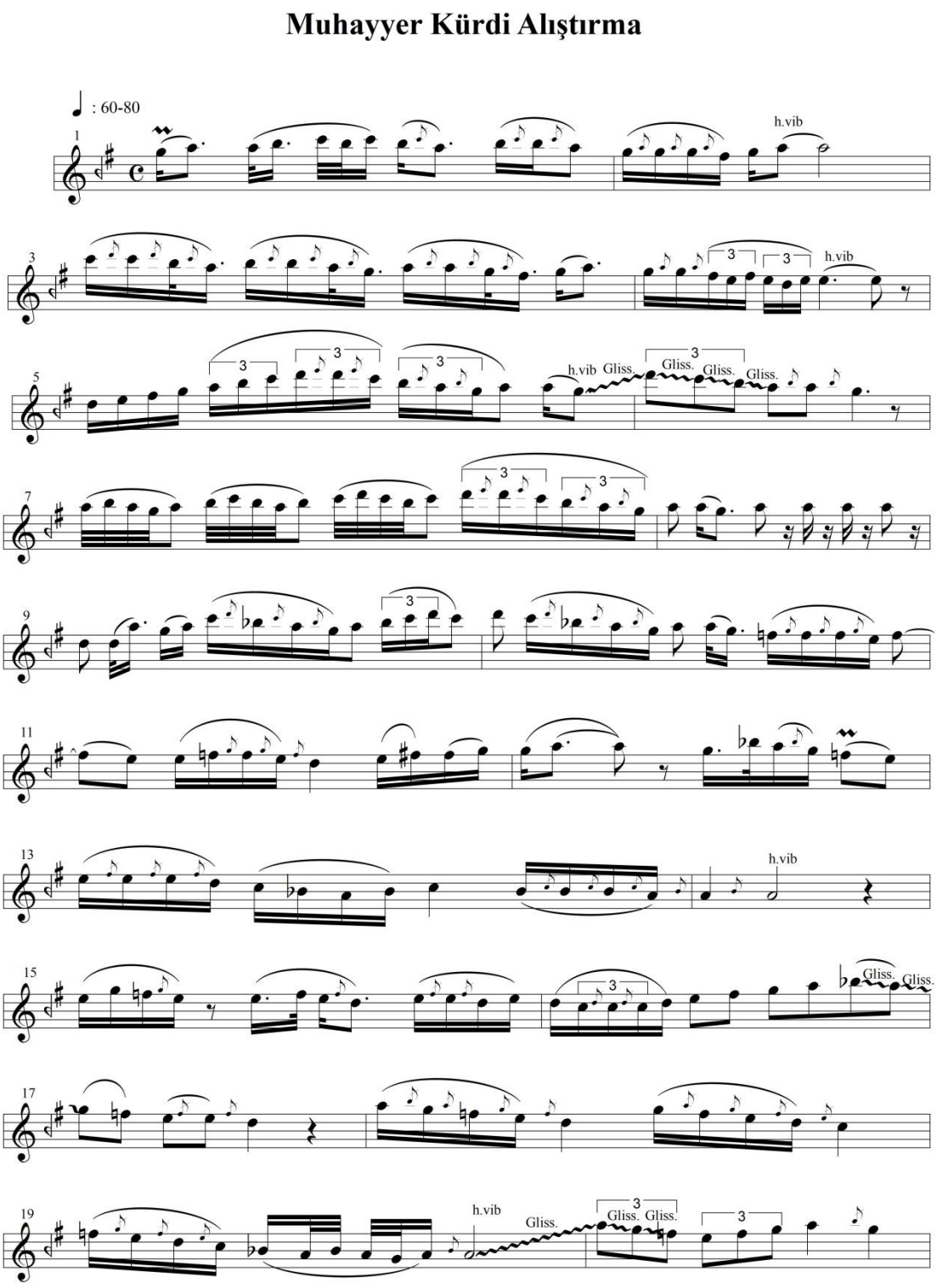
Şekil 5.28. Hakkı Derman'ın Muhayyer Kürdi taksimindeki tavır özelliklerine yönelik alıştırma

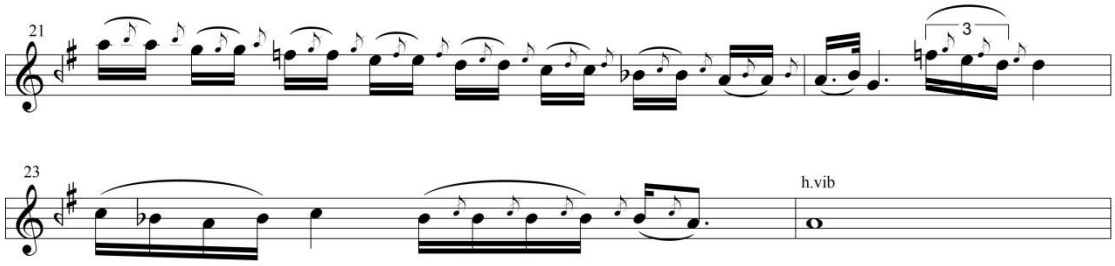

Şekil 5.28. (devam) Hakkı Derman'ın Muhayyer Kürdi taksimindeki tavır özelliklerine yönelik alıştırma

Hakkı Derman'ın tavır özelliklerine yönelik oluşturulan alıştırmada, Derman'ın Muhayyer Kürdi taksiminde kullanmış olduğu süsleme teknikleri, yay teknikleri, sıklıkla kullanılan motifleri ve kullanmış olduğu tartımlar bir arada kullanılarak, Derman'ın tüm tavır özellikleri kazandırılmaya çalışılmıştır. Alıştırmanın çalışmasına 60 metronom ile başlanıp, sırasıyla 65, 70, 75 ve 80 metronoma ulaşılması hedeflenmektedir.

5.6.10. Müstear taksime yönelik alıştırmalar
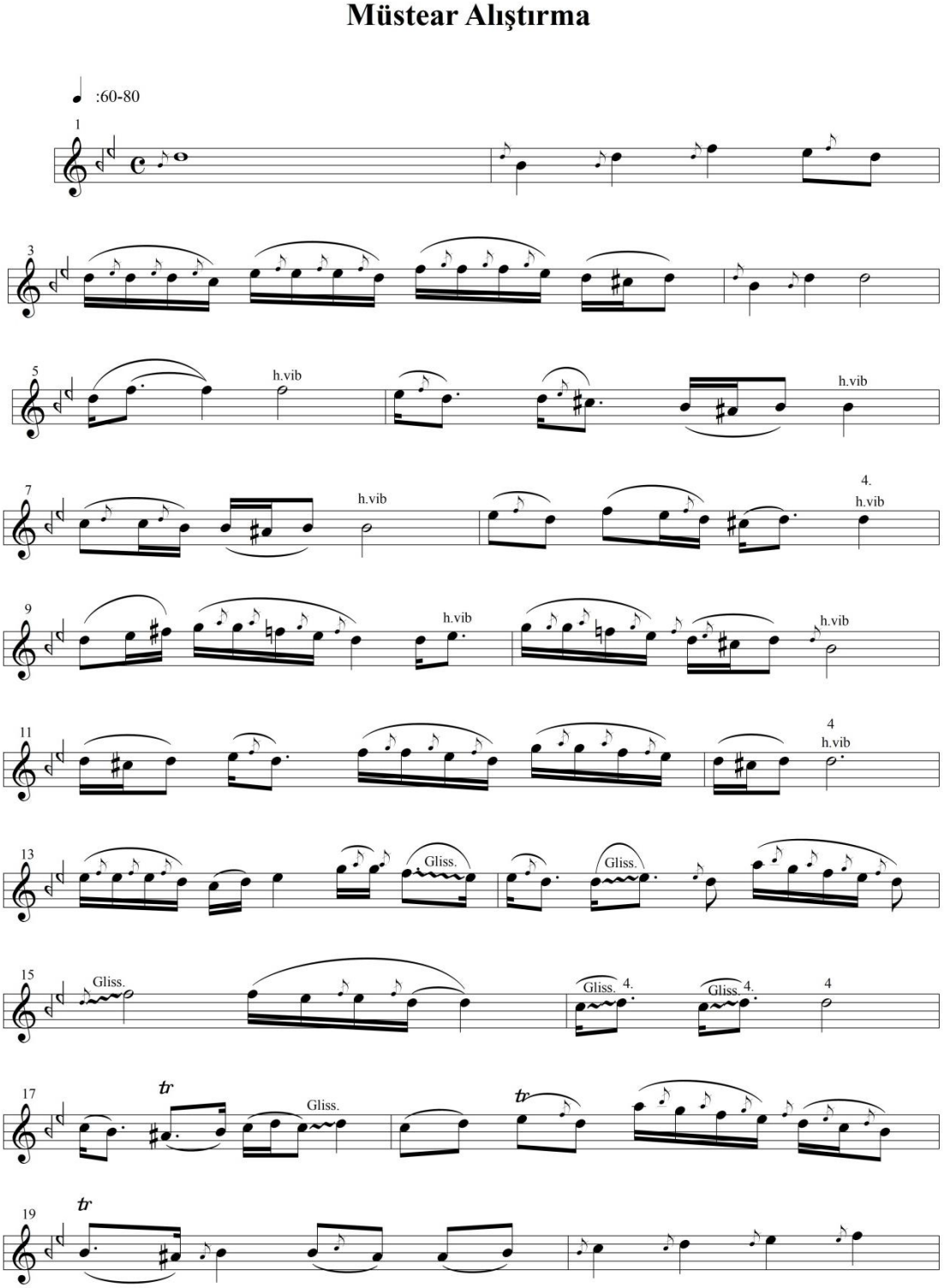
Şekil 5.29. Hakkı Derman'ın Müstear taksiminde kullanmış olduğu süsleme tekniklerine yönelik alıştırma

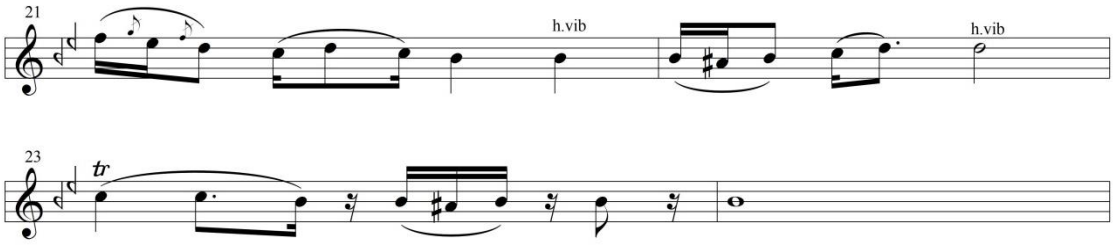

Şekil 5.29. (devam) Hakkı Derman'ın Müstear taksiminde kullanmış olduğu süsleme tekniklerine yönelik alıştırma

Hakkı Derman'ın Müstear taksimindeki süsleme tekniklerine yönelik alıştırmada, Derman'ın Müstear taksimde kullanmış olduğu süsleme tekniklerinin hepsine bir düzen içinde alıştırmanın belirli ölçülerinde yer verilmiştir. Alıştırmalar oluşturulurken, bir süsleme tekniği ile başlanmış ardından diğer kullanılan süsleme tekniğine bir yenisi eklenmiştir, böylece hem süsleme tekniklerinin bir arada icrası sağlanmış hem de süsleme tekniklerinin daha çok icra edilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Alıştırmanın;

- İlk ölçüsünden dördüncü ölçüsüne kadar, yalnızca Derman'ın Müstear taksimindeki çarpma kullanımları,
- Beşinci ölçüden sekizinci ölçüye kadar, Derman'ın Müstear taksimindeki hızlı vibrato kullanımları,
- Dokuzuncu ölçüden on birinci ölçüye kadar, Derman'ın Müstear taksimindeki vurkaç çarpma kullanımları,
- On üçüncü ölçüden on altıncı ölçüye kadar, Derman'ın Müstear taksimindeki glissando kullanımları dikkate alınarak oluşturulmuştur.
- Kalan ölçülerde ise bu kullanımlar bir arada verilerek pekiştirilmesi amaçlanmıştır.
- Alıştırmanın çalışmasına 60 metronom ile başlanıp, sırasıyla 65, 70, 75 ve 80 metronoma ulaşılması hedeflenmektedir.

Müstear Alıştırma
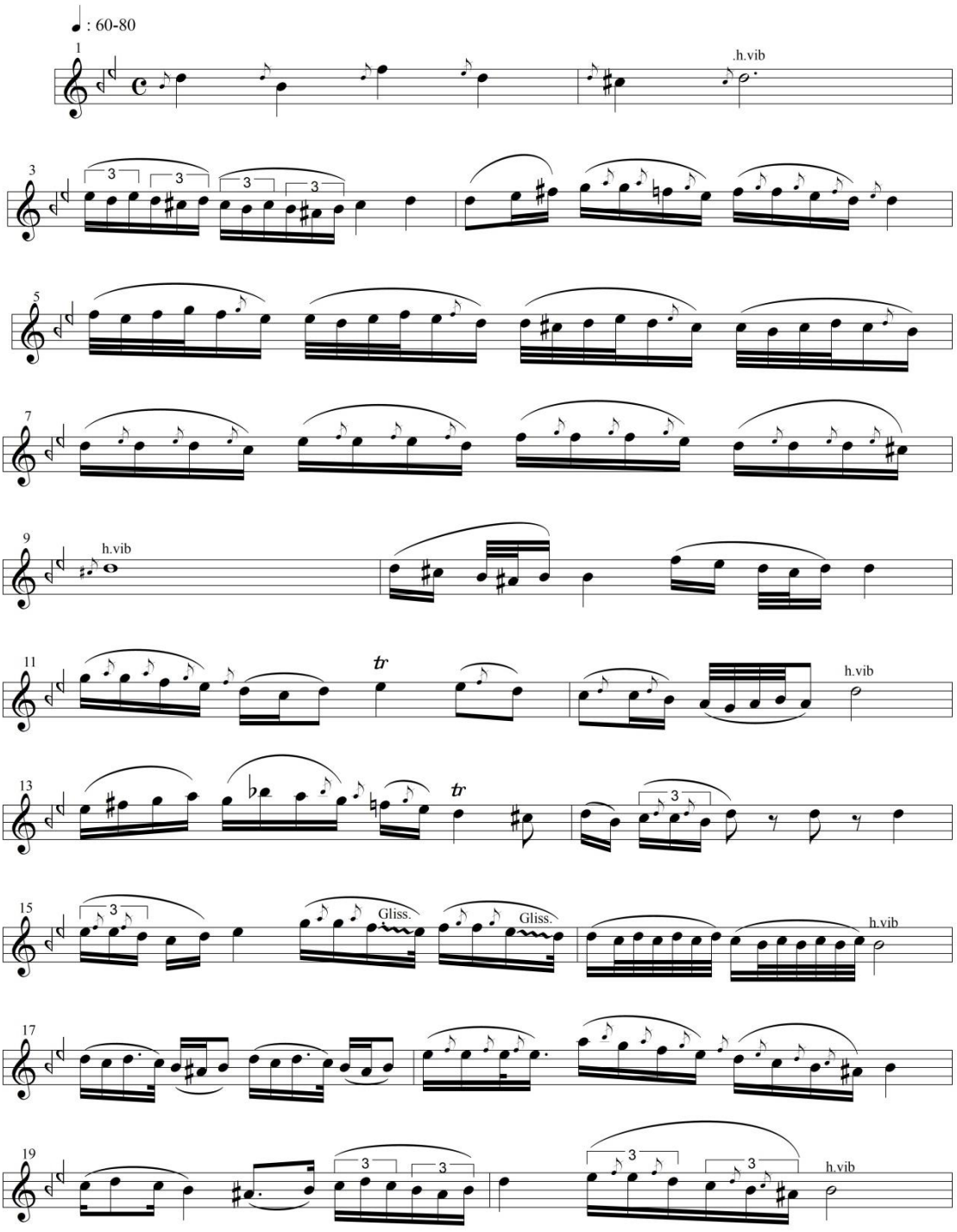
Şekil 5.30. Hakkı Derman'ın Müstear taksiminde kullanmış olduğu tartım kullanım özellikleri ve sıklıkla kullanılan motiflerine yönelik alıştırma
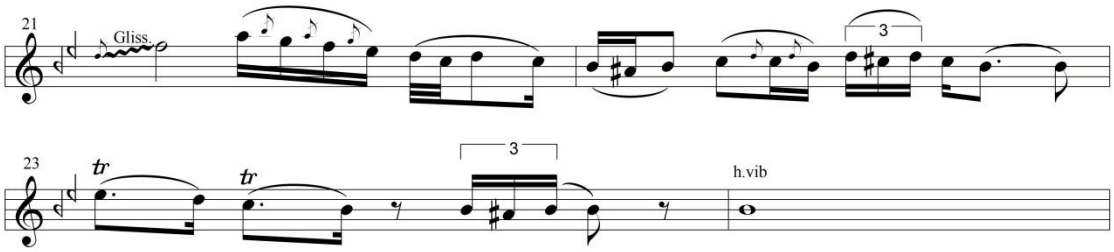
Şekil 5.30. (devam) Hakkı Derman'ın Müstear taksiminde kullanmış olduğu tartım kullanım özellikleri ve sıklıkla kullanılan motiflerine yönelik alıştırma

Hakkı Derman'ın kişisel motif ve tartım kullanımlarına yönelik alıştırmada, Derman'ın Müstear taksimindeki sıklıkla kullanılan motifleri ve tartım kullanımlarına, bir düzen içinde alıştırmanın belirli ölçülerinde yer verilmiştir. Alıştırma oluşturulurken, Hakkı Derman'ın Müstear taksimindeki kişisel motifi ile başlanılmış, ardından tartım kullanımları eklenerek, sıklıkla kullanılan motifler ve tartımlar art arda yeniden kullanılmıştır. Böylece hem kişisel motif ve tartım kullanımlarının bir arada icrası sağlanmış hem de kişisel motif ve tartım kullanımlarının daha çok icra edilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Alıştırmanın;

- İlk ve ikinci ölçüleri, Derman'ın Müstear taksiminin ilk satırındaki detache yay tekniği ile icra edilen birlik notalar,
- Üçüncü ölçüsü, Derman'ın Müstear taksiminin ilk satırındaki on altılık notalardan oluşan üçlemeler,
- Dördüncü ölçüsü, Derman'ın Müstear taksiminin ikinci satırındaki art arda çarpmalarla birlikte oluşturulan dörtlemeler,
- Beşinci ölçüsü, Hakkı Derman'ın Müstear taksiminin ikinci satırında kullandığı otuz ikilik notalardan oluşan dörtlemeler ve on altılık ikilemelerin art arda kullanılmasıyla oluşan tartımlar,
- Altıncı ölçüsü, Derman'ın Müstear taksiminin ikinci satırında on altılık notaların arasına çarpma süsleme tekniği koyarak oluşturduğu tartımlar,
- Sekizinci ölçü, Derman'ın Müstear taksiminin ikinci satırının sonunda kullanmış olduğu iki on altılık ve iki otuz ikilik sonuna bir on altılık ile oluşan tartımlar,
- Dokuzuncu ve onuncu ölçü, Derman'ın Müstear taksiminin üçüncü satırında kullanmış olduğu tartımlar,

- On birinci ölçü, Derman'ın Müstear taksiminin dördüncü satırında kullanmış olduğu on altılık notalardan oluşan dörtlemeler,
- On ikinci ölçü, Derman'ın Müstear taksiminin beşinci satırında kullanmış olduğu tartımlar,
- On üçüncü ölçü, Derman'ın Müstear taksiminin altıncı satırında kullanmış olduğu iki on altılık ve bir noktalı on altılık ve bir otuz ikilik nota ile oluşan tartım,
- On dördüncü ölçü, Derman'ın Müstear taksiminin altıncı satırındaki bir on altılık ve altı otuz ikilik nota ile oluşturduğu tartımlar,
- On beşinci ölçü, Derman'ın Müstear taksiminin yedinci satırında kullanmış olduğu iki on altılık ve bir noktalı on altılık ve bir otuz ikilik nota ile oluşan tartım,
- On dokuzuncu ölçü, Derman'ın Müstear taksiminin onuncu satırda kullanmış olduğu tartımlar, dikkate alınarak oluşturulmuştur.
- Hakkı Derman'ın kişisel motif ve tartım kullanımlarına yönelik oluşturulan alıştırma boyunca çeşitli satırlarda geçişleri sağlayan nağmeler ve farklı satırlarda sıklıkla kullanılan motifler ve tartımlar bir arada kullanılarak, bunların sıklıkla icra edilmesi amaçlanmıştır.
- Alıştırmanın çalışmasına 60 metronom ile başlanıp, sırasıyla 65, 70, 75 ve 80 metronoma ulaşılması hedeflenmektedir.

Müstear Alıştırma
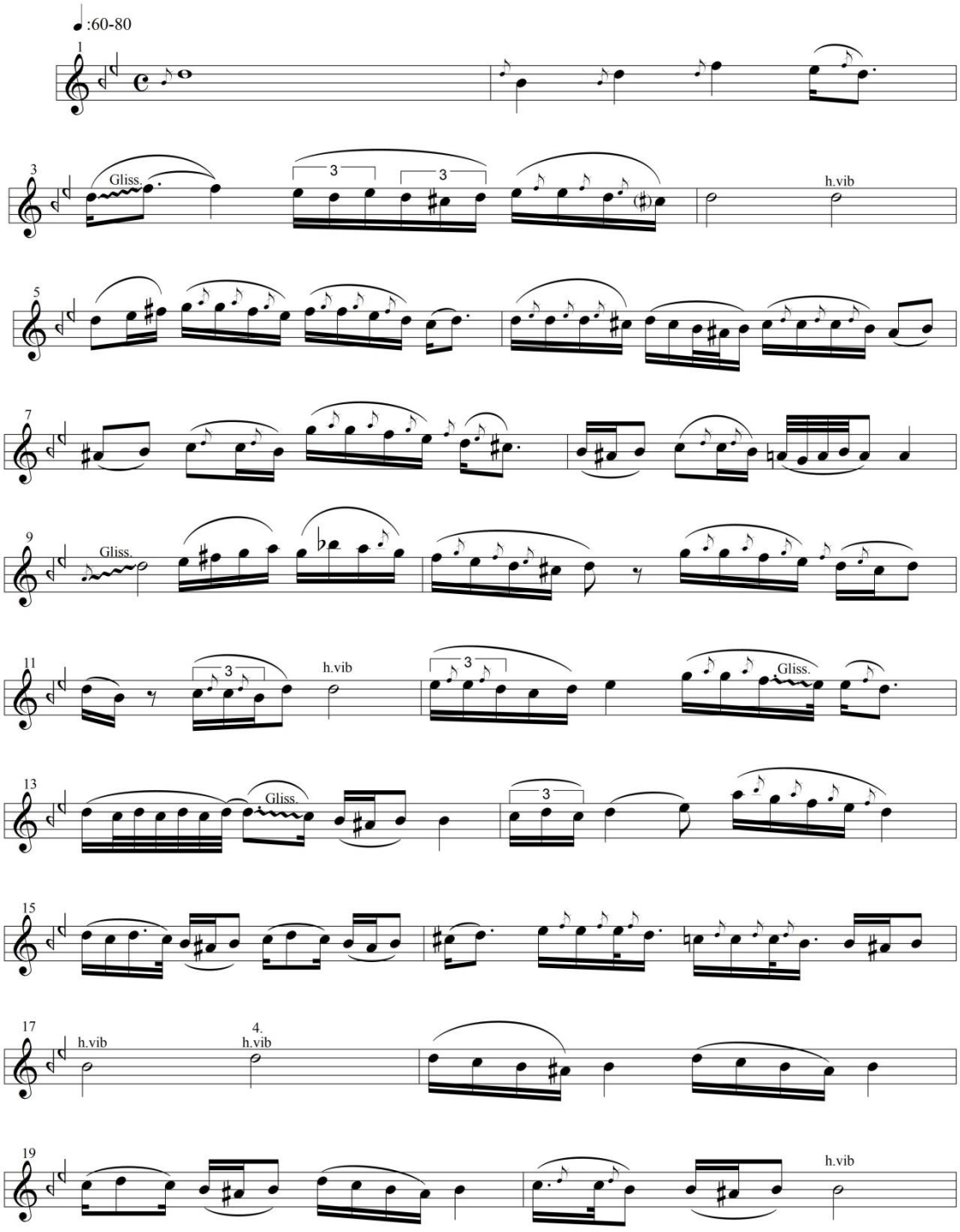
Şekil 5.31. Hakkı Derman'ın Müstear taksimindeki tavır özelliklerine yönelik alıştırma

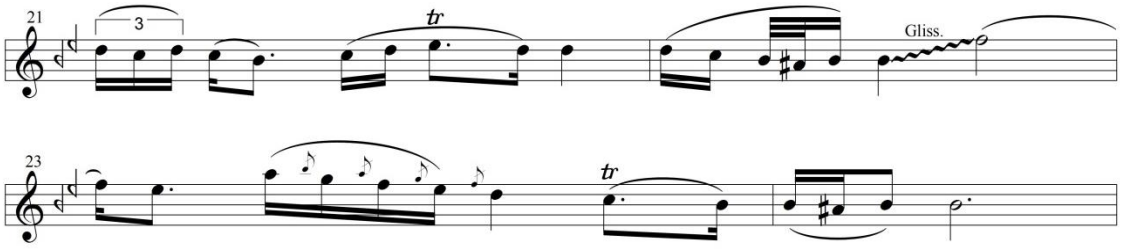

Şekil 5.31. (devam) Hakkı Derman'ın Müstear taksimindeki tavır özelliklerine yönelik alıştırma

Hakkı Derman'ın tavır özelliklerine yönelik oluşturulan alıştırmada, Derman'ın Müstear taksiminde kullanmış olduğu süsleme teknikleri, yay teknikleri, sıklıkla kullanılan motifleri ve kullanmış olduğu tartımlar bir arada kullanılarak, Derman'ın tüm tavır özellikleri kazandırılmaya çalışılmıştır. Alıştırmanın çalışmasına 60 metronom ile başlanıp, sırasıyla 65, 70, 75 ve 80 metronoma ulaşılması hedeflenmektedir.

5.6.11. Suzinak taksime yönelik alıştırmalar
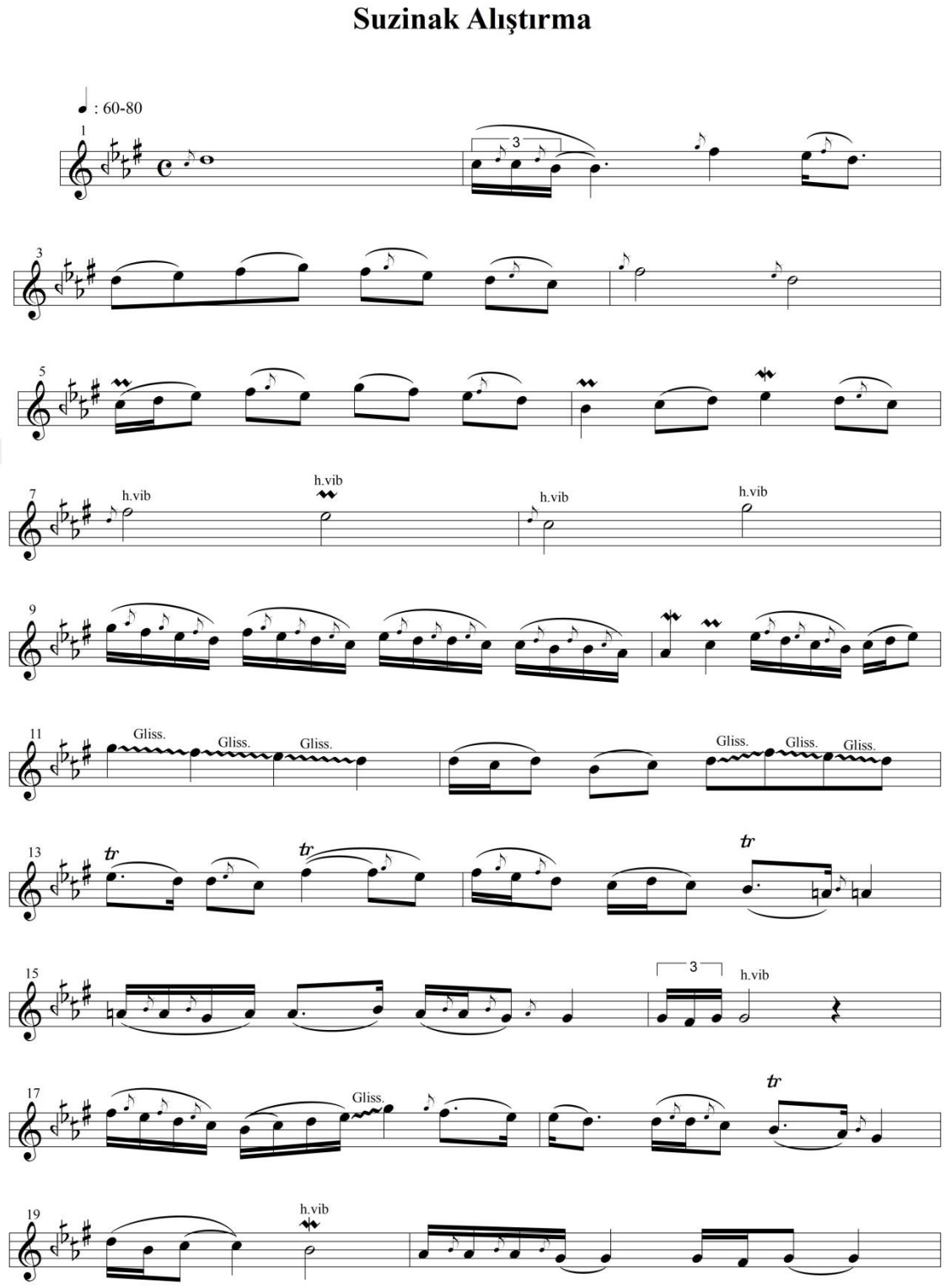
Şekil 5.32. Hakkı Derman'ın Suzinak taksiminde kullanmış olduğu süsleme tekniklerine yönelik alıştırma
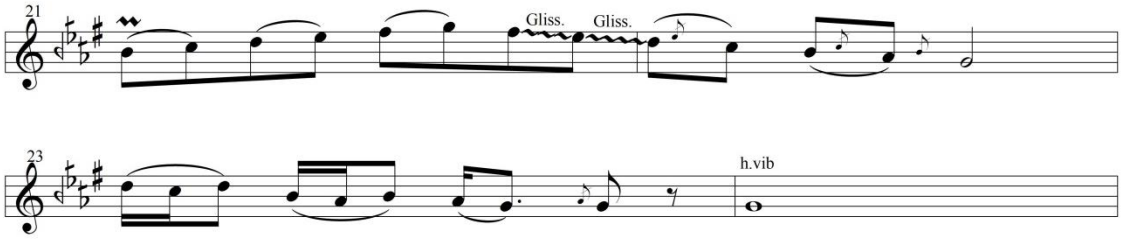
Şekil 5.32. (devam) Hakkı Derman'ın Suzinak taksiminde kullanmış olduğu süsleme tekniklerine yönelik alıştırma

Hakkı Derman'ın Suzinak taksimindeki süsleme tekniklerine yönelik alıştırmada, Derman'ın Suzinak taksimde kullanmış olduğu süsleme tekniklerinin hepsine bir düzen içinde alıştırmanın belirli ölçülerinde yer verilmiştir. Alıştırmalar oluşturulurken, bir süsleme tekniği ile başlanmış ardından diğer kullanılan süsleme tekniğine bir yenisi eklenmiştir, böylece hem süsleme tekniklerinin bir arada icrası sağlanmış hem de süsleme tekniklerinin daha çok icra edilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Alıştırmanın;

- İlk ölçüsünden dördüncü ölçüsüne kadar, yalnızca, Derman'ın Suzinak taksimindeki çarpma kullanımları,
- Beşinci ve altıncı ölçüleri, Derman'ın Suzinak taksimindeki mordan kullanımları,
- Yedinci ve sekizinci ölçüleri, Derman'ın Suzinak taksimindeki hızlı vibrato kullanımları,
- Dokuzuncu ve onuncu ölçüleri, Derman'ın Suzinak taksimindeki vurkaç çarpma kullanımları,
- On birinci ve on ikinci ölçüleri, Derman'ın Suzinak taksimindeki glissando kullanımları,
- On üç ve on dördüncü ölçüleri, Derman'ın Suzinak taksimindeki tril kullanımları dikkate alınarak oluşturulmuştur.
- Kalan ölçülerde ise bu kullanımlar bir arada verilerek pekiştirilmesi amaçlanmıştır.
- Alıştırmanın çalışmasına 60 metronom ile başlanıp, sırasıyla 65, 70, 75 ve 80 metronoma ulaşılması hedeflenmektedir.
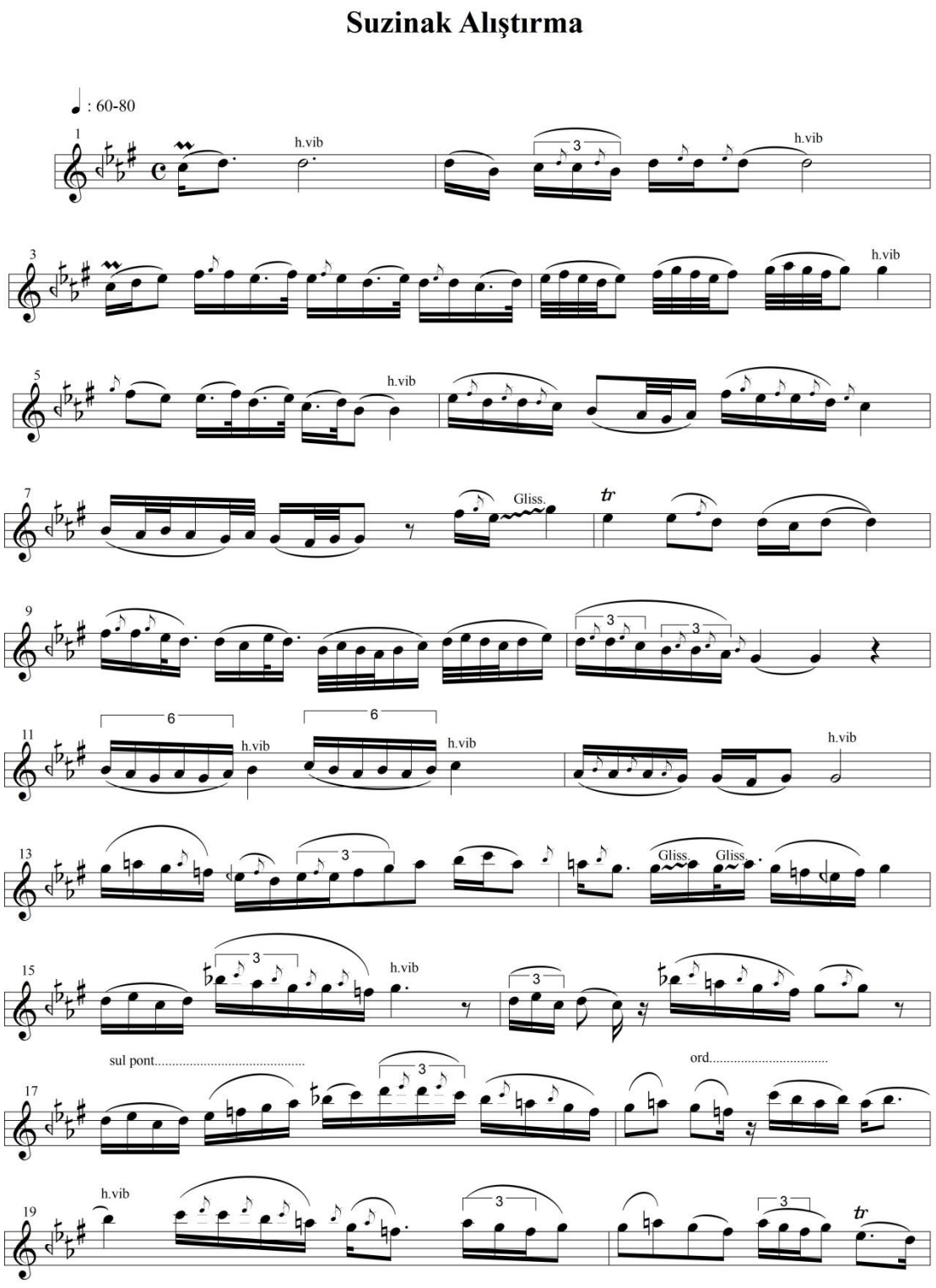
Şekil 5.33. Hakkı Derman'ın Suzinak taksiminde kullanmış olduğu tartım kullanım özellikleri ve sıklıkla kullanılan motiflere yönelik alıştırma

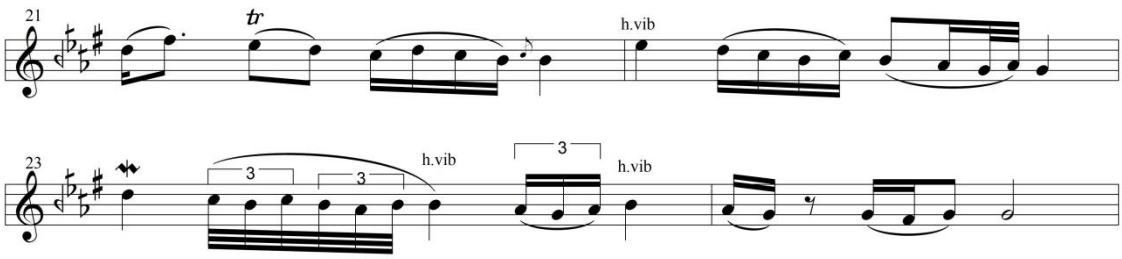

Şekil 5.33. (devam) Hakkı Derman'ın Suzinak taksiminde kullanmış olduğu tartım kullanım özellikleri ve sıklıkla kullanılan motiflere yönelik alıştırma

Hakkı Derman'ın kişisel motif ve tartım kullanımlarına yönelik alıştırmada, Derman'ın Suzinak taksimindeki sıklıkla kullanılan motifleri ve tartım kullanımlarına, bir düzen içinde alıştırmanın belirli ölçülerinde yer verilmiştir. Alıştırma oluşturulurken, Hakkı Derman'ın Suzinak taksimindeki kişisel motifi ile başlanılmış, ardından tartım kullanımları eklenerek, sıklıkla kullanılan motifler ve tartımlar art arda yeniden kullanılmıştır. Böylece hem kişisel motif ve tartım kullanımlarının bir arada icrası sağlanmış hem de kişisel motif ve tartım kullanımlarının daha çok icra edilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Alıştırmanın;

- İlk ölçüsü, Derman'ın Suzinak taksiminin ilk satırında kullanmış olduğu giriş motifi,
- İkinci ölçüsü, Derman'ın Suzinak taksiminin ilk satırında kullanmış motifin devamı,
- Üçüncü ölçü, Derman'ın Suzinak taksiminin ikinci satırında kullanmış olduğu iki on altılık, bir otuz ikilik ve bir noktalı on altılıktan oluşan tartım art arda kullanılarak,
- Dördüncü ölçü, Hakkı Derman'ın Suzinak taksiminin ikinci satırında otuz ikiliklerden oluşan dörtlemeler ve bir sekizlik notayı art arda kullanarak,
- Beşinci ölçü, Derman'ın Suzinak taksiminin dördüncü satırının sonunda kullanmış olduğu noktalı on altılık ve otuz ikilikler art arda kullanılarak,
- Dokuzuncu ölçü, Derman'ın Suzinak taksiminin dokuzuncu satırında kullanmış olduğu otuz ikilik dörtlemeler ve on altılık ikilemeler,
- On birinci ölçü, Derman'ın Suzinak taksiminin on üçüncü satırında kullanmış olduğu altılamalar,

- On beş, on altı, on yedi ve on sekizinci ölçüler, Derman'ın Suzinak taksiminin on beşinci satırından sonra kullandığı sul ponticello tekniği ve donanım değişiklikleri dikkate alınarak oluşturulmuştur.
- Hakkı Derman'ın kişisel motif ve tartım kullanımlarına yönelik oluşturulan alıştırma boyunca çeşitli satırlarda geçişleri sağlayan nağmeler ve farklı satırlarda sıklıkla kullanılan motifler ve tartımlar bir arada kullanılarak, bunların sıklıkla icra edilmesi amaçlanmıştır.
- Alıştırmanın çalışmasına 60 metronom ile başlanıp, sırasıyla 65, 70, 75 ve 80 metronoma ulaşılması hedeflenmektedir.

Suzinak Alıştırma
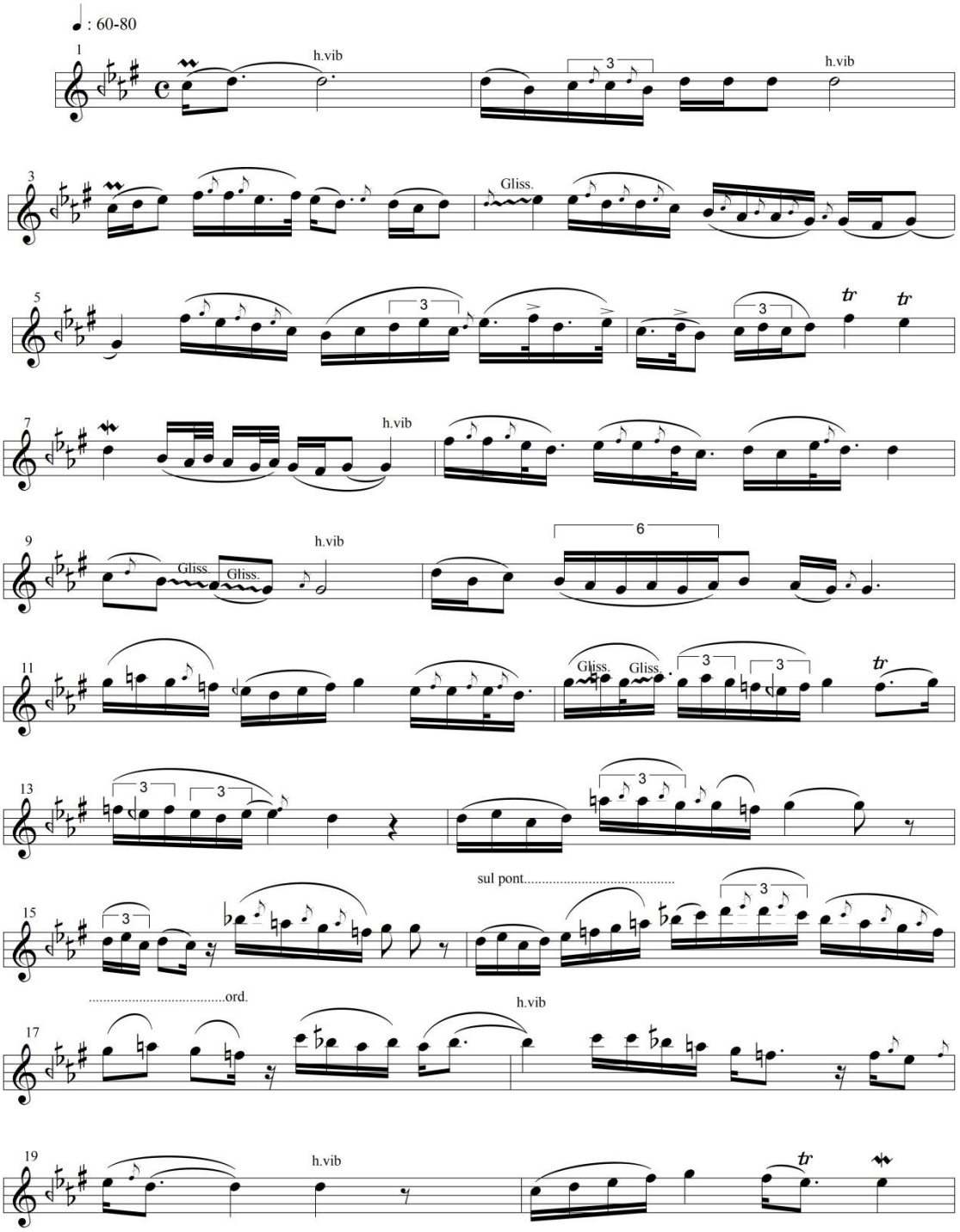
Şekil 5.34. Hakkı Derman'ın Suzinak taksimindeki tavır özelliklerine yönelik alıştırma
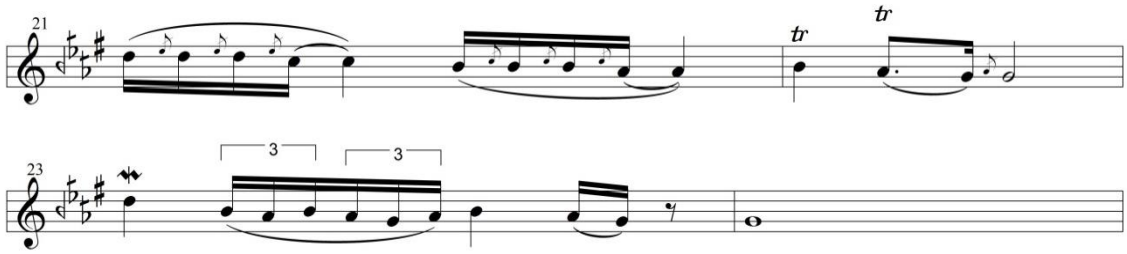
Şekil 5.34. (devam) Hakkı Derman'ın Suzinak taksimindeki tavır özelliklerine yönelik alıştırma

Hakkı Derman'ın tavır özelliklerine yönelik oluşturulan alıştırmada, Derman'ın Suzinak taksiminde kullanmış olduğu süsleme teknikleri, yay teknikleri, sıklıkla kullanılan motifleri ve kullanmış olduğu tartımlar bir arada kullanılarak, Derman'ın tüm tavır özellikleri kazandırılmaya çalışılmıştır. Alıştırmanın çalışmasına 60 metronom ile başlanıp, sırasıyla 65, 70, 75 ve 80 metronoma ulaşılması hedeflenmektedir.

5.6.12. Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksimine yönelik alıştırmalar

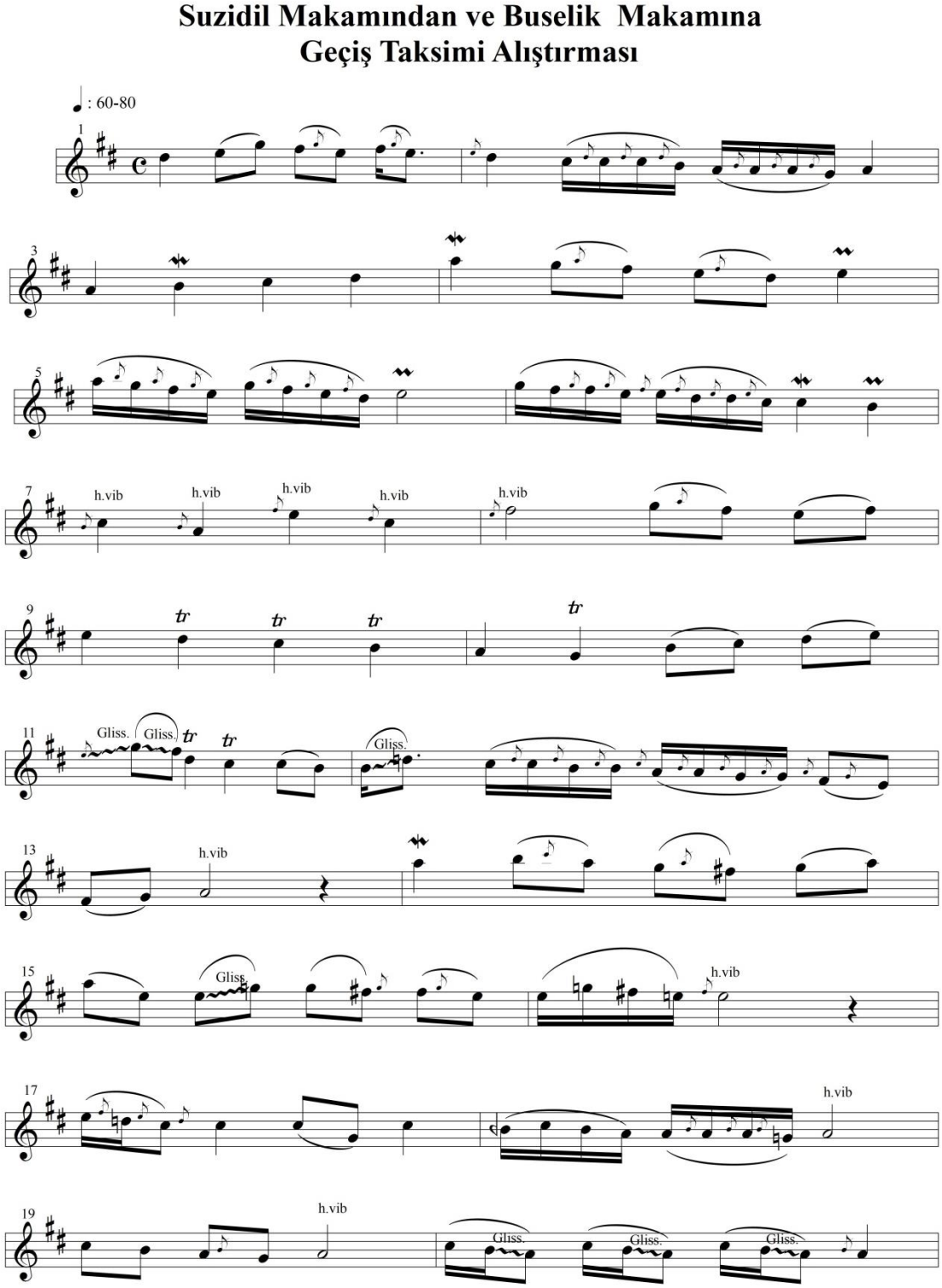

Şekil 5.35. Hakkı Derman'ın Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminde kullanmış olduğu süsleme tekniklerine yönelik alıştırma
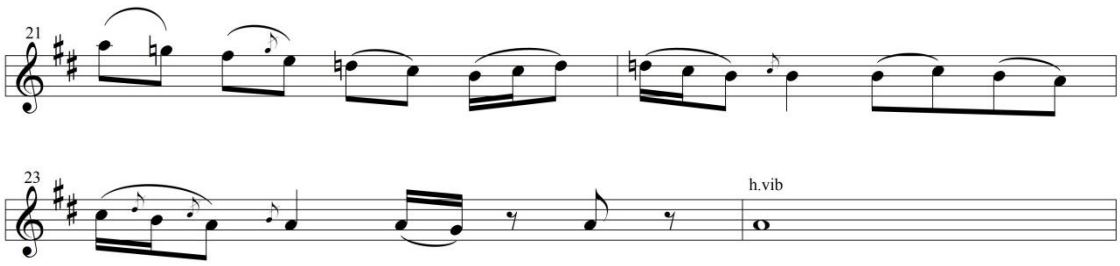
Şekil 5.35. (devam) Hakkı Derman'ın Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminde kullanmış olduğu süsleme tekniklerine yönelik alıştırma

Hakkı Derman'ın Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksimindeki süsleme tekniklerine yönelik alıştırmada, Derman'ın Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksimde kullanmış olduğu süsleme tekniklerinin hepsine bir düzen içinde alıştırmanın belirli ölçülerinde yer verilmiştir. Alıştırmalar oluşturulurken, bir süsleme tekniği ile başlanmış ardından diğer kullanılan süsleme tekniğine bir yenisi eklenmiştir, böylece hem süsleme tekniklerinin bir arada icrası sağlanmış hem de süsleme tekniklerinin daha çok icra edilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Alıştırmanın;

- İlk ve ikinci ölçüleri, Derman'ın Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksimindeki çarpma süsleme tekniği kullanımları,
- Üçüncü ve dördüncü ölçüleri, Derman'ın Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksimindeki mordan kullanımları,
- Beşinci ve altıncı ölçüleri, Derman'ın Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksimindeki vurkaç çarpma kullanımları,
- Yedinci ve sekizinci ölçüleri, Derman'ın Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksimindeki hızlı vibrato kullanımları,
- Dokuzuncu ve onuncu ölçüleri, Derman'ın Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksimindeki glissando kullanımları,
- On birinci ve on ikinci ölçüleri, Derman'ın Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksimindeki tril kullanımları dikkate alınarak oluşturulmuştur.
- Kalan ölçülerde ise bu kullanımlar bir arada verilerek pekiştirilmesi amaçlanmıştır.
- Alıştırmanın çalışmasına 60 metronom ile başlanıp, sırasıyla 65, 70, 75 ve 80 metronoma ulaşılması hedeflenmektedir.
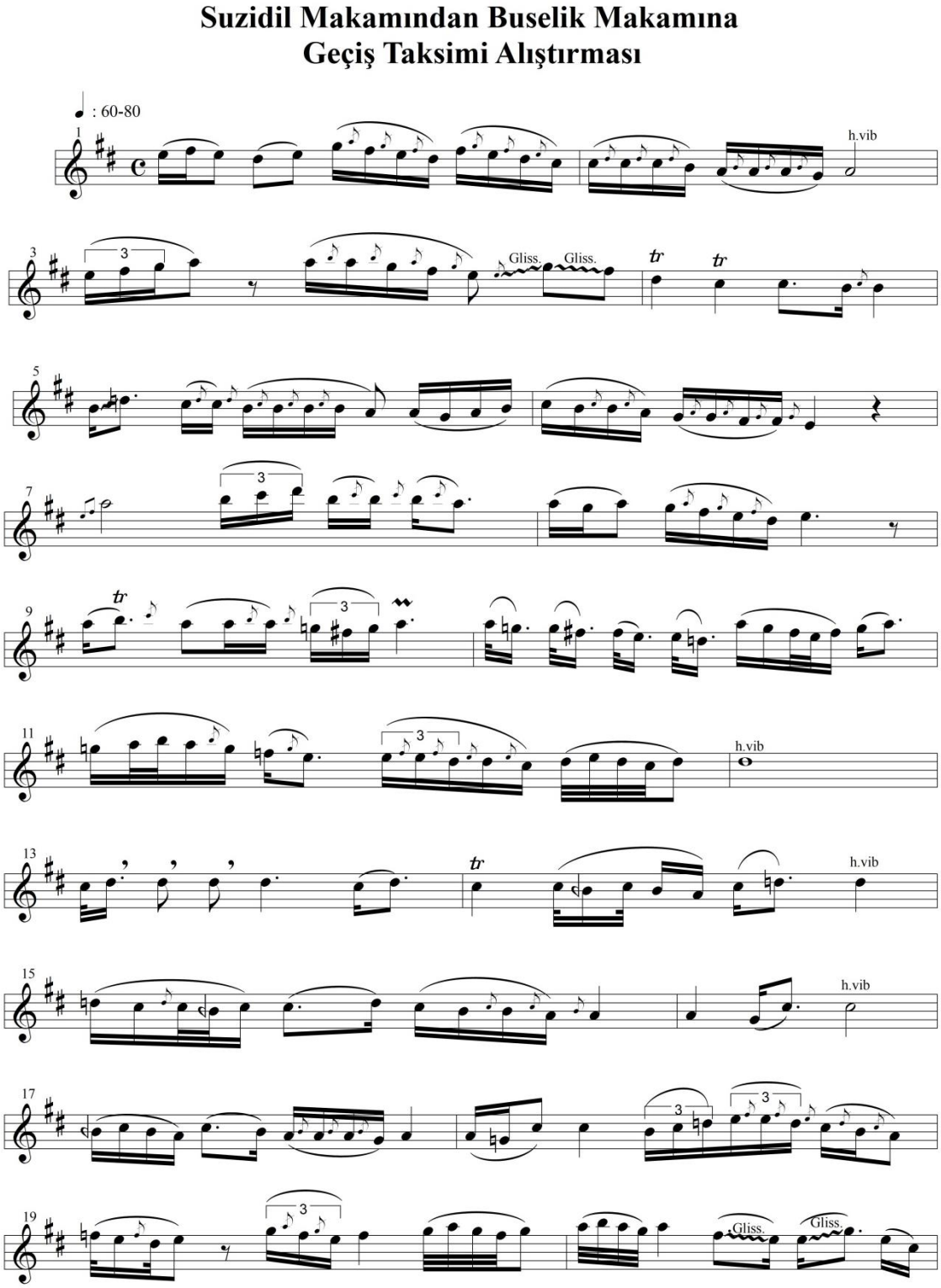
Şekil 5.36. Hakkı Derman'ın Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminde kullanmış olduğu tartım kullanım özellikleri ve sıklıkla kullanılan motiflerine yönelik alıştırma
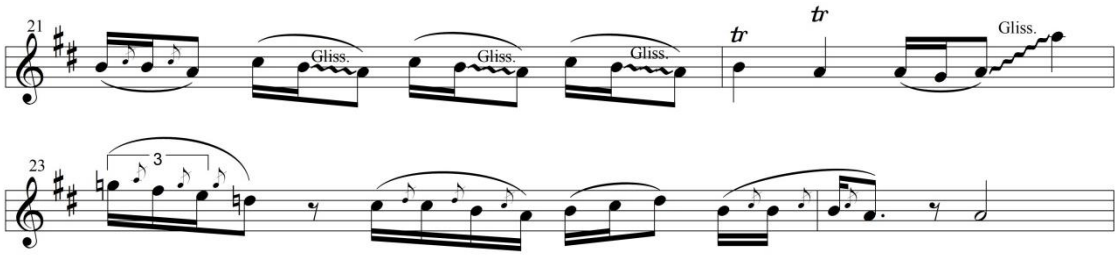
Şekil 5.36. (devam) Hakkı Derman'ın Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminde kullanmış olduğu tartım kullanım özellikleri ve sıklıkla kullanılan motiflerine yönelik alıştırma

Hakkı Derman'ın kişisel motif ve tartım kullanımlarına yönelik alıştırmada, Derman'ın Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksimindeki sıklıkla kullanılan motifleri ve tartım kullanımlarına, bir düzen içinde alıştırmanın belirli ölçülerinde yer verilmiştir. Alıştırma oluşturulurken, Hakkı Derman'ın Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksimindeki kişisel motifi ile başlanılmış, ardından tartım kullanımları eklenerek, sıklıkla kullanılan motifler ve tartımlar art arda yeniden kullanılmıştır. Böylece hem kişisel motif ve tartım kullanımlarının bir arada icrası sağlanmış hem de kişisel motif ve tartım kullanımlarının daha çok icra edilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Alıştırmanın;

- İlk ve ikinci ölçüleri, Derman'ın Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminin ilk satırında kullanmış olduğu giriş motifi ve vurkaç çarpmalarla oluşturulan motifler,
- Beşinci ve altıncı ölçüler, Derman'ın Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminin dokuzuncu satırında, vurkaç çarpma süsleme tekniği ile birlikte on altılık ikilemelerin art arda kullanılmasıyla oluşan tartımlar ve motif,
- On birinci ve on ikinci ölçüler, Derman'ın Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminin on dokuzunca satırında kullanmış olduğu motif,
- On üçüncü ölçü, Hakkı Derman'ın Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminin on dokuzuncu satırında sekizlik notalarla oluşturulan motif,
- On dördüncü ve on yedinci ölçüler arası, Derman'ın Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminin yirminci satırdan yirmi ikinci satır arası kullanmış olduğu motifler dikkate alınarak oluşturulmuştur.

- Hakkı Derman'ın kişisel motif ve tartım kullanımlarına yönelik oluşturulan alıştırma boyunca çeşitli satırlarda geçişleri sağlayan nağmeler ve farklı satırlarda sıklıkla kullanılan motifler ve tartımlar bir arada kullanılarak, bunların sıklıkla icra edilmesi amaçlanmıştır.
- Alıştırmanın çalışmasına 60 metronom ile başlanıp, sırasıyla 65, 70, 75 ve 80 metronoma ulaşılması hedeflenmektedir.
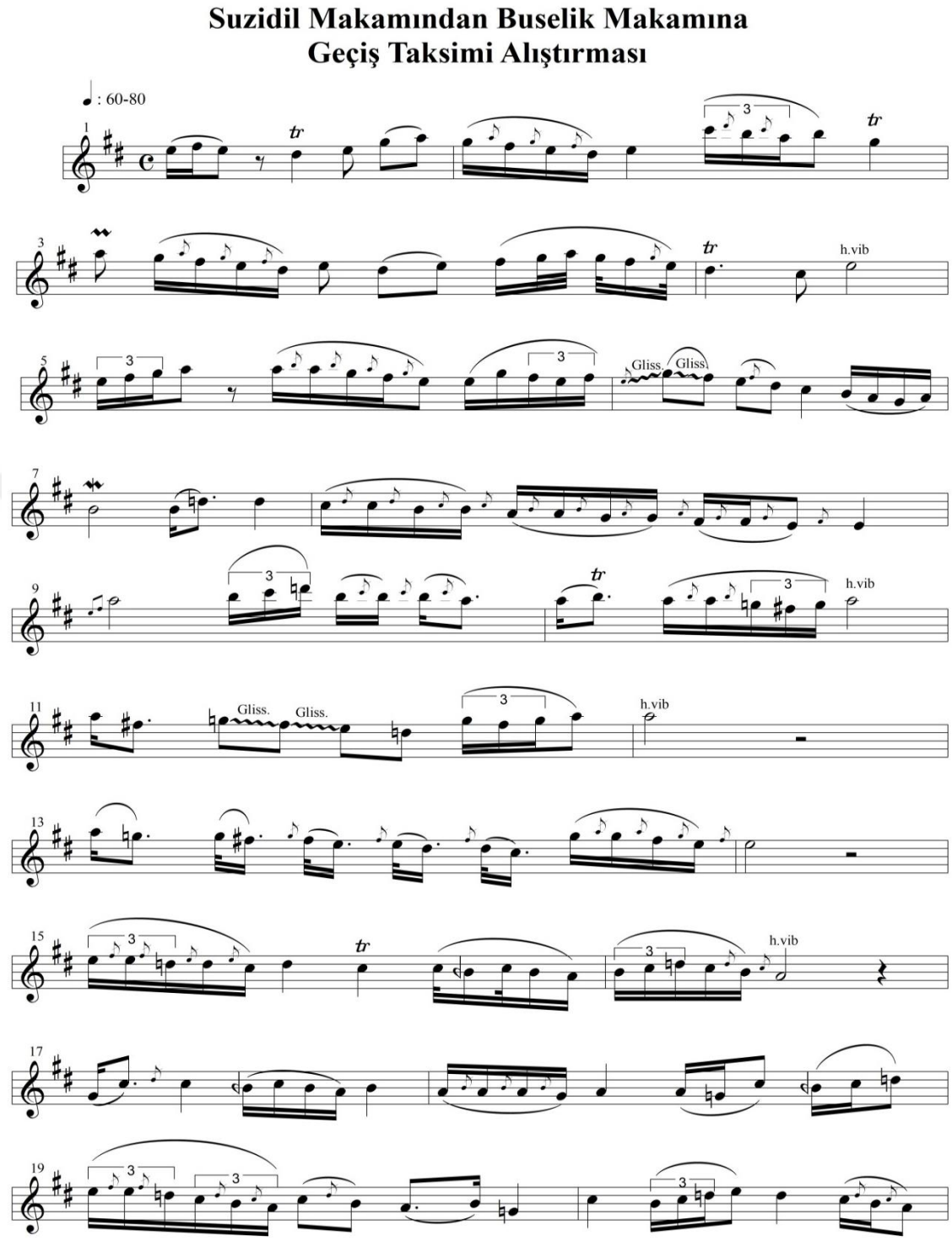
Şekil 5.37. Hakkı Derman'ın Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksimindeki tavır özelliklerine yönelik alıştırma

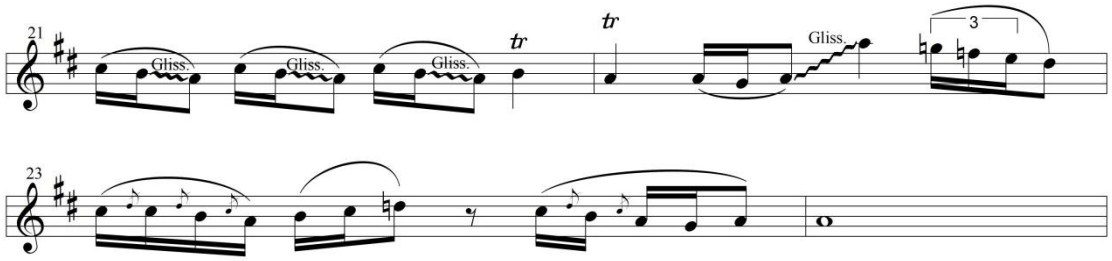

Şekil 5.37. (devam) Hakkı Derman'ın Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksimindeki tavır özelliklerine yönelik alıştırma

Hakkı Derman'ın tavır özelliklerine yönelik oluşturulan alıştırmada, Derman'ın Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminde kullanmış olduğu süsleme teknikleri, yay teknikleri, sıklıkla kullanılan motifleri ve kullanmış olduğu tartımlar bir arada kullanılarak, Derman'ın tüm tavır özellikleri kazandırılmaya çalışılmıştır. Alıştırmanın çalışmasına 60 metronom ile başlanıp, sırasıyla 65, 70, 75 ve 80 metronoma ulaşılması hedeflenmektedir.

5.6.13. Hakkı Derman'ın tavır özellikleri doğrultusunda oluşturulan alıştırmalara yönelik uzman görüşleri

Çizelge 5.13. Araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının "Hakkı Derman'ın icra etmiş olduğu taksimler aslına uygun bir biçimde notaya alınmıştır" önermesine ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri

	Frekans	**%**
Kesinlikle Katılıyorum	**4**	**80**
Katılıyorum	**1**	**20**
Toplam	**5**	**100**

Çizelge 5.13 incelendiğinde, araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının, Hakkı Derman'ın icra etmiş olduğu taksimlerin aslına uygun bir biçimde notaya alındığı görüşünde birleştiği anlaşılmaktadır.

Çizelge 5.14. Araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının "Hakkı Derman'ın taksim icralarında kullanmış olduğu süsleme tekniklerini yansıtır niteliktedir" önermesine ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri

	Frekans	**%**
Kesinlikle Katılıyorum	**1**	**20**
Katılıyorum	**4**	**80**
Toplam	**5**	**100**

Çizelge 5.14 incelendiğinde, araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının, alıştırmaların, Hakkı Derman'ın taksim icralarında kullanmış olduğu süsleme tekniklerini yansıtır nitelikte olduğu görüşünde birleştiği anlaşılmaktadır.

Çizelge 5.15. Araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının "Hakkı Derman'ın taksim icralarında kullanmış olduğu yay kullanımlarını yansıtır niteliktedir" önermesine ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri

	Frekans	**%**
Kesinlikle Katılıyorum	**5**	**100**
Katılıyorum	**0**	**0**
Toplam	**5**	**100**

Çizelge 5.15 incelendiğinde, araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının, alıştırmaların, Hakkı Derman'ın taksim icralarında kullanmış olduğu yay tekniklerini yansıttığı görüşünde birleştiği anlaşılmaktadır.

Çizelge 5.16. Araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının "Hakkı Derman'ın taksim icralarında kullanmış olduğu tartım kullanımlarının özelliklerini yansıtır niteliktedir" önermesine ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri

	Frekans	**%**
Kesinlikle Katılıyorum	**4**	**80**
Katılıyorum	**1**	**20**
Toplam	**5**	**100**

Çizelge 5.16 incelendiğinde, araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının, alıştırmaların, Hakkı Derman'ın taksim icralarında kullanmış olduğu tartım kullanımlarını yansıttığı görüşünde birleştiği anlaşılmaktadır.

Çizelge 5.17. Araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının "Hakkı Derman'ın taksim icralarında kullanmış olduğu sıklıkla kullanılan motiflerini yansıtır niteliktedir" önermesine ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri

	Frekans	**%**
Kesinlikle Katılıyorum	**3**	**60**
Katılıyorum	**2**	**40**
Toplam	**5**	**100**

Çizelge 5.17 incelendiğinde, araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının, alıştırmaların, Hakkı Derman'ın taksim icralarında kullanmış olduğu sıklıkla kullanılan motiflerini yansıttığı görüşünde birleştiği anlaşılmaktadır.

Çizelge 5.18. Araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının "Hakkı Derman'ın taksim icralarında kullanmış olduğu tavır özelliklerini yansıtır niteliktedir" önermesine ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri

	Frekans	**%**
Kesinlikle Katılıyorum	**4**	**80**
Katılıyorum	**1**	**20**
Toplam	**5**	**100**

Çizelge 5.18 incelendiğinde, araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının, alıştırmaların Hakkı Derman'ın tavır özelliklerini yansıttığı görüşünde birleştiği anlaşılmaktadır.

Çizelge 5.19. Araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının "Alıştırmalarda çarpma süsleme tekniğinin kullanım sıklığı yeterli düzeydedir" önermesine ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri

	Frekans	**%**
Kesinlikle Katılıyorum	**3**	**60**
Katılıyorum	**2**	**40**
Toplam	**5**	**100**

Çizelge 5.19 incelendiğinde, araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının, alıştırmalarda çarpma süsleme tekniğinin kullanım sıklığının yeterli olduğu görüşünde birleştiği anlaşılmaktadır.

Çizelge 5.20. Araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının "Alıştırmalarda mordan süsleme tekniğinin kullanım sıklığı yeterli düzeydedir" önermesine ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri

	Frekans	**%**
Kesinlikle Katılıyorum	**4**	**80**
Katılıyorum	**1**	**20**
Toplam	**5**	**100**

Çizelge 5.20 incelendiğinde, araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının, alıştırmalarda mordan süsleme tekniğinin kullanım sıklığının yeterli olduğu görüşünde birleştiği anlaşılmaktadır.

Çizelge 5.21. Araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının "Alıştırmalarda hızlı vibrato süsleme tekniğinin kullanım sıklığı yeterli düzeydedir" önermesine ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri

	Frekans	**%**
Kesinlikle Katılıyorum	**3**	**60**
Katılıyorum	**2**	**40**
Toplam	**5**	**100**

Çizelge 5.21 incelendiğinde, araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının, alıştırmalarda hızlı vibrato süsleme tekniğinin kullanım sıklığının yeterli olduğu görüşünde birleştiği anlaşılmaktadır.

Çizelge 5.22. Araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının "Alıştırmalarda vur kaç çarpma süsleme tekniğinin kullanım sıklığı yeterli düzeydedir" önermesine ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri

	Frekans	**%**
Kesinlikle Katılıyorum	**2**	**40**
Katılıyorum	**3**	**60**
Toplam	**5**	**100**

Çizelge 5.22 incelendiğinde, araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının, alıştırmalarda vurkaç çarpma süsleme tekniğinin kullanım sıklığının yeterli olduğu görüşünde birleştiği anlaşılmaktadır.

Çizelge 5.23. Araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının "Alıştırmalarda glissando süsleme tekniğinin kullanım sıklığı yeterli düzeydedir" önermesine ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri

	Frekans	**%**
Kesinlikle Katılıyorum	**4**	**80**
Katılıyorum	**1**	**20**
Toplam	**5**	**100**

Çizelge 5.23 incelendiğinde, araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının, alıştırmalarda glissando süsleme tekniğinin kullanım sıklığının yeterli olduğu görüşünde birleştiği anlaşılmaktadır.

Çizelge 5.24. Araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının "Alıştırmalarda tril süsleme tekniğinin kullanım sıklığı yeterli düzeydedir" önermesine ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri

	Frekans	**%**
Kesinlikle Katılıyorum	**4**	**80**
Katılıyorum	**1**	**20**
Toplam	**5**	**100**

Çizelge 5.24 incelendiğinde, araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının, alıştırmalarda tril süsleme tekniğinin kullanım sıklığının yeterli olduğu görüşünde birleştiği anlaşılmaktadır.

Çizelge 5.25. Araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının "Alıştırmalarda legato yay tekniğinin kullanım sıklığı yeterli düzeydedir" önermesine ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri

	Frekans	**%**
Kesinlikle Katılıyorum	**5**	**100**
Katılıyorum	**0**	**0**
Toplam	**5**	**100**

Çizelge 5.25 incelendiğinde, araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının, alıştırmalarda legato yay tekniğinin kullanım sıklığının yeterli olduğu görüşünde birleştiği anlaşılmaktadır.

Çizelge 5.26. Araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının "Alıştırmalarda detache yay tekniğinin kullanım sıklığı yeterli düzeydedir" önermesine ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri

	Frekans	**%**
Kesinlikle Katılıyorum	**3**	**60**
Katılıyorum	**2**	**40**
Toplam	**5**	**100**

Çizelge 5.26 incelendiğinde, araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının, alıştırmalarda detache yay tekniğinin kullanım sıklığının yeterli olduğu görüşünde birleştiği anlaşılmaktadır.

Çizelge 5.27. Araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının "Alıştırmalarda sul ponticello yay tekniğinin kullanım sıklığı yeterli düzeydedir" önermesine ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri

	Frekans	**%**
Kesinlikle Katılıyorum	**2**	**40**
Katılıyorum	**3**	**60**
Toplam	**5**	**100**

Çizelge 5.27 incelendiğinde, araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının, alıştırmalarda sul ponticello tekniğinin kullanım sıklığının yeterli olduğu görüşünde birleştiği anlaşılmaktadır.

Çizelge 5.28. Araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının "Alıştırmalar hakkı derman'ın icra tavrının aktarılmasına katkı sağlayacak niteliktedir" önermesine ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri

	Frekans	**%**
Kesinlikle Katılıyorum	**5**	**100**
Katılıyorum	**0**	**0**
Toplam	**5**	**100**

Çizelge 5.28 incelendiğinde, araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının, alıştırmaların Hakkı Derman'ın icra tavrının aktarılmasına katkı sağlayacak nitelikte olduğu görüşünde birleştiği anlaşılmaktadır.

Çizelge 5.29. Araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının "Alıştırmalar keman öğretim sürecinde kullanılabilir niteliktedir" önermesine ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri

	Frekans	**%**
Kesinlikle Katılıyorum	**3**	**60**
Katılıyorum	**2**	**40**
Toplam	**5**	**100**

Çizelge 5.29 incelendiğinde, araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının, alıştırmaların keman öğretim sürecinde kullanılabilir nitelikte olduğu görüşünde birleştiği anlaşılmaktadır.

Çizelge 5.30. Araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının "Alıştırmalar keman öğretim sürecine olumlu katkı sağlayabilecek niteliktedir" önermesine ilişkin görüşlerinin betimsel istatistikleri

	Frekans	**%**
Kesinlikle Katılıyorum	**5**	**100**
Katılıyorum	**0**	**0**
Toplam	**5**	**100**

Çizelge 5.30 incelendiğinde, araştırma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının, alıştırmaların keman öğretim sürecinde kullanılabilir nitelikte olduğu görüşünde birleştiği anlaşılmaktadır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, Hakkı Derman'ın 12 adet taksimi süsleme teknikleri, yay teknikleri, tartım kullanımları, konum kullanımları ve sıklıkla kullanılan motifler bakımından tahlil edilmiştir. Ortaya çıkan tahlil sonuçlarından hareketle, Hakkı Derman'ın taksimlerinde kullanmış olduğu süsleme tekniklerine, kişisel motif ve tartımlara, son olarak da genel tavır özelliklerine yönelik her taksim için toplamda üçer adet alıştırma oluşturulmuştur.

6.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın 1. alt problemine yönelik, Hakkı Derman'ın taksim icralarında kullanmış olduğu süsleme tekniklerinin tahlil edilmesiyle elde edilen bulgular doğrultusunda, aşağıdaki verilen sonuçlara ulaşmak mümkün olmuştur:
Hakkı Derman'ın taksimlerinde kullandığı süsleme teknikleri; çarpma süsleme tekniği, mordan süsleme tekniği, hızlı vibrato süsleme tekniği, vurkaç çarpma süsleme tekniği, glissando süsleme tekniği, tril süsleme tekniği başlıkları altında incelenmiştir. Hakkı Derman'ın tahlili yapılan 12 taksiminin hepsinde çarpma süsleme tekniğini kullandığı belirlenmiştir. Derman, Hüseyni, Kürdilihicazkar, Müstear ve Muhayyer taksimi hariç tüm taksimlerinde mordan süsleme tekniği icrasında bulunmuştur. Hakkı Derman, tahlil edilen 12 taksimde hızlı vibrato süsleme tekniği, vurkaç çarpma süsleme tekniği ve glissando süsleme tekniğini kullanmıştır. Derman'ın Hüseyni, Kürdilihicazkar ve Bayati taksimleri dışında tahlil edilen tüm taksimlerde tril süsleme tekniğini kullandığı sonucuna ulaşılmıştır.

<u>Çarpma süsleme tekniği kullanımına yönelik sonuçlar</u>

- Hakkı Derman'ın, araştırmanın örneklemi dahilinde tahlili yapılan 12 taksimin hepsinde çarpma süsleme tekniğini kullandığı belirlenmiştir.
- Derman'ın, Hicazkar taksimin tüm satırlarında (10/10), Hüseyni taksimin tüm satırlarında (10/10), Kürdilihicazkar taksimin tüm satırlarında (10/10), Müstear taksimin tüm satırlarında (11/11), Hüzzam taksimin tüm satırlarında (13/13), Ferahnak taksimin tüm satırlarında (16/16), Bayati taksimin tüm satırlarında (26/26), Suzinak taksimin tüm satırlarında (33/33) , Hicaz taksimin 31, 33, 43, 44 ve 46. satırları hariç tüm satırlarında (54/59), Suzidil

makamından Buselik makamına geçiş taksiminin 27. satırı hariç tüm satırlarında (26/27), Muhayyer taksimin 6, 33 ve 45. satırları hariç tüm satırlarında (42/45), Muhayyer Kürdi taksimin 7, 18, 35 ve 37. satırları hariç tüm satırlarında (41/45), toplamda 314 satırın 302'sinde, diğer bir deyişle satır ölçeğinde taksimlerin yüzde 96'sında çarpma süsleme tekniğini kullanmış olduğu sonucuna varılmıştır.

- Bulgular ışığında, Derman'ın en çok kullandığı süsleme tekniğinin çarpma süsleme tekniği olduğu tespit edilmiştir.
- Çarpma süsleme tekniğini, diğer tüm süsleme teknikleriyle girift bir şekilde ve yalnızca art arda çarpma süsleme tekniği kullanımları biçiminde icra ettiği tespit edilmiştir.
- Hakkı Derman'ın çarpma süsleme tekniğini çeşitlemeler oluştururken, farklı motif ve ezgi kalıpları oluştururken ve her tartım çeşidinde icra ettiği belirlenmiştir.
- Derman'ın çarpma süsleme tekniğini ekseriyetle legato yay tekniği kullanarak, vurgulu bir icrada bulunması gerektiği yerlerde ise detache yay tekniği ile de icra ettiği tespit edilmiştir.

<u>Mordan süsleme tekniği kullanımına yönelik sonuçlar</u>

- Hakkı Derman'ın, çalışmanın örneklemi dahilinde tahlili yapılan 12 taksimin Hüseyni, Kürdilihicazkar, Müstear ve Muhayyer makamındaki taksimleri hariç tümünde mordan süsleme tekniğini icrasında kullanmış olduğu ortaya konulmuştur.
- Derman'ın, Hicazkar taksiminde biri karar perdesinde olmak üzere 2, Hüzzam taksiminde biri giriş motifinde olmak üzere 2, Ferahnak taksiminde biri giriş motifinde olmak üzere 3, Bayati taksiminde 1, Suzinak taksiminde biri giriş motifinde olmak üzere 7, Hicaz taksiminde 5, Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminde 3, Muhayyer taksiminde 3, Muhayyer kürdi taksiminde 4 defa mordan süsleme tekniğini kullanmış olduğu tespit edilmiştir.
- Bulgular ışığında, Derman'ın mordan süsleme tekniğini taksimin her bölümünde kullandığı, ancak Hüzzam, Ferahnak ve Suzinak makamlarındaki 3 taksiminde giriş motifinde kullandığı saptanmıştır. Buradan hareketle, Derman'ın mordan süsleme tekniğini taksim giriş motiflerini oluştururken

kullanmış olması ile mordan süsleme tekniği aracılığıyla kişisel motif oluşturduğu belirlenmiştir.

- Derman'ın, mordan süsleme tekniğini; karar hissiyatını arttırmak, üst üste mordan kullanımlarıyla motifler meydana getirerek bir motifin temel taşı, diğer süsleme teknikleri ile birlikte kullanarak icrayı çeşitlendiren bir öğe olarak kullandığı tespit edilmiştir.
- Derman'ın mordan süsleme tekniğini ekseriyetle legato yay tekniği kullanarak, vurgular yapmak istediği bölümlerde ise detache yay tekniği ile de icra ettiği tespit edilmiştir.

Hızlı vibrato süsleme tekniği kullanımına yönelik sonuçlar

- Hakkı Derman, çalışmanın örneklemi dahilinde tahlili yapılan 12 taksimin hepsinde hızlı vibrato süsleme tekniği icrasında bulunmuştur.
- Derman, Hicazkar taksiminde biri taksim girişinde olmak üzere merkez perde olan gerdaniye perdesindeki 3 uzun kalışta, Hüseyni taksiminde, makam için önem arz eden neva perdesinde ve taksim girişinde gerdaniye perdesindeki uzun kalışta olmak üzere 2, Kürdilihicazkar taksiminde, makam için önem arz eden neva perdesinde ve taksim girişindeki merkez perde olan gerdaniye perdesindeki uzun kalışta olmak üzere 2, Müstear taksiminde, merkez perde olan neva perdesinde olmak üzere 2, Hüzzam taksiminde biri makam için önem arz eden gerdaniye perdesinde olmak üzere 4, Ferahnak taksimde, ikisi merkez perde olan eviç perdesinde ve biri de diğer merkez perde olan ırak perdesinde olmak üzere 6, Bayati taksiminde, beşi merkez perde olan dügah perdesinde olmak üzere 6, Suzinak taksimde, biri merkez perde olan neva perdesinde olmak üzere 5, Hicaz taksiminde, altısı merkez perde olan neva perdesinde, dördü taksim girişindeki uzun kalışta ve biri diğer merkez perde olan dügah perdesinde olmak üzere 14, Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminde 4, Muhayyer taksiminde, dördü merkez perde olan muhayyer perdesinde, ikisi diğer merkez perde olan dügah perdesi olmak üzere 11, Muhayyer kürdi taksiminde ikisi merkez perdeler olan muhayyer ve dügah perdesinde olmak üzere 6 kez hızlı vibrato süsleme tekniğini kullanmıştır.

- Buna göre, Derman'ın hızlı vibrato süsleme tekniğini makam için önemli olan perdeleri vurgulayıcı ve belirginleştirici bir öğe olarak kullandığı tespit edilmiştir.
- Derman'ın hızlı vibrato süsleme tekniğini çarpma, mordan, tril, vurkaç çarpma, glissando süsleme tekniklerinin önünde ve arkasında icra ettiği tespit edilmiştir. Çıkıcı seyirdeki glissando süsleme tekniği icralarından sonra hızlı vibrato süsleme tekniğini birçok kez kullandığı belirlenmiştir.
- Derman'ın hızlı vibrato süsleme tekniğini ekseriyetle legato yay tekniği kullanarak, vurgular yapmak istediği ve icrayı çeşitlendirmek istediği bölümlerde ise detache yay tekniği ile de icra ettiği tespit edilmiştir.

Vurkaç Çarpma Süsleme Tekniği Kullanımına Yönelik Sonuçlar

- Hakkı Derman, çalışmanın örneklemi dahilinde tahlili yapılan 12 taksimin hepsinde vurkaç çarpma süsleme tekniğini, icrasında kullanmıştır.
- Derman, Hicazkar taksiminin 4 satırında (4/10), Hüseyni taksiminin 4 satırında (4/10), Kürdilihicazkar taksiminin 6 satırında (6/10), Müstear taksiminin 8 satırında (8/11), Hüzzam taksiminin 8 satırında (8/13), Ferahnak taksiminin 7 satırında (7/16), Bayati taksiminin 21 satırında (21/25), Suzinak taksiminin 13 satırında (13/33), Hicaz taksiminin 38 satırında (38/59), Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminin 18 satırında (18/27), Muhayyer taksiminin 27 satırında (27/45), Muhayyer kürdi taksiminin 24 satırında (24/45), toplamda 314 satırın 178'inde, diğer bir deyişle satır ölçeğinde taksimlerin yüzde 56'sında vurkaç çarpma süsleme tekniğini kullanmıştır.
- Bulgular ışığında, Derman'ın en çok kullandığı ikinci süsleme tekniğinin, vurkaç çarpma süsleme tekniği olduğu tespit edilmiştir.
- Vurkaç çarpma süsleme tekniğini, diğer tüm süsleme teknikleriyle girift bir şekilde ve art arda vurkaç çarpma süsleme tekniği kullanımları biçiminde icra ettiği tespit edilmiştir.
- Derman, vurkaç çarpma süsleme tekniğini taksimin tüm bölümlerinde icra etmiştir.
- Derman'ın vurkaç çarpma süsleme tekniğini genellikle on altılık dörtlü kümeler ve üçleme tartımları arasında icra ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

- Derman, vurkaç çarpma süsleme tekniğini ekseriyetle legato yay tekniği kullanarak, vurgular yapmak istediği, belirginleştirmek istediği ve teknik kolaylık sağlamak istediği bölgelerde ise detache yay ile icra etmiştir.
- Derman'ın, Hüseyni taksimde verilen örnekte olduğu gibi vurkaç çarpma tekniğinin art arda kullanımlarıyla sıklıkla kullanılan motifler oluşturduğu tespit edilmiştir.

Glissando süsleme tekniği kullanımına yönelik sonuçlar

- Hakkı Derman, çalışmanın örneklemi dahilinde tahlili yapılan 12 taksimin hepsinde, glissando süsleme tekniğini icrasında kullanmıştır.
- Derman'ın, Hicazkar taksimde 1, Hüseyni taksiminde 3, Kürdilihicazkar taksiminde 5, Müstear taksiminde 2, Hüzzam taksiminde 3, Ferahnak taksiminde 5, Bayati taksiminde 4, Suzinak taksiminde 13, Hicaz taksiminde 36, Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminde 11, Muhayyer taksiminde 24, Muhayyer kürdi taksiminde 15 defa glissando süsleme tekniğini, icralarında kullanmış olduğu tespit edilmiştir.
- Derman'ın, glissando süsleme tekniğini diğer tüm süsleme teknikleriyle bir arada kullandığı, bu tekniği art arda kullanarak motifler oluşturduğu ve hızlı vibrato tekniğiyle uzun kalışlar yapacağı perdelerde bu tekniği kullanarak perde geçiş hissiyatlarını azalttığı tespit edilmiştir.
- Derman, glissando süsleme tekniğini taksiminin bütün bölümlerinde icra etmiştir.
- Derman'ın, glissando süsleme tekniğini bütün tartımlarla birlikte icra ettiği saptanmıştır.
- Derman'ın, glissando süsleme tekniğini ekseriyetle legato yay tekniği olmak üzere detache yay tekniği ile de icra ettiği tespit edilmiştir.
- Derman'ın, özellikle perde geçiş hissiyatlarını azaltmak için glissando süsleme tekniğinden faydalandığı saptanmıştır.

Tril süsleme tekniği kullanımına yönelik sonuçlar

- Hakkı Derman, çalışmanın örneklemi dahilinde tahlili yapılan 12 taksimin Hüseyni, Kürdilihicazkar ve Bayati makamındaki taksimleri hariç tümünde tril süsleme tekniğini icrasında kullanmıştır.

- Derman, Hicazkar taksiminde karara yaklaşırken 1, Müstear taksiminde biri karara yaklaşırken olmak üzere 4, Hüzzam taksiminde biri karara yaklaşırken olmak üzere 8, Ferahnak taksiminde 3, Suzinak taksiminde biri karara yaklaşırken olmak üzere 16, Hicaz taksiminde biri karara yaklaşırken olmak üzere 4, Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminde ikisi karara yaklaşırken olmak üzere 14, Muhayyer taksiminde 16, Muhayyer kürdi taksiminde 16 kez tril süsleme tekniği kullanmıştır.
- Derman, tril süsleme tekniğini 6 makamda karara yaklaşırken kullanmış olması ile; bu tekniği taksimlerinde karara geliş hissiyatını arttırıcı bir öğe olarak yer verdiği tespit edilmiştir.
- Hakkı Derman'ın, art arda tril süsleme tekniği kullanımlarıyla motifler oluşturduğu tespit edilmiştir.
- Derman, tril süsleme tekniğini taksiminin bütün bölümlerinde icra etmiştir.
- Derman'ın, tril süsleme tekniğini bütün tartımlarla birlikte icra ettiği saptanmıştır.
- Derman'ın, tril süsleme tekniğini ekseriyetle legato yay tekniği olmak üzere detache yay tekniği ile de icra ettiği tespit edilmiştir.

Yukarıda, Hakkı Derman'ın taksimlerinde kullanmış olduğu süsleme tekniklerine ilişkin ayrıntılı sonuçlar verilmiştir. Bu doğrultuda, Derman'ın kullanmış olduğu süsleme teknikleri bir arada değerlendirildiğinde aşağıda ki sonuçlara ulaşmak mümkün olmuştur.

Hakkı Derman, taksimlerinde en fazla çarpma sonrasında ise vurkaç çarpma süsleme tekniğini kullanmıştır. Derman, neredeyse tüm satırlarında yaptığı kullanımlarla çarpma süsleme tekniğini taksimlerinin temel öğesi niteliğinde kullanmıştır. Taksimlerinin neredeyse yarısından fazlasında yaptığı kullanımlar ile vurkaç çarpma süsleme tekniğini de bir diğer temel öğe olarak icra etmiştir. Derman'ın mordan süsleme tekniğini taksimin çeşitli bölümlerinde kullandığı ve 3 taksiminde ise giriş motiflerinin oluşumunda temel unsur olarak icra ettiği tespit edilmiştir. Derman'ın, hızlı vibrato süsleme tekniğini genel olarak makamların oluşmasında önemli olan perdeler üzerinde ve taksim içerisinde yapılan kalışlarda kullandığı saptanmıştır. Derman'ın, glissando süsleme tekniğini art arda kullanımlarla bir motif oluşturmak amacıyla ve perde geçiş

hissiyatlarını azaltıcı bir öğe olarak kullandığı tespit edilmiştir. Derman'ın, tril süsleme tekniğini taksimin her bölümünde kullandığı ancak özellikle karar bölgesine gelişlerde karar hissiyatını arttırıcı bir öğe olarak kullandığı saptanmıştır.

6.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın 2. alt problemine yönelik, Hakkı Derman'ın taksim icralarında kullanmış olduğu yay tekniklerinin tahlil edilmesiyle elde edilen bulgular doğrultusunda, aşağıdaki verilen sonuçlara ulaşmak mümkün olmuştur:

Hakkı Derman'ın taksimlerinde kullandığı yay teknikleri; legato yay tekniği, detache yay tekniği, sul ponticello yay tekniği başlıkları altında incelenmiştir. Hakkı Derman'ın tahlili yapılan 12 taksiminin hepsinde legato ve detache yay tekniğini kullandığı tespit edilmiştir. Sul ponticello yay tekniğini ise Kürdilihicazkar, Hüzzam, Bayati, Suzinak ve Hicaz taksimlerinde kullandığı saptanmıştır.

Legato yay tekniği kullanımına yönelik sonuçlar

- Hakkı Derman, çalışmanın örneklemi kapsamında tahlili yapılan 12 taksimin hepsinde legato yay tekniğini kullanmıştır.
- Bulgular ışığında, Derman'ın taksim icralarında en çok kullandığı yay tekniğinin legato yay tekniği olduğu ve tüm satırlarda legato yay tekniğini kullandığı tespit edilmiştir.
- Derman, legato yay tekniğini taksimin tüm bölümlerinde kullanmıştır.
- Derman'ın, legato yay tekniğini tüm tartımlar ve tüm süsleme teknikleriyle birlikte kullandığı saptanmıştır.
- Derman'ın, taksimlerinde legato yay tekniğini, icrasında bütünlük sağlamak amacıyla kullandığı tespit edilmiştir.
- Derman'ın, perde geçişlerinde bütünlük oluşturmak ve geçiş hissiyatını en aza indirmek üzere glissando süsleme tekniğini legato yay tekniği kullanarak icra ettiği belirlenmiştir.

Detache yay tekniği kullanımına yönelik sonuçlar

- Hakkı Derman, araştırmanın örneklemi kapsamında tahlili yapılan 12 taksimin hepsinde detache yay tekniğini kullanmıştır.
- Hakkı Derman, Hicazkar taksiminin 6/10, Hüseyni taksiminin 10/10, Kürdilihicazkar taksiminin 10/10, Müstear taksiminin 6/11, Hüzzam taksiminin 9/13, Ferahnak taksiminin 15/16, Bayati taksiminin 22/25, Suzinak taksiminin 22/33, Hicaz taksiminin 48/58, Suzidil makamından Buselik makamına geçiş taksiminin 23/27, Muhayyer taksiminin 34/45, Muhayyer kürdi taksiminin 31/45 satırlarında olmak üzere; toplamda 314 satırın 240'ında, diğer bir deyişle satır ölçeğinde taksimlerin yüzde 76'sında detache yay tekniğini kullanmıştır.
- Derman, taksimlerindeki detache yay kullanımlarını legato yay tekniğiyle art arda kullanarak icrasına ivme katmayı amaçladığı tespit edilmiştir.
- Bulgular ışığında, Derman'ın ikinci olarak en çok kullandığı yay tekniğinin detache yay tekniği olduğu tespit edilmiştir.
- Derman, detache yay tekniğini taksimin tüm bölümlerine kullanmıştır.
- Derman'ın, detache yay tekniğini, tüm tartımlar ve tüm süsleme teknikleriyle birlikte icra ettiği saptanmıştır.
- Derman'ın, taksimlerinde vurgulamak, belirginleştirmek istediği noktalarda, bitiş hissiyatını kuvvetlendirmek istediği noktalarda, süsleme tekniklerinin daha net duyulmasını amaçladığı noktalarda, teknik kolaylık sağlamak istediği noktalarda detache yay tekniğini kullandığı tespit edilmiştir.

Sul ponticello yay tekniği kullanımına yönelik sonuçlar

- Hakkı Derman, araştırmanın örneklemi dahilinde tahlili yapılan 12 taksimin, Kürdilihicazkar, Hüzzam, Bayati, Suzinak ve Hicaz makamlarında olmak üzere sul ponticello yay tekniğini kullanmıştır.
- Hakkı Derman, Kürdilihicazkar taksiminin 9. satırında, Hüzzam taksiminin 6,7 ve 8. satırlarında, Bayati taksiminin 8 ve 9. satırlarında, Suzinak taksiminin 15, 16, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25 ve 26. satırlarında, Hicaz taksiminin 5, 9, 10, 21, 22, 23, 32, 33, 38, 42, 43 ve 44. satırlarında, bu tekniği kullandığı taksimlerde toplam 140 satır varken bunların 28'inde,

toplamda ise 28/314 satırda, diğer bir deyişle satır bazında taksimin yüzde 9'unda sul ponticello yay tekniğini icra etmiştir.

- Derman'ın, sul ponticello yay tekniğini genellikle taksimin orta bölümlerinde kullandığı tespit edilmiştir.
- Derman, sul ponticello yay tekniğini hem legato hem de detache yay tekniği ile birlikte kullanmıştır.
- Derman'ın, sul ponticello yay tekniğini, tüm tartımlar ve tüm süsleme teknikleriyle birlikte icra ettiği saptanmıştır.
- Derman'ın, sul ponticello yay tekniği kullanımıyla, farklı motif ve ezgi çeşitlemeleri yarattığı ve icrasını çeşitlendirdiği saptanmıştır.

Yukarıda, Hakkı Derman'ın taksimlerinde kullanmış olduğu yay tekniklerine ilişkin ayrıntılı sonuçlar verilmiştir. Bu doğrultuda, Derman'ın kullanmış olduğu yay teknikleri bir arada değerlendirildiğinde aşağıda ki sonuçlara ulaşmak mümkün olmuştur.

Derman'ın icralarında en fazla kullandığı yay tekniğinin, legato yay tekniği olduğu saptanmış, bu tekniği tüm tartımlar ve tüm süsleme teknikleriyle birlikte, icrasında bütünlük sağlamak amacıyla kullandığı tespit edilmiştir. Derman'ın, en fazla kullandığı ikinci yay tekniğinin detache yay tekniği olduğu, bu tekniği tüm tartımlar ve tüm süsleme teknikleriyle birlikte, taksimlerin orta bölümlerinde vurgulamak, belirginleştirmek istediği noktalarda, bitiş hissiyatını kuvvetlendirmek istediği noktalarda, süsleme tekniklerinin daha net duyulmasını amaçladığı noktalarda, teknik kolaylık sağlamak istediği noktalarda kullandığı tespit edilmiştir. Derman, sul ponticello yay tekniğini genellikle legato ve detache yay tekniği ile birlikte, farklı motif ve ezgi çeşitlemeleri yaratmak ve icrasını çeşitlendirmek için kullandığı tespit edilmiştir.

6.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın 3. alt problemine yönelik, Hakkı Derman'ın taksim icralarındaki tartım kullanımlarının tahlil edilmesiyle elde edilen bulgular doğrultusunda, aşağıdaki verilen sonuçlara ulaşmak mümkün olmuştur:

- Derman'ın, birlik ve ikilik değerdeki nota kullanımlarını ekseriyetle taksimin girişindeki uzun kalışlarda, taksimin orta bölümlerindeki uzun kalışlarda ve taksimin karar perdesinde kullanmış olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Derman'ın birlik ve ikilik nota kullanımlarını sıklıkla hızlı vibrato süsleme tekniği ile beraber icra ettiği tespit edilmiştir.
- Derman, dörtlük nota kullanımlarını taksiminin her bölümünde kullanmıştır. Dörtlük notaların art arda kullanılmasıyla sıklıkla kullanılan motifler oluşturduğu saptanmıştır.
- Derman, taksiminin bütün bölümlerinde on altılık notalardan oluşan dörtlemeler kullanmıştır. Derman'ın bu dörtlemeleri birçok kez vurkaç çarpma süsleme tekniği, çarpma süsleme tekniği ve legato yay tekniği ile birlikte icra ettiği tespit edilmiştir.
- Derman, taksiminin bütün bölümlerinde on altılık ve sekizlik notalardan oluşan üçlemeler kullanmıştır. Derman'ın bu üçlemeleri birçok kez vurkaç çarpma süsleme tekniği, çarpma süsleme tekniği ve legato yay tekniği ile icra ettiği tespit edilmiştir.
- Derman'ın, taksimlerin belirli bölümlerinde tek başına sekizlik, iki sekizlik art arda, sekizlik üç notanın bir araya gelmesiyle oluşan üçlemeler, sekizlik başta iki on altılık sonda ve sekizlik sonda iki on altılık başta, başta bir on altılık, ortada sekizlik ve sonda bir on altılık, başta on altılık sonda noktalı sekizlik, sonda noktalı sekizlik başta on altılık notalardan oluşan dörtlemeler gibi çeşitli tartımları icralarında kullandığı tespit edilmiştir.
- Hakkı Derman'ın, farklı noktalarda tek başına on altılık, iki on altılık peş peşe, başta noktalı on altılık, sonda otuz ikilik, sonda noktalı on altılık başta otuz ikilik, başta art arda iki otuz ikilik sonra on altılık, başta on altılık, sonda iki otuz ikilik değerindeki notaların bir araya gelmesiyle oluşan tartımlar kullandığı saptanmıştır.
- Derman'ın, taksimlerinde oldukça farklı ve geniş bir tartım dizimi oluşturduğu saptanmıştır.
- Derman'ın, taksimlerinde kullandığı tartımları ekseriyetle legato yay tekniği ile icra ettiği tespit edilmiştir.
- Derman'ın, tüm tartımları tüm süsleme teknikleri ile birlikte icra ettiği tespit edilmiştir.

6.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın 4. alt problemine yönelik, Hakkı Derman'ın taksim icralarının tahlil edilmesiyle elde edilen bulgular doğrultusunda, aşağıdaki verilen sonuçlara ulaşmak mümkün olmuştur:

- Derman'ın, taksimlerinde bir motifi art arda tekrar ederek ve aynı motifi birden çok taksiminde kullanarak sıklıkla kullanılan motifler oluşturduğu tespit edilmiştir.
- Birden çok taksiminde tekrarlanan motiflerle oluşturulan sıklıkla kullanılan motifler bağlamında Derman'ın, Hüzzam, Suzinak ve Ferahnak taksimlerinde mordan süsleme tekniği kullanarak taksime başladığı, devamında benzer tartımlarla devam ederek sıklıkla kullanılan motifler oluşturduğu tespit edilmiştir. Derman'ın, bu kullanımlarla oluşturduğu sıklıkla kullanılan motiflerini, tahlili yapılan 12 taksimin 3'ünde giriş motifi olarak kullandığı saptanmıştır.
- Birden çok taksiminde tekrarlanan motiflerle oluşturulan sıklıkla kullanılan motifler bağlamında; Hakkı Derman'ın, Hüzzam, Ferahnak, Bayati, Suzinak, Muhayyer ve Muhayyer Kürdi taksimlerinde, on altılık notalarla, detache ve legato yay tekniği ile yapılan çıkıcı seyrin ardından, yine on altılık notalardan oluşan üçlemeler ile oluşturulan inici tartımların kullanılması ile meydana getirdiği sıklıkla kullanılan motifler oluşturduğu, bu sıklıkla kullanılan motifleri tahlili yapılan 12 taksimin 6'sında kullandığı tespit edilmiştir.
- Birden çok taksiminde tekrarlanan motiflerle oluşturulan sıklıkla kullanılan motifler bağlamında Hakkı Derman'ın, Kürdilihicazkar, Ferahnak ve Muhayyer Kürdi taksimlerinde sıralı on altılık notaları, süsleme teknikleriyle ya da süsleme teknikleri olmaksızın çeşitlendirerek, iki on altılık başına bir legato yay kullanarak, bazı bölümlerde de bu legato yay kullanımları ile vurgular oluşturarak, sıklıkla kullanılan motifler meydana getirip, bu motifleri tahlili yapılan 12 taksimin 3'ünde kullandığı tespit edilmiştir.
- Derman'ın, taksimlerinde aynı tartım kalıbını art arda kullanarak, bu kullanımları farklı yay teknikleriyle ve süsleme teknikleriyle

çeşitlendirerek sıklıkla kullanılan motifler oluşturduğu, bu motiflere birçok taksiminde yer verdiği tespit edilmiştir.

- Derman'ın, bir tartımın sıklıkla tekrar edilmesiyle oluşturduğu sıklıkla kullanılan motifler bağlamında, benzer tartımları farklı süsleme ve yay teknikleriyle çeşitlendirip art arda kullanarak sıklıkla kullanılan motifler oluşturduğu tespit edilmiştir.
- Derman'ın, sıklıkla kullanılan motiflerini icra ederken genellikle legato yay tekniğini kullandığı tespit edilmiştir.
- Derman'ın, art arda on altılıklardan oluşan dörtlemeler, ard arda on altılıklardan oluşan ikilimeler, ard arda dörtlük notalar, art arda on altılıklardan oluşan altılamalar, art arda otuz ikiliklerden oluşan dörtlemeler, on altılıklardan oluşan bir üçleme ve bir dörtlük nota kullanımı gibi tartımları art arda kullanarak sıklıkla kullanılan motifler oluşturduğu tespit edilmiştir.

6.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın 5. alt problemine yönelik, Hakkı Derman'ın taksim icralarında kullanmış olduğu konum kullanımlarının tahlil edilmesiyle elde edilen bulgular doğrultusunda, aşağıdaki verilen sonuçlara ulaşmak mümkün olmuştur:

- Hakkı Derman'ın, araştırmanın örneklemi dahilinde tahlili yapılan 12 taksimi sadece birinci konumda icra ettiği ve icra sırasında konum geçişleri kullanmadığı ortaya konulmuştur.

6.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın 6. alt problemine yönelik, Hakkı Derman'ın tavır özellikleri doğrultusunda oluşturulan alıştırmalara ilişkin uzman görüşlerinin alınmasıyla elde edilen bulgular doğrultusunda, aşağıdaki verilen sonuçlara ulaşmak mümkün olmuştur.

- Hakkı Derman'ın icra etmiş olduğu taksimlerin aslına uygun bir biçimde notaya alındığı,

- Hakkı Derman'ın tavır özellikleri doğrultusunda oluşturulan alıştırmaların;
- Hakkı Derman'ın kullanmış olduğu süsleme tekniklerini, yay tekniklerini, tartım özelliklerini, sıklıkla kullanılan motiflerini, yansıtır nitelikte olduğu,
- Çarpma, mordan, hızlı vibrato, vurkaç çarpma, glissando, tril süsleme tekniklerinin, legato, detache, sul ponticello yay tekniklerinin kullanım sıklığının yeterli düzeyde olduğu,
- Hakkı Derman'ın icra tavrının aktarılmasına katkı sağlayacak nitelikte olduğu,
- Keman öğretim sürecinde kullanılabilir nitelikte olduğu,
- Keman öğretim sürecine olumlu katkı sağlayabilecek nitelikte olduğu; uzman görüleri ile ortaya konulmuştur.

Hakkı Derman'ın, keman taksimlerinin tahlilleri doğrultusunda; En fazla çarpma süsleme tekniğini kullanmış olduğu tespit edilmiştir. Taksimlerinde yer verdiği süsleme tekniklerini, tartım kalıplarını ve sıklıkla kullanılan motifleri genellikle legato yay tekniği ile icra etmiştir. Çeşitli tartımlar kullanmış, bu tartımların art arda kullanımları ile ezgi çeşitlemeleri oluşturmuştur. Aynı tartımları art arda kullanarak ve bir tartım dizilimini birden çok taksimde kullanarak sıklıkla kullanılan motifler oluşturduğu ve tüm icralarını birinci konumda icra ettiği belirlenmiştir. Hakkı Derman'ın, taksimlerinde kendine has tartım kullanımları ve süsleme teknikleriyle oluşturduğu sıklıkla kullanılan motifler ile tavrını ortaya koyduğu sonucuna ulaşılmıştır.

KAYNAKÇA

Aktaş, Y. (2014). *Üslup ve Repertuvar Dersi Alan Öğrencilerin Başarılarını Etkileyen Frustrasyonlar*. Yayımlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.

Aktüze, İ. (2004). *Müziği Anlamak: Ansiklopedik Müzik Sözlüğü.* İstanbul: Pan Yayıncılık.

Behar, C. (2008). *Musıkiden Müziğe*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

Behar, C. (2015). *Osmanlı Türk Mûsıkîsinin Kısa Tarihi.* İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Büyükaksoy, F. (1997). *Keman Öğretiminde İlkeler ve Yöntemler.* Ankara: Armoni Ltd. Şti.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

Gönül, M. (2010). *Nevres Bey'in Ud Taksimlerinin Analizi ve Ud Eğitimine Yönelik Alıştırmaların Oluşturulması*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Gürel, M. (2016). Hakkı Derman'a Ait Bâyati Keman Taksiminin Analizi. *Rast Müzikoloji Dergisi*, 4(3), 1367-1395.

Hatipoğlu, V. (2013). *Rast Makamındaki Kâr-ı Nâtık Eserlerinden Oluşturulan Seyr-i Nâtık Örneğinin Keman Öğretiminde Kullanılabilirliğinin Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Hatipoğlu, V. (2016). Türk Müziği Keman Öğretimine Yönelik Yeni Kaynak Hazırlamada "Beylik Aranağmelerden" Oluşturulan Çeşitlemelerin Yeri ve Öneminin Değerlendirilmesi. *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(19), 417-442.

Hatipoğlu, V. (2017). *Türk Müziği Keman Alıştırmaları.* Ankara: Gece Kitaplığı Yayınları.

Kantemiroğlu, D. (1976). *Kitâb-ı İlmü'l Mûsikî Alâ Vechi'l-Hurûfat*. (Tıpkıbasım-Transkripsiyon-Tercüme: Yalçın Tura). c.1, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Karasar, N. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Karasar, N. (2015). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Karasar, N. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

İlan, (8 Haziran 1955). *Milliyet*. 6-7.

İlan (19 Aralık 1964). *Milliyet* 6.

İlan (18 Aralık 1972). *Milliyet* 10.

Özalp, M. N. (2000). *Türk Mûsikîsi Tarihi*. c.1, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Öztuna, Y. (2006). *Türk Mûsıkîsi Ansiklopedik Sözlüğü*. Ankara: Orient Yayınları.

Rit, H. (1967) Sazlarını Dinlediklerimiz "Hakkı Derman", (28 Aralık) *Milliyet,* 6.

Say, A. (2012). *Müzik Sözlüğü*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Sevsay, E. (2015). *Orkestrasyon-Çalgılama ve Orkestralama Sanatı.* İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Soydaş, M. E. ve Beşiroğlu Ş. Ş. (2007). Osmanlı Saray Müziğinde Yaylı Çalgılar. *İtü Dergisi/b*, 4(1), 3-12.

Sözer, V. (2012). *Müzik Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Tan, A. (2008). *Niyazı Sayın'ın Ney Tavrında Perde Pozisyonları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Tanrıkorur, C. (2011). *Osmanlı Dönemi Türk Musıkisi*. İstanbul: Dergah Yayınları.

Ulunay, R. (1955) Takvimden Bir Yaprak, (1 Şubat) *Miliyet,* 3.

Yahya Kaçar, G. (2012). *Türk Mûsikîsi Üzerine Görüşler*. Ankara: Maya Akademi Yayınları.

Yavaşça, A. (2002). *Türk Mûsıkîsi'nde Kompozisyon ve Beste Biçimleri*. İstanbul: Türk Kültürüne Hizmet Vakfı.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Zeybek, Ö. (2013). *Türk Makam Müziği'nde Üslûb-Tavır Görüşler Doğrultusunda Münir Nurettin Selçuk, Alâeddin Yavaşça ve Bekir Sıdkı Sezgin İcrâlarının Analizi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

İnternet: Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük, "Alıştırma", http://www.tdk.gov.tr/ adresinden 27 Nisan 2018'de alınmıştır.

İnternet: Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük, "Taksim", http://www.tdk.gov.tr/ adresinden 25 Nisan 2018'de alınmıştır.

İnternet: Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük, "Tavır", http://www.tdk.gov.tr/ adresinden 24 Nisan 2018'de alınmıştır.

İnternet: Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük, "Üslup", http://www.tdk.gov.tr/ adresinden 26 Nisan 2018'de alınmıştır.

EKLER

EK-1 Bayati Taksimin Notası
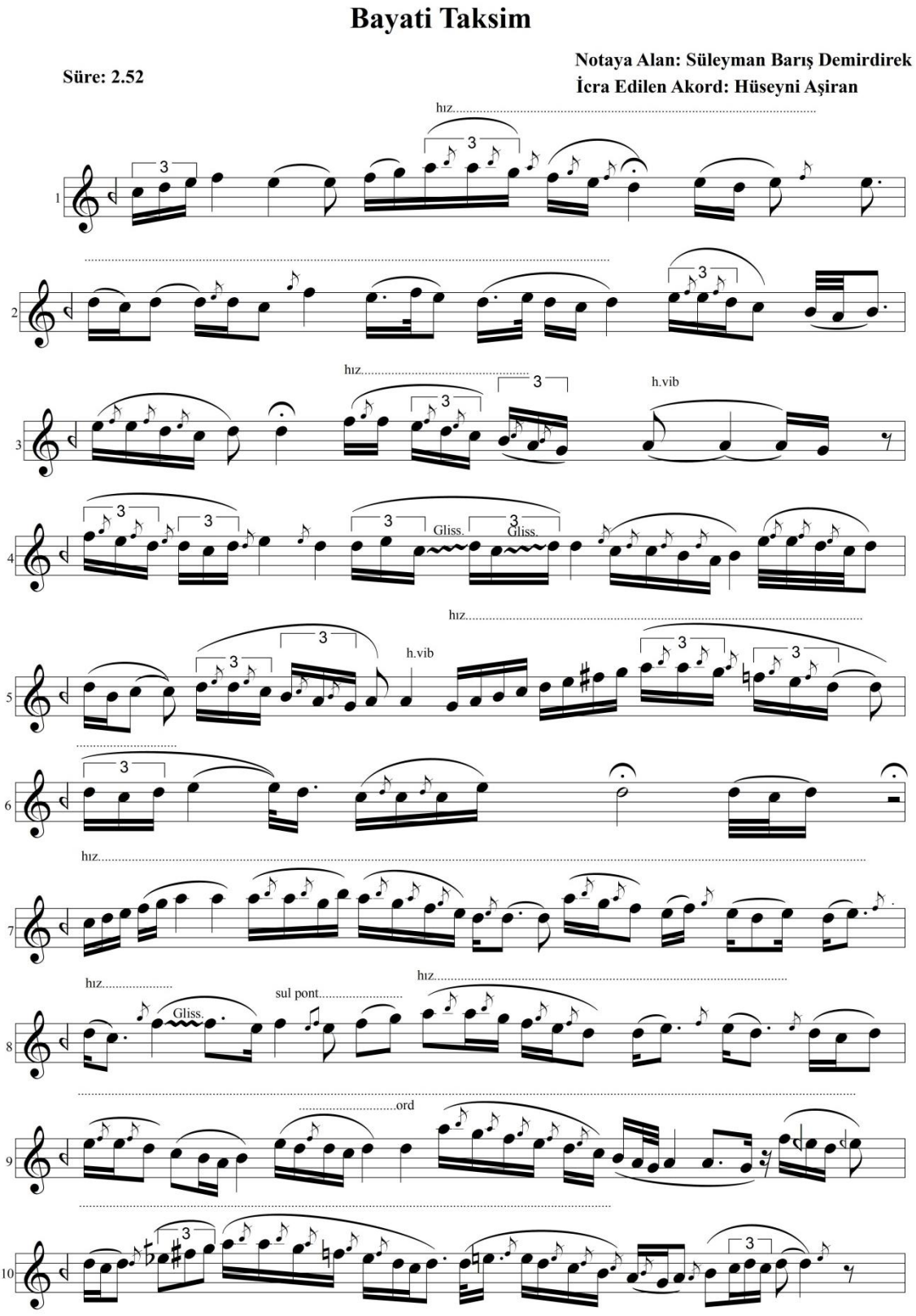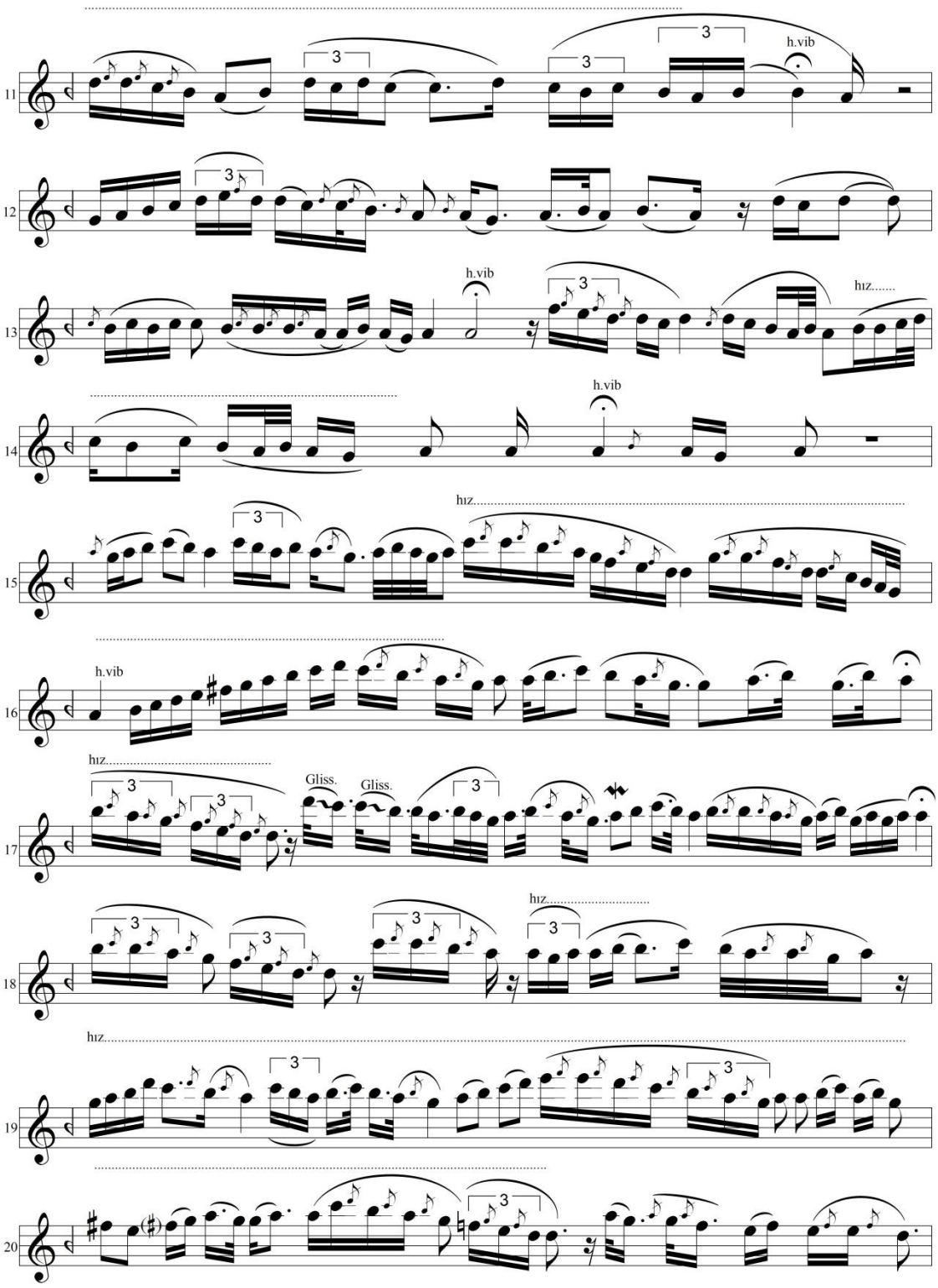
11
h.vib
12
13
h.vib
hız.....
14
h.vib
15
hız.....
16
h.vib
17
hız.....
Gliss.
Gliss.
18
hız.....
19
hız.....
20
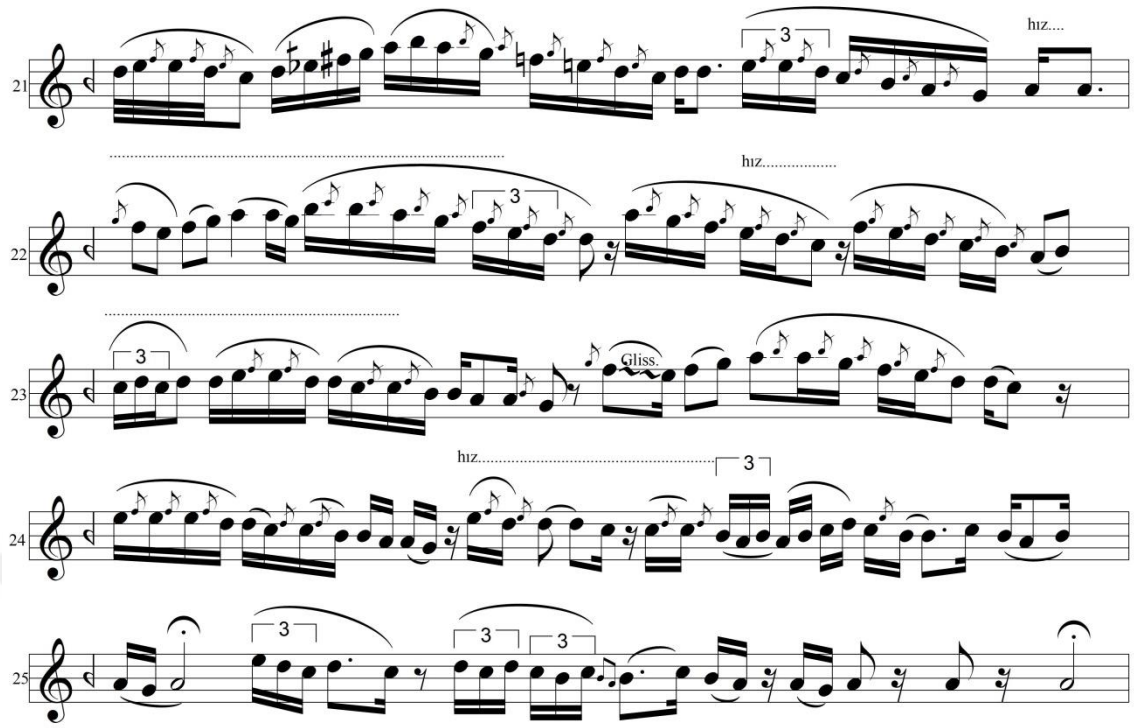
21
hız....
22
hız.....
23
Gliss.
24
hız.....
25

EK-2 Ferahnak Taksimin Notası

Ferahnak Taksim

Notaya Alan: Süleyman Barış Demirdirek

Süre: 2.23

İcra Edilen Akord: Bolahenk Akord
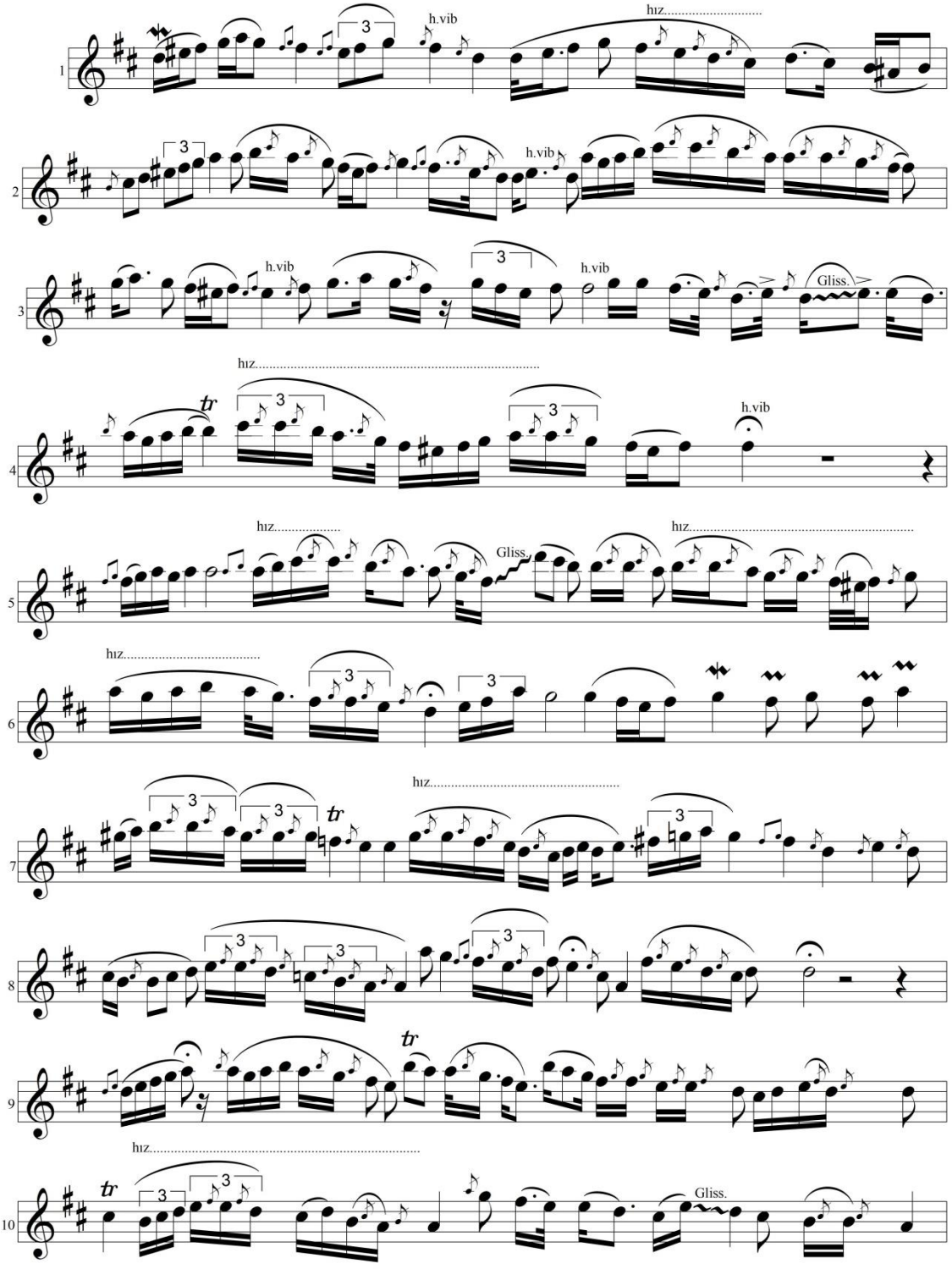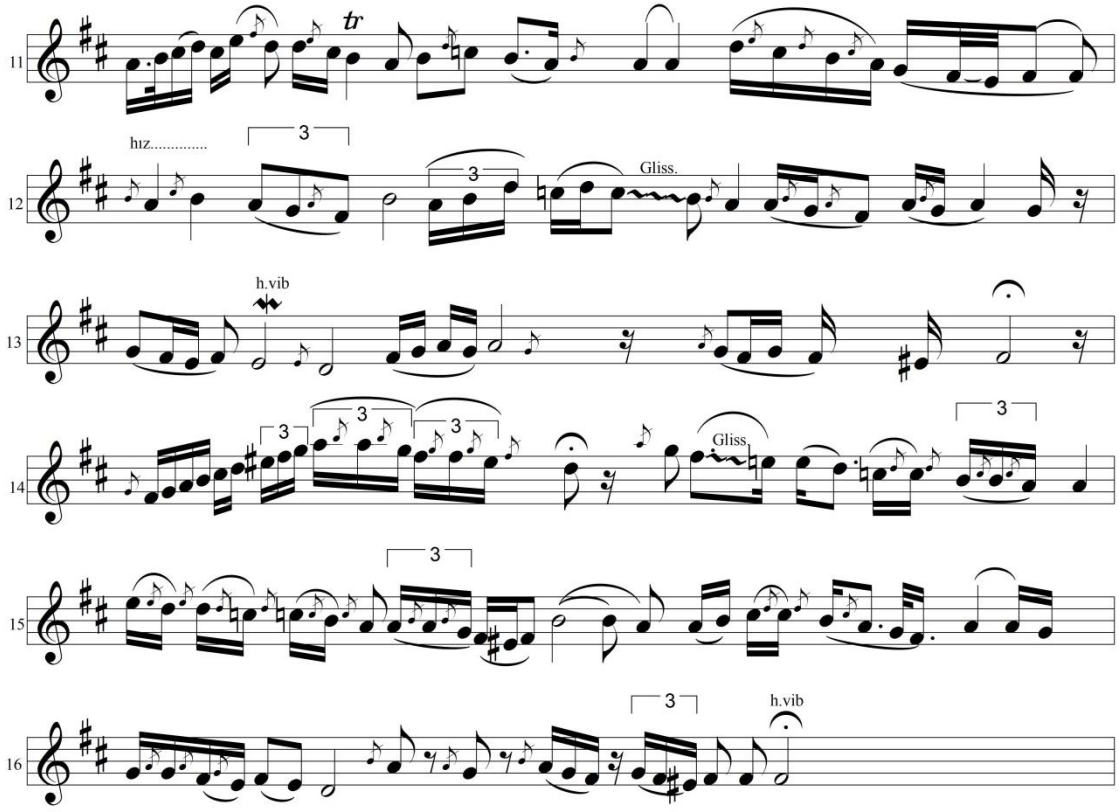
11
tr
hız.....
3
12
3
Gliss.
h.vib
13
3
3
3
14
Gliss
3
3
15
3
h.vib
16

EK-3 Hicaz Taksimin Notası

Hicaz Taksim

Notaya Alan: Süleyman Barış Demirdirek

İcra Edilen Akord: Süpürde Akord

Süre: 8.44
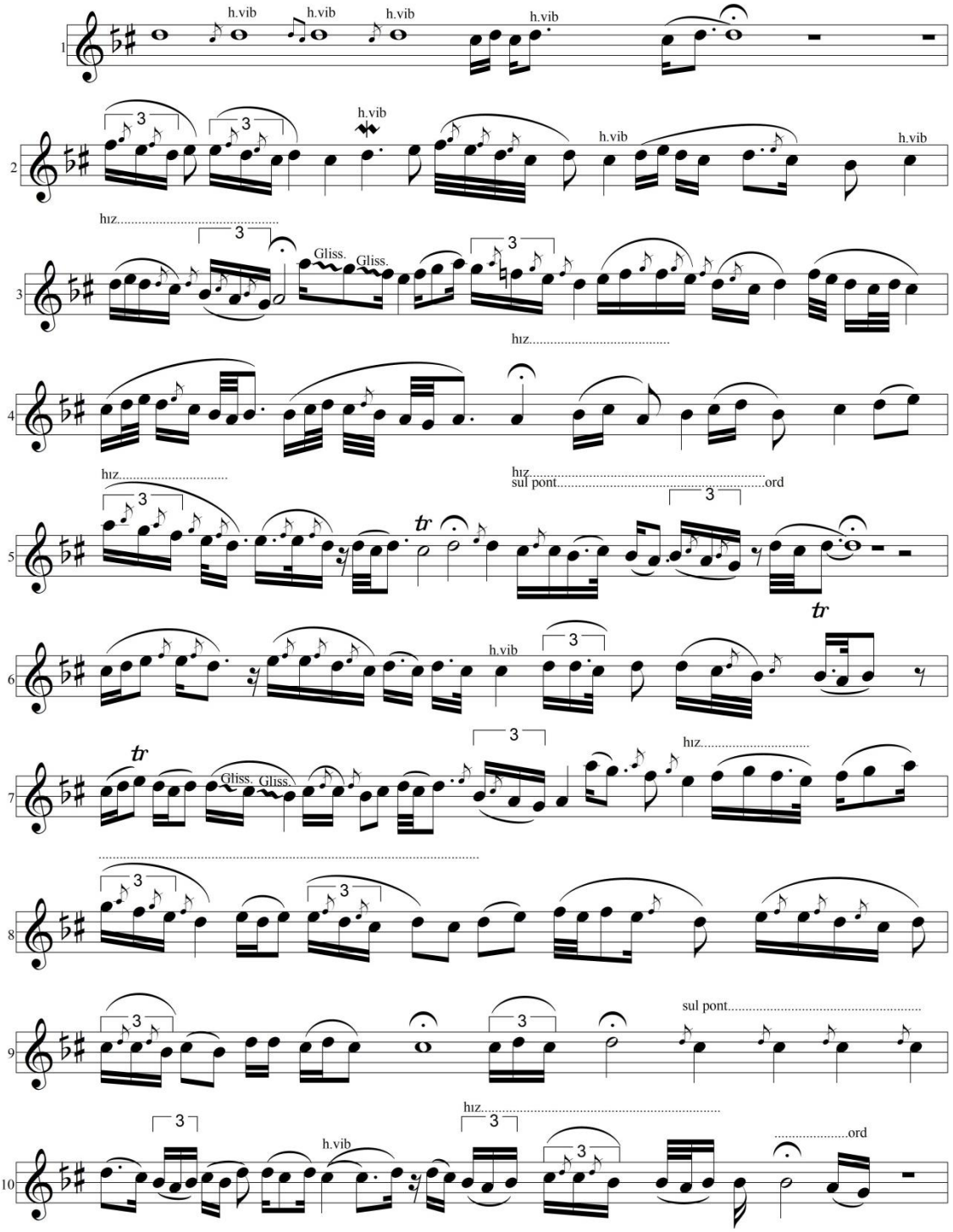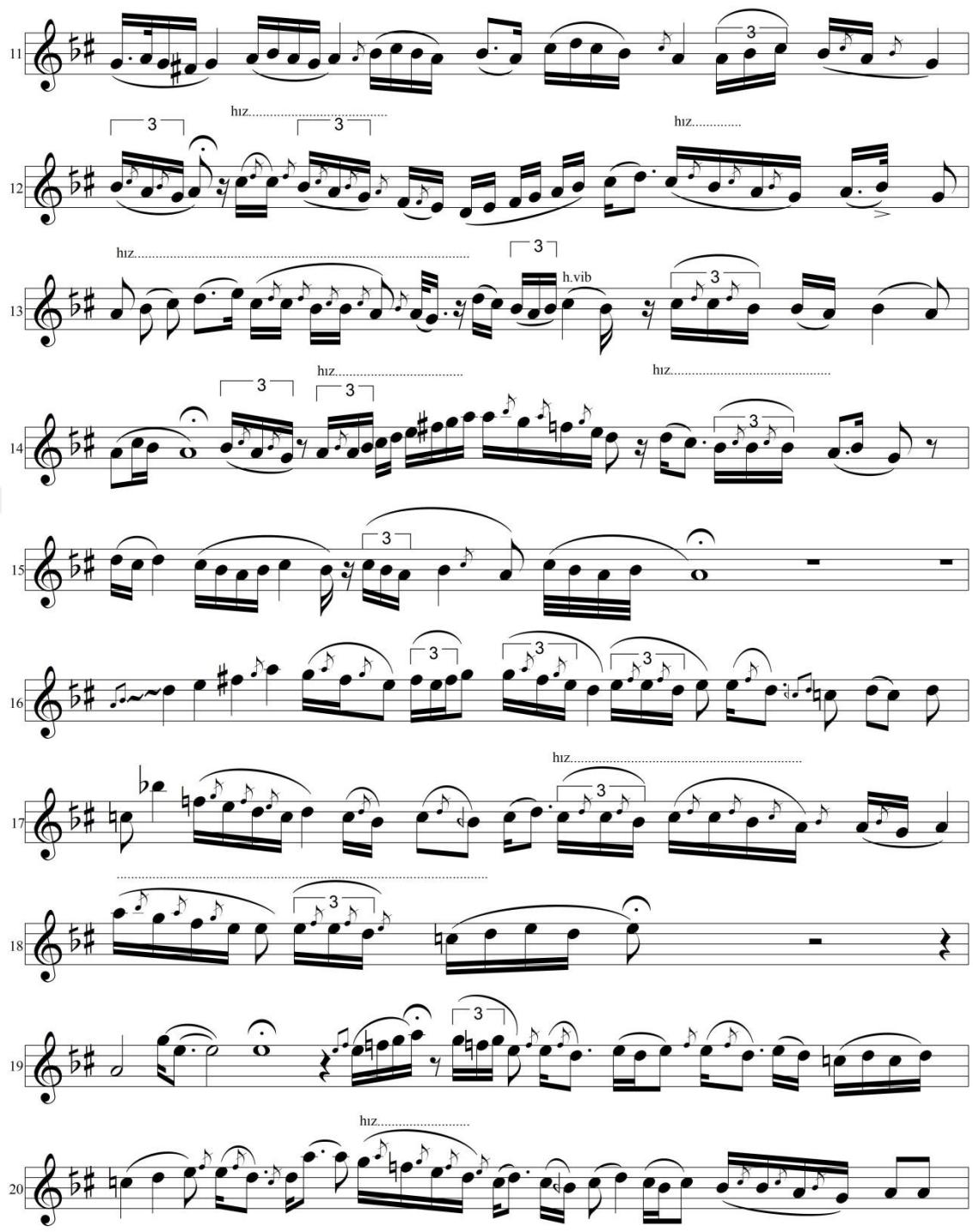
11
12
hız.....
hız.....
13
hız.....
h.vib
14
hız.....
hız.....
15
16
17
hız.....
18
19
20
hız.....
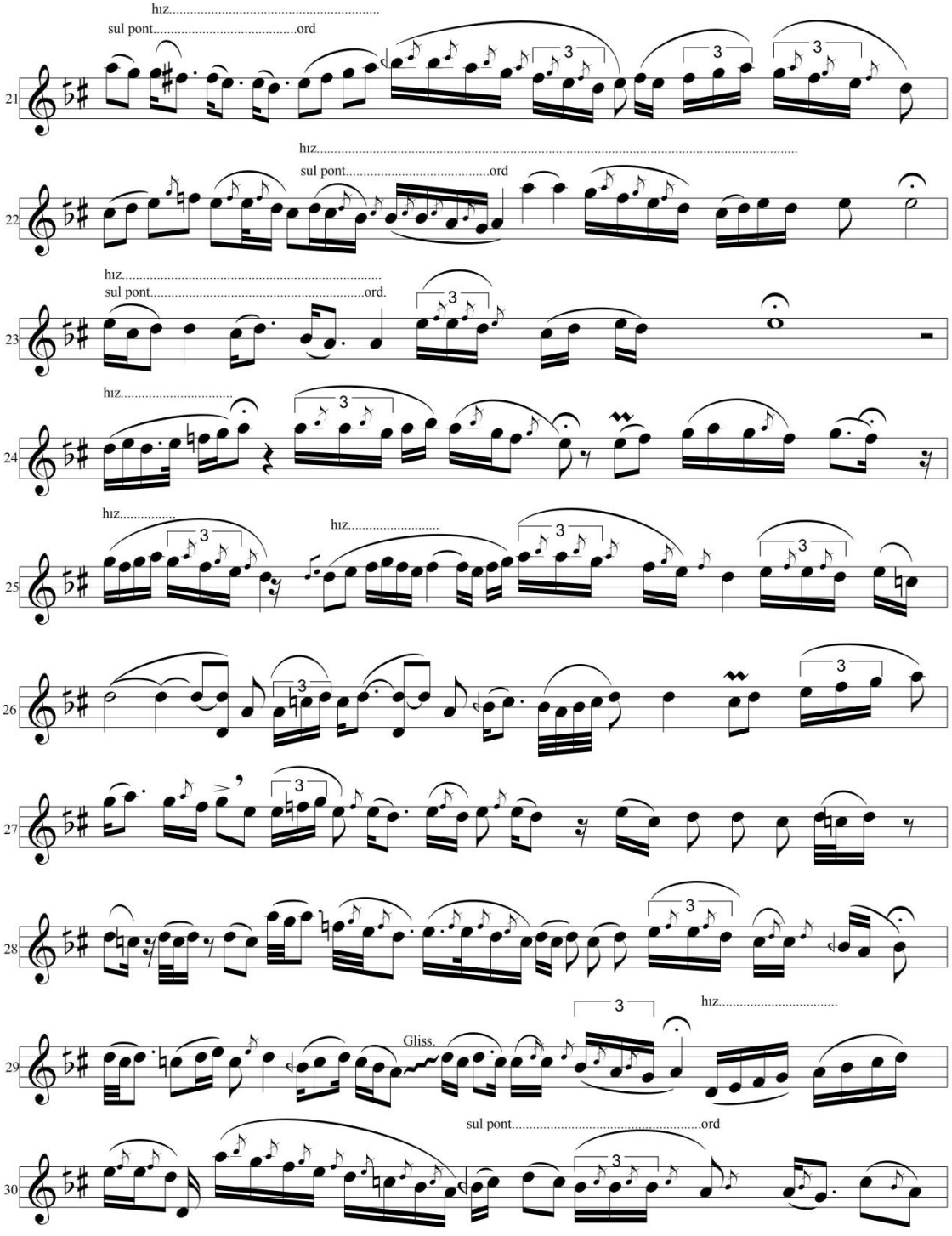
hız.....
sul pont.....ord
21
hız.....
sul pont.....ord
22
hız.....
sul pont.....ord.
23
hız.....
24
hız.....
hız.....
25
26
27
28
Gliss.
hız.....
29
sul pont.....ord
30
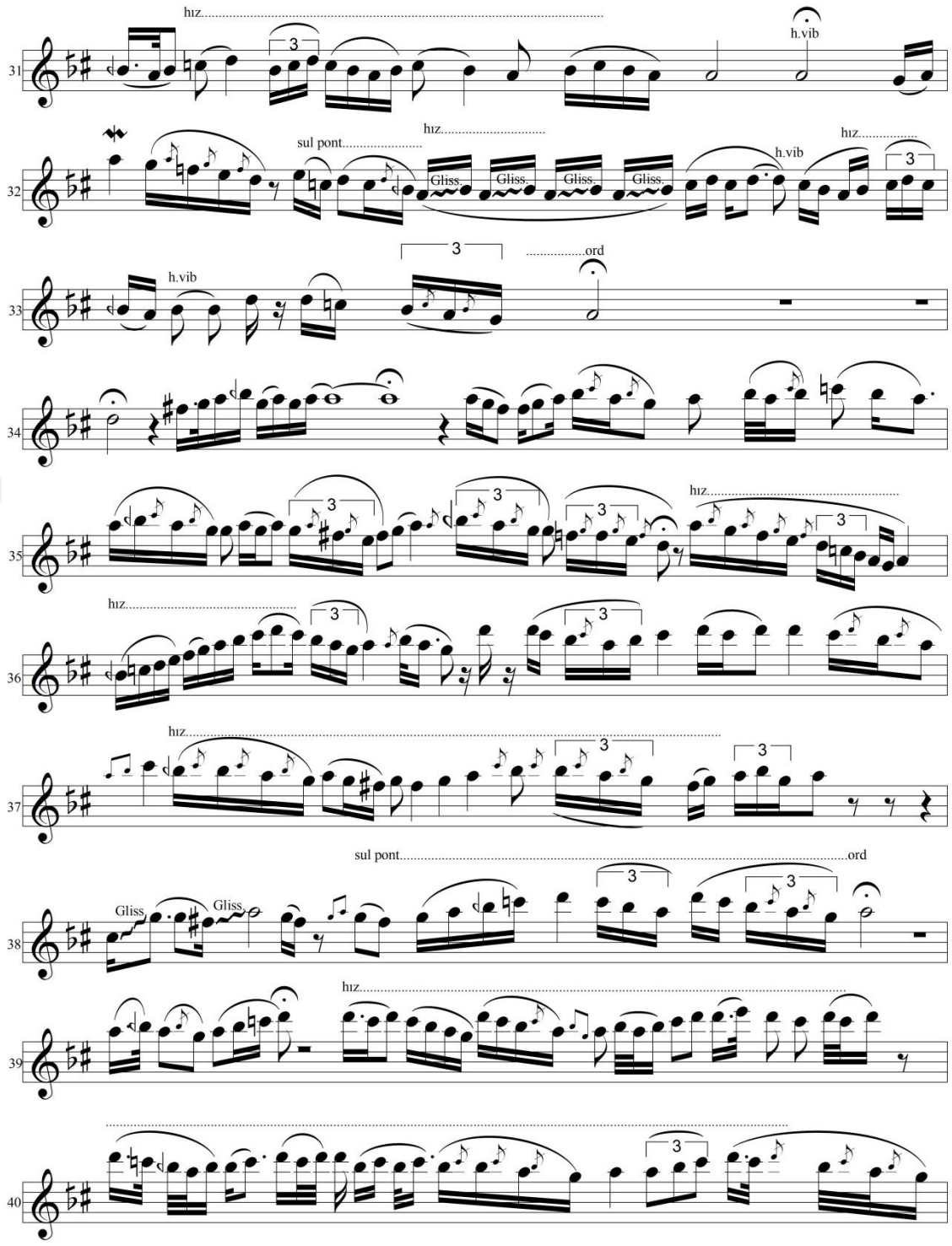
hız.....
h.vib
sul pont.....
hız.....
Gliss.
Gliss.
Gliss.
Gliss.
h.vib
hız.....
h.vib
.....ord
hız.....
hız.....
hız.....
hız.....
Gliss.
Gliss.
sul pont.....ord
hız.....
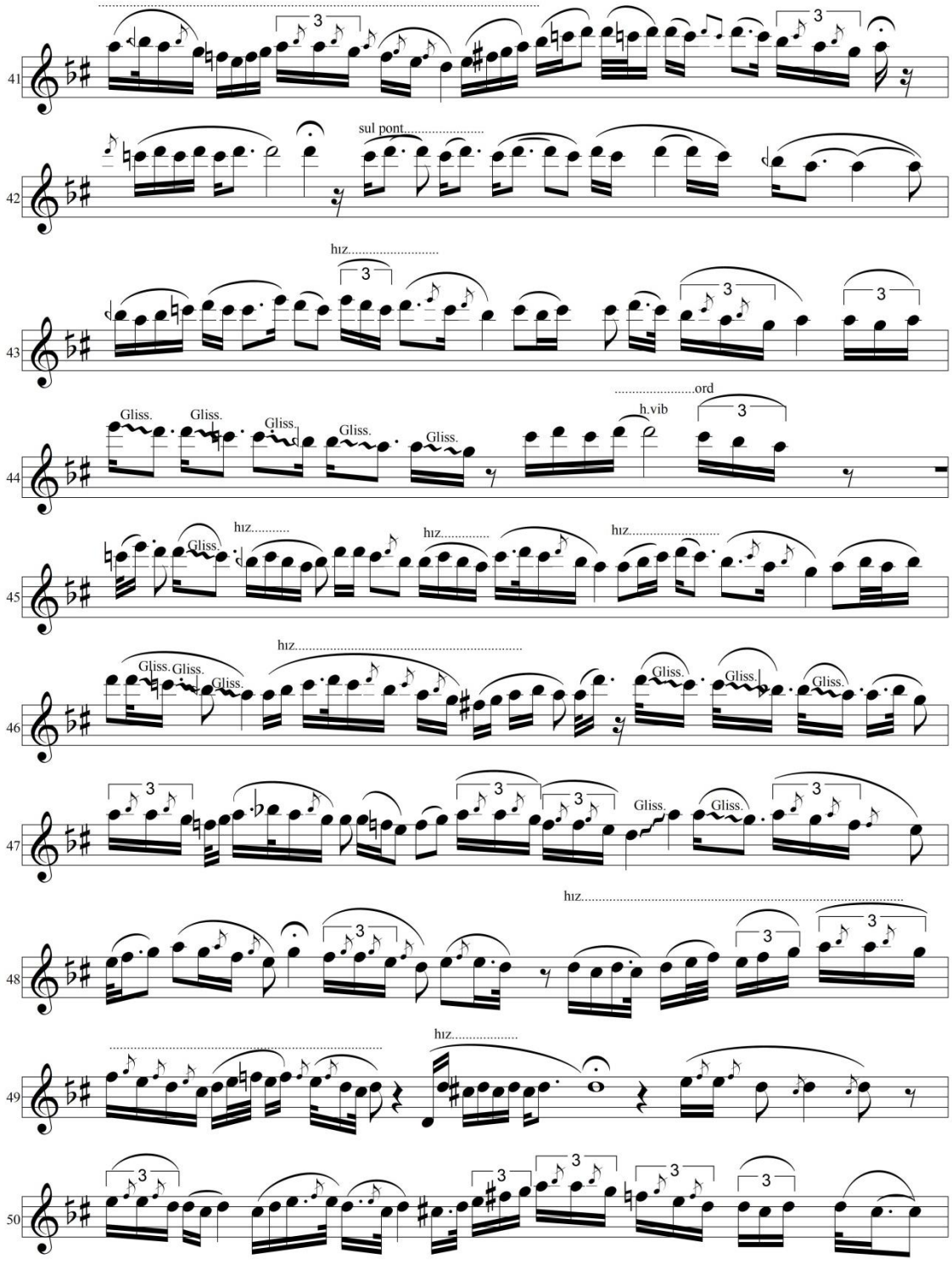
41
42
sul pont.
43
hız.
44
Gliss.
h.vib
ord
45
hız.
46
47
48
49
50
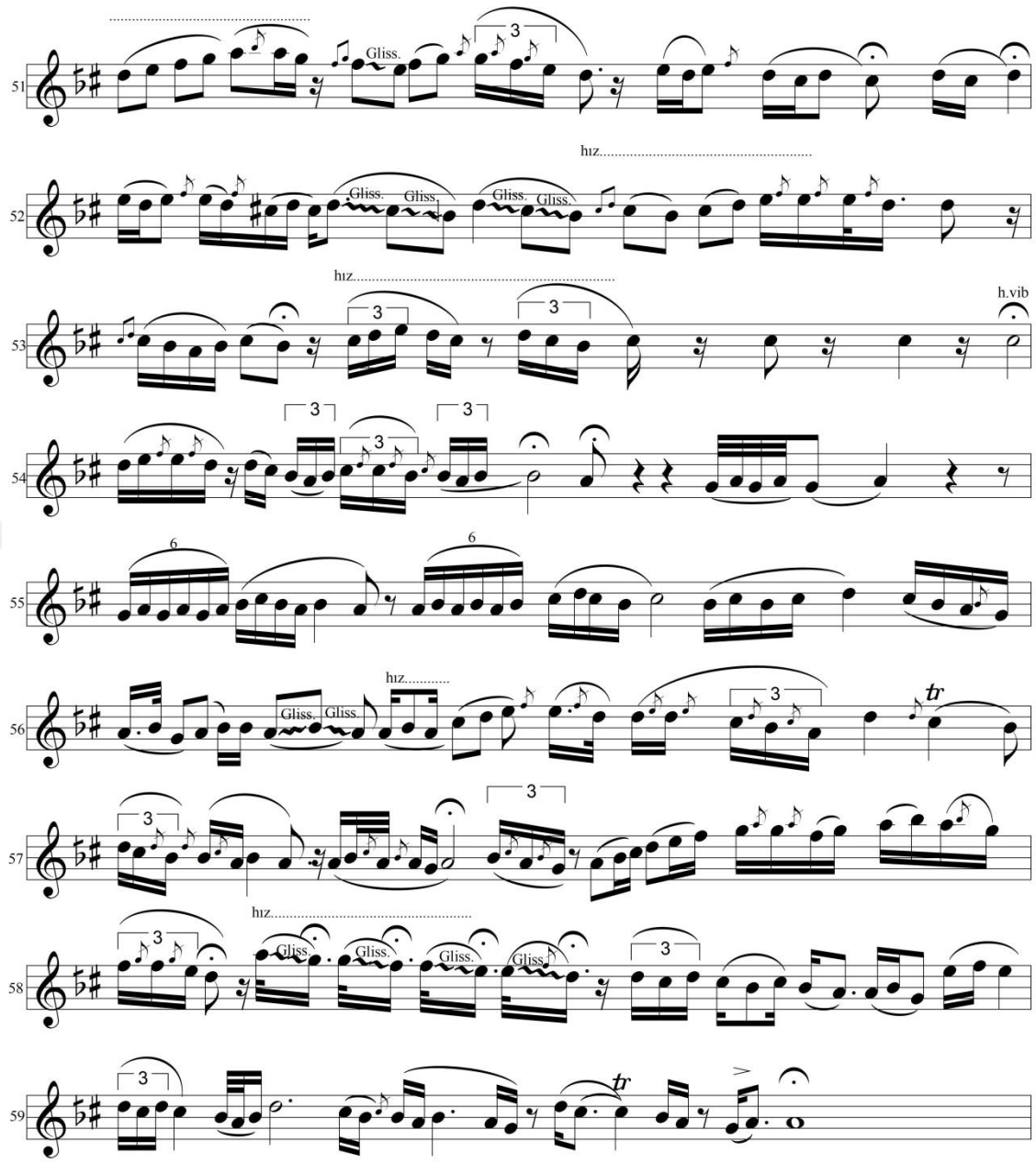
51
Gliss.
3
52
hız.....
Gliss.
Gliss.
Gliss.
Gliss.
53
hız.....
3
3
h.vib
54
3
3
3
55
6
6
56
hız.....
Gliss.
Gliss.
3
tr
57
3
3
58
hız.....
3
Gliss.
Gliss.
Gliss.
Gliss.
3
59
3
tr

EK-4 Hicazkar Taksimin Notası
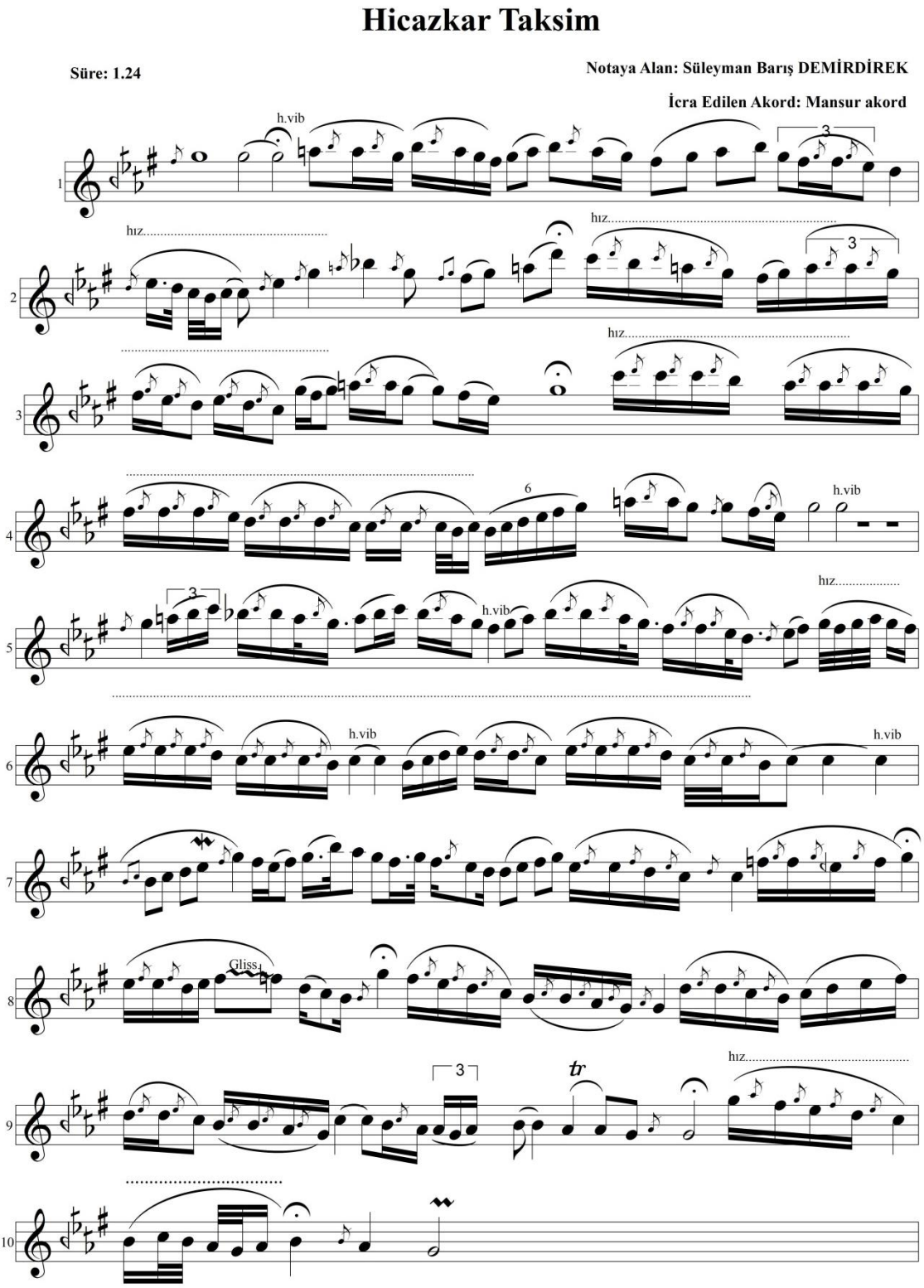
EK-5 Hüseyni Taksimin Notası
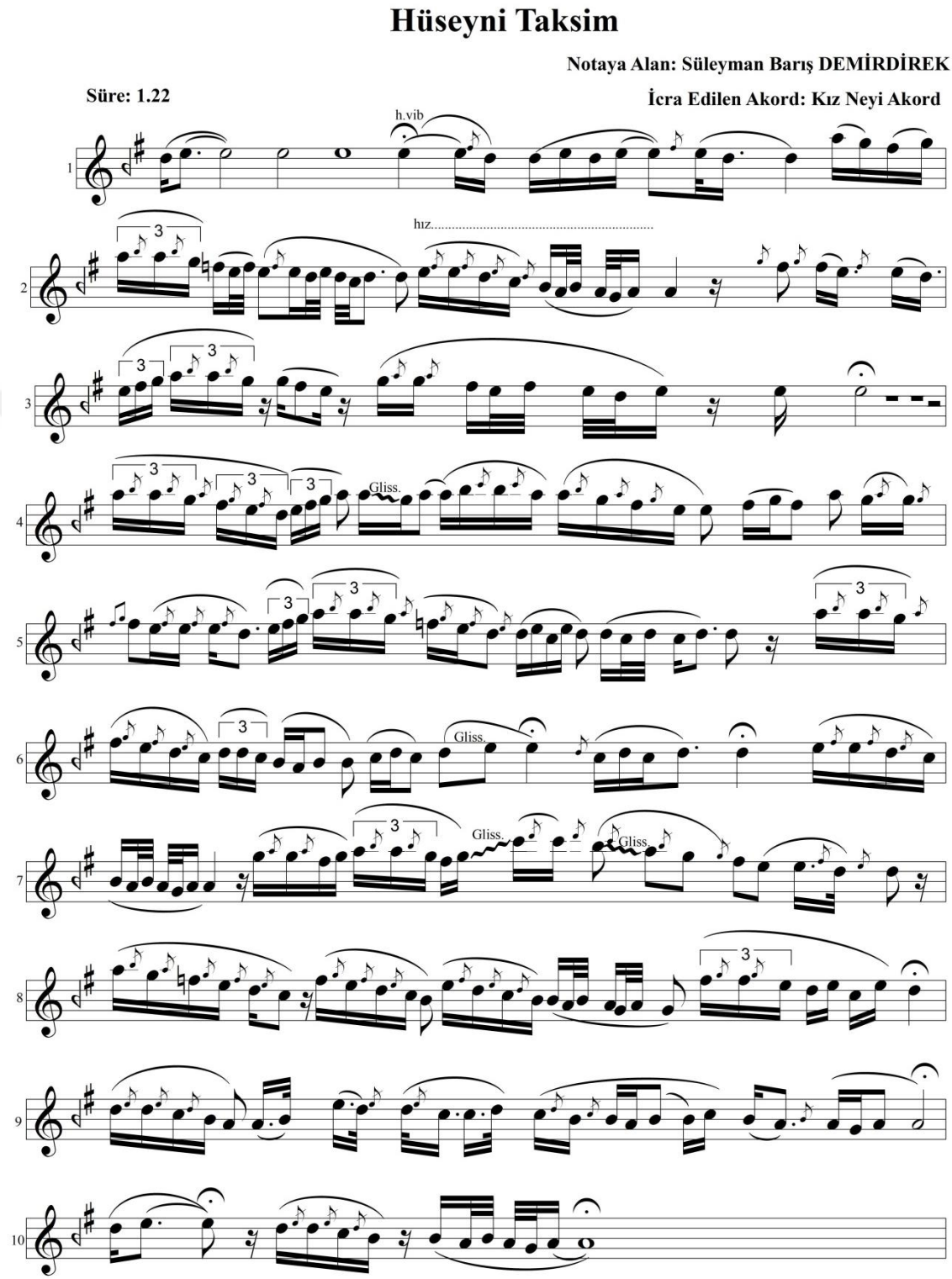
EK-6 Hüzzam Taksimin Notası
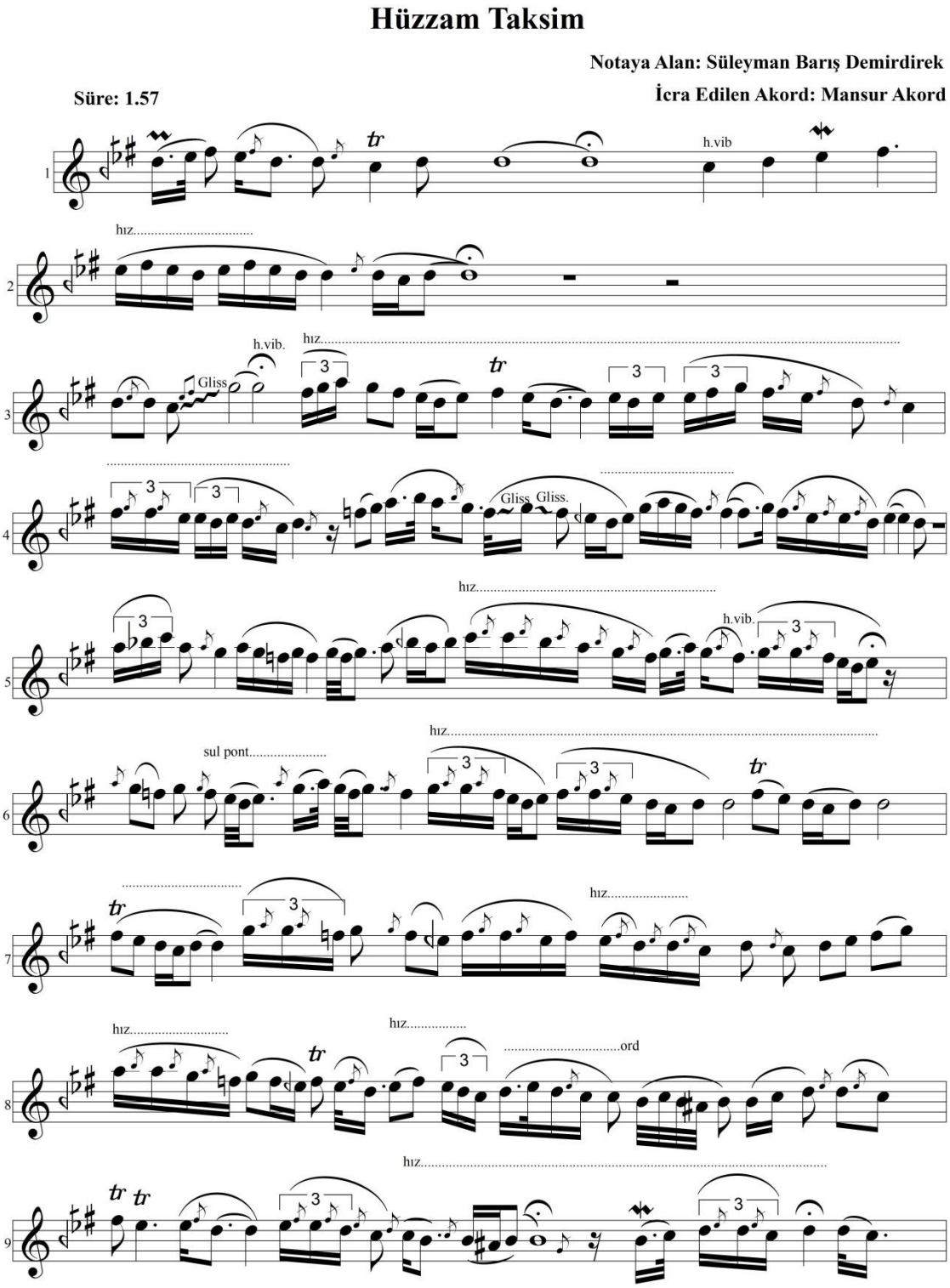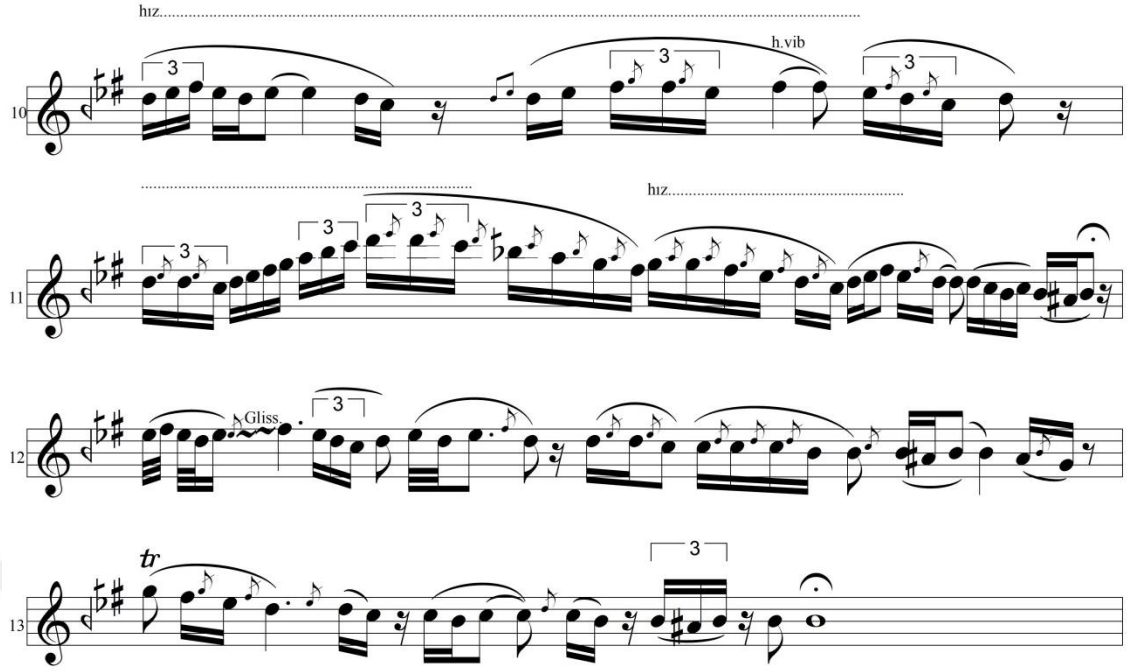
hız.
h.vib
hız.
Gliss.
tr

EK-7 Kürdilihicazkar Taksimin Notası
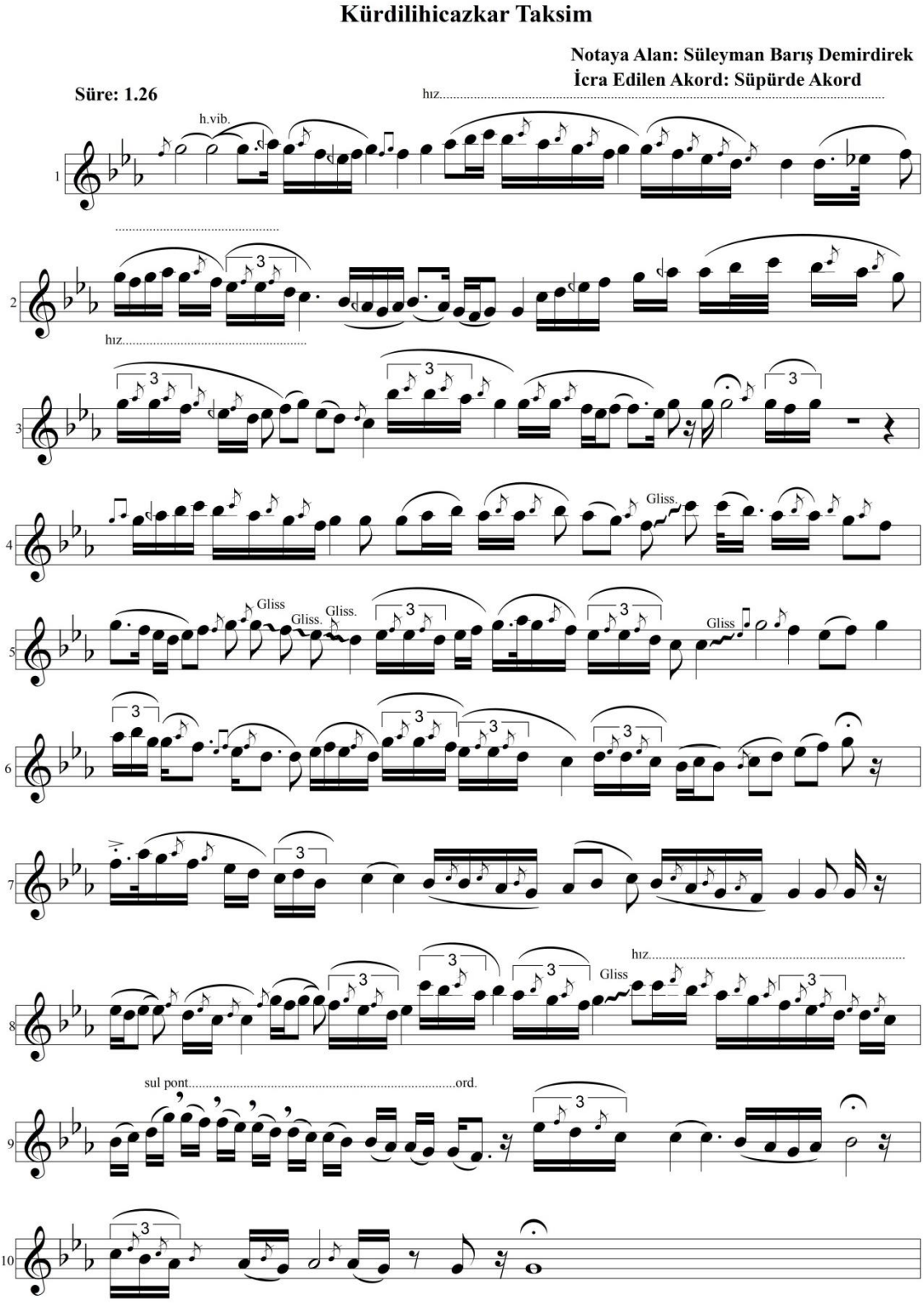
EK-8 Muhayyer Taksimin Notası
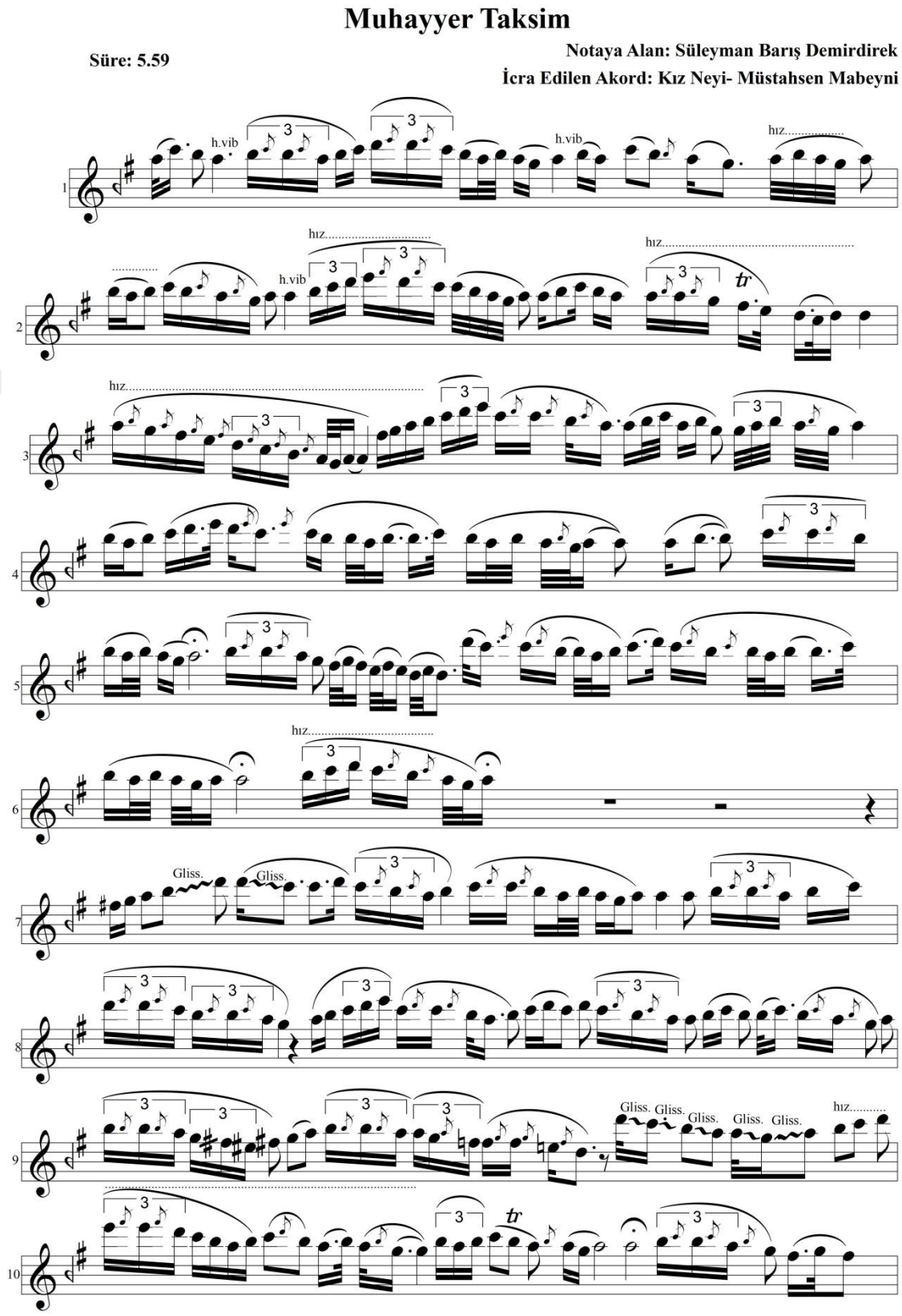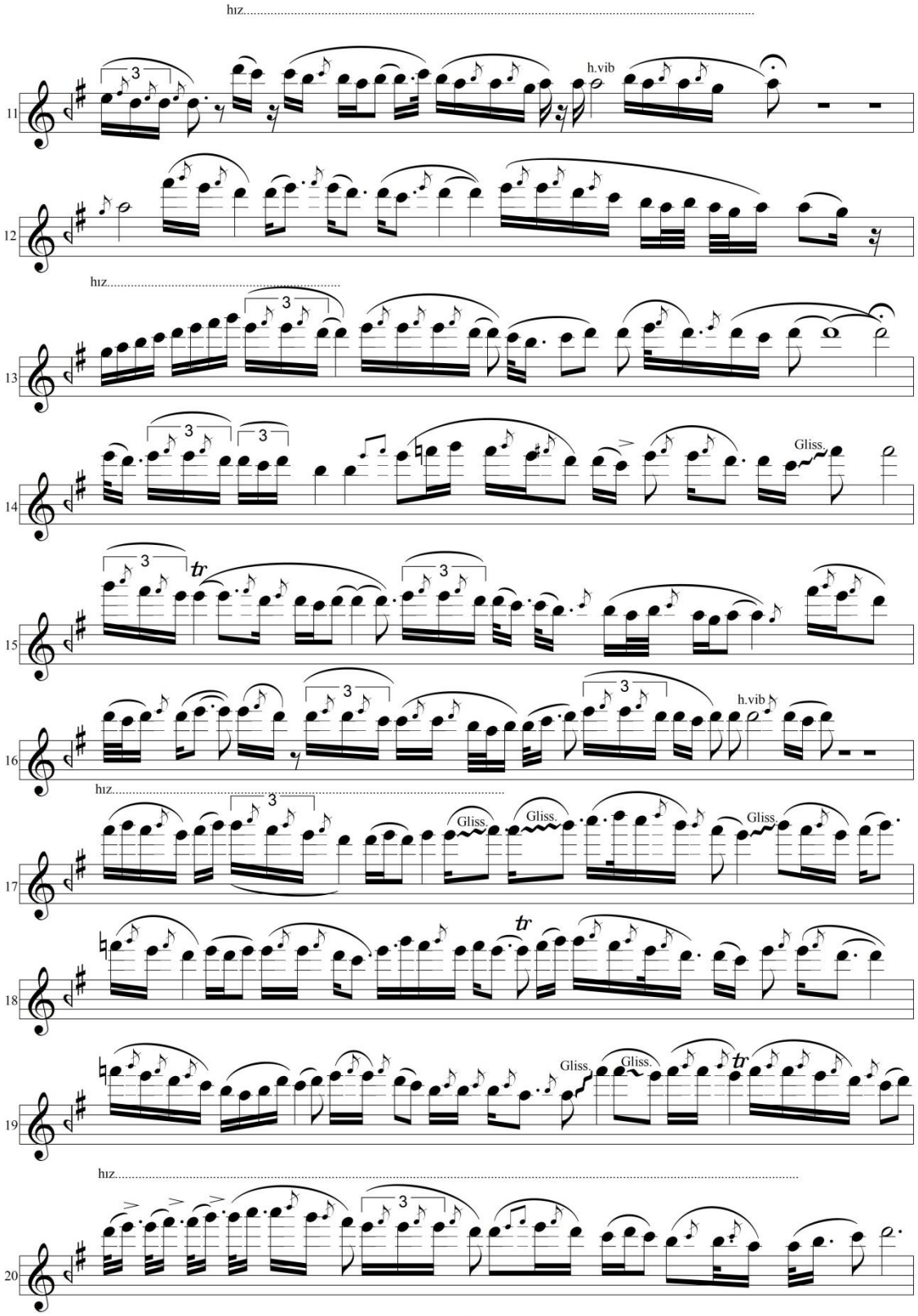
hız.....
11
3
h.vib
12
hız.....
13
3
14
3
3
Gliss.
15
3
tr
3
16
3
3
h.vib
hız.....
17
3
Gliss.
Gliss.
Gliss.
18
tr
19
Gliss.
Gliss.
tr
hız.....
20
3
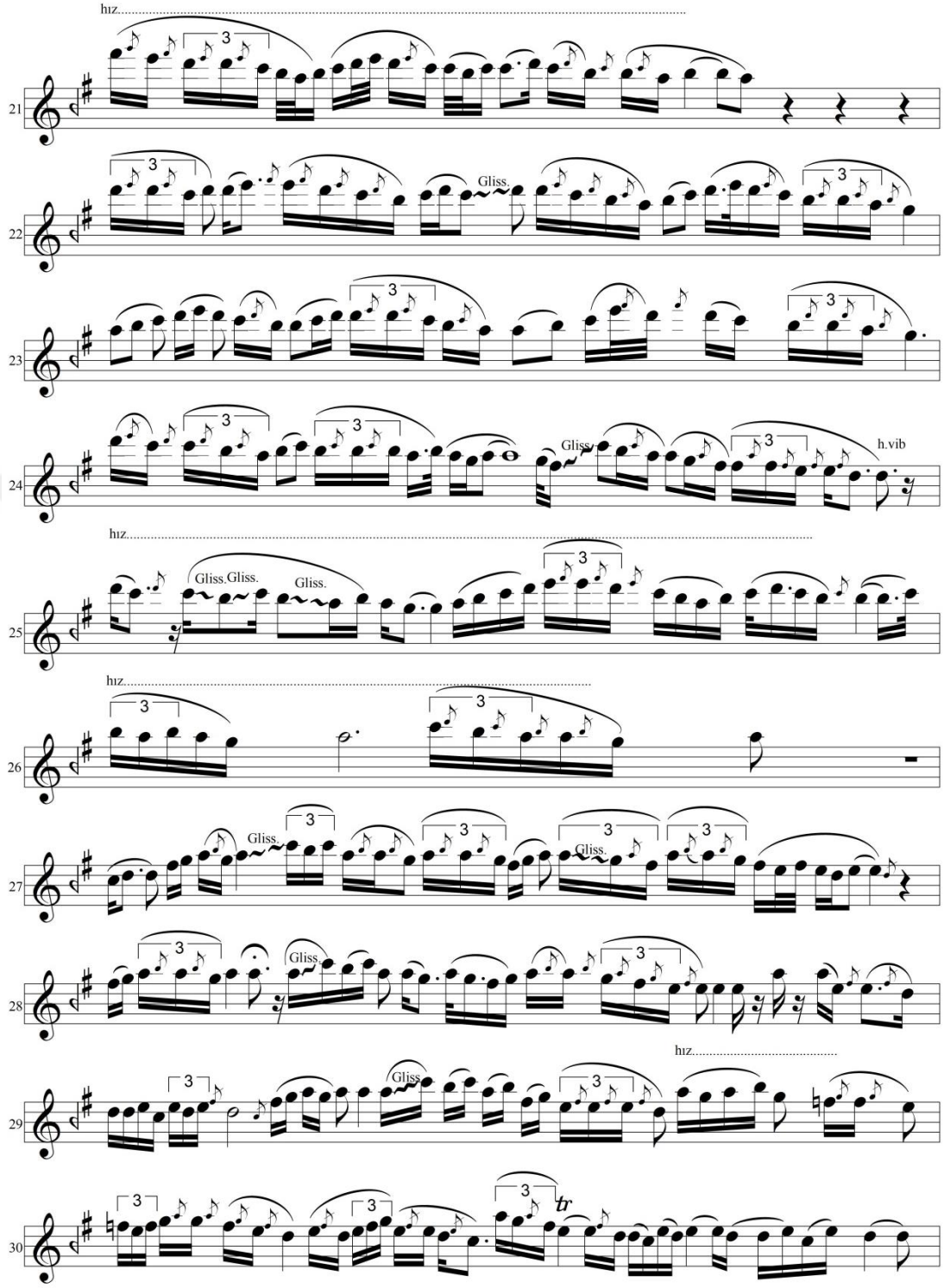
hız.....
21
3
22
Gliss.
23
24
h.vib
hız.....
25
Gliss.Gliss.
Gliss.
hız.....
26
27
Gliss.
Gliss.
28
Gliss.
hız.....
29
Gliss
30
tr
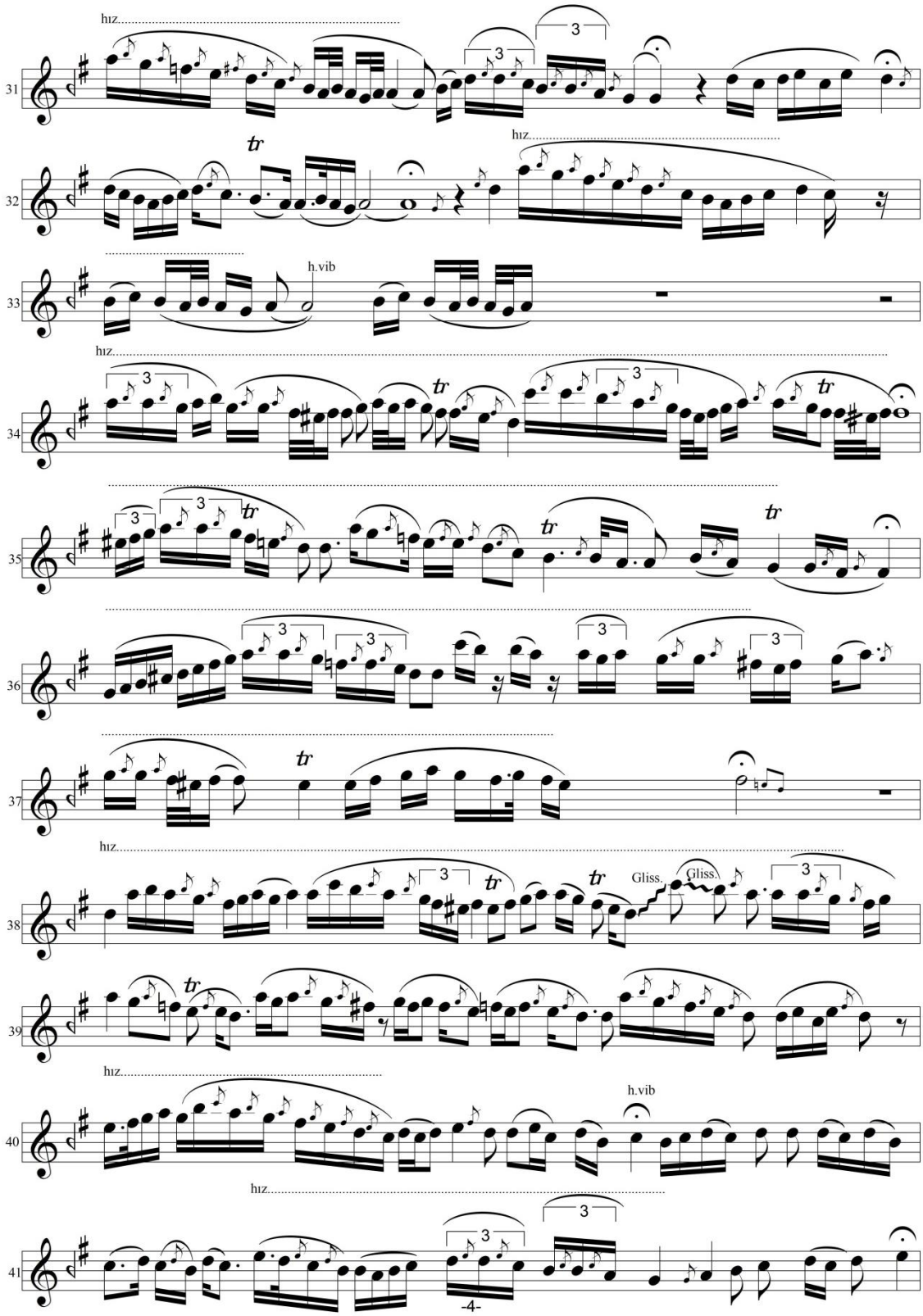
hız.
h.vib
Gliss.
Gliss.
-4-

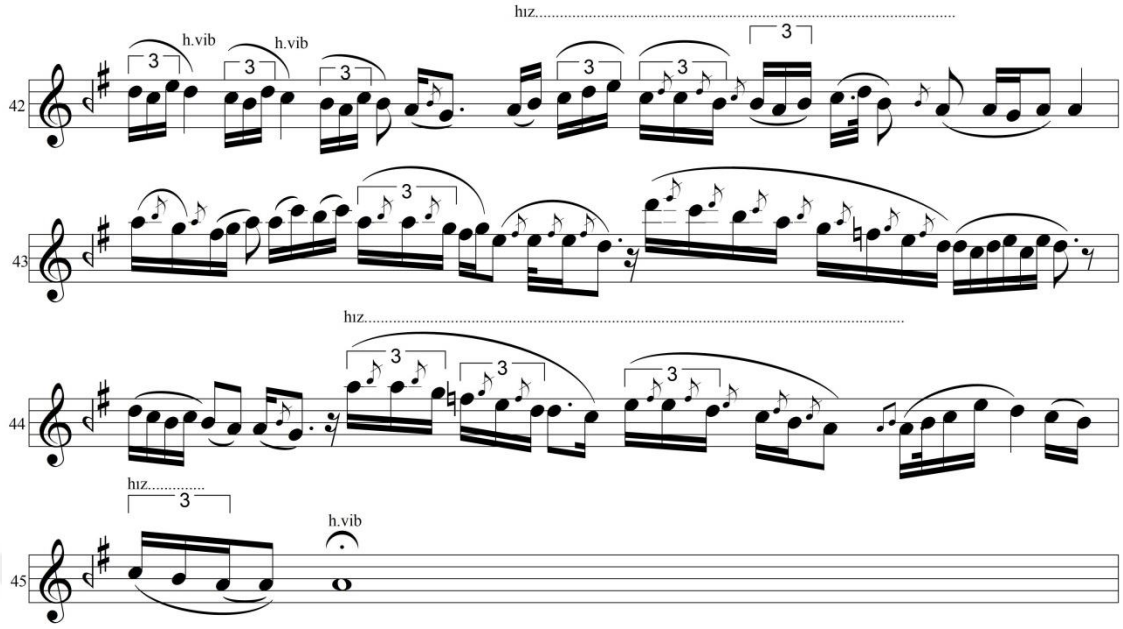
hız.....
h.vib
h.vib
3
42
43
hız.....
44
hız.....
h.vib
45

EK-9 Muhayyer Kürdi Taksimin Notası
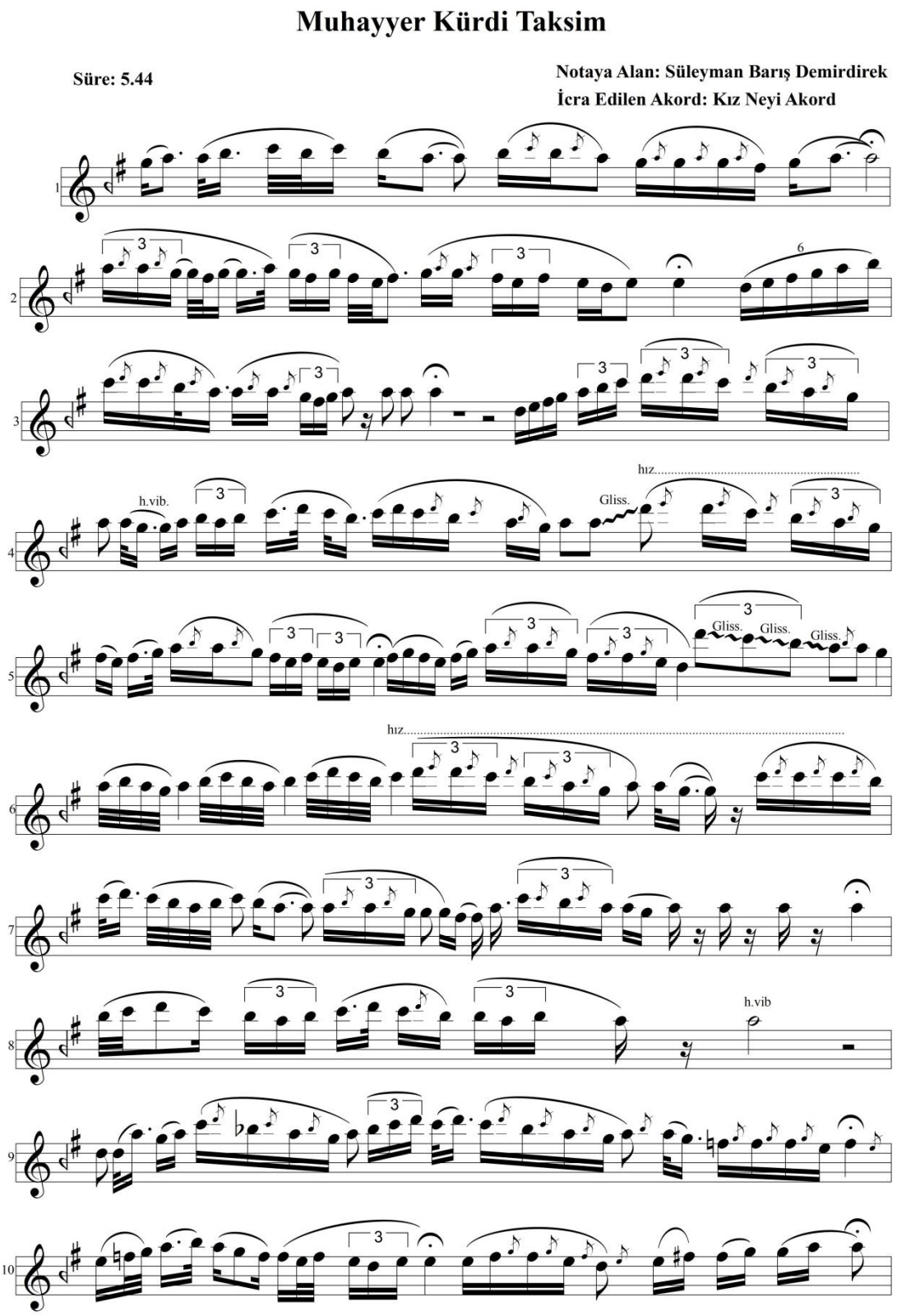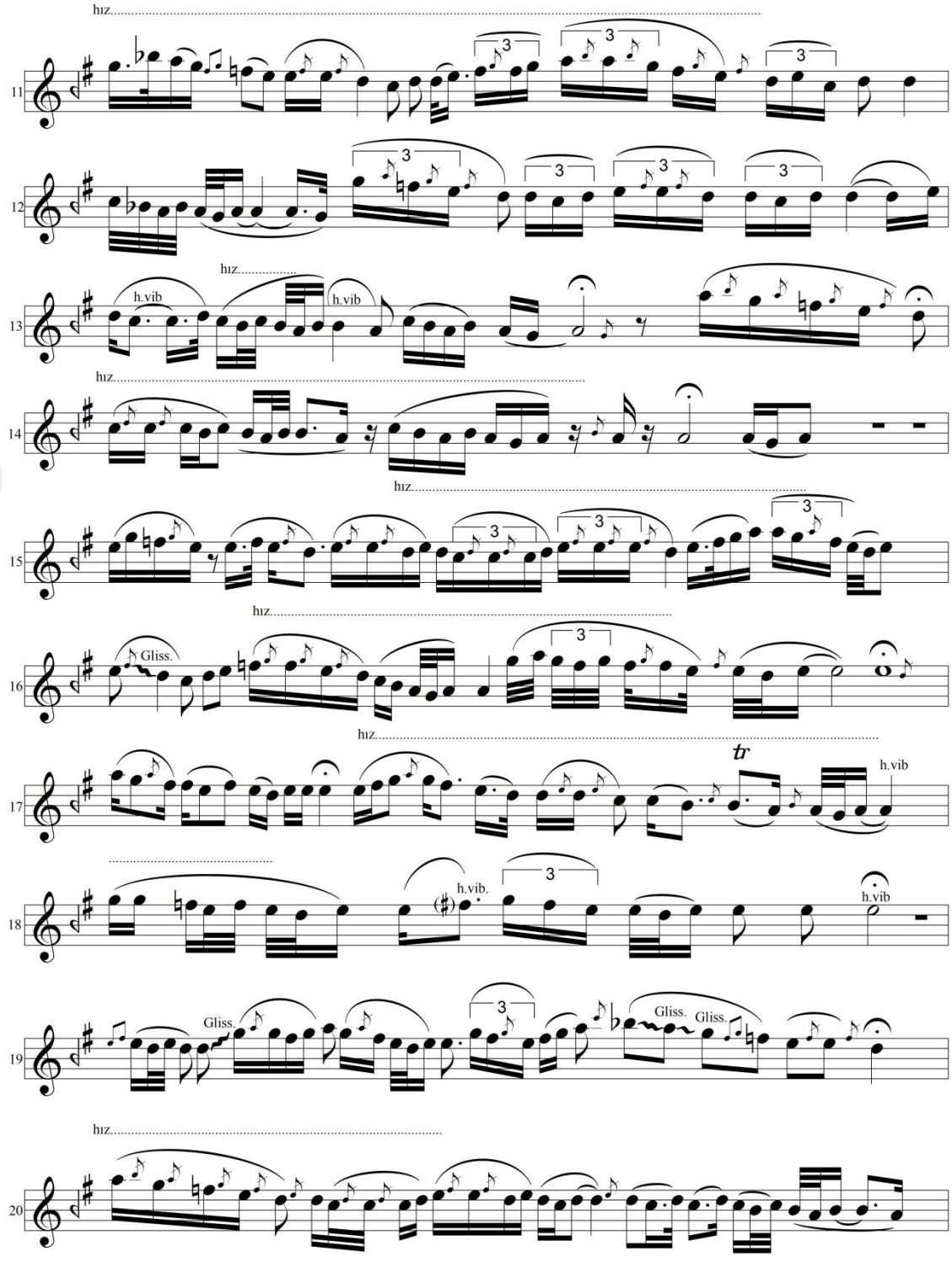
hız.....
11
3
3
3
12
3
3
3
3
hız.....
13
h.vib
h.vib
hız.....
14
hız.....
15
3
3
3
hız.....
16
Gliss.
3
hız.....
17
tr
h.vib
18
h.vib.
3
h.vib
19
Gliss.
3
Gliss.
Gliss.
hız.....
20
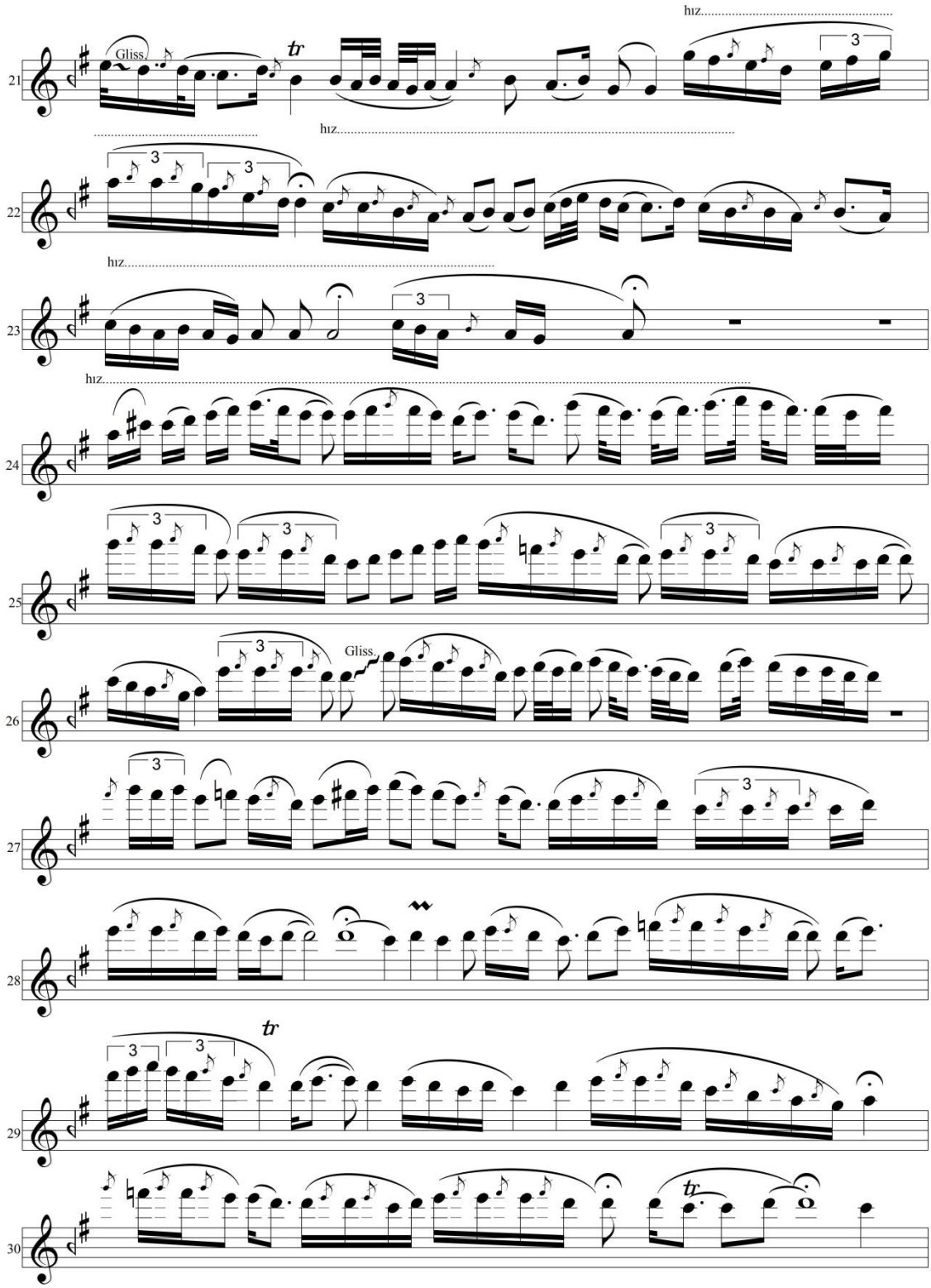
hız.
Gliss.
tr
3
hız.
3
3
hız.
3
hız.
3
3
3
Gliss.
3
3
tr
3
3
tr
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
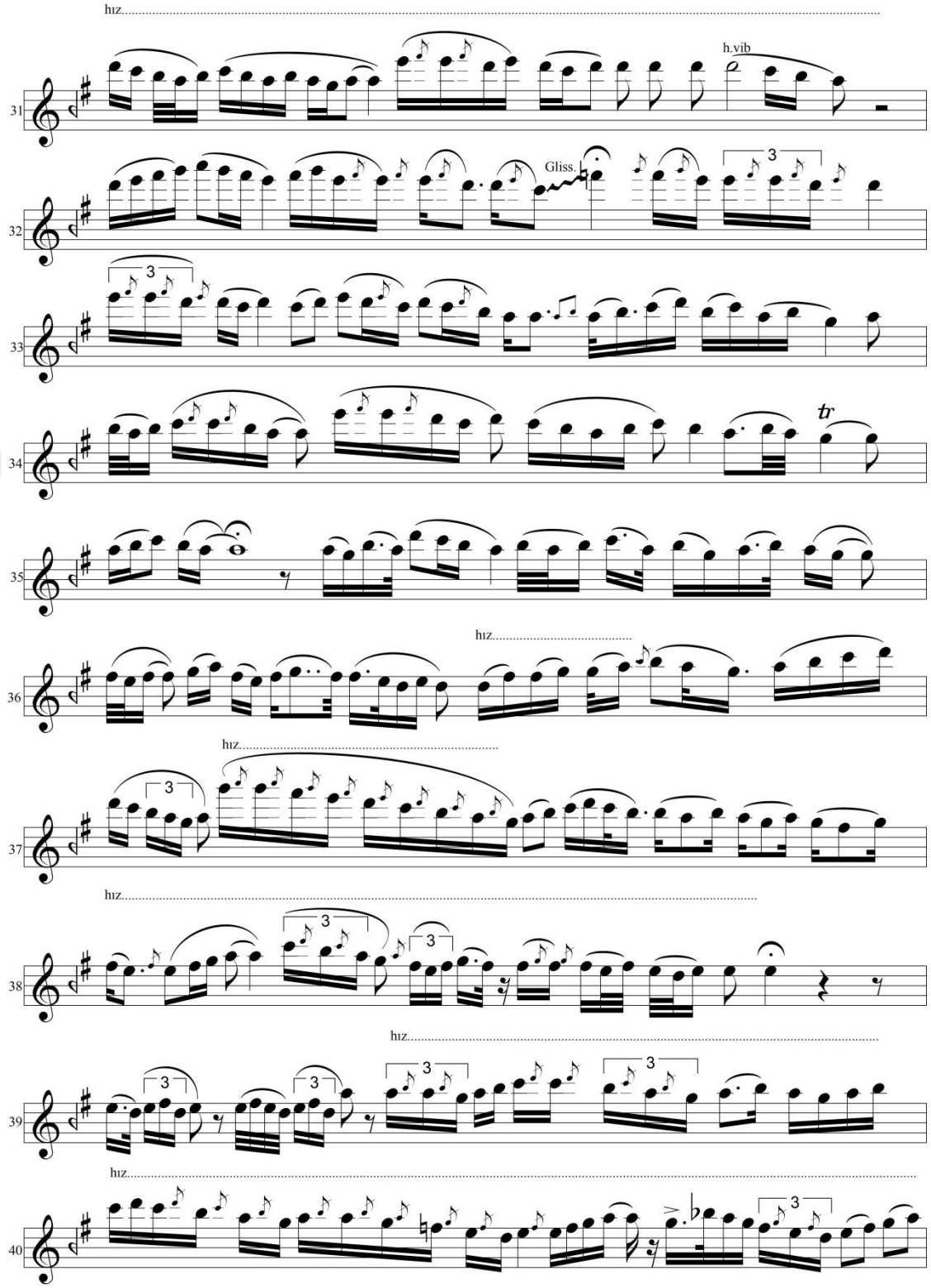
hız.
h.vib
Gliss.
tr
hız.
hız.
hız.
hız.
hız.
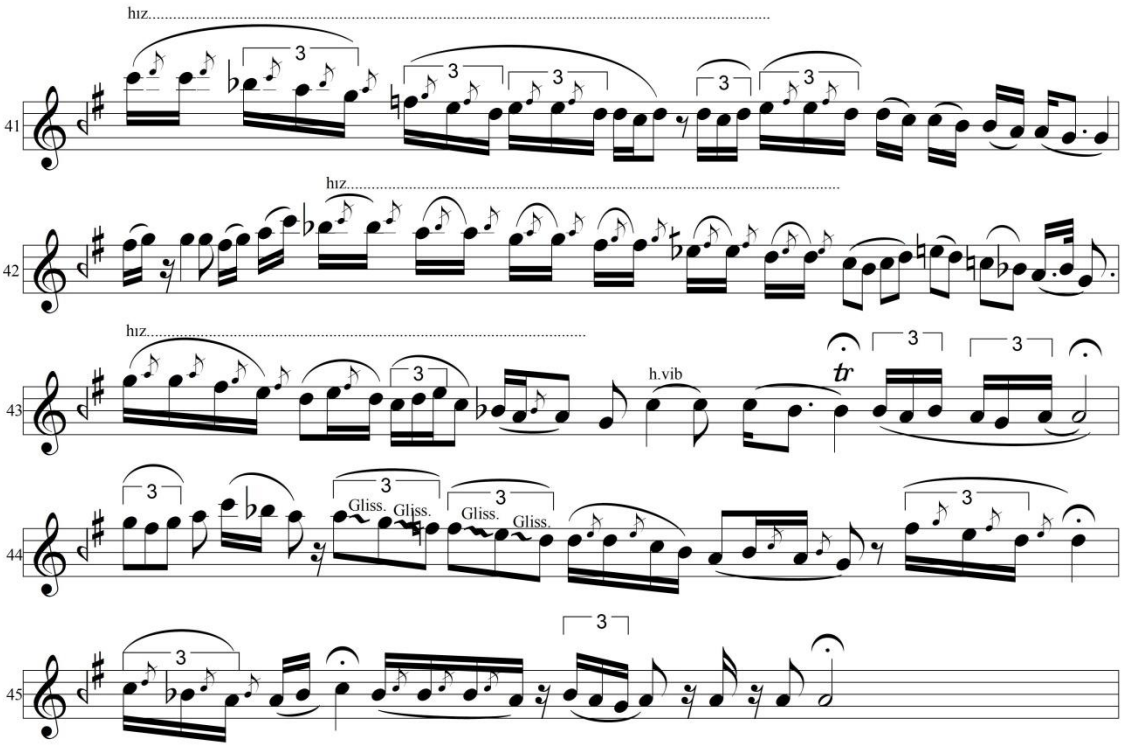
hız.
41
hız.
42
hız.
43
h.vib
tr
44
Gliss.
Gliss.
Gliss.
Gliss.
45

EK-10 Müstear Taksimin Notası
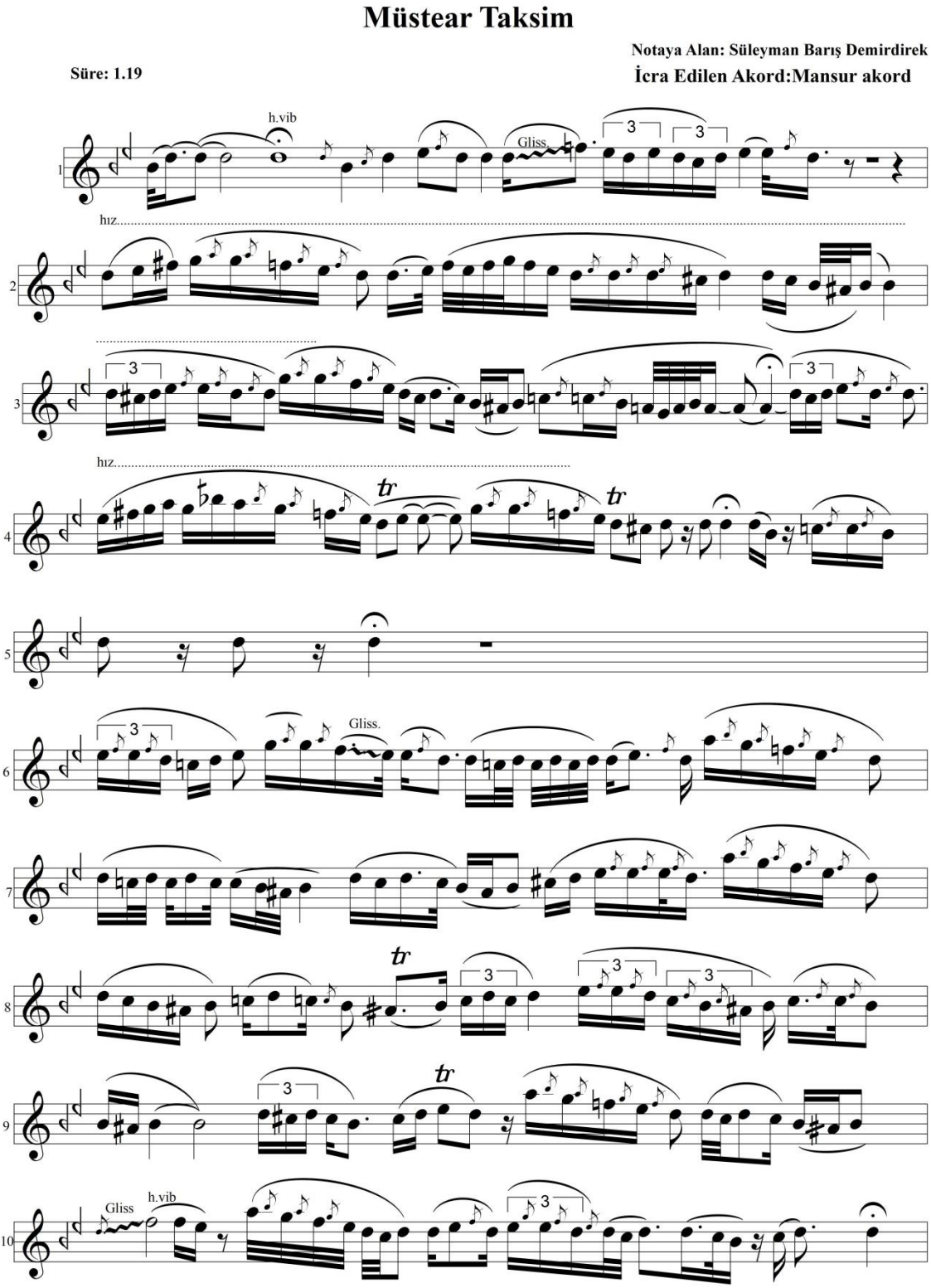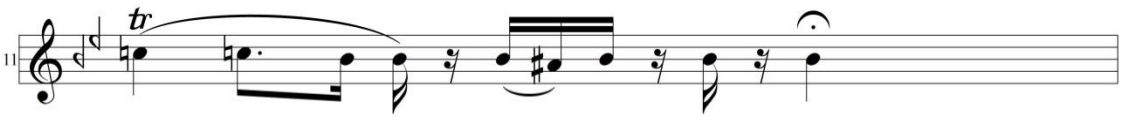
tr
11

EK-11 Suzinak Taksimin Notası
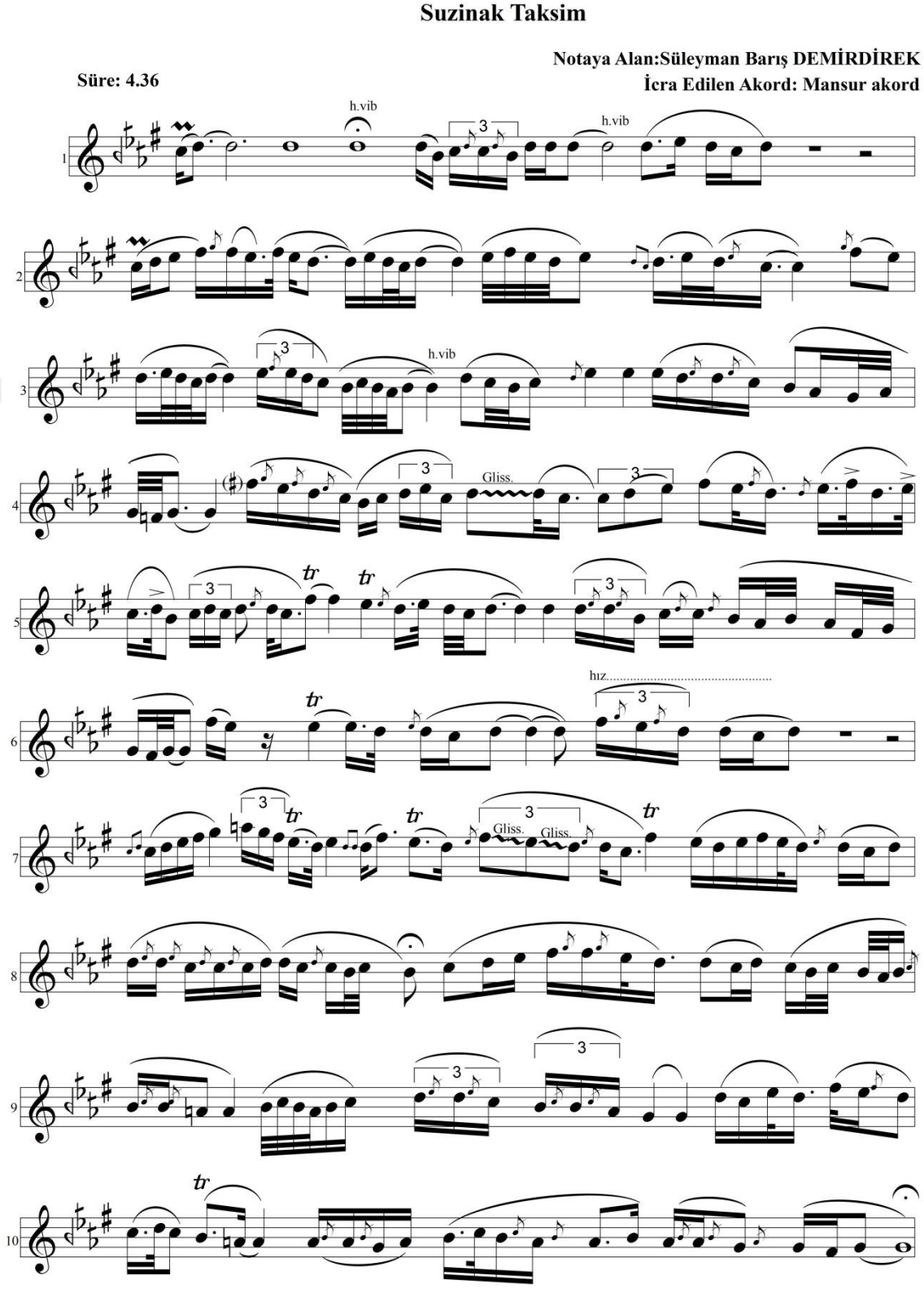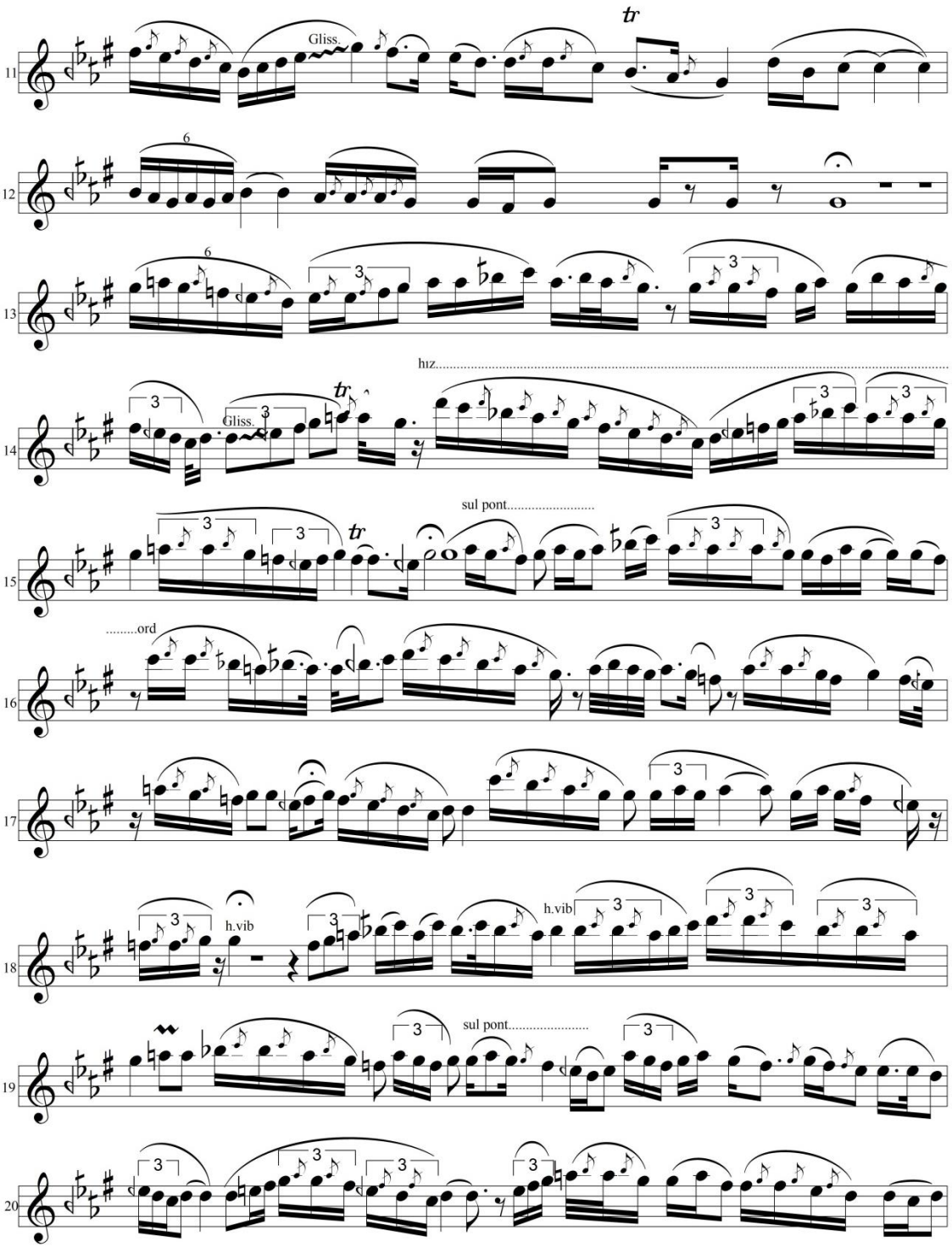
11
Gliss.
tr
12
6
13
6
3
3
14
hız.....
3
Gliss.
3
tr
15
sul pont.....
3
3
tr
16
.....ord
17
3
18
3
h.vib
h.vib
3
3
3
19
3
sul pont.....
3
20
3
3
3
3
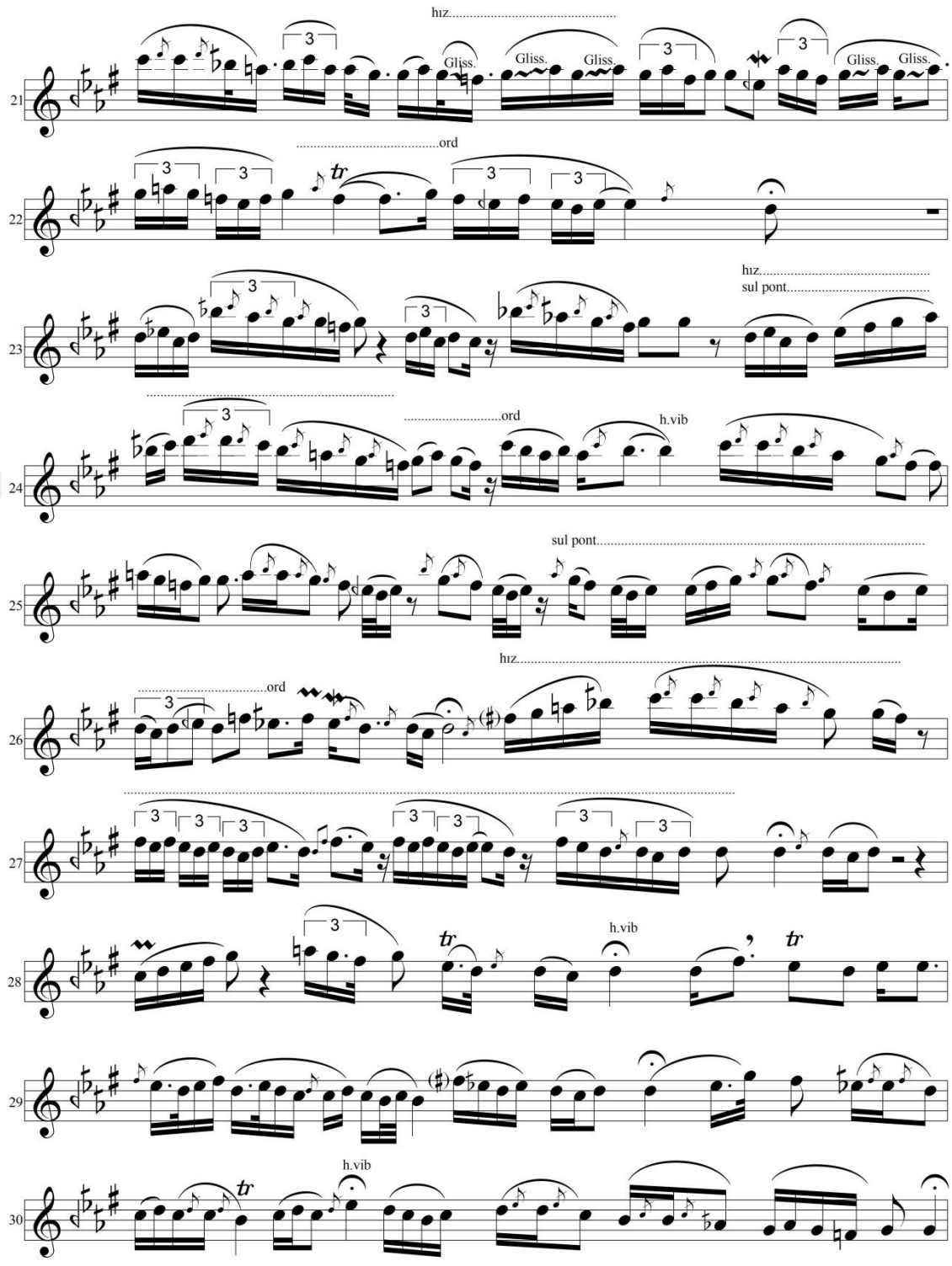
hız.....
Gliss.
Gliss.
Gliss.
Gliss.
Gliss.
.....ord
hız.....
sul pont.....
.....ord
h.vib
sul pont.....
hız.....
.....ord
h.vib
h.vib
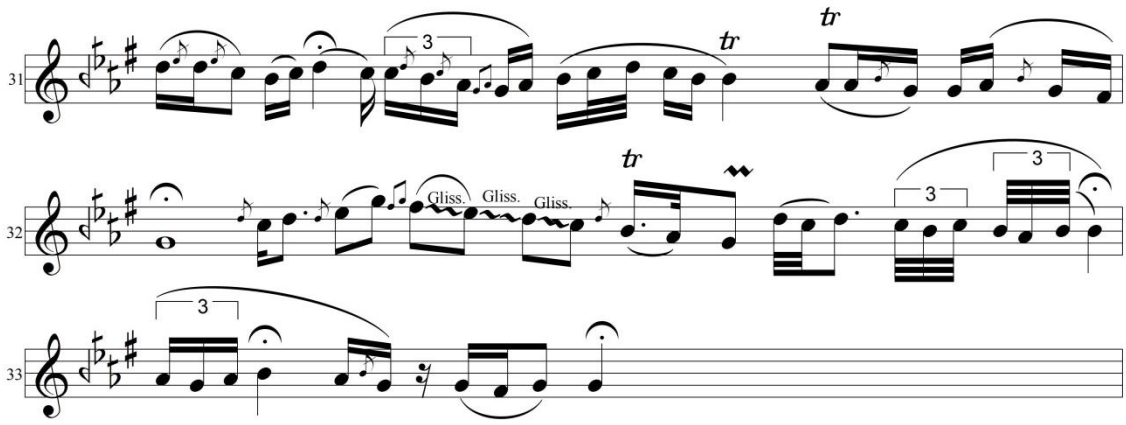
31
32
33
3
tr
Gliss.
Gliss.
Gliss.

EK-12 Suzidil Makamından Buselik Makamına Geçiş Taksiminin Notası
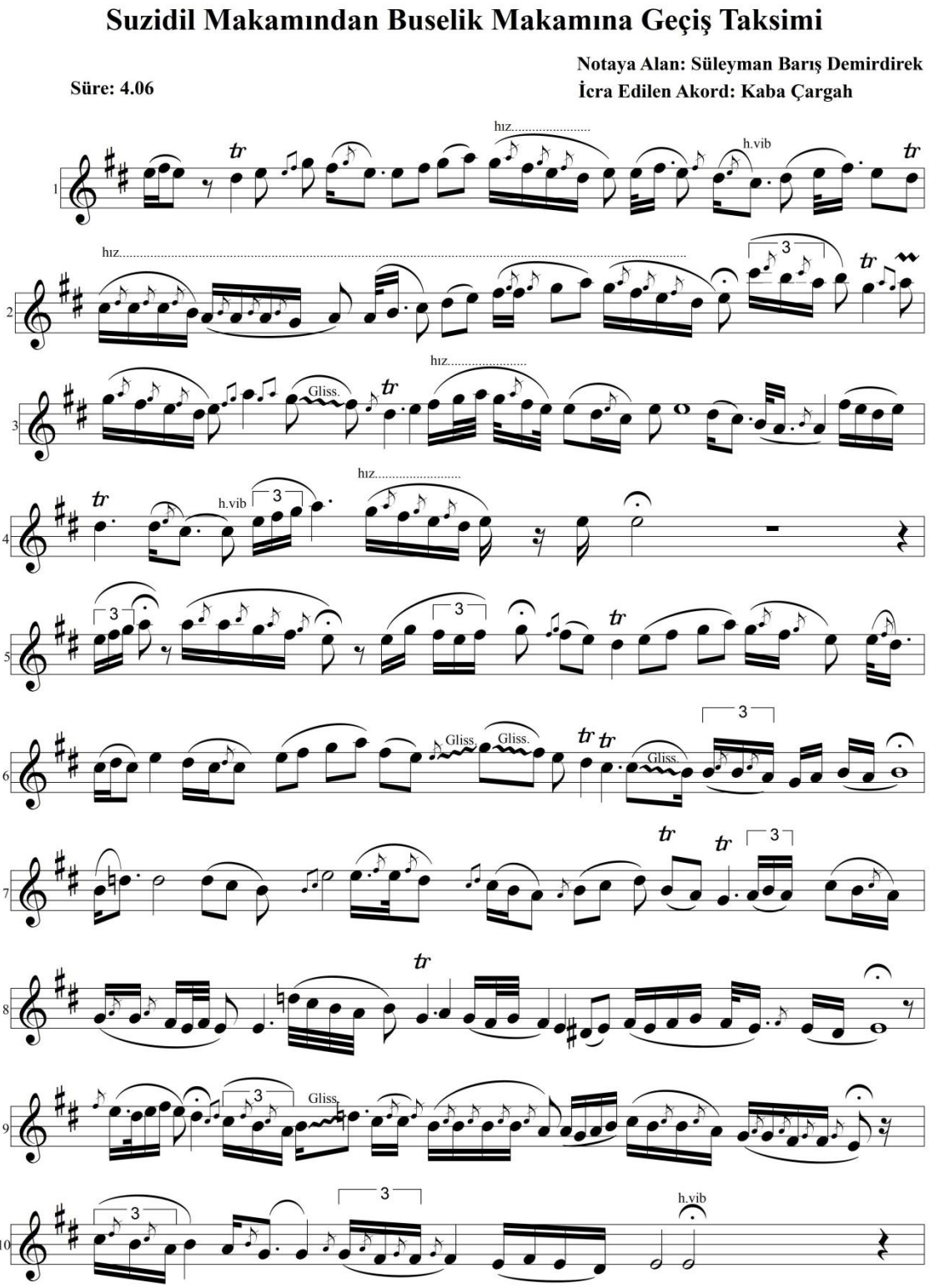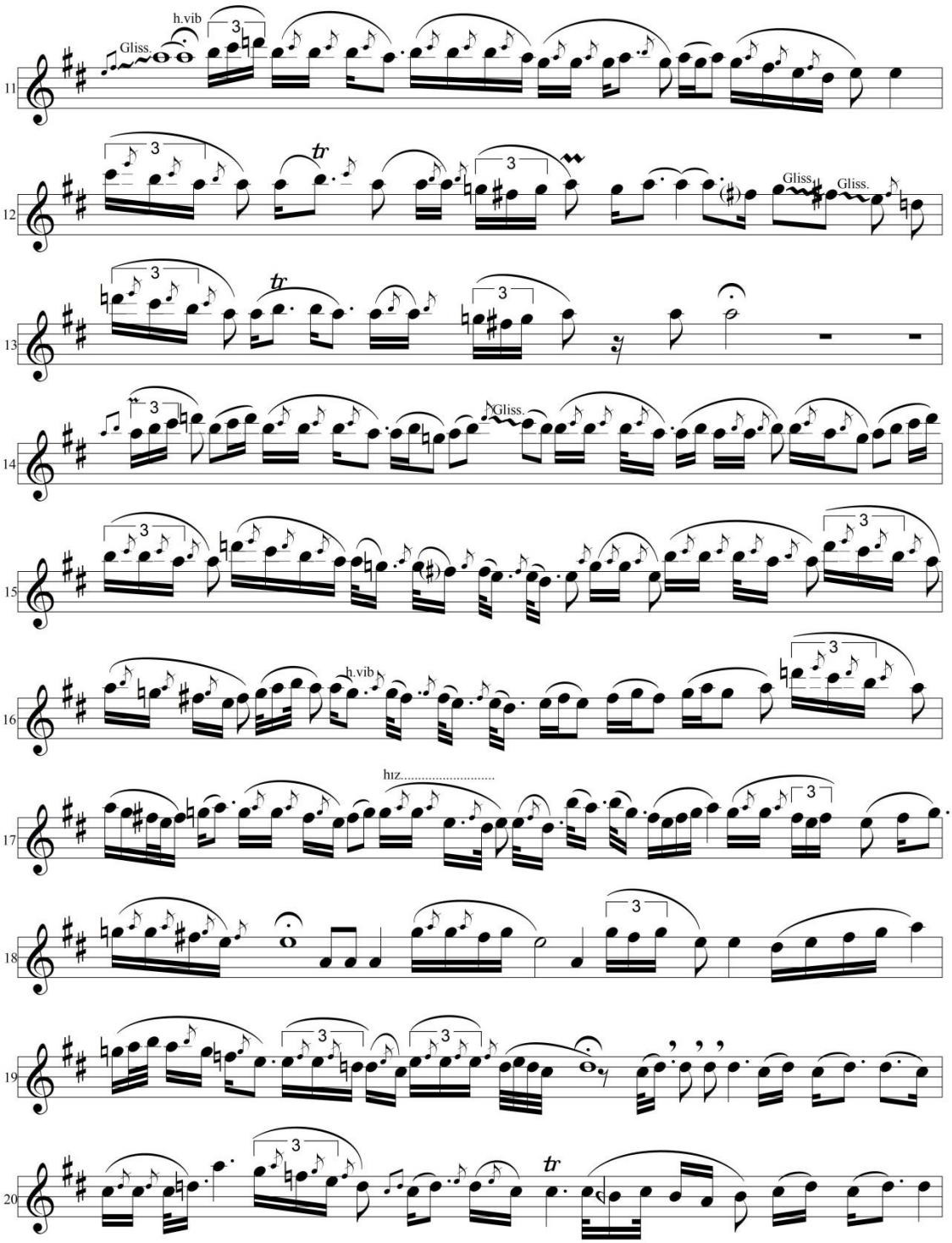
h.vib
Gliss.
Gliss.
Gliss.
Gliss.
h.vib
hız.....
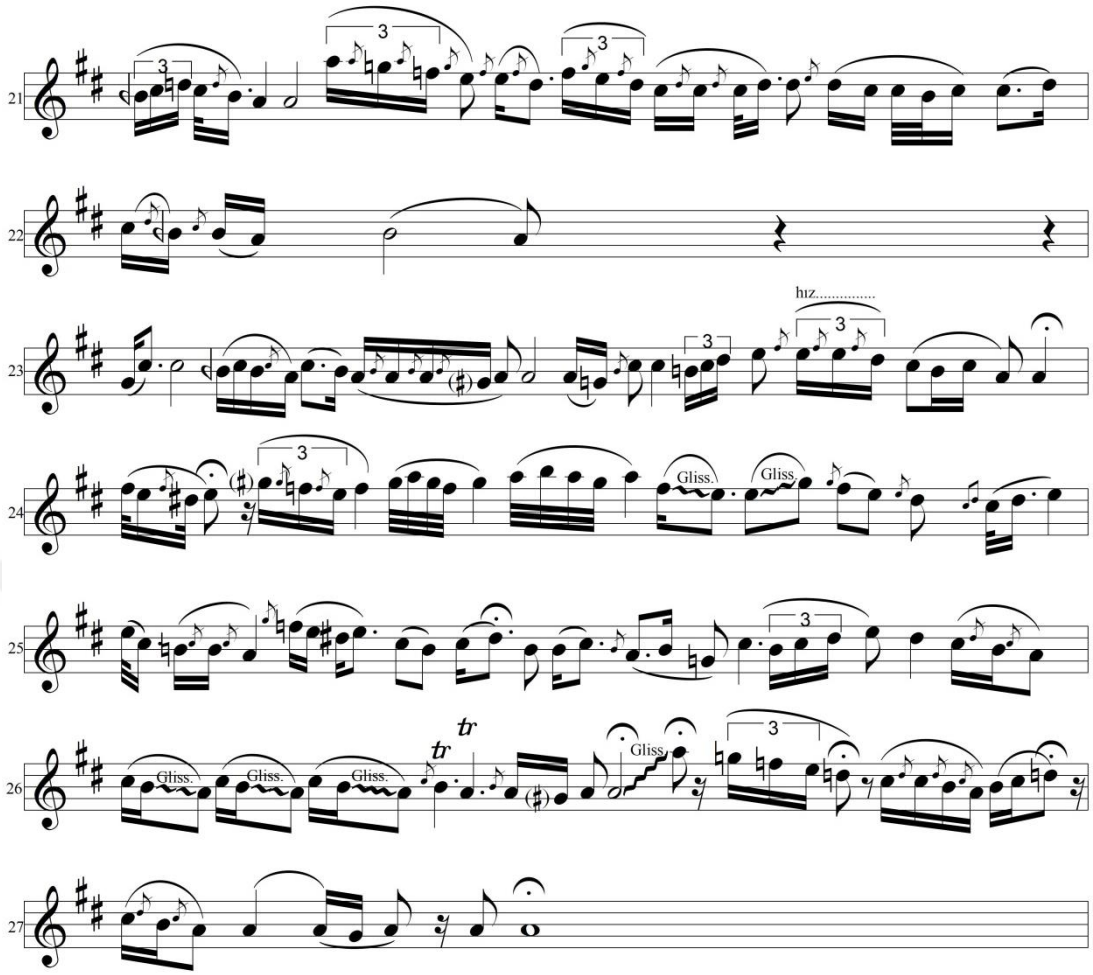
21
22
23
hız.....
24
Gliss.
Gliss.
25
26
Gliss.
Gliss.
Gliss.
Gliss.
27

EK-13 Anket Formu

Değerli Öğretim Elemanı;

Bu anket, "Hakkı Derman'ın Keman Taksimlerinin Tahlili ve Bu Tahliller Doğrultusunda Keman Eğitiminde Kullanılabilecek Alıştırmaların Oluşturulması" isimli yüksek lisans araştırması ile ilgili verilerin toplanması amacıyla hazırlanmıştır.

Araştırma, Hakkı Derman'ın keman taksimlerinin tahlil edilmesi ve bu tahliller doğrultusunda oluşturulan keman eğitiminde kullanılacak alıştırmaların uzman görüşleri ile Hakkı Derman'ın tavrının yansıtılması ve kazandırılmasındaki yeterliliğinin değerlendirmesini kapsamaktadır.

Oluşturulan alıştırmalar Hakkı Derman'ın taksim icralarında kullanmış olduğu;

- Süsleme teknikleri,
- Yay teknikleri,
- Tartım kalıpları,
- Sıklıkla kullanılan motiflerini yansıtması ve Hakkı Derman'ın tavrının kazandırılması ölçütleri dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Anketteki sorular;

KİŞİSEL BİLGİLER, DURUM TESPİTİ olmak üzere iki başlık altında toplanmıştır.

Anketteki sorular derecelendirmeli ve açık uçlu olarak düzenlenmiştir. Sorularda size uygun olan seçeneği işaretlemeniz ve görüşlerinizi bildirmeniz gerekmektedir. Anketle elde edilecek veriler sadece bu araştırma için kullanılacak ve cevaplayanlarla ilgili bilgiler gizli tutulacaktır. Ankette yer alan soruların içtenlikle ve eksiksiz olarak cevaplandırılması, araştırmanın amacına ulaşması bakımından büyük önem taşımaktadır.

Değerli zamanınızı ayırarak göstermiş olduğunuz ilgi ve katkılarınız için teşekkür eder, saygılar sunarım.

Süleyman Barış Demirdirek

Gazi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Türk Müziği Anabilim Dalı

GSM: 0554-866-23-39

e-posta: slymnbrsdmrdrk@windowslive.com

A. KİŞİSEL BİLGİLER:

1. Cinsiyetiniz:

( ) Kadın ( ) Erkek

2. Bağlı bulunduğunuz yüksek öğretim kurumu aşağıdakilerden hangisidir?

( ) Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü

( ) Güzel Sanatlar Fakültesi

( ) Türk Müziği Devlet Konservatuarı

3. Kadro unvanınız aşağıdakilerden hangisidir?

( ) Profesör ( ) Okutman

( ) Doçent ( ) Araştırma Görevlisi

( ) Dr. Öğr. Üye. ( ) Uzman

( ) Öğretim Görevlisi/Öğretim Görevlisi Dr.

( ) Diğer, yazınız ……..

4. Hizmet yılınız aşağıdakilerden hangisidir?

( ) 1–5 yıl ( ) 11–15 yıl ( ) 21 yıl ve üzeri

( ) 6–10 yıl ( ) 16–20 yıl

YÖNERGE: Aşağıdaki ölçekte verilen görüşlere katılım düzeyinizi görüşü açıklayan cümlelerin hizasındaki kutucuklardan birine (X) işareti koyarak belirtiniz.

Katılım düzeylerine ilişkin beşli likert dereceleme ölçeğinin sayısal görünümü aşağıdaki anlamlar ile eşleştirilmiştir.

- (1) Kesinlikle Katılmıyorum
- (2) Katılmıyorum
- (3) Kararsızım
- (4) Katılıyorum
- (5) Kesinlikle Katılıyorum

Not: Her bir alıştırma için ayrı bir anket çizelgesi hazırlanmamıştır. Alıştırmaların tamamına yönelik düşüncelerinizi tek bir anket üzerinde belirtmeniz beklenmektedir.

NO	Hakkı Derman'ın Keman Taksimlerinin Tahlili ve Bu Tahliller Doğrultusunda Keman Eğitiminde Kullanılabilecek Alıştırmaların Oluşturulması	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
		1	2	3	4	5
1	Hakkı Derman'ın icra etmiş olduğu taksimler aslına uygun bir biçimde notaya alınmıştır.					
KEMAN EĞİTİMİNDE KULLANILABİLECEK ALIŞTIRMALAR Hakkı Derman'ın taksim icralarında kullanmış olduğu;						
2	Süsleme tekniklerini yansıtır niteliktedir.					
3	Yay tekniklerini yansıtır niteliktedir.					
4	Tartım kullanımlarının özelliklerini yansıtır niteliktedir.					
5	Sıklıkla kullanılan motiflerini yansıtır niteliktedir.					
6	Tavır özelliklerin yansıtır niteliktedir.					
7	Çarpma süsleme tekniğinin kullanım sıklığı yeterli düzeydedir					
8	Mordan süsleme tekniğinin kullanım sıklığı yeterli düzeydedir					
9	Hızlı vibrato süsleme tekniğinin kullanım sıklığı yeterli düzeydedir					

10	Vurkaç çarpma süsleme tekniğinin kullanım sıklığı yeterli düzeydedir					
11	Glissando süsleme tekniğinin kullanım sıklığı yeterli düzeydedir					
12	Tril süsleme tekniğinin kullanım sıklığı yeterli düzeydedir					
13	Legato yay tekniğinin kullanım sıklığı yeterli düzeydedir					
14	Detache yay tekniğinin kullanım sıklığı yeterli düzeydedir					
15	Sul ponticello yay tekniğinin kullanım sıklığı yeterli düzeydedir					
16	Hakkı Derman'ın icra tavrının aktarılmasına katkı sağlayacak niteliktedir.					
17	Keman öğretim sürecinde kullanılabilir niteliktedir					
18	Keman öğretim sürecine olumlu katkı sağlayabilecek niteliktedir					

Konu ile ilgili eklemek istediğiniz görüşleriniz var ise lütfen belirtiniz.

……
……
……
……
……
……
……
……

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı	: DEMİRDİREK, Süleyman Barış
Uyruğu	: T.C.
Doğum tarihi ve yeri	: 1994
Medeni hali	: Bekar
Telefon	: 05548662339
e-mail	:

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Yüksek lisans	Gazi Üniversitesi Türk Müziği	2018
Lisans	Gazi Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı Çalgı Eğitimi Bölümü	2016
Lise	Rauf Denktaş Lisesi	2012

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2017-2018	Gazi Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı	Araştırma Görevlisi

Yabancı Dil

İngilizce

Yayınlar

Hobiler

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR...